

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**TÜRKİYE'DEKİ MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNDE
VERİLEN EĞİTİMİN MUHASEBE MESLEĞİNE UYGUNLUĞUNUN
İNCELENMESİ MANİSA ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Orhan KUTLU

**Muhasebe ve Finans Yönetimi Anabilim Dalı
Muhasebe ve Denetimi Bilim Dalı**

Ocak, 2020

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE'DEKİ MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNDE
VERİLEN EĞİTİMİN MUHASEBE MESLEĞİNE UYGUNLUĞUNUN
İNCELENMESİ MANİSA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Orhan KUTLU
Y1812.070017

Muhasebe ve Finans Yönetimi Anabilim Dalı
Muhasebe ve Denetimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Cem Niyazi DURMUŞ

Ocak, 2020

ONAY FORMU

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Muhasebe ve Finans Yönetimi Anabilim Dalı Muhasebe ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Y1812.070017 numaralı öğrencisi Orhan KUTLU'nun "**Türkiye'deki Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Verilen Eğitimin Muhasebe Mesleğine Uygunluğunun İncelenmesi: Manisa Örneği**" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 30.12.2019 tarihli ve 2019/04 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile Tezli Yüksek Lisans tezi 15.01.2020 tarihinde kabul edilmiştir.

<u>Unvan</u>	<u>Adı Soyadı</u>	<u>Üniversite</u>	<u>İmza</u>
ASIL ÜYELER			
Danışman	Dr. Öğr. Üyesi	Cem Niyazi DURMUŞ	İstanbul Aydın Üniversitesi
1. Üye	Dr. Öğr. Üyesi	Hülya BOYDAŞ HAZAR	İstanbul Aydın Üniversitesi
2. Üye	Prof. Dr.	Mehmet Hanifi AYBOĞA	Marmara Üniversitesi
YEDEK ÜYELER			
1. Üye	Prof. Dr.	Gülümser ÜNKAYA	İstanbul Aydın Üniversitesi
2. Üye	Prof. Dr.	A.Kadir DABBAÇOĞLU	İstanbul Arel Üniversitesi

ONAY

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Türkiye’deki Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Verilen Eğitimin Muhasebe Mesleğine Uygunluğunun İncelenmesi Manisa Örneği” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (...../...../.....)

Orhan KUTLU

ÖNSÖZ

Küreselleşme, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin, nitelikli personel ihtiyaçlarını öne çıkarmaktadır. Bir ülkenin gelişmişlik düzeyi, ekonomik gelişme ile endeksli olduğu için, ekonomik faaliyetlerin içinde bulunan kitlelerin de yeterli bilgi, beceri ve yeterliliğe sahip olması gerekmektedir. Bu yeterlilik, eğitim ile bu kitlelere verilebilmektedir. Mesleki yeterlilik anlamında ise bu yeterlilik mesleki eğitim ile açıklanmaktadır. Mesleki eğitim, kişilerin yetkinliklerini arttırmakta, ekonomik faaliyetlerin içinde bulunarak ülkelerin gelişmişlik düzeyine etki edebilmektedir. Dolayısı ile ülkeler bu bilinçle hareketle, mesleki eğitime önem vererek nitelikli personel yetiştirme isteklerini ortaya koymaktadır. Bu açıklamalar neticesinde; Türkiye’de verilen mesleki eğitimin yeterliliği de her meslek için ayrıca araştırılıp, aksaklıkları ve eksiklikleri ortaya konulmalıdır.

Tez çalışmamın konusunu; Türkiye’deki Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Verilen Eğitiminin Muhasebe Mesleğine Uygunluğunun İncelenmesi Manisa Örneği oluşturmaktadır. Bu çalışmada bana yol gösteren, bilgisini, becerisini, iyi niyetini, tecrübesini, sıcakkanlılığını her daim hissettiren, her zaman moral ve motivasyonumu üst derecede tutan, çok değerli hocam, danışmanım, Sayın Dr. Öğretim Üyesi Cem Niyazi Durmuş’a, hayatımın her anında yanımda olduğunu bana hissettiren, her zaman desteğini arkamda hissettiğim, en huzursuz zamanlarımda bile beni huzura erdiren moral ve motivasyonumu diri tutan, çok değerli aileme teşekkürü bir borç bilir, en içten samimiyetimle kendilerine teşekkür ederim.

Ocak, 2020

Orhan KUTLU

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	vii
KISALTMALAR	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xix
ÖZET.....	xxi
ABSTRACT	xxiii
1. GİRİŞ	1
2. MESLEKİ EĞİTİM, MUHASEBE EĞİTİMİ VE MUHASEBE MESLEĞİ.. 5	5
2.1 Mesleki Eğitim, Muhasebe Eğitimi Ve Muhasebe Mesleği.....	5
2.2 Mesleki Eğitim	5
2.2.1 Mesleki eğitim kavramı	5
2.2.2 Küresel anlamda mesleki eğitim.....	6
2.2.3 Dünyada mesleki eğitim.....	7
2.2.4 Türkiye’de mesleki eğitim	10
2.3 Muhasebe Eğitimi	13
2.3.1 Muhasebe eğitimi kavramı.....	14
2.3.2 Muhasebe eğitiminin tarihçesi	15
2.3.3 Küresel anlamda muhasebe eğitimi	17
2.3.3.1 Dünya’da muhasebe eğitimi.....	17
2.3.3.2 Türkiye’de muhasebe eğitimi.....	20
2.4 Muhasebe Mesleği.....	23
2.4.1 Muhasebe mesleği kavramı.....	23
2.4.2 Muhasebe mesleği tarihçesi	25
2.4.3 Küresel anlamda muhasebe mesleği	29
2.4.3.1 Sosyalist muhasebe sistemi	30
2.4.3.2 İngiltere muhasebe sistemi.....	31
2.4.3.3 Amerika Birleşik Devletleri muhasebe sistemi.....	31
2.4.3.4 Avrupa Birliği muhasebe sistemi	32
2.4.3.5 Türkiye muhasebe sistemi.....	33
3. MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNDE MUHASEBE EĞİTİMİ.....	45
3.1 Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Muhasebe Eğitimi.....	45
3.2 Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri Hakkında Genel Bilgiler.....	45
3.3 Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Eğitim Verilen Alanlar	48
3.4 Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Muhasebe Eğitimi.....	56
3.4.1 Çerçeve öğretim programı (ÇÖP).....	57
3.4.2 Muhasebe ve finansman alanı	61
3.4.2.1 Muhasebe ve finansman alanı ders işleyişi	65
3.4.2.2 İşletmelerde beceri eğitimi (staj uygulaması)	79

4. TÜRKİYE’DEKİ MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNDE VERİLEN EĞİTİMİN MUHASEBE MESLEĞİNE UYGUNLUĞUNUN İNCELENMESİ MANİSA ÖRNEĞİ	83
4.1 Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Verilen Eğitimin Muhasebe Mesleğine Uygunluğunun İncelenmesi Manisa Örneği.....	83
4.2 Yöntem ve Metodoloji.....	83
4.2.1 Araştırmanın amacı ve kapsamı	83
4.2.2 Örneklem seçimi ve verilerin toplanması.....	84
4.2.3 Araştırmanın varsayımları ve kısıtları.....	85
4.2.4 Araştırmanın yöntemi.....	85
4.2.5 Araştırmanın hipotezleri.....	87
4.3 Veri Girişi ve Analizi	89
4.3.1 Öğrenci anketi	90
4.3.1.1 Genel öğrenci anketi değerlemesi	90
4.3.1.2 Öğrenci anketi; işletmelerde beceri eğitimi (12. sınıf muhasebe ve finans alanı) değerlendirmesi	134
4.3.2 Öğretmen anketi	153
4.3.2.1 Genel öğretmen anketi değerlemesi	153
4.3.2.2 Öğretmen anketi; işletmelerde beceri eğitimi analizi.....	268
5. SONUÇ.....	293
KAYNAKÇA	317
EKLER.....	323
ÖZGEÇMİŞ.....	339

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
BİDDEP	: Bilgisayar Destekli Denetim Projesi
ÇÖP	: Çerçeve Öğretim Programı
EBTİS	: Elektronik Banka Tahsilat Sistemi
Eriş.	: Erişim
GİB	: Gelir İdaresi Başkanlığı
IAASB	: Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (International Auditing And Assurance Standards Board)
IASB	: Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Boards)
IAS	: Uluslararası Muhasebe Standartları (International Accounting Standards)
IBM	: Uluslararası İş Makineleri (International Business Machines)
IESBA	: Uluslararası Muhasebeciler İçin Etik Standartları Kurulu (International Ethics Standards Board for Accountants, Ethics Board)
IES-UES	: Uluslararası Eğitim Standartları (International Education Standards)
IFAC	: Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (International Federation of Accountants)
IFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (International Financial Reporting Standards)
IMF	: Uluslararası Para Fonu (International Monetary Funds)
IOSCO	: Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (International Organization of Securities Commissions)
ISA	: Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları (International Auditing And Assurance Standards)
İNKA	: İnsan Kaynakları Otomasyon Sistemi
KGK	: Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP	: Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi
METARGEM	: Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi
MSUGT	: Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğleri
MTAL	: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
SMMM	: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
SPSS	: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı (Statistical Package For Social Sciences)
TAKKOM	: Takdir Komisyon Otomasyonu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
UMS	: Uluslararası Muhasebe Standartları
Vb.	: ve benzeri
Vd.	: ve diğerleri
VEDOS	: Vergi Denetmelenleri Otomasyon Sistemi

VUK : Vergi Usul Kanunu
YMM : Yeminli Mali Müşavir
yy. : Yüzyıl

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1: Türkiye Orta Öğretim Kurumları	12
Çizelge 2.2: Türkiye’de Cumhuriyet Sonrası Dönemde Ticaret Liselerinin Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayılarındaki Gelişmeler	21
Çizelge 3.1: Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Eğitimi Verilen Alanlar	48
Çizelge 3.2: Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Verilen Derslerin Haftalık Ders Programında; Gemi Yapımı Alanı ve Bilişim Teknolojileri Alanı Örneği İle Gösterilmesi.....	54
Çizelge 3.3: Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde 9. Sınıf Ders Programı	66
Çizelge 3.4: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek Programı ve Anadolu Teknik Programı Muhasebe ve Finansman Alanı 10. 11 ve 12. Sınıf Haftalık Ders Programı	68
Çizelge 3.5: Başarılması Zorunlu (*) Dersler Tablosu.....	70
Çizelge 3.6: MTAL 10 Sınıf Muhasebe ve Finansman Alanına Ait Mesleki Dalların Dersleri.....	71
Çizelge 3.7: MTAL 11. Sınıf Muhasebe ve Finansman Alanına Ait Mesleki Dalların Dersleri.....	73
Çizelge 3.8: MTAL 12. Sınıf Muhasebe ve Finansman Alanına Ait Mesleki Dalların Dersleri.....	77
Çizelge 4.1: Manisa İlinde Muhasebe ve Finansman Alanı Bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	84
Çizelge 4.2: Araştırmanın Hipotezleri.....	87
Çizelge 4.3: Cronbach’s Alpha Güvenilirlik Kategorileri.....	91
Çizelge 4.4: Genel Öğrenci Anketleri Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	91
Çizelge 4.5: Öğrencilerin Kişisel Bilgiler Bölümü Sorularına Verdiği Cevaplara Göre Geçerli Örneklem Sayıları	93
Çizelge 4.6: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	93
Çizelge 4.7: Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı.....	94
Çizelge 4.8: Öğrenci Cinsiyetlerinin Sınıflara Göre Dağılımı	95
Çizelge 4.9: Öğrenci Cinsiyetlerinin Sınıflara Göre % Dağılımı	95
Çizelge 4.10: Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Dağılımı	96
Çizelge 4.11: Öğrencilerin Hane Halkı veya Akrabalarında MTAL Mezunu Olup Olmamasının Dağılımı.....	97
Çizelge 4.12: Öğrencilerin Hane Ortalama Aylık Gelirlerine Göre Dağılımı.....	98
Çizelge 4.13: Soru 2 ve 6’ya Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri.....	99
Çizelge 4.14: Öğrencilerin Soru 2 ve 6’ya Verdikleri Cevaplar	100
Çizelge 4.15: Soru 2 ve 6’ya Ait Ki kare Test Sonuçları	100
Çizelge 4.16: Soru 2 ve 7’ye Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri.....	102
Çizelge 4.17: Öğrencilerin Soru 2 ve 7’ye verdikleri cevaplar	102
Çizelge 4.18: Soru 2 ve 7’ye Ait Ki-Kare Test Sonuçları	103

Çizelge 4.19: Soru 8 ve 12'ye Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri	104
Çizelge 4.20: Soru 8 ve 12'ye Ait Ki-Kare Analiz Sonucu	105
Çizelge 4.21: Öğrencilerin Soru 8 ve 12'ye Verdiği Cevaplar	105
Çizelge 4.22: Soru 8 ve 12'ye Ait Ki-Kare Test Sonuçları	107
Çizelge 4.23: Soru 1 ve 9'a Ait Tanımlayıcı İstatistikler	108
Çizelge 4.24: Öğrencilerin Soru 1 ve 9'a Verdiği Cevaplar	109
Çizelge 4.25: Soru 1 ve 9'a Ait Ki-Kare Sonuçları	110
Çizelge 4.26: Soru 10 ve 14'e Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler	111
Çizelge 4.27: Öğrencilerin Soru 10 ve 14'e Verdiği Cevaplar	112
Çizelge 4.28: Soru 10 ve 14'e Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları	114
Çizelge 4.29: Soru 11 ve 13'e Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler	115
Çizelge 4.30: Öğrencilerin Soru 11 ve 13'e Verdiği Cevaplar	116
Çizelge 4.31: Soru 11 ve 13'e Ait Ki-Kare Analiz Sonucu	118
Çizelge 4.32: Soru 4 ve 15'e Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri	119
Çizelge 4.33: Öğrencilerin Soru 4 ve 15'e Verdiği Cevaplar	120
Çizelge 4.34: Soru 4 ve 15'e Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları	121
Çizelge 4.35: Soru 16 ve 17'ye Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler	122
Çizelge 4.36: Öğrencilerin Soru 16 ve 17'ye Verdikleri Cevaplar	123
Çizelge 4.37: Soru 16 ve 17'ye Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları	124
Çizelge 4.38: Soru 17 ve 18'e Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler	126
Çizelge 4.39: Öğrencilerin Soru 17 ve 18'e Verdiği Cevaplar	126
Çizelge 4.40: Soru 17 ve 18'e Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları	127
Çizelge 4.41: Soru 2 ve 19'a Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler	129
Çizelge 4.42: Öğrencilerin Soru 2 ve 19'a Verdiği Cevaplar	129
Çizelge 4.43: Soru 2 ve 19'a Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları	130
Çizelge 4.44: Soru 11 ve 20'ye Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler	131
Çizelge 4.45: Öğrencilerin Soru 11 ve 20'ye Verdiği Cevaplar	132
Çizelge 4.46: Soru 11 ve 20'ye Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları	133
Çizelge 4.47: Öğrenci İşletmelerde Beceri Eğitimi Anketi Güvenilirlik Analizi....	135
Çizelge 4.48: Soru 21 ve 23'e Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler	136
Çizelge 4.49: Öğrencilerin Soru 21 ve 23'e Verdiği Cevaplar	137
Çizelge 4.50: Soru 21 ve 23'e Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları	138
Çizelge 4.51: Soru 22 ve 29'a Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler	139
Çizelge 4.52: Öğrencilerin Soru 22 ve 29'a Verdikleri Cevaplar	140
Çizelge 4.53: Soru 22 ve 29'a Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları	141
Çizelge 4.54: Soru 24 ve 27'ye Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler	143
Çizelge 4.55: Öğrencilerin Soru 24 ve 28'e Verdiği Cevaplar	143
Çizelge 4.56: Soru 24 ve 27'ye Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları	145
Çizelge 4.57: Soru 25 ve 26'ya Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler	147
Çizelge 4.58: Öğrencilerin Soru 25 ve 26'ya Verdikleri Cevaplar	147
Çizelge 4.59: Soru 25 ve 26'ya Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları	149
Çizelge 4.60: Soru 21 ve 28'e Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler	150
Çizelge 4.61: Öğrencileri Soru 21 ve 22'ye Verdikleri Cevaplar	151
Çizelge 4.62: Soru 21 ve 28'e Ait Ki-Kare Analiz sonuçları	152
Çizelge 4.63: Öğretmen Anketi Muhasebe Eğitimi Güvenilirlik Analizi	154
Çizelge 4.64: Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	155
Çizelge 4.65: Öğretmenlerin Yaşlara Göre Dağılımı	156
Çizelge 4.66: Öğretmenlerin Görev Süresine Göre Dağılımı	156
Çizelge 4.67: Öğretmenlerin Atamaya Esas Branşlarına Göre Dağılımı	157
Çizelge 4.68: Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitime Göre Dağılımı	157

Çizelge 4.69: Soru 4 ve 6'ya Ait Tanımlayıcı İstatistiki Bilgiler	158
Çizelge 4.70: Soru 4 ve 6'ya Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları	159
Çizelge 4.71: Öğretmenlerin Soru 4 ve 6'ya Verdikleri Cevaplar	159
Çizelge 4.72: Soru 4 ve 6'ya Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları	160
Çizelge 4.73: Soru 7, 8, 9 ve 11'e Ait Tanımlayıcı İstatistiki Bilgiler	162
Çizelge 4.74: Soru 7 ve 9'a Ait Birinci Analiz Ki-Kare Sonuçları	163
Çizelge 4.75: Öğrencilerin Soru 7 ve 9'a verdikleri cevaplar	164
Çizelge 4.76: Soru 7, ve 9'a Ait Birinci Analiz Ki-Kare Sonuçları	165
Çizelge 4.77: Öğretmenlerin Soru 8 ve 9'a Verdiği Cevaplar.....	166
Çizelge 4.78: Soru 8, ve 9'a Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analizi Sonuçları	167
Çizelge 4.79: Soru 11, ve 9'a Ait Üçüncü Analiz Ki-Kare Analizi Sonuçları	167
Çizelge 4.80: Öğretmenlerin Soru 11 ve 9'a Verdikleri Cevaplar	168
Çizelge 4.81: Soru 11, ve 9'a Ait Üçüncü Analiz Ki-Kare Analizi Sonuçları	169
Çizelge 4.82: Ki-Kare Ortalama Analiz Tablosu	169
Çizelge 4.83: Soru 3, 10 ve 12'ye Ait Tanımlayıcı İstatistiki Bilgiler.....	171
Çizelge 4.84: Soru 3 ve 10'a Ait Birinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	172
Çizelge 4.85: Öğretmenlerin Soru 3 ve 10'a verdikleri cevaplar	173
Çizelge 4.86: Soru 3 ve 10'a Ait Birinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	174
Çizelge 4.87: Soru 3 ve 12'ye Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	175
Çizelge 4.88: Öğretmenlerin Soru 3 ve 12'ye Verdikleri Cevaplar	176
Çizelge 4.89: Soru 3 ve 12'ye Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	177
Çizelge 4.90: Ki-Kare Ortalama Analiz Tablosu	178
Çizelge 4.91: Soru 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 ve 23'e Ait Tanımlayıcı İstatistiki Bilgiler	181
Çizelge 4.92: Soru 13 ve 16'ya Ait Birinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	186
Çizelge 4.93: Öğretmenlerin Soru 13 ve 16'ya Verdikleri Cevaplar	187
Çizelge 4.94: Soru 13 ve 16'ya Ait Birinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	188
Çizelge 4.95: Soru 13 ve 17'ye Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	189
Çizelge 4.96: Öğretmenlerin Soru 13 ve 17'ye Verdikleri Cevaplar	190
Çizelge 4.97: Soru 13 ve 17'ye Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	191
Çizelge 4.98: Soru 13 ve 18'e Ait Üçüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	192
Çizelge 4.99: Öğretmenlerin Soru 13 ve 18'e Verdikleri Cevaplar	193
Çizelge 4.100: Soru 13 ve 18'e Ait Üçüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	194
Çizelge 4.101: Soru 13 ve 19'a Ait Dördüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları...	195
Çizelge 4.102: Öğretmenlerin Soru 13 ve 19'a Verdikleri Cevaplar	195
Çizelge 4.103: Soru 13 ve 19'a Ait Dördüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları...	197
Çizelge 4.104: Soru 13 ve 20'ye Ait Beşinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	198
Çizelge 4.105: Öğretmenlerin Soru 13 ve 20'ye Verdikleri Cevaplar	198
Çizelge 4.106: Soru 13 ve 20'ye Ait Beşinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	200
Çizelge 4.107: Soru 13 ve 21'e Ait Altıncı Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	200
Çizelge 4.108: Öğretmenlerin Soru 13 ve 21'e Verdikleri Cevaplar	201
Çizelge 4.109: Soru 13 ve 21'e Ait Altıncı Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	202
Çizelge 4.110: Soru 13 ve 22'ye Ait Yedinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	203
Çizelge 4.111: Öğretmenlerin Soru 13 ve 22'ye Verdikleri Cevaplar	203
Çizelge 4.112: Soru 13 ve 22'ye Ait Yedinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	205
Çizelge 4.113: Soru 13 ve 23'e Ait Sekizinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları....	206
Çizelge 4.114: Öğretmenlerin Soru 13 ve 23'e Verdikleri Cevaplar	206
Çizelge 4.115: Soru 13 ve 23'e Ait Sekizinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları....	208
Çizelge 4.116: Soru 14 ve 16'ya Ait Dokuzuncu Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	209

Çizelge 4.117: Öğretmenlerin Soru 14 ve 16'ya Verdikleri Cevaplar	210
Çizelge 4.118: Soru 14 ve 16'ya Ait Dokuzuncu Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	211
Çizelge 4.119: Öğretmenlerin Soru 14 ve 17'ye Verdikleri Cevaplar	212
Çizelge 4.120: Soru 14 ve 17'ye Ait Onuncu Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	213
Çizelge 4.121: Öğretmenlerin Soru 14 ve 18'e Verdikleri Cevaplar	214
Çizelge 4.122: Soru 14 ve 18'e Ait Onbirinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları Ki-Kare Analiz Sonuçları Ki-Kare Analiz Sonuçları	215
Çizelge 4.123: Öğretmenlerin Soru 14 ve 19'a Verdikleri Cevaplar	216
Çizelge 4.124: Soru 14 ve 19'a Ait Onikinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	217
Çizelge 4.125: Öğretmenlerin Soru 14 ve 20'ye Verdikleri Cevaplar	218
Çizelge 4.126: Soru 14 ve 20'ye Ait Onüçüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	219
Çizelge 4.127: Öğretmenlerin Soru 14 ve 21'e Verdikleri Cevaplar	220
Çizelge 4.128: Soru 14 ve 21'e Ait Ondördüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	221
Çizelge 4.129: Öğretmenlerin Soru 14 ve 22'ye Verdikleri Cevaplar	222
Çizelge 4.130: Soru 14 ve 22'e Ait Onbeşinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları...	223
Çizelge 4.131: Öğretmenlerin Soru 14 ve 23'e Verdikleri Cevaplar	224
Çizelge 4.132: Soru 14 ve 23'e Ait Onaltıncı Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	225
Çizelge 4.133: Soru 15 ve 16'ya Ait Onyedinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	226
Çizelge 4.134: Öğretmenlerin Soru 15 ve 16'ya Verdikleri Cevaplar	227
Çizelge 4.135: Soru 15 ve 16'ya Ait Onyedinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	228
Çizelge 4.136: Öğretmenlerin Soru 15 ve 17'ye Verdikleri Cevaplar	229
Çizelge 4.137: Soru 15 ve 17'ye Ait Onsekizinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	230
Çizelge 4.138: Öğretmenlerin Soru 15 ve 18'e Verdikleri Cevaplar	231
Çizelge 4.139: Soru 15 ve 18'e Ait Ondokuzuncu Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	232
Çizelge 4.140: Öğretmenlerin Soru 15 ve 19'a verdikleri Cevaplar	233
Çizelge 4.141: Soru 15 ve 19'a Ait Yirminci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	234
Çizelge 4.142: Öğretmenlerin Soru 15 ve Soru 20'ye Verdikleri Cevaplar	235
Çizelge 4.143: Soru 15 ve 20'ye Ait Yirmibirinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	236
Çizelge 4.144: Öğretmenlerin Soru 15 ve 21'e Verdikleri Cevaplar	237
Çizelge 4.145: Soru 15 ve 21'e Ait Yirmiikinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	238
Çizelge 4.146: Öğretmenlerin Soru 15 ve 22'ye Verdikleri Cevaplar	239
Çizelge 4.147: Soru 15 ve 12'ye Ait Yirmiüçüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	240
Çizelge 4.148: Öğretmenlerin Soru 15 ve 23'e Verdikleri Cevaplar	241
Çizelge 4.149: Soru 15 ve 23'e Ait Yirmidördüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	242
Çizelge 4.150: Ki-Kare Ortalama Analiz Tablosu.....	243
Çizelge 4.151: Soru 24, 25, 26, 27 ve 28'e Ait Tanımlayıcı İstatistiki Bilgiler	246
Çizelge 4.152: Soru 24 ve 26'ya Ait Birinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	248
Çizelge 4.153: Öğretmenlerin Soru 24 ve 26'ya Verdikleri Cevaplar	249
Çizelge 4.154: Soru 24 ve 26'ya Ait Birinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	250
Çizelge 4.155: Soru 24 ve 27'ye Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	251
Çizelge 4.156: Öğretmenlerin Soru 24 ve 27'ye Verdikleri Cevaplar	252
Çizelge 4.157: Soru 24 ve 27'ye Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	254
Çizelge 4.158: Soru 24 ve 28'e Ait Üçüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	254

Çizelge 4.159: Öğretmenlerin Soru 24 ve 28'e Verdikleri Cevaplar	255
Çizelge 4.160: Soru 24 ve 28'e Ait Üçüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	257
Çizelge 4.161: Soru 25 ve 26'ya Ait Dördüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.	258
Çizelge 4.162: Öğretmenlerin Soru 25 ve 26'ya Verdikleri Cevaplar	259
Çizelge 4.163: Soru 25 ve 26'ya Ait Dördüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.	260
Çizelge 4.164: Öğretmenlerin Soru 25 ve 27'ye Verdikleri Cevaplar	261
Çizelge 4.165: Soru 25 ve 27'ye Ait Beşinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	263
Çizelge 4.166: Öğretmenlerin Soru 25 ve 28'e Verdikleri Cevaplar	265
Çizelge 4.167: Soru 25 ve 28'e Ait Altıncı Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	266
Çizelge 4.168: Ki-Kare Ortalama Analiz Tablosu	267
Çizelge 4.169: Öğretmen İşletmelerde Beceri Eğitimi Anketi Güvenilirlik Analizi	270
Çizelge 4.170: Soru 29, 30, 31 ve 32'ye Ait Tanımlayıcı İstatistiki Bilgiler	272
Çizelge 4.171: Soru 29 ve 30'a Ait Birinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	273
Çizelge 4.172: Öğretmenlerin Soru 29 ve 30'a Verdikleri Cevaplar	274
Çizelge 4.173: Soru 29 ve 30'a Ait Birinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	276
Çizelge 4.174: Soru 30 ve 31'e Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	277
Çizelge 4.175: Öğretmenlerin Soru 30 ve 31'e Verdikleri Cevaplar	278
Çizelge 4.176: Soru 30 ve 31'e Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	279
Çizelge 4.177: Soru 30 ve 32'ye Ait Üçüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	280
Çizelge 4.178: Öğretmenlerin Soru 30 ve 32'ye Verdikleri Cevaplar	281
Çizelge 4.179: Soru 30 ve 32'ye Ait Üçüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları	283
Çizelge 4.180: Ki-Kare Ortalama Analiz Tablosu	284
Çizelge 4.181: Öğretmenlerin Soru 33'e Verdikleri Cevaplar	286
Çizelge 4.182: Öğretmenlerin Soru 34'e Verdikleri Cevaplar	288
Çizelge 4.183: Öğretmenlerin Soru 35'e Verdikleri Cevaplar	290

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 3.1: Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim Süreci	46
Şekil 3.2: Mesleki ve Teknik Eğitim Yerleşim Süreci	47

TÜRKİYE'DEKİ MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNDE VERİLEN EĞİTİMİN MUHASEBE MESLEĞİNE UYGUNLUĞUNUN İNCELENMESİ MANİSA ÖRNEĞİ

ÖZET

Eğitim, küresel anlamda önemi oldukça büyük olan bir kavramdır. Her meslek ya da faaliyete ilişkin eğitimin alınması, o alanın daha uzmanlaşmış ve daha kaliteli faaliyetler ortaya çıkarmasını sağlayacaktır. Genel eğitimler dışında, alanda uzmanlaşmayı sağlayan mesleki eğitim ise; hem ekonomik faaliyetlerin yerine getirilmesini, hem de ülkenin kalkınmasını oldukça yakından ilgilendirmektedir. Ülkenin bulunduğu konumunu koruyarak daha gelişmesini sağlamakta en önemli yol mesleki eğitimden geçmektedir.

Mesleki eğitim, bir ülkenin gelişmesinde etkili olan ekonomik faaliyetlerin yürütülebilmesinde en önemli adımdır. Mesleki muhasebe eğitimi ise, bu ekonomik faaliyetlerin yürütülmesinde, ekonominin düzen ve tertibatına yol gösteren önemli eğitimlerdendir. Muhasebe mesleğinin bir ülke finansal işlemleri içinde edindiği yer düşünülecek olursa bu önem daha da artmaktadır. Verilen bu eğitimlerin, verildiği kurumlarda, meslek hayatına ne kadar uygun olduğunun sorgulanması da, bu eğitimin daha düzgün yapılmasını ortaya çıkaracaktır.

Ortaöğretim düzeyinde verilen muhasebe eğitimin ele alındığı bu çalışmada; çalışma, yerinde uygulama ve literatür taraması ile gerekli izinlerin alınması sonucu gerçekleştirilmiştir. İlk iki bölümü literatür taraması olan bu çalışma, üçüncü bölümün uygulama yapılması sonucu tamamlanmıştır. Uygulama kapsamında Türkiye örneklemini küçültülmüş ve Ege Bölgesinin Manisa ili örneklem olarak seçilmiş ve uygulama gerçekleştirilmiştir. Manisa ilinde ulaşılan okullardaki, muhasebe ve finansman alanı meslek dersi öğretmen ve öğrencilerine yöneltilen anketler, SPSS programı yardımı ile analiz edilerek, sonuçları ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Mesleki Eğitim, Muhasebe Eğitimi, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Manisa*

COMPLIANCE REVIEW OF VOCATIONAL AND TECHNICAL ANATOLIAN HIGH SCHOOL EDUCATION WITH ACCOUNTING PROFESSION IN TURKEY EXAMPLE OF MANİSA

ABSTRACT

Education is a globally important concept. The training of each profession or activity will lead to more specialized and higher quality activities. In addition to general trainings, vocational training that provides specialization in the field; it is of great interest to both the implementation of economic activities and the development of the country. The most important way to ensure the development of the country by maintaining its position is through vocational training.

Vocational education is the most important step in carrying out economic activities that are effective in the development of a country. Vocational accounting education is one of the important trainings that guide the order and arrangement of the economy in carrying out these economic activities. Considering the place where the accounting profession has acquired in a country's financial transactions, this importance increases even more. The questioning of how appropriate these trainings are to the professional life in the institutions they provide, will also lead to a more proper training.

In this study in which the accounting education given at secondary level is discussed; The study was carried out as a result of on-site application and literature survey and obtaining the necessary permissions. The first two parts of this study, which is a literature review, has been completed with application of the third part. In scope of application that has been carried out, the Turkey sample has been reduced to Manisa in the Aegean Region. The questionnaires that are answered by teachers and students of accounting and finance vocational courses in the schools of Manisa were analyzed by the help of SPSS program and the results are revealed.

Keywords: *Vocational Education, Accounting Education, Vocational and Technical Anatolian High School, Manisa*

1. GİRİŞ

Bir ülkenin gelişmişlik seviyesi, o ülkenin sahip olduğu insan kaynaklarının niteliğidir ve bir mesleğin kalitesi de o meslekte çalışanların sahip olduğu bilgi birikimidir.

Gelişmiş olan ülkelerin tamamına bakıldığında, o ülkenin sektörlerinde çalışan insan kaynağının kaliteli ve bilgili olduğu görülmektedir. Gelişmemiş ülkelere bakıldığında ise bu faktörlerin çok olmadığı görülmektedir. Dolayısı ile bir ülkenin gelişmişlik seviyesine ulaşması için öncelikle sahip olduğu insan faktörlerini ilgi ve istekleri doğrultusunda eğitmelidir. Kaliteli bir şekilde meslek eğitimini alan insanlar mesleğine, diğer mesleklere ve dolayısı ile ülkesinin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Bunların yanı sıra çalıştığı kurum ve kuruluşların büyümesi, gelişmesi ve daha çok kazanç sağlamasına katkı sağlayacaktır.

Gelişmiş olan ülkelere yatırım imkanları artmakta, ülkeye tüm dünyadan yatırımcıların gelmesini sağlamaktadır. Ekonomin canlanması bu yatırımlar ile sağlanmakta ve ülkenin ekonomik olarak gelişmesi gelişmişlik seviyesini de arttırmaktadır. Yapılan yatırımlar personel çalıştırma isteğini beraberinde getirecek, işsizlik seviyeleri de azalacaktır. Yapılan yatırımlar neticesinde işletmelerin daha fazla kazanç sağlama isteği personel ihtiyaçlarında kaliteli, bilgi birikimi yüksek olan insan kaynağına talebi arttıracaktır. Bu olaylar neticesinde de mesleki eğitimin önemi bir kez daha karşımıza çıkacaktır.

Tüm bunlarla birlikte işletmelerin büyümesi, faaliyetlerinin artması, işlemlerinin çoğalması, aktiflerinin korunması, gelir ve gider unsurlarının takip edilmesi ve güvenilir verilerin elde edilmesi yönetim için zorunluluk haline gelmiştir. Söz konusu bu zorunluluk, işletmeleri muhasebe sistemini kurmaya ve bu sistemin uygulanmasında güvenilir ve bilgi birikimi olan personel çalıştırma zorunluluğunu da beraberinde getirmiştir. İşletmelerin muhasebe alanında bilgili ve güvenilir personel ihtiyaçları devlet ve özel kurumlar

tarafından piyasa odaklı olarak yetiştirilmektedir. Ülkenin işsizlik oranı gibi kavramları da dikkate alındığında mesleki yeterliliği bulunan personellerin yetiştirilmesi ilköğretime kadar inmektedir. Çeşitli sektörlerde, çıraklık faaliyetleri çerçevesinde gençler istihdam edilmekte ve meslek öğrenmektedir.

Meslek eğitimleri, devlete bağlı kurumlarla entegreli bir biçimde gerek lise, gerek lisans ve gerekse lisansüstü seviyelerde profesyonel bir şekilde yürütülmektedir. Çoğu mesleklerin lise seviyesinde eğitimlerinin verilmesi ile piyasanın eleman ihtiyacının sağlanması ve lisans ve lisansüstü eğitim ile profesyonelliğe taşınması ülkemizin kalkınma ve büyüme kavramlarına da direkt olarak katkı sağlamaktadır.

Bu kurumlarda verilen eğitim ile yetiştirilen geleceğin muhasebecileri devletin muhasebe konularında getirdiği yeniliklerle uyumlu halde eğitimlerini görmektedir.

Muhasebe mesleği, tüm meslek dalları için her eğitim düzeyinde eleman isteginin en çok olduğu mesleklerden birisidir. İş dünyasında da en çok ara eleman yetiştiren kurumlar ise Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleridir. Eski adı ile Ticaret Meslek Lisesi olan bu kurumlar muhasebe mesleğinde geleceğin muhasebecilerini yetiştirmede ilk kurum olarak kabul edilmektedir.

Ülkemizde ilk defa Ticaret Okulu adı altında 1883 yılında kurulan Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri daha sonra çeşitli değişimler göstererek günümüze kadar gelmiştir. Günümüzde dört yıllık eğitim süresine sahip olan bu okullarda 19 yaşından gün almamış ve ilköğretimini tamamlayan her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı eğitim görme hakkına sahiptir.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin asıl amacı piyasaya ara eleman yetiştirmek olduğundan üniversiteye hazırlık eğitimleri çok ön plana çıkmamaktadır. Günümüzde okullar arası kat sayı problemlerinin aşılması neticesinde üniversitelere geçişin kolaylaştırılması ile bu olgu biraz olsun aşılsa da ağırlıklı olarak mesleki eğitim verilmektedir. Lise birinci sınıfta diğer liselerle ortak derslerin alınması ile birlikte minimal düzeyde mesleki dersler de mevcuttur. Lise ikinci sınıf ve üçüncü sınıfta ağırlıklı olarak meslek derslerinin verilmesi, lise dördüncü sınıfta meslek derslerinin yanı sıra işyerinde

uygulamalarla verilen eğitimin uygulamaya konulması da bu durumu göstermektedir.

Günümüzdeki ismine gelmeden önce lise isimleri verdikleri eğitimlere göre değişkenlik gösterirken 2014 yılında bu isimler Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri olarak tek bir çatı altında toplanmıştır. Şöyle ki; Endüstri Meslek Liseleri mühendislik alanları (makine, elektrik vb. gibi...), Kız Meslek Liseleri kız öğrencilerin alanları (dikiş, nakış, aşçılık vb. gibi...), Ticaret Meslek Lisesi mali konularla ilgili (muhasabe ve finansman, pazarlama, büro yönetimi vb. gibi...) alanlarına göre ayrılmakta iken bu uygulama ile yine aynı faaliyetler devam ederken isimleri Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri olarak değiştirilmiştir.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde muhasabe ve finansman bölümünün yanı sıra; bilişim teknolojileri, büro yönetimi ve sekreterlik, pazarlama ve perakende alanlarında da eğitimler verilmektedir. Bu bölümlerin verildiği liseler eski Ticaret Meslek Liseleri zihniyetinde faaliyet gösteren liselerdir.

Tüm bu gelişmeler ve düşünceler neticesinde, muhasebecilik mesleğinin başlangıç olarak kabul edilen bu liselerde verilen eğitimlerin, muhasebecilik mesleğine yeterliliklerinin incelenmesi ve araştırılması ilgi alanımıza girmiştir. Bu inceleme ve araştırma isteğimiz neticesinde hazırlayacak olduğumuz bu çalışmamız üç bölümden oluşacaktır. Çalışmamızın ilk iki bölümü literatür taraması olup üçüncü bölümünde Manisa Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri Muhasebe ve Finansman alanı öğrenci ve öğretmenler üzerinde çalışma yapılacaktır.

Çalışmanın birinci bölümünde, mesleki eğitim, muhasabe eğitimi ve muhasebecilik mesleği kavramları üzerinde durulacaktır. Bu kavramların tarihçesi, küresel anlamdaki değerleri ve yeri, dünyada ve Türkiye’de gelişimleri incelenecektir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri ile ilgili bilgilere yer verilecektir. Bu liselerin tarihçesi, işlevleri, önemi, eğitimi verilen alanlar, gelece yönelik meslek kazandırmada etkileri incelenecektir. Ayrıca bu liselerde verilen muhasabe eğitimi ve işyerlerinde verilen muhasabe eğitimi (staj uygulaması) konusuna da değinilecektir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin muhasebe mesleğine uygunluğu incelenecektir. İncelememiz esnasında, önceden belirlenen sorular dahilinde anket uygulanacak ve bu sorulara verilen cevaplar neticesinde Muhasebe ve Finansman alanı öğrenci ve öğretmenlerinin tepkileri ölçülecektir. Elde edilen veri ve bulgular belirtilecektir. Tespit ettiğimiz konularda öneri olarak belirtilecektir.

2. MESLEKİ EĞİTİM, MUHASEBE EĞİTİMİ VE MUHASEBE MESLEĞİ

Bu bölümde, mesleki eğitim, muhasebe eğitimi ve muhasebe mesleği ile ilgili bilgilere yer verilecektir.

2.1 Mesleki Eğitim, Muhasebe Eğitimi Ve Muhasebe Mesleği

Bu bölümde; Mesleki Eğitim, Muhasebe Eğitimi ve Muhasebe Mesleği ile ilgili kavramlar üzerinde durulacaktır.

2.2 Mesleki Eğitim

2.2.1 Mesleki eğitim kavramı

Günümüz dünyasında temel kavram olan küreselleşme, sosyal, ekonomik, siyasal, kültürel alanlarda son zamanlarda hızla oturan bütünleşme ve birlik sürecini ifade etmektedir. Küreselleşme ile birlikte birçok konuda küresel anlamda birlik oluşturulmuş ve dünyada tekdüzelik sağlanmıştır. Bu kavramlar her alanda olduğu gibi mesleki eğitim düşüncelerinde de neredeyse tam anlamıyla bütünleşmiş sayılır (Pehlivan, 2008).

Bireylerin, okul, aile ve içinde büyüyüp topluma karşı faydalı olabilmesi ancak eğitimle kazandırılabilir. Topluma karşı çeşitli mesleklerde hizmet edecek olan bireylerin eğitiminin önemi de büyüktür. Bu eğitimler mesleki eğitimler ile gerçekleşmektedir. Mesleki eğitim, toplumu oluşturan bireylerin kişisel eğitimlerinin yanı sıra bir meslek alanında kendilerini geliştirerek toplumsal hizmetlere faydalı olabilmek için alınan eğitimidir (Pehlivan, 2008).

İnsanların geçmişten günümüze gelen süreçte ihtiyaçlarını karşılayabilmek için çeşitli meslekler edindiği görülmektedir. İnsanların istedikleri meslekleri yapabilmeleri ve ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için, sahip olacakları mesleği, mesleki eğitim ile elde etmektedirler (Süer, 2007).

lke çıkarları açısından bakıldığında ise; bir ülkenin gelişmişlik ve büyüklük seviyesi ekonomik değerler ile ölçülmektedir. Bu ölçütlerin sağlanabilmesi de mesleki eğitim kavramına verilen önemden geçmektedir. Mesleki eğitim, ülke çıkarları doğrultusunda, mesleki olarak verilen eğitimler sayesinde, ekonomik büyümeye katkı sağlamakla birlikte, işsizliği de indirgeyen, ülkenin yüksek kalitede insan kaynaklarına sahip olmasını sağlayan süreçtir (METARGEM, 2003).

Türk Dil Kurumuna (TDK) göre eğitim; çocukların ve gençlerin toplumdaki yerlerini alabilmeleri için beceri ve anlayışlarını elde etmeye, kişiliklerini geliştirmeye, okul içinde ve okul dışında doğrudan yardım etme kabiliyetlerinin kazandırılması sürecine denir (TDK, 2019).

Türk Dil Kurumuna (TDK) göre meslek ise; belirli bir eğitim ile kazanılmış sistemli bilgi ve becerilere bağlı, insanlara faydalı mal ve hizmet üretmek, karşılığında gelir elde ederek kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek olduğu, belirli kuralları bulunan iştir (TDK, 2019).

Her iki TDK tanımından hareketle mesleki eğitim; çocukların ve gençlerin toplumdaki yerlerini alabilmeleri için sistemli bir eğitimle, bilgi ve becerilere bağlı, topluma faydalı bireyler olarak, mal ve hizmet üretimi yapmak ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek gelir elde etmek için, ülke için gerekli insan kaynaklarının yetiştirilmesi sürecine denir.

Öğrencilere iş ve meslek öğretmek amacıyla, özellikle 18. yy itibari ile önemini arttıran mesleki eğitim, günümüzde mezun öğrenciler ile iş istihdamı arasında önemli bir yerde bulunmaktadır. Mesleki ve teknik anlamda ‘iş okulu’ veya ‘retim okulu’ olarak 18. yy ‘dan itibaren faaliyetlerini sürdüren bu okullar, günümüzde Mesleki ve Teknik Liseler tarafından yürütülmektedir. Mesleki eğitim alan öğrenciler hem küresel ekonomide istihdam sahibi olabilmekte hem de gerekli insan kaynakları gücüne katkı sağlamaktadır (şencan, 2008).

2.2.2 Küresel anlamda mesleki eğitim

Küreselleşme ile birlikte ülkeler, kendi çıkarları doğrultusunda, faaliyet düzeyinde önem arz eden bütün mesleklerde gelişme sürecine girmiştir. Bu gelişmeler neticesinde teknoloji de ön plana çıktığında, geniş kitlelerin bu meslekler vasıtasıyla iletişimde olduğunun kaçınılmaz olduğu olgusu ortaya

çıkılmıştır. İçinde bulunmuş olduğumuz çağda eğitim ve öğretimde teknolojinin kaçınılmaz olduğu ön plana çıktığında eğitim-öğretimde cep telefonu, bilgisayar, medya oynatıcıları, tabletler, dijital ses kayıt cihazları vb. ürünlerin kullanılması hem meslek hem de temel eğitimde kaliteyi arttıracaktır (Kaya, 2014).

Mesleklerin birbiri ile iletişiminin artması bütün meslekleri önemli hale getirmiş ve mesleki eğitime verilen önemin artmasını sağlamıştır. Ülkeler çıkarlarını maksimum seviyede tutmak için insan kaynaklarını mesleklerinde bilgili bir şekilde yetiştirmeye başlamış ve mesleki eğitim kavramının önemi de artmıştır. Küresel anlamda mesleki eğitimin artan bu öneminin dünyadaki ve Türkiye'deki seyrinin artması, sonraki süreçlerde ilgili meslek gruplarında gerekli düzenlemelerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Dünyadaki birçok ülke mesleki eğitim kriterini kendi ülkelerinin ihtiyaçlarına göre belirlemiş olmasına karşın; genel olarak üç yöntem bilinmektedir (Yıldırım ve Çarıkçı, 2017);

Okul Merkezli Model: Tam zamanlı eğitim sürecinin okullarda teorik dersler ve uygulamalar verilmesi ile gerçekleşen yöntemdir.

İşletme Merkezli Model: Tam zamanlı eğitim sürecinin işletmelerde sürdürüldüğü yöntemdir. Diğer adı ile bu sistem çıraklık sistemidir. Öğrenci bütün eğitimini işletmelerde uygulamalı olarak almaktadır.

Dual Sistem: Verilen mesleki eğitimin okul-işyeri işbirliği içerisinde gerçekleştirildiği sistemdir.

Bu üç sistem Türkiye'de de uygulanmaktadır.

2.2.3 Dünyada mesleki eğitim

İnsanlığın başlangıcından yazının bulunmasına kadar bilgi, insanların zihinlerinde üretildi ve işlendi, hafızalarında saklandı ve ancak bu kadar kişinin gidebildiği yerlere kadar sözlü olarak iletildi. Eğitim olgusu da az sayıda bilgiden fiziki olarak karşılaşılarak eğitim alabilen kişilerin yararlanabileceği bir süreç olarak şekillendi. Yazının bulunması ile bilgi taşıma süreci başlamış oldu ve günümüzde bu süreç teknoloji ile sınırsız kişilere ulaşabildi. Bu yeni etkileşimler dünyanın her yerinden bilginin birbiri ile iletişim kurmasını sağladı ve dolayısı ile bilgi artışları katlanarak devam etti. Bilgisayarın desteği ile

kişilerin daha fazla bilgiyi kolaylıkla üretebilme kabiliyeti arttı ve bilgi üretme sürecinin vazgeçilmez bir parçası haline geldi (MEGEP, 2004).

Bilgi sürecinin teknoloji vasıtasıyla hızlanması neticesinde bilgi öğrenme isteği arttı ve bilgi isteğinin sadece bir alanla kalmayıp farklı alanlara açılmasını sağladı. Bilgi sahibi kişilerin çoğalması da kalifiyeli eleman isteğini arttırdı ve eğitim kalitelerinin yeniden yapılandırılmasını zorunlu kıldı. Kalifiyeli eleman isteğinin artması ile meslek eğitimlerinin yeniden yapılandırılması teknoloji ile paralel olarak dünya çapında gelişme göstermeye başladı (MEGEP, 2004).

Dünyada mesleki eğitim ülkeden ülkeye farklılık göstermekte olup genel anlamı ile okul merkezli model, işletme merkezli model ve dual sistem üzerinde fikir birliğine varılmış ve bu sistemler üzerinden ülke uygulamalarına girmişlerdir.

Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde mesleki eğitimde belirli farkların olduğu görülse de reformlar ve çalışmalar ile birlik sağlanmaya çalışılmaktadır. Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, ekonomik çıkarları, sanayi sektörleri bu farklılıkların ana sebepleri olarak görülmektedir. Bu farklılıklar olsa bile ortak mesleği ve teknik eğitim konusunda bazı ilkeler kabul görmüştür. Avrupa ülkelerinin ortak kabul ettiği mesleği ve teknik eğitim ilkeleri şöyledir (Çamtosun, 2008);

- Mesleki eğitimin geliştirilmesinde bireyin ihtiyaçları ve iş imkanları arasında bir dengenin bulunması gerekmektedir.
- Mesleki eğitimin tek başına sanayi sorunlarını çözmeye yetmeyeceğinden, iş imkanları ile eğitim ve sosyal problemlerin iç içe olduğu düşüncesinden hareketle, tek bir çatı altında birleştirilerek bütüncül bir yaklaşım ile çözüme gidilmesi gerekmektedir.
- Mesleki ve teknik eğitimin değişen, gelişen ve hala gelişimini devam ettiren teknoloji ve örgütsel yapıya uyum sağlaması için;
  - Genel eğitimden mesleği eğitime geçişlerin düzeltilmesi gerekmektedir.
  - Öğrencilerin programlarına olan düşünce ve kararlarının yeniden gözden geçirmesine olanak sağlanmalıdır.

- Bu yönde yatay ve dikey geçişlerin mümkün olması sağlanmalıdır.
- Mesleki ve teknik eğitimde sosyal tarafların eğitime katılımı hususunda olanakların bulunması gerekmektedir.
- AB üyesi ülkelerin zorunlu eğitimlerinin 9 yıl üzerinde olması gerekmektedir.
- Orta öğretimde mesleki ve geleneksel okulların yerine çok amaçlı okulların bulunması gerekmektedir.
- Zorunlu eğitimden sonra mesleki yönlendirme çalışmalarının olması gerekmektedir.
- Eğitim ile iş hayatı arasında iş birliği çalışmaları yapılmalı ve bu çalışmalara ağırlık verilmeli, eğitim programının geliştirilmesi sürecinin sürekli olması sertifika, uygulama ve sınavların düzenlenmesine katılım sağlanması gerekmektedir.
- Finansmanın bütün ülkelerde devlet tarafından sağlanması gerekmektedir. Ayrıca işyerlerinde uygulama olan programlarda sosyal taraflarında bu finansmana dahil edilmesinin sağlanması gerekmektedir.
- Bütün AB ülkeleri, bugün Almanya'da uygulanan teori ve büyük bir çoğunluğu işyerinde geçen iş yerinde uygulamanın esas alındığı eğitim modelini kullanmaktadır.

Avrupa birliği ülkelerinde eğitim sistemini en iyi uygulayan ülkelerin başında Almanya gelmektedir. Almanya büyük bir ağırlığı işyerinde olan teori ve uygulamanın birlikte yapıldığı ve bu eğitim sisteminde de sosyal tarafların da finansman sağlayarak eğitimin içinde olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte AB ülkelerinin çoğunda temel mesleki eğitim ücretsizdir ve finansman devlet tarafından sağlanır. Okullarda verilen eğitim çıraklık olarak düşünülmektedir (Çamtosun, 2008).

AB ülkeleri dışında mesleki eğitime önem veren bir diğer ülke de Japonya'dır. Bu ülkede mesleki eğitim gelişmiş bir şekilde verilmektedir. Japonya'da orta öğretim düzeylerinde başlayan mesleki eğitim, meslek liselerinin yanı sıra genel

liselerde de verilmektedir. Japonya’da genel mesleki eğitimin yanı sıra öğrencilerin gelecekte seçecekleri mesleklere yönlendirilmesi ve bu programlara hazırlık amacıyla programlarla ilgili eğitimler de verilmektedir. Bu ülkede Çalışma Bakanlığı, yeni meslekler eğitimi, beceri eğitimi, temel eğitim, usta öğreticilik eğitimleri ile sıkı bir şekilde yürütülmektedir. Ayrıca mesleki eğitim konusunda, İş Kanunu uyarınca işsizlere yönelik küçük ve orta boy işletmelere eğitim için teşvik edici ödenekler de bulunmaktadır (Süer, 2007).

Dünya ekonomisinde büyük bir paya sahip olan Çin’de eğitim sistemi ilk ve orta öğretimin verildiği 12 yıllık eğitimi kapsamaktadır. Bu eğitim sürecinin 9 yılı temel eğitim ağırlıklıdır. Ortaokul seviyesinde genel ve mesleki ön öğretimler verilmektedir. Yüksek ortaokullar mesleki eğitimlerin ağırlıklı olarak verildiği kurumlardır. Ayrıca yetişkinlere yönelik mesleki eğitim okulları, televizyon yüksek eğitimleri, askeri okullar ve kendi kendine öğrenme gibi mesleki yöntem ve okullar da bulunmaktadır. Bu okulların çoğu devlet desteği ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Ayrıca mezunlara yönelik meslek eğitimleri ve mezunlar için kalkınma planları ile eğitim sonrasında da faaliyetler devlet tarafından devam etmektedir. Çin’de genel bütçeden en büyük payı alan kurumlar eğitimle ilgili kurumlardır (Sezgin, 2008).

Amerika’da eğitim sistemi merkezi kurumlar tarafından değil eyalet yönetimlerince uygulanmaktadır. Eyaletler kendi eğitim sistemlerini kurup uygulamakta özgürdür. Mesleki eğitim boyutu da lise düzeyinde gerçekleşmektedir ve devletin desteğine tabi değildir, yani paralıdır. Mesleki yeterlilik elde edebilmek için en az iki yıl bu okullarda eğitim görmek ve diplomayı almak yeterlidir. Mesleki eğitim alanında 400’den fazla alanda eğitim verilmektedir. Bu okulda iki yıllık mesleki ve teknik yeterliliği tamamlayan öğrenciler isterse mezun olabilir isterse yatay geçiş ile başka bölümlere geçebilir veya kendi alanlarından dört yıllık üniversite eğitimine geçiş yapabilirler (Baş, 2013).

2.2.4 Türkiye’de mesleki eğitim

Dünya için ekonomik güçleri bulunan ülkeler, mesleki eğitime verilen önemi kavramış ve bazı uygulamaları zorunlu kılmıştır. AB üye ülkeleri, kabul görmüş mesleki eğitim ilkelerince mesleki eğitimi geliştirmeye yönelik yaptığı

uygulamalardan, Japonya, Çin ve ABD gibi ülkelerde mesleki eğitime verilen önem uygulamalardan görülmektedir. Türkiye’de mesleki eğitim faktörü de bu tip uygulamalara yer veren, mesleki eğitime verilen önemin net görüldüğü ülkelerdendir.

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet sonrası olmak üzere üç safhada incelenebilir. Selçuklu döneminde ahilik adıyla yürütülen mesleki eğitim, Osmanlılar döneminde Lonca ve Gedik adları altında gelişmiştir (Fındık ve Diğerleri, 2016).

Türkiye’nin, 2023 yılına koymuş olduğu vizyonlara ulaşması şüphesiz ki insan kaynaklarına verdiği önemden geçmektedir. Bu hedefler doğrultusunda insan kaynaklarını bilgili ve donanımlı yetiştirerek bu vizyonlara ulaşması daha kolay olacaktır. İnsan kaynaklarını alanıyla ilgili bilgi ve donanımlı hale getirebilmekte mesleki eğitimden geçmektedir (Yıldırım ve Çarıkçı, 2017).

Türkiye’de eğitim; ilköğretim, orta öğretim, lise, meslek yüksekokulu, üniversite (fakülte ve yüksekokul), lisansüstü eğitim olmak üzere çeşitli şekillerdedir. Türkiye’de 2012-2013 eğitim öğretim yılı itibari ile temel eğitim 12 yıla çıkarılmıştır. Bu zamana kadar çeşitli değişimler göstermesine rağmen günümüzde; 4+4+4 eğitim sistemi benimsenmiş ve toplam 12 yıla çıkarılmıştır. İlk dört yıllık süreç ilkokul süreci olup temel eğitim (okuma yazma vb.) verilmektedir. İkinci dört yıllık süreç ise bilimsel derslerin verildiği dönemi ifade etmektedir. Üçüncü dört yıllık süreç ise lise düzeyini ifade etmektedir ve bu 12 yıllık süreç zorunludur. Tüm bunların yanı sıra okul öncesi eğitim de günümüz eğitim sistemine dahil olmuştur (MEB, 2017).

Türk eğitim sisteminde eğitim faaliyetleri devlet kontrolünde olmasına karşın; bireylerin tercih edebileceği özel kurumlar da faaliyetlerini göstermektedir. Hangi eğitim sürecine denk geliyor ise o dönemin sorumluluklarıyla Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı olarak faaliyetlerini gerçekleştirerek eğitimin içinde yer alırlar (MEB, 2017).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan ‘Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Yönetmeliği’nde Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim okullarının neler olduğu Çizelge 2.1. Türkiye Orta Öğretim Kurumları tablosunda yer almaktadır:

Çizelge 2.1: Türkiye Orta Öğretim Kurumları

Türkiye’de Orta Öğretim Kurumları

Fen Bilimleri Liseleri

Sosyal Bilimler Liseleri

Anadolu Liseleri

Güzel Sanatlar Liseleri

Spor Liseleri

Anadolu İmam Hatip Liseleri

Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri

Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri

Özel Eğitim Meslek Liseleri

Mesleki Eğitim Merkezleri

Çok Programlı Anadolu Liseleri

Kaynak; Milli Eğitim Bakanlığı, Orta Öğretim Kurumları Yönetmeliği, MEB Orta Öğretim Genel Müdürlüğü, 2013.

Bu okullar yine aynı yönetmeliğe göre; ortaokul ve imam-hatip ortaokulları üzerine eğitim süresi dört yıl olan orta öğretim kurumlarıdır. Aynı zamanda tebliğde bakanlık için; ‘Gerekli gördüğü durumlarda, gerekli gördüğü orta öğretim programlarında, hazırlık bölümü açabilecektir.’ ibaresi de yer almaktadır.

Mesleki eğitim kavramı ise günümüze 1870’li yıllardan itibaren gelişmeler göstererek gelmiştir. Mesleki eğitim günümüzde örgün ve özgün eğitim kurumları ile yürütülmektedir. MEB’e bağlı olan liselerde mesleki eğitim, alanlarına göre farklı türler olarak 2014 yılına kadar gelmiş olsa bile, 2014 yılında bu liseler tek bir isim altında birleştirilerek, Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri olmuştur. Aynı yönetmelikte liselerin türleri de açıklanmıştır (MEB, 2014);

Mesleki eğitim ile ilgili önemli bir eşik olan 05.06.1986 yılında çıkarılan 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunudur. Bu kanun ile çırak, kalfa ustaların eğitimi ve meslek liselerinde verilen mesleki eğitimin düzenlemeleri hedef alınmıştır. Bu kanun ile birlikte mesleki eğitimde okul bazlı modelden okul/işyeri işbirliği ile yürütülen mesleki eğitim modeli baz alınmış ve 2000’li yıllara kadar yürütülmüştür (Yıldırım ve Çarıkçı, 2017).

Türkiye'nin AB aday ülke konumunda olması ve AB uyumlaştırma çalışmaları sırasında birçok yenilik ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri de mesleki ve teknik eğitimde verilen eğitimle ilgili uyumlaştırma çalışmalarıdır. 2000 yılında AB ve Türkiye arasında 'Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP)' anlaşması imzalanmıştır. Bu proje kapsamında verilen mesleki eğitimler ülkenin istihdam ve iş olanakları göz önüne alınarak koordineli bir şekilde yürütülmesi ve genç istihdamın sektörlere hazırlanmasını sağlamak amaçlanmıştır. Proje kapsamında, mesleki eğitim verilen okullarda, modüller sistemi uygulamasına geçilmiştir. Bu sistem; düzeylerine göre gruplandırma yaparak, genel eğitim, mesleki eğitim, uygulamalı eğitim, zorunlu eğitim, uygulamalı eğitim alanlarının her birinde modüllerinde başarı olanlara sertifika verilerek, gerekli sertifikaların tamamlanması durumunda diplomaya hak kazanabilmeyi ifade etmektedir. Yeterliliklerin değerlendirilmesi aşamasında öğrenciye mesleklerini yapma imkanı tanınarak mesleki alanda da tecrübe sahibi olmaları sağlanmaktadır. MEGEP 2004-2005 eğitim döneminde pilot okullarda denemeye koyulmuş ve 2005-2006 yıllarında ise tüm mesleki ve teknik eğitim kurumlarında uygulamasına geçilmiştir. Günümüzde ise halen uygulamadadır (Uçar ve Özerbaş, 2013).

2.3 Muhasebe Eğitimi

Bireylerin davranışlarında meydana gelen değişimler eğitim ile sağlanmaktadır. Bu değişim sürecine bakıldığında belirli bir amaç doğrultusunda girdileri çevreden alarak, bunları işleyip, çıktı olarak sunan sistem olarak da tanımlanabilir. Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere Türkiye'de eğitim sistemi girdi, çıktı ve döngü öğelerinden oluşmaktadır. Bu sistemde bulunan öğeler sabit değil sürekli olarak değişime açıktır. Sistemde meydana gelen herhangi bir öğedeki değişim sistemin tümünü etkiler. Eğitim sistemi bu özellikleri ile açık sistem özelliği taşımaktadır. Muhasebe eğitim sisteminin açık sistem özelliği üzerine oluşmuş olması dış çevre faktörleri ile de etkileşim halinde olduğunu göstermektedir. Muhasebe eğitimi ile ilişkili olan dış çevre faktörlerinden başlıcaları; iş dünyası, teknoloji, devlet, meslek örgütleri ve yasalardır (Çemrek, 2017).

2.3.1 Muhasebe eğitimi kavramı

Bir ülkenin belli bir zaman içindeki gelir ve giderlerinin planlandığı ve genelde denk olması öngörülen çalışmalara bütçe denir. Bütçenin denklığı de her zaman istenen durumdur. Bir bütçenin denk olabilmesi için elde ettiği gelirleri ile giderlerinin eşit olması gerekir. Bu denkliğin sağlanabilmesi ve daha çok yatırım yapılabilmesi için gelirlerin fazla olması önemlidir. Bütçede gelirin büyük bir çoğunluğu çoğu ülkede olduğu gibi ülkemizde de vergilere dayanmaktadır. Vergilerin halkın gelir düzeyi göz önüne alınarak uygulanır ve ülke bütçesinin gelirler kısmını oluşturan tahsilatlarla yapılır.

Bir devletin vergi tahsilatının yapılması ise muhasebecilik mesleğinden geçmektedir. Devlet ile halk arasında vergi ve daha birçok alanda hizmet veren muhasebecilik mesleği devletsel yönünün yanı sıra, işletmelerde da düzenli bir gelir-gider kaydı, finansal analizler, finansal raporların hazırlanarak işletme durumun ortaya konulması ve işletmelerin karar alma süreçlerine doğrudan etki eden, ülke ekonomisinde üst düzey bir öneme sahip meslektir.

Ülke ekonomisi, yatırımcılar, işletmeler ve ilgili meslek grupları tarafından büyük öneme sahip olan muhasebecilik mesleğinin kalitesinin yüksek olması tüm bu çıkar grupları için önemli bir husustur. Dolayısı ile bu mesleğin eğitimine verilen önemin devletler tarafından yüksek tutulması, birçok çıkar grubu açısından önem arz etmektedir.

Muhasebe eğitimi, işletmelerin karar alma sürecinde faydalı olacak bilgilerin saptanarak, ölçme, işleme, doğruluğunu denetleme, raporlama desteği ile özetleme ve özetlenen ve raporlanan bu bilgilerin işletme yöneticilerince karar alma sürecinde nasıl kullanılacağı öğrencilere bilgilendirilerek, bu bilgilerin uygulanma konusunda öğrencilerin yeteneklerinin geliştirilmesi süreci olarak tanımlanmaktadır (Çemrek, 2017).

Tanımdan da anlaşılacağı üzere teorik bilgi ile uygulamanın iç içe olduğu görülmektedir. Fakat bu tanıma karşı çıkan bazı kesim eski sistem olan sadece teori eğitimin verilmesini savunur iken diğer bir kesim ise ikisinin bir arada olmasını ve karşılıklı iletişim sürecinin benimsenmesini savunmaktadır (Çamtosun, 2008)

İşletmeyle ilgili kararların alınmasında ve devletle olan ilişkilerin yürütülmesinde önemli bir yere sahip olan muhasebe mesleğinde çalışan kişilerin muhasebe ile ilgili bilgi ve beceriye sahip olması isteği kaçınılmazdır. Dolayısı ile sadece teorik eğitim verildiği takdirde uygulama yetersizliği ortaya çıkacak, aynı durum sadece uygulama eğitiminin verilmesi de teorik bilgi eksikliğini ortaya çıkaracaktır. Dolayısı ile karma bir sistemin ülkeler tarafından benimsenmesi hem teorik bilgi isteğine hem de uygulama tecrübesine cevap verecektir ve mesleğin kalitesi artarak daha faydalı işlemler gerçekleşecektir. Dolayısı ile eğitimde karma sistemin benimsenerek her iki yöntemin de verilmesi gerekmektedir. Gelişmiş ülkelere bakıldığında çoğu ülkede bu eğitim sisteminin benimsendiği görülmektedir ve ülkemizde de bu eğitim modeli muhasebe eğitiminde ve daha birçok eğitimde benimsenmiş ve uygulanmaktadır (Süer, 2007).

2.3.2 Muhasebe eğitiminin tarihçesi

Küreselleşme hareketleri sonucunda muhasebe mesleği, sürekli değişen ve değişmekte olan, gelişimini hızla sürdüren yeni ve güncel bilgilerin ihtiyacına zamanında cevap vermeli ve küresel değişimlerin gerisinde kalmamalıdır. Muhasebe eğitimi ve bu alanda üretilmekte olan bilgilerin de geçerli ve güncel olması, etkilenmiş olduğu çevrelere olumlu katkı yapabilmesi gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında muhasebe eğitiminin değişen dünya faktörlerinden (teknoloji, ekonomi vb.) etkilenmemesi imkansızdır (Yereli vd., 2010).

Muhasebe tarihi, muhasebe alanında yapılan çalışmalara bakıldığında oldukça yeni bir kavramdır. Her ne kadar medeniyetlerin oluşumu muhasebe mesleği bakımından eski görünse de yapılan çalışmaların çok da eskiye dayanmadığı ile karşılaşıldığında yeni olduğu görülmektedir. Muhasebe tarihinde yapılan araştırmaların fazla olmaması, muhasebe tarihinin araştırılmasında karşılaşılan kaynak eksikliği ve karşılaşılan diğer zorluklardan kaynaklandığı görülmektedir. Tarihsel araştırma yapmak için hem tarihi, hemde araştırması yapılan konu ile ilgili üst düzey bilgi sahibi olmak gerekmektedir. Hem tarih araştırmalarının, hemde muhasebe mesleğinin üst düzey bilgi gerekliliği ortaya çıktığında, tarihsel araştırma yapan kişilerin bu meslekten uzak durması kaçınılmazdır (Selimoğlu vd, 2009).

Dünyada ve Türkiye’de muhasebe mesleğinin çok eskilere gitmesine karşın muhasebe mesleğinin verildiği önem bakımından bakıldığında 19 yüzyılda başlamıştır denilebilir. Bu dönemde, büyük ihtimalle Fransız Eğitim Sistemi’nden esinlenen, dönemin Maarif Nazırı Mehmet Esad Savfet Paşanın yönetimindeki bir heyet 1 Eylül 1869’da Maarif-i Umumiye Nizamnamesi’ni hazırlamıştır. Maarf-i Umumiye Nizamnamesi sonrasında muhasebe eğitiminde köklü değişimler meydana gelmiştir. Ayrıca aynı dönemde Fransızca muhasebe kitabı olan Kanun-u Sani 1286/ 27 Ocak 1871 tarihinde Meclis-i Kebir-i Maarif Daire-i İlmiyesi azalarından Fardis Efendi tarafından Usul-i Defteri adıyla Türkçe ’ye çevrilerek yayınlanmıştır. Bu eserin salt bir çeviri olmayıp örnek çözümlerde isim, yer adı, ticari emtia vb.nin dönemin Osmanlı toplumuna uyarlandığı görülmektedir (Yazan, 2018).

Bu değişimler ile birlikte 19 yy. sonlarında Osmanlı Devletinde idadilerde muhasebe eğitimi verildiği bilinmekte, 1881 yılında Hasan Tahsin tarafından yazılan ‘Yeni Usul-i Defteri’ bu dönemlerde verilen muhasebe eğitimine kaynak oluşturulan kitap olarak gösterilmektedir. Hasan Tahsin’in bu kitabı 1895 yılında ikinci nüsha olarak tekrar basılmış ve bu basımında; şirket türleri, hesap kavramları, hesaplar, hesap kapatma, defter türleri, defter tutma türleri, hata düzeltme türleri gibi kavramlardan bahsedilmiş, dönemin idadilerinde bu kitap muhasebe eğitiminde kaynak oluşturmuştur (Yazan, 2018).

Daha sonraları I. Dünya Savaşı sonrasında ülkeler ekonomi ve muhasebe sistemlerine bir takım uygulamalar getirerek kendi muhasebe sistemlerini kurmuşlardır. Dolayısı ile kurulan bu muhasebe sistemlerine uygun personeli de muhasebe mesleklerine verdikleri eğitimler ile temin etmişlerdir. Özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında ülkelerin uluslararası kitlelere hitap etme güçlerine sahip olmaları, teknoloji faktörünün gün geçtikçe önem arz etmesi nedenleri ile muhasebe eğitiminin yanı sıra diğer mesleklerin eğitiminin de önemi artmış ve mesleki eğitimlere verilen önemler üst düzey derecelere çıkmıştır. Günümüze gelindiğinde maksimum seviyelerde bulunan muhasebe eğitimi, meslek oda ve sendikalar ile de desteklenerek, her daim güncel eğitimler alınabilmesini muhasebe meslek mensuplarına sağlamaktadır.

2.3.3 Küresel anlamda muhasebe eğitimi

Muhasebecilik mesleği, işletmelerin ulusal sınırların dışına çıkmasıyla önemi artan mesleklerden biridir. İşletmeler ekonomik faaliyetlerini teknoloji gibi günümüz gelişmiş iletişim ve ulaşım araçları ile ülke sınırları dışına çıkarmaktadır. Dolayısıyla günümüz muhasebe meslek çalışanları küresel anlamda muhasebe bakış açısına sahip olması gerekmektedir (Çemrek, 2017).

Muhasebe meslek mensupları muhasebe mesleğinin gelişmesinde büyük rol oynamaktadırlar. Dolayısıyla muhasebe meslek mensuplarının alanında yaşanan değişimler ile ilgili her daim kendilerini eğitimi tutmaları mesleğin gelişmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Bu nedenle, muhasebe meslek eğitiminin nasıl olması gerektiği içeriklerinin kapsamı ve yeterli kalitenin sağlanabilmesi, son zamanlarda üzerinde durulmakta olan konulardır. Daha önceleri, teknik üzerinde yoğunlaşan ve bunun yanında meslek, teknik ve beceri eğitimlerinin de göze çarptığı muhasebe meslek eğitimine küreselleşmenin de yerleşmesi ile şimdilerde bu bilgilerin yanına sosyal ve manevi sorumluluk bilincinin de önemli olduğu muhasebe mesleğinin eğitiminin içine yerleşmiş bulunmaktadır. Bu sebeptendir ki mesleki eğitim programlarının içeriklerinde kalıcı değişimler yaşanmıştır. Muhasebe meslek mensuplarının faaliyet gösterdikleri çevrede gerçekleşen hızlı değişim önemli bir faktördür. Küreselleşme, bilgi ve iletişim gibi teknolojilerdeki ilerlemeler, çıkar gruplarının artması gibi gelişmeler değişimlere öncülük etmiştir. Günümüzde kredi kuruluşları ve yatırımcıların yanında muhasebe mesleğinin, tüm çıkar gruplarının bilgi ihtiyaçlarına cevap vermesi beklenmektedir (Çemrek, 2017).

2.3.3.1 Dünya’da muhasebe eğitimi

Dünyada muhasebe mesleği için tek bir sistem oluşturulması çalışmaları 1960’lı yıllara kadar dayanmaktadır. Küreselleşmenin kaçınılmaz olması, akabinde işletmelerin uluslararası pazarlara yayılması ve başka ülkelerde şube veya işyerleri açması, teknolojik gelişmelerin devam etmesi küresel anlamda kabul görmüş bir muhasebe sistemi ve bu muhasebe sisteminin de tek bir eğitim modeli kabul edilerek sağlanması isteği ortaya çıkmıştır. Bunun akabinde de Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları (IES) ortaya çıkmış ve muhasebe eğitiminin girişi ile ilgili şartlardan başlayarak, programların içerikleriyle devam eden, mesleki etik ve beceri gibi kavramları belirterek, staj şartları,

ölçme değerlendirme, sürekli mesleki değişim ve denetim eğitimi için gerekli şartlar gibi kavramları kapsayan ve ihtiyaçlar doğrultusunda sürekli güncellenen yapısıyla muhasebe mesleğine yön vermesi amacı ile yayınlanmıştır (Çemrek, 2017).

Genel olarak bakıldığında hem muhasebe eğitimi hem de muhasebe uygulamaları açısından dünya genelinde kapsayıcı birlikler oluşturabilmek, emsal uygulamaların sağlanabilmesi açısından son derece önemlidir. Bu bağlamda (1) Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu'nun (IAESB) - Uluslararası Eğitim Standartları'nın (IES), (2) Muhasebeciler İçin Uluslararası Etik Standartları Kurulu'nun (IAASB) - Uluslararası Denetim Standartları'nın (ISA) ve (3) Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun (IASB) - Uluslararası Muhasebe Standartları (IAS) ile Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın (IFRS) hep birlikte uygulanmasında fayda vardır (Crawford ve diğerleri 2014, 69). Bu sayede muhasebe uygulamaları, dünyada genel geçer kabul gören yaklaşımlara bağlı olarak gelişecektir (Okan Gökten ve Gökten, 2016).

Uluslararası Eğitim Standartları ISA, IAS ve IFRS kadar yaygın bilinirliğe sahip değildir. Dolayısıyla, muhasebe alanında faaliyet gösteren birçok kişi tarafından detaylarının bilinmediğini söylemek mümkündür. ISA ve IAS/IFRS ile karşılaştırıldığında; IES'in genel geçer kabul görmesinin ve benimsenmesinin önünde iki önemli engelin olduğu görülmektedir (Okan Gökten ve Gökten, 2016);

- IES'den farklı olarak ISA ve IAS/IFRS yasal geçerliliğe sahiptirler. Ayrıca G20 ülkeleri ISA ve IAS/IFRS'i temel standartlar olarak kabul etmektedirler. ISA ve IAS/IFRS politik geçerliliğe de sahiptirler. Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası ve Uluslararası Menkul Kıymet Komisyonları Örgütü (IOSCO) gibi nüfuzlu uluslararası örgütlerden de kabul almış durumdadırlar. Söz konusu güçlü örgütler bu standartların uygulanmasında etkili olmaktadır. IES'in uygulanmasını ise bu şekilde destekleyecek herhangi bir güç söz konusu değildir.

- IES'in hedef kitlesi çeşitlilik bakımından oldukça farklılaşmaktadır. Bir başka deyişle, IES'in hedef grubunun ISA ve IAS/IFRS hedef grubundan çok daha çeşitli olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca hedef grupların pek çoğu IFAC'ın üye kuruluşlarının üyesi dahi değildir. Bu durum onların IAESB'den ve IES'den habersiz olmalarına da neden olmaktadır.

Muhasebe eğitiminin kalitesinin artırılmasını hedefleyen IAESB, söz konusu eğitim standartlarının muhasebeciler tarafından etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamaya çalışmaktadır. Buna karşın, yukarıda belirtilen iki husus IAESB'in amacına ulaşabilmek için halen önünde uzun bir mesafe olduğunu göstermektedir. IAESB'in oluşturduğu standartlar, yani çıktısı olan IES, muhasebe meslek mensuplarının eğitiminde yaygın olarak kabul edilirse ve dayanak alınır; IAESB'in geçerliliği kullanıcıları tarafından kabul edilmiş olur. Bu bağlamda, IES'in ilgili gruplar tarafından ihtiyacı karşılayan bir içerik olarak değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Sonuç olarak, IAESB amacına ulaşmak için IES'in uygulanırlığını artırmalıdır (Okan Gökten ve Gökten, 2016).

IES'in faydaları şöyle özetlenebilir (Çemrek, 2018);

- Muhasebe mesleğinde toplumsal yerleri bulunan muhasebe meslek çalışanlarının küresel anlamda eğitilmesinin sağlanması,
- Tüm dünyada muhasebe meslek eğitimini birbirine yaklaştırmak, hatta eğitimde birliğin oluşumun sağlanması,
- Eğitim sürecinin devamında tutarlılığın artırılmasının sağlanması,
- Tüm muhasebeciler için teknik ve teorik bilgi ve uygulamaların artırılması, gerekli tecrübelerin oluşumunun sağlanması,
- Dünya üzerindeki muhasebe meslek mensuplarının bilgi seviyelerinin ve tanınırlığının artması olarak sıralanabilir.

Dünya üzerinde mesleki eğitim daha önceki konularda bahsettiğimiz ve bazı ülkelerden örnekler verdiğimiz üzere, her ülkenin içerisinde farklılık göstermektedir. Fakat muhasebesel olarak bakıldığında mesleki eğitim ülke içinde farklılıklar gösterse de ülkeler arasınca Uluslararası Muhasebe

Standartlarının uygulanmaya başlanması ile yavaş yavaş değişim göstermeye başlayacaktır. Çıkarılan Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları da bu konuda adımların atılmaya başlandığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla ülkelerin ekonomik, teknolojik vb. gelişmelere ve yeniliklere açık olacağı düşünülrse yakın zamanda muhasebe eğitiminde de birlik olacağı düşünülmektedir.

2.3.3.2 Türkiye’de muhasebe eğitimi

Ulusal ve Küresel anlamda iktisadi gelişmeler ile birlikte küresel ve ulusal anlamda muhasebe mesleğinin eğitiminde de değişim ve gelişimler paralel olarak ilerlemiştir.

Muhasebe mesleğine verilen önem Osmanlı Devleti’nden öncesine dayanmaktadır. Osmanlı Devleti’nden önce Selçuklu Devletinde, kurulan vakıfların muhasebesinin yapılması ile Vakıflar Muhasebesinin gelişmesine katkı sağlamıştır (Çemrek, 2017).

Türkiye’de ilk olarak ticaret eğitimi, 1868 yılında kurulan ve o zamanki adı Mekteb-i Mülkiye-i Şahane olan okulda verilmeye başlanmıştır (Çemrek, 2017). Daha sonra Hamidiye Ticaret Mekteb-i Âlisi olan Galatasaray Lisesi 16 Ocak 1883 yılında kurulmuş ve 1914 yılından itibaren muhasebe eğitimi verilmeye başlanmıştır. Bu okulda idadi bölümleri olarak genel kültür dersleri, fenni yani bilimsel veya mesleksel olarak; ekonomi, muhasebe, ticaret bilgisi, hukuk dersleri verilmiştir. Daha sonra fenni derslere ticaret, sanayi, banka, konsolosluk gibi şubeler açılarak ilaveler yapılmıştır (Demirci, 2007).

Bu okulların kurulması ile başlayana muhasebe eğitimi, daha sonraları hızlı bir yapılanma içine girerek orta öğretim kurumları, meslek yüksekokulları, fakültelerin kurulması ve çoğaltılması ile gelişmeler göstermiştir (Çemrek, 2017).

Ticaret okulları, cumhuriyetin ilanından sonra, 1923 yılında İzmir İktisat Kongresinde alınan ticaret okulları ve liselerinin ülke çapında çoğaltılması kararı ile gün geçtikçe artış göstermiştir. Bu kararlar neticesinde ilk kez 1927-1928 eğitim öğretim yılında faaliyete başlamışlardır. Bu karara rağmen ticaret okullarının fazla gelişme göstermediği, gelişmenin ticaret liseleri ile sınırlı kaldığı ve mesleki orta öğretim dışında kaşan okulların daha fazla yeğlendiğinin

de bu gelişmeyi engellediği anlaşılmaktadır. Ticaret Liseleri günden güne gelişme göstererek günümüzde mesleki eğitimde önem arz eden kurumlar olmayı başarmıştır. 1932-2008 yılları arasında faaliyet gösteren Ticaret Liselerinin okul, öğrenci ve öğretmenlerine dair bilgileri içeren tablo aşağıdaki gibidir (Çamtosun, 2008):

Çizelge 2.2: Türkiye’de Cumhuriyet Sonrası Dönemde Ticaret Liselerinin Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayılarındaki Gelişmeler

Ders Dönemi	Okul Sayısı	Öğrenci			Öğretmen		
		E	K	T	E	K	T
1932-33	-	308	45	353			
1935-36	7	411	41	452	25	2	27
1940-41	10	568	136	704	71	11	82
1945-46	13	1.644	132	1.766	126	45	171
1950-51	23	1.938	128	2.066	167	82	249
1955-60	29	3.090	355	3.445	126	81	207
1960-61	31	4.917	723	5.640	261	142	303
1965-66	59	13.108	2.076	15.184	707	393	1.100
1970-71	77	20.114	5.411	25.525	893	401	1.304
1975-76	136	60.223	23.581	83.804	2.597	728	3.325
1980-81	218	60.745	37.202	97.947	4.075	1.489	5.564
1985-86	221	54.941	40.835	95.776	4.361	2.005	6.366
1990-91	284	72.628	77.419	150.047	4.792	2.591	7.383
1995-96	525	112.623	102.649	215.272	6.772	4.209	10.911
1997-98	648	121.208	118.045	239.253	6.777	4.427	11.204
2007-08	524	-	-	196.090	-	-	10.833
2011-12	609	146.889	131.759	278.648	7.235	6.366	13.601
2017-18	2.552	769.789	604.189	1.373.978	56.626	54.699	111.325

Kaynak; Milli Eğitim Bakanlığı, Resmi İstatistikler, MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2019.

Kaynak; ÇAMTOSUN, İsa, ‘Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi Sürecinde Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitiminin Meslek Yüksekokullarındaki Muhasebe Eğitimine Etkileri: İstanbul’da Bir Alan Araştırılması’, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.

Çamtosun’un tezinde 2008 yılına kadar yer vermiş olduğu yukarıdaki tabloda, 2008 yılı sonrası Milli Eğitim Bakanlığının yayınladığı verilerden yararlanılarak hazırlanmıştır. Tabloda Ticaret Liselerinin Cumhuriyet Dönemindeki değişimleri görülmektedir. Öğretmen, öğrenci ve kurum sayılarındaki değişikliklerin gösterildiği tablonun son satırındaki dönem ise bütün meslek liselerinin tek bir çatı altında toplanarak Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

olmasından kaynaklıdır. MEB'in verileri tek çatı altında olduğu için bu verinin içinde bütün meslek liseleri bulunmaktadır.

Türkiye'de muhasebe eğitimi orta öğretim kurumlarında başlamaktadır. Orta öğretim kurumlarında bu görevi 2014 yılına kadar Ticaret Liseleri olarak bildiğimiz lise türleri yapmaktaydı. 2014 yılında, orta öğretim kurumlarının isimlerinin tek bir çatı altında toplanması için bakanlıkça yayınlanan 2014/8 numaralı yönetmelik gereği bu lise isimleri Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri olarak değişmiştir. Liselerin türlerinde herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir. Aynı okullar aynı meslek alanlarında eğitim vermeye devam etmektedir.

Resmi kurumların yanı sıra özel kurumlarca da muhasebe eğitim hizmetleri verilmektedir. Özel kurslar, özel meslek liseleri ve meslek odalarınca muhasebe meslek eğitimine direkt olarak katkı sağlanmaktadır. Özellikle günümüzde mevzuat takibinin yapılarak, meslek mensuplarının yeni uygulamaları ve uygulaması geçmişten gelen fakat daha da uygulanabilir olmasını sağlamak amacı ile meslek odaları tarafından verilen eğitimler önem arz etmektedir.

Türkiye'de muhasebe mesleği; 1 Haziran 1989 Tarih ve 20194 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu kapsamında yürütülmektedir. Bu kanun kapsamında; muhasebecilik mesleğinin konuları, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) ve Yeminli Mali Müşavir (YMM) mesleklerinin tanımları, yetki ve sorumluluk alanları, ünvanların alınabilmesi ve mesleğin icra edilebilmesi için gerçekleştirilecek olan kriterler, eğitim süreleri vb. birçok konuda düzenleme yapılmıştır. Ayrıca bu mesleklerin örgütlenmeleri, örgütlenme sonucu ortaya çıkan kurumların (odaların) yetki ve sorumlulukları, örgütlenme şekli vb. konularda da düzenlemeler yapılmıştır. Farklı şekilde ortaya çıkabilen bu meslek örgütlenmelerinin tamamının katıldığı Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Birliği Odaları Birliği de yine bu kanun kapsamında belirtilen zorunluluktur (3568 Sayılı SMMM ve YMMM Kanunu).

Lise düzeyinde muhasebe eğitimi verilen kurumlardan mezun olanlar lisans veya lisansüstü eğitimleri ile resmi veya özel üniversitelerde eğitimlerini devam ettirebilmektedirler. 3568 Sayılı Kanun kapsamında; lise düzeyinde eğitimi

verilen kurumlardan olan MTAL mezun olarak üniversite eğitimi almayanlar günümüzde mali müşavirlik unvanını alamamaktadırlar. Üniversite eğitimi tamamlayanların muhasebe meslek mensubu yani Mali Müşavir olabilmesi için meslek odalarınca yapılan staj başlatma sınavda başarı sağladıktan sonra stajını başlatarak staj süresini başarı ile tamamlaması gerekmektedir (Lisans mezunları için 3 yıl, Yüksek Lisans mezunları için 2 yıl, Doktora mezunları için bu süre 1,5 yıldır). Stajını başarı ile tamamlayan adaylar yeterlilik sınavına tabi tutulur ve bütün derslerden başarılı olduğu takdirde Mali Müşavir olmaya hak kazanır (3568 Sayılı SMMM ve YMMM Kanunu).

2.4 Muhasebe Mesleği

2.4.1 Muhasebe mesleği kavramı

Muhasebe mesleği, insanları sahip olduğu varlıkları yönetebilmek ve kendi yararları doğrultusunda kullanabilmek amacı ile ortaya çıkan bir meslektir. Muhasebe mesleği, çok disiplinli bir meslek anlayışı içinde yürütülen meslek olma özelliği ile hata veya hilelerde çok büyük sonuçlar doğurabilme özelliğine sahiptir. Muhasebe mesleği, muhasebecileri, operatörleri, sistem yöneticilerini, bilgisayar kullanıcılarını içinde barındıran, diğer meslek grupları ile iç içe olan matematiksel ve istatistiksel veriler yardımı ile faaliyeti sürdürülen karmaşık bir sistemdir (Özkurt, 2001).

Muhasebenin tanımı, muhasebenin gelişme sürecine bağlı olarak değişim göstermiştir. Başlangıçta muhasebenin kayıt fonksiyonunun ağır basması sebebi ile muhasebe tanımında ‘kayıt’ ifadesi yer alırken daha sonraları yorum fonksiyonunun giderek önem kazanması nedeni ile ‘yorum’ ifadesi de eklenmiştir. Yine daha önceleri ‘sanat’ kelimesini içinde barındırırken giderek sosyal ilimlere mahsus özelliklere sahip olduğu kanaatine varılmış ve ‘bilim’ kelimesi eklenmiştir (Yücel, 2010).

Ekonominin ve işletmelerin gelişmesi ve çoğalması, teknolojinin gelişmesi ve birçok sebepten dolayı muhasebe ve muhasebe mesleğine olan önemi arttırmıştır. Önceki yıllarda muhasebe mesleği hesap tutma işi, muhasebeci de hesap tutma işini yürüten meslek elemanı olarak tabir edilmekteydi. Oysa yaşanan küresel gelişmeler ve teknoloji faktörlerinin gündelik hayatın her

kademesinde olması muhasebe mesleğini bilgi üretici konumuna ulaştırmıştır. Bu sebeple muhasebe mesleği, teknoloji ve diğer gelişmeler doğrultusunda bilgi üretimini yaparak ilgili kullanıcı grupları ile paylaşması ve paylaştığı bilgiler dahilinde ilgili kullanıcı gruplarının karar alma sürecine direk etki eden uzmanlık alanı olarak nitelendirilmektedir (Özkurt, 2001). Ayrıca Mesleki yeterliliğe sahip olan bu uzmanlar devlet organlarının yetkisi altında sınavlara tabi tutularak bu ünvanı almaya hak kazanırlar (Koç Yalkın, 1989).

Önceki zamanlarda görevi hesap tutmak olup, birçok belge veya evrakla uğraşan muhasebeciler bilgi ve teknolojinin gelişmesi ile muhasebe mesleğinde asıl işlevine geri dönerek bilgi üretme konularında hizmet vermeye günümüz şartlarında ulaşmış bulunmaktadır. Yapılan birçok araştırmada işletmeler muhasebecilerden genel olarak yorum ve analiz aşamasında destek istediklerini göstermektedir. Dolayısıyla muhasebe mesleği kayıt işlevinden uzaklaşarak danışmanlık ve denetim işlevine doğru günümüz şartlarında geçiş yapmaya başlamıştır. Tüm bunlarla birlikte muhasebeciler günümüz teknoloji seviyesini göz ardı etmeyerek, faydalandığı derecede değerlendirmelerinde işletmelere fayda sağlayacaktır (Pehlivan, 2008).

Muhasebe mesleği, önceki yıllardaki karmaşıklığının ardından yenileşme sürecine girmiş ve bilgisayar, teknoloji ve küresel anlamlarda meydana gelen değişimlerden olumlu etkilenmiştir. Bu olumlu etkilenme halen de devam etmekte ve muhasebe meslek çalışanlarının belge, evrak vb. işlerden uzaklaşarak finansal bilgiler üretme sürecine girmektedir. Elektronik beyan ile başlayan bu yenileşme süreci halen de gelişmeye devam etmektedir. İşletmelerin muhasebe beklentileri hesap tutmadan çıkıp, bilgi üreterek yatırım kararlarını etkilemeye geçmesi bu durumun bir diğer göstergesidir.

Ülkeler de küresel alanlara ulaşan işletmecilik kavramının güvenilir finansal veriler üretmesi için kendi muhasebe sistemlerinde geliştirmeler yapmaktadır. Ayrıca muhasebe mesleğinin temel taşlarını oluşturan muhasebe meslek çalışanlarının güncel konularda eğitilmesi, temel eğitimlerinin alınması konularında da ülkeler kendi eğitim sistemlerinde düzenlemeler yapmaktadır. Uluslararası alanlarda da tek bir meslek eğitimi kavramı günümüzde benimsenmeye başlanmış ve adımlar atılmaya başlanmıştır. Uluslararası

Muhasebe Eğitim Standartları ile küresel anlamda muhasebe çalışma faaliyetlerinin yapıldığı görülmektedir.

2.4.2 Muhasebe mesleği tarihçesi

Muhasebe mesleği tarihsel süreçler içinde birçok gelişme yaşayarak günümüze kadar ulaşmıştır. Bu gelişmeler maddeler halinde I. Dünya Savaşına kadar olanları genel olarak sunulmuştur (Avder, 2007):

- Tarihte ilk muhasebe terimlerinin veya ilk muhasebe kayıt düzeninin kullanılması hakkında kesin olarak bilgi olmasa da yazının ve sayının kullanılmaya başlandığı Mezopotamya Uygarlıkları ve Eski Mısır toprakları muhasebenin doğuşu olarak tarihçiler tarafından fikir birliği sağlanarak kabul edilmektedir. Ayrıca eski Mısır tarihinde bütçeleme ve yazılı planların kullanılmaya başlanması da bir başka muhasebe tarihi gelişmesidir. Mezopotamya uygarlıklarında ise muhasebenin zaman faktörü dikkate alınarak alış-satış bedelleri tarihleri kil topraklara yazılarak kayıt işlemi gerçekleştirilmiştir. Bu durum Mısır Uygarlıklarından Babil’de görülmüş ve Hammurabi kurallarında ise muhasebe ile ilgili kavramlara yer verilmiştir.
- Eski İran’da ise ücretlerin muhasebeleştirilmesi göz önüne çıkmış para veya mal ile ödenmesi söz konusu olup bunların kayıt altına alınması da bir başka muhasebe kullanım durumu olmuştur. Ayrıca Pers İmparatorluğunda orduların yiyecek ve giyecek gibi giderleri muhasebe ile denetim altına alınmıştır.
- Eski Yunan topraklarında ise sikke para değerinin kullanılmaya başlanması ile muhasebe daha gelişmiş bir boyuta ulaşmış ve devlet muhasebesi ön planda olduğundan bu işlemler ücret karşılığında halk tarafından seçilen kişilerce yaptırılmıştır. Ayrıca eski Yunan’da ihtisas (uzmanlık) muhasebesi alanında araştırmacılar tarafından belgelere ulaşılmıştır.
- Eski Roma’da muhasebe düzeni ilk kez birbiri ile bağlantılı kayıtlar şeklinde yapılmıştır. Ayrıca parasal değerler olan

kalemler ayrı deftere, tahıl, yiyecek gibi ürünler ayrı bir deftere kaydedilmiştir. Bugünkü anlamı ile muhasebe sisteminin temellerinin Eski Roma tarafından atıldığı bilgilerine ulaşılmış, ilk yıpranma payı (amortisman) bu zamanda kullanılmıştır. Eski Roma döneminden sonra muhasebe gelişmeye başlamış, kayıtlar daha düzgün ve anlamlı, bir biri ile bağlantılı sistemler halinde yapılmıştır. Ayrıca Avrupa’da gezici muhasebeciler ortaya çıkmış ve ücret karşılığında raporlar hazırlamaya başlamışlardır. Bizans İmparatorluğu’nda ise toprak envanteri yönetimi gelişmiş ve imparatorluğun toprakları bu sistem sayesinde denetim altında tutulmuştur.

- 13. yy. Batı Avrupa’da bugünkü kasa defterine benzer olan defter kullanılmakta ve bu defterler özel izinli noter onayı ile kullanıma çıkmaktaydı. Ayrıca düzenli aralıklarla bu defterlerin toplamı alınırdı.
- 14. yy de Devlet ve Manastır Muhasebesinin ticaret muhasebesinden önce gelişmiş olması sebebi ile muhasebenin masraflar ve mal hareketlerinin saptanması ile denetim amacına yönelik kullanılmasını sonucunu doğurmuştur. Ayrıca İngilizler tarafından denetim kullanılmaya başlanmış ve mali denetçiler ortaya çıkmıştır.
- 15. yy. da Avrupa’da çok yönlü gelişen muhasebe sistemi bugünkü çift taraflı kayıt yönteminin ortaya çıkmasını meydana getirmiştir. Araştırmacılar tarafından kimin bu sistemi bulduğu konusunda fikir birliğine varılamasa da sistemin geliştirilmesi konusunda Luca Pacioli ismi üzerinde fikir birliğine varılmıştır.
- Avrupa’da gelişimini sürdüren muhasebe mesleği Müslüman topluluklar tarafından da geliştirilmeye başlanmış ve muhasebenin arapçalaştırılması yönünde çalışmalar yapılmıştır. Müslümanlıkta, şahıs hukukuna ve sorumluluğa büyük önem verildiği için muhasebe bu alanda en önemli olgu olarak kullanılmıştır. İslam ülkelerinde muhasebe alanında yapılan en önemli çalışma ise

Arapçanın siyakat yazısı olarak adlandırılan değişimi ve muhasebede ayrı bir Arapçanın kullanılmasıdır. Ayrıca Arap dillerinden birçok muhasebe kitabı yazılmıştır. Luca Pacioli'nin yazdığı muhasebe kitabından 150 sene öncelerine ait muhasebe kitaplarına rastlanmıştır ve bu durum da Araplar da muhasebe sisteminin Avrupa'ya göre daha eski olduğunu göstermektedir. Bu kitaplardan Risale-i Fellekiye de muhasebenin amacı; malların korunması, gelir ve giderlerin bilinmesi, hesap durumlarının anlaşılmasında kolaylıkların olması olarak belirtilmektedir.

- Cumhuriyetin ilanından önce Osmanlı Devletinin son zamanlarında Fransız Ticaret Kanunu'ndan bir farkı olmayan 'Kanunname-i Ticaret' çıkarılmıştır. Yoğun bir Fransız etkisi altında kalan Osmanlı'da Genel Muhasebe ve Finansal Muhasebe çemberi dışında muhasebe mesleği icra edilmiştir. Yabancı sermayeli kamu işleri gören şirketler de bu dar muhasebe sistemi doğrultusunda faaliyetlerini gerçekleştirmiştir.
- Bu yıllarda muhasebe ile ilgili yayınların bir çoğunun ,Fransızca eserlerin tercümeleri olduğu görülmektedir. 1869 yılında Fardis tarafından tercüme edilen fakat yazarının ismi verilmeyen "Usuli Defteri", 1882 yılında Mektebi Fünun-u Harbiye Hocası Binbaşı Ziya Bey tarafından tercüme edilen "Fenni Usuli Defteri", 1884 yılında Mektebi Fünunu Harbiyeyi Şahane Umuru tahriyesine memur Alaykâtibi Muhittin tarafından tercüme edilen "Usuli Defteri Cedid" adlı kitaplar bunlar arasında sayılabilir.
- Aynı yıllarda ,1883 yılında kurulan ve bir ticaret okulu olan "İstanbul Ticaret Mektebi Âlisi", "Darüşşafaka" ve "Askeri Rüştiye,İdadi" okullarının ders programlarında Muhasebe dersleri yer almıştır.

I. Dünya Savaşından sonra ise muhasebe mesleğinde çokça değişimler söz konusu olmuştur. Şirketlerin büyümesi, ulusal düzeylere ulaşması, teknolojik gelişmeler, sanayi gelişimleri vb. olaylar karşısında yenilik ihtiyaçları ortaya çıkmış ve birçok düzenleme yapılmıştır. 1960'lı yıllara gelindiğinde küresel

anlamda tek bir muhasebe sistemi kullanılması düşüncesi hakim gelmiş ve küresel anlamlara hitap eden düzenlemeler yapılmış, kurumlar kurulmuştur. Muhasebe ile birlikte denetim alanı da bu düzenlemeleri beraberinde getirmiştir. Günümüze gelindiğinde muhasebe mesleğinin büyük bir çoğunluğu bilgisayar ortamında kayıtlar altına alınmaya ve ihtiyaç duyulduğunda erişime hazır hale getirilmeye başlanmıştır. Kayıtların elektronik ortamlarda yapılması meslekte hızı beraberinde getirmiş ve muhasebe meslek elemanları kayıt yapmanın dışına çıkarak bilgi üretme kabiliyetine sahip olmuşlardır. Ürettikleri bilgiler dahilinde işletmelerin kararlarına etki edebilmektedir. Dolayısı ile kayıt tutma anlayışının dışında mali danışmanlık kavramları günümüzde oldukça gelişmiştir.

Bugünkü muhasebe sisteminin temelinde Luca Pacioli tarafından ortaya atılan çift yanlı işleme yönteminin ve kayıt düzeninin bulunduğu, matematikçi olarak da bugünkü muhasebe eğitiminin ve uygulamasının köklerini oluşturduğu bilinmektedir. Luca Paciolinin bu yapıtı günümüzde geliştirilmiş bir şekilde kullanılmaktadır. Pacioli tutulması gereken defterleri de ‘Müsvedde Defteri (Memorial), Günlük Defter (Giornale), Büyük Defter (Quaderno) şeklinde üç adet olarak belirtmiş ve bunların kullanım alanlarını da uygulamalar yardımı ile ‘Summa Arithmetica Geometria, Proportioni et Proportionalita’ adlı yapıtında bizlere sunmuştur. Gelişme göstererek bu sistemler günümüz muhasebe sistemlerine ulaşmıştır (Yıldırım ve Dalgeç, 1993).

Türkiye’de günümüz muhasebe mesleği 3568 Sayılı Kanun çerçevesinde düzenlenmiştir. Bu kanun muhasebe mesleği çerçevesinde bu mesleği icra edecek kurum ve kuruluşlar hakkında ayrıntılı bilgi vermektedir. Kanun uyarınca muhasebe mesleğini SMMM ve YMM’ler yapabilmekte, bu ünvanların alınmasında geçirilecek olan süreçlerden bahsetmektedir. İlgili kanun yine meslek örgütlenmelerine dair ayrıntılı bilgiler vermektedir (3568 Sayılı SMMM ve YMMM Kanunu).

Muhasebe mesleğinin önemi düşünüldüğünde; Türkiye’de SMMM ve YMM sayılarının belirtilmesi de oldukça önem arz etmektedir (Türmob, 2020);

Serbest Muhasebeci (SM); Türkiye’de Ocak 2020 itibari ile; 8.075 Serbest Muhasebeci bulunmaktadır. Bu sayının 6.648’i erkek, 1.427’si kadındır.

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM); Türkiye’de Ocak 2020 itibari ile; 102.486 Serbest Muhasebeci Mali Müşavir bulunmaktadır. Bu sayının 70.909’u erkek, 31.577’si kadındır.

Yeminli Mali Müşavir (YMM); Türkiye’de Ocak 2020 itibari ile; 4.788 Yeminli Mali Müşavir bulunmaktadır. Bu sayının 4.400’ü erkek, 388’i kadındır.

Yukarıda belirtilen veriler dahilinde Türkiye’de Ocak 2020 itibari ile; 115.349 meslek mensubu bulunmaktadır. Cinsiyete göre dağılıma bakıldığında ise bu sayının; 81957’di erkek, 33.392’si kadındır.

Yukarıdaki ifadelerde de belirtildiği üzere muhasebe mesleği tarihsel süreçte birçok değişim göstererek günümüze gelmiştir. Organik olarak muhasebenin nasıl büyüdüğünü çok açık olarak tanıtmaktadır. Genel olarak ticaretle uğraşan kişilerin var olduğu zamandan beridir her dönemde muhasebenin muhakkak bir türü var olmuştur. Ayrıca tarihsel araştırmalar hem geçmişteki basit biçimi hem de içinde bulunduğumuz karmaşık sistemi işletme yönetiminde önemli bir araç olarak ekonomik veya diğer bir deyişle işletmesel nedenler yanında düzenliliğinin esas bir istek olarak var olduğunu göstermektedir. Başlangıçta muhasebe, sadece alacak ve borçların hatırlanmasında bir araç olarak kullanılırken günümüzde karar vermeyi direkt etkileyen bilgi üreticisi konumuna gelmiştir (Şengel, 1999).

2.4.3 Küresel anlamda muhasebe mesleği

Küresel anlamda meydana gelen değişimler ışığında muhasebede ortak bir sistem üzerinde durulması bilinci tüm kullanıcılar tarafından benimsenmiştir. İşletmelerin uluslararası düzeylere ulaşması, finansal tablolarını küresel anlama hizmet edecek şekilde hazırlama isteği doğurmuş ve ekonomileri de aynı doğrultuda gelişmişlik göstermeye başlamıştır. Ortak muhasebe ilkelerinin küresel anlamda benimsenerek hazırlanma isteği gün geçtikçe önemini arttırmıştır. Bu ilkeler öncelikle İngiltere, ABD, Almanya, Fransa tarafından benimsenmiş ve uygulanması için çabalar sarf edilmiştir (Kocamaz, 2012).

Dünyada kullanılan birçok muhasebe sistemi bulunmaktadır. Her ülkede farklılaşan muhasebe sistemleri küresel bütünlük oluşturulması çabasına hizmet etmekte ve küresel muhasebe sistemine geçişin kaçınılmaz oluşunu görmektedir. Dünyada kullanılan birçok muhasebe sisteminin ortak özelliği ise işletmelerin

ulusal ve uluslararası işlemlerinin küresel boyutlara hizmet edecek şekilde düzenlenmesidir.

2.4.3.1 Sosyalist muhasebe sistemi

Sosyalist düzenin oluşum ve gelişimine katkı sağlayan V. I. Lenin, K. Marx ve F. Engels, sosyalist muhasebe sisteminin gelişmesine de katkı sağlamıştır. Lenin'in 'sosyalizm muhasebedir' sözü sosyalist düzenin aslında bir hesaplama olduğunun da göstermektedir. Ayrıca Marx ve Engel'den ikili muhasebenin açıklanması istendiğinde ise sosyalist muhasebenin aslında denge üzerine kurulu olduğunu belirtmektedirler (Yalçın, 2014).

1917 yılında çift taraflı kayıt yönteminin kapitalist düzen tarafından kabul edilmesi ile birlikte bu yöntem Rusya'da da kullanılmaya başlanmıştır. Bununla birlikte sosyalist muhasebede muhasebenin amacı; devlet planının gerçekleştirilmesinin denetimi için yapılan zamanında gözetim, işlemlerin ölçülmesi ve kaydı, sosyalist mülkiyetin korunması, emek ve tüketimin ölçülmesi, ekonomi politikalarının sürdürülmesi konularında yardımcı olmasıdır" şeklinde yapılabilir. Ayrıca halkın refah düzeyinin maksimum seviyeye ulaştırılarak rahat yaşamasının sağlanması olarak da açıklanabilir (Yalçın, 2014).

Ünlü düşünür Sokolov; SSCB'nin ilk oluşum evrelerinde çift kayıt yöntemin tartışıldığını, bu tartışmalara göre muhasebeyi nesnel olarak görenler muhasebeyi iktisadi ve hukuki açıdan değerlendirmeyip muhasebeyi tüm olarak ele alıyordu. Bu görüşe göre daha sonraları muhasebenin kuramlarına da etki edecek "muhasebenin konusu varlıklar değil, bu nesnelere sorumlu olan kişilerin hak ve sorumluluklarının oluşturulması" gerektiği yönündeki görüş niteliğinde idi. bu görüşe göre "Aktif", gerçek ve tüzel kişilerin idaresindeki varlıkların üzerindeki işletmenin "hak"larıydı. "Pasif" ise sahiplere karşı işletmenin "sorumluluk"uydu. Sosyalist düzende bu görüşe göre; işletmenin özkaynakları, işletmenin sahibi olan devlet karşısında işletmenin borcuydu. Bu sonuca göre de çift yanlı kayıt yöntemi bu hak ve sorumlulukların değiş-tokuşunu sağlayabilirdi (Yalçın, 2014).

Geleneksel Rus muhasebe sistemi Sovyet Rusya'sının gelmesi ile son bulmuştur. Hesap planında 13 hesap bulunan Rusya da bu hesap sayısı önce

41'e çıktı, sonra 31'e düşürüldü. Bu hesaplarda ilerleyen yıllarda artış veya azalışlar olmuştur. Hesap planları maddi varlıklar, para ve şartlı varlıkların ilişkilendirilmesinden oluşan varyanslara göre belirleniyordu. 1930-1940 yılları arasında defterler büyük defter ve jurnal-ordino defterlerdir. Günlük defterler ile yapılan işlemler daha sonraları kronolojik sıraya göre bu defterlere işlenmekteydi. 1940'lı yıllara gelindiğinde ise makinelerin bulunması ile bu defterlerin kaldırılıp kaldırılmayacağı söz konusu olmuştur. Dönemin son günü 31 Aralık tarihi olarak kabul edilmiştir. Ayrıca 3-6-9'ar aylık zamanlarda raporlar hazırlanmaktaydı. Mali Tabloları ise; ilk başlarda bilanço, daha sonraları bilançoya ek olarak gelir tablosu hazırlanmaktaydı. Hazırlanan bütün raporlar iç denetçi tarafından onaya tabi tutulurdu (Yalçın, 2014).

2.4.3.2 İngiltere muhasebe sistemi

İngiltere muhasebe sistemi diğer ülkelere örnek oluşturan bir ülkedir. Avrupa Birliğine girene kadarki zamanda diğer ülke muhasebe sistemlerini etkileyebilen bir sisteme sahip olabilmekteydi. İngiliz muhasebe sistemi kanun ve standartlar ile desteklenerek kullanımı kolay bir sistem haline getirilmiştir. Günümüzde, finansal verilerin doğru ve güvenilir bir şekilde raporlanarak ilgili kullanıcı gurplarına sunulması düşüncesi İngilizler tarafından ortaya atılmış ve günümüz muhasebe sistemlerinin amacını oluşturmuştur. İngiliz muhasebe sisteminde dört adet gelir tablosu, iki adet bilanço formatı bulunmaktadır. İşletmeler istekleri doğrultusunda tercih yapıp kullanabilmektedirler. Bilanço ve gelir tablosu formatları ise Uluslararası Muhasebe Standartlarına uygun olarak hazırlanmış formattadır. Ayrıca meslek ile ilgili uzmanlaşmış mali müşavirler birliği gibi meslek örgütlenmeleri de bulunmaktadır (Yalçın, 2014).

2.4.3.3 Amerika Birleşik Devletleri muhasebe sistemi

Amerika'nın İngilizler tarafından keşfinden sonra İngiliz vatandaşlarının Amerika kıtasına yerleşmesi ile İngiliz muhasebe anlayışı eski zamanlardan beridir bu kıtada söz konusudur. Fakat günümüz şartlarına bakıldığında kendi muhasebe sistemini oluşturmuş ve küresel muhasebe olgusunu kabul etmiş olduğu görülmektedir. Uluslararası Muhasebe Standartlarının (UMS) benimsendiği muhasebe sistemlerinde görülmektedir. Finansal Durum Tablosu (bilanço) aktif ve pasiflerini göstermektedir. Ayrıca uzun ve kısa vade ayrımı söz konusudur. Gelir Tablosu, Nakit akış tablosu vb. hükümler UMS'ler

uyarınca formata bağlanmıştır. Ayrıca finansal tablo dipnotları da yine UMS uyarınca kullanımdadır. Bunların yanında halka açık şirketler ara dönemlerde finansal tablolarını sunmak zorundadır. Ayrıca kişisel mali durum raporları söz konusudur. Bu raporlar, kredi çeken kişiler, bir seçime aday olanlar vb. kişilerce hazırlanan kan bağı bulunan kişilerin bilgilerini de içeren raporlardır (Yalçın, 2014).

2.4.3.4 Avrupa Birliği muhasebe sistemi

Avrupa Birliğinin (AB) kökeni 1951 yılına Avrupa Çelik ve Kömür Topluluğu adına dayanmaktadır. 1957 yılında 6 ülkenin katılımı ile Roma Antlaşması imzalanmış ve Avrupa Ekonomik Topluluğu olarak isim değiştirmiştir. 1995 yılında Maastricht antlaşması imzalanarak Avrupa Birliği adını almış ve katılan ülke sayısı 15 olmuştur. Günümüzde 28 üyeden oluşmaktadır (AB, 2019).

AB muhasebe sisteminde gelişmiş iki ülke olan Almanya ve Fransa öncülük etmiştir. Uluslararası düzeyde çıkarılan standartlar ile muhasebe ve raporlamanın yanında denetim alanlarında da tekdüzelik hedeflenmiştir. Avrupa birliği ülkelerinin tamamı bu standartlar doğrultusunda muhasebe sistemi kurmuştur. Aday ülke konumunda olan ülkeler ise muhasebe ve denetim sistemlerini yine bu standartlara dayanarak AB muhasebe sistemine uyumlaştırma çabalarında. AB muhasebe sisteminde Alman muhasebe sistemi öne çıkmakta ve vergi muhasebesi değil ticari ilişki muhasebesi hakim kılınmıştır. Ticaret ve vergi kanunlarında defter türleri ve şirket türleri belirtilmiş ve bunların uygulamasının yasal dayanakları da belirtilmiştir. Ayrıca bilanço ve gelir tablosunun düzenlenme şekilleri belirlenmemiş olsa da içlerinde barındıracak olduğu bilgiler belirtilmiştir. Şirket türlerinin büyüklüklerine göre hazırlanacak olan finansal tablolar değişmektedir. Vergi kanununa göre değil ticari işlemlere göre muhasebe sistemi benimsendiği göz önüne alındığında ise mali ve ticari tablolarda farklılıklar meydana geldiği de göz önündedir. Fransız etkisi ise genel hesap tablosu, muhasebe politikaları, hedefleri amaçları doğrultusunda karşımıza çıkmaktadır. Bilgilerin açıklanması, yani hazırlanan finansal tabloların ilgili finansal bilgi kullanıcılarına sunulması da yine Fransız örneğidir. Dolayısıyla AB muhasebe sisteminin oluşumu iki ülke baz alınarak yapılmış ve uluslararası düzenlemeler ile tek düzelik sağlanmıştır (Yalçın, 2014).

2.4.3.5 Türkiye muhasebe sistemi

Türkiye’de muhasebe sistemi Osmanlı Devletine dayanmaktadır. Osmanlı devletinin son zamanlarında (1850’li yıllar) Fransa etkisinde kalınmıştır. Fransız etkisinde kalınması daha önce ifade ettiğimiz konularda çevrilen muhasebe kitaplarından görmekteyiz. Fransız etkisi ile oluşmaya başlayan muhasebe sistemi günümüz koşullarında, Türkiye’nin AB aday ülke olması ile farklı bir boyut kazanmıştır. Teknoloji ve küresel gelişmeler de göz önüne alındığında giderek büyümekte olan Türkiye için küresel muhasebe sistemine ayak uydurmak kaçınılmaz olmaktadır. Dolayısı ile 2000’li yıllara değin hem AB uyumlaştırma süreçleri, hemde yeni sistem arayışları küresel anlamdaki düzenlemelerin etkisinde kalmayı kolaylaştırmıştır. 1992 yılında çıkarılmaya başlanan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSGUT) ile beyan sistemi geliştirilmiştir. Yine MSGUT’lar ile şirket türleri, şirketlerin tutacağı defterler, yapacağı kayıtlar belirlenmiş ve bu kavramlar Türk Ticaret Kanunu ile desteklenmiştir (MSGUT 1, 1992).

AB aday ülke konumunda olması sebebi ile birçok alanda AB kriterlerini sağlamayı hedefleyen Türkiye, muhasebe sistemini de küreselliğe uyumlaştırmak zorunda kalmıştır. 2000’li yıllarda çıkarılan muhasebe standartları, Uluslararası Muhasebe Standartları ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları’nın etkisinde kalmış, hatta direkt çevrilmiştir. Standartlarla ilgili birçok çalışma yapan kurumlar kurulmuş ve son olarak da 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu kurularak tek düzelik sağlanmıştır (KGK, 2019).

Türkiye’de Tek Düzen Hesap Planına uygun muhasebe sistemi bulunmaktadır ve bütün finansal kesimler tarafından kullanılmaktadır. Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda belirtilen yevmiye, defter-i kebir ve envanter defteri, tutulacak defterlerin olduğunu diğer defterlerin ise standartlar ile açıklanacağı hükmüne yer vermektedir. Mali Tablolar temel ve ek mali tablolar olmak üzere ikiye ayrılır. Temel mali tabloları gelir tablosu ve bilanço, ek mali tabloları ise nakit akış tablosu, satışların maliyeti tablosu, fon akım tablosu, özkaynak değişim tablosu oluşturmaktadır. Mali tabloların düzenlenme esasları Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları uyarınca yapılmaktadır (Yalçın, 2014).

Türkiye muhasebe sistemini daha alt kademelere indirecek olursak muhasebe ve finans kavramlarının alt dallarını ve ilişkili olduğu alanları incelememizde fayda olacaktır.

Türkiye’de muhasebe sistemi birçok alt dal ve yan dalların etkisi altında - işleyişi gereği- kalmaktadır. Türkiye’de verilen muhasebe eğitiminin başlangıcı olarak kabul edilen orta öğretim düzeyi muhasebe eğitimi, bu alt ve yan dalların daha etkin öğretilmesi sonucu, piyasa istihdamını karşılamaya yönelik hareket etmiş olacaktır. Dolayısı ile muhasebe ve finans mesleğinin tanımlayıcı alt dalları olan; Genel Muhasebe, Maliyet Muhasebesi, Şirketler Muhasebesi, İnşaat Muhasebesi, Bilgisayarlı Muhasebe, İşletmelerde Beceri Eğitimi, Finansal Tablolar Analizi ve son yıllarda önem kazanmaya başlayan Elektronik Muhasebe Sistemi Uygulamaları vb. ile ilgili muhasebe sistemine direkt etki eden uygulamaların, öğrencilere mevcut uygulamada kullanacakları şekilde gösterilmelerinde yarar olacaktır. Günümüzde bu uygulamaların ne şekilde yapıldığını alt başlıklar altında inceleyeceğiz.

Genel muhasebe

Muhasebe, genel ve uzmanlık muhasebesi olarak ikiye ayrılır. Genel Muhasebe, işletmelerin varlıklarını ve kaynaklarını, gelir ve giderlerini ortaya koyan ve sınıflandıran muhasebe dalıdır. Genel Muhasebe kapsamında ele alınan konular muhasebenin temel kavramları, ilkeleri, ticari hayatta ihtiyaç duyulan konular (defter tutma, hesap işleyişi vb.), tek düzen hesap planı kullanımı vb. konuları kapsarken, uzmanlık muhasebesi ise, işletme türlerine göre (banka muhasebesi, ulaştırma muhasebesi, inşaat muhasebesi, maliyet muhasebesi vb.) farklılık göstermektedir. Uzmanlık muhasebesinin yapılabilmesi için de genel muhasebenin bilinmesi gerekmektedir. Genel Muhasebe tüm işletmeler için geçerli olan genel ifadelerin yer aldığı kavramdır (Taslak ve Kara, 2017).

Genel Muhasebe ve elektronik muhasebe sistemlerine geçişte ilk çıkarılan düzenleme 1992 yılına dayanmaktadır. 26 Aralık 1992 tarihinde 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 175 ve mükerrer 257. Maddelerinin verdiği yetki ile dönemin Maliye Bakanlığı tarafından 21447 Mükerrer sayılı Resmi Gazete’de 1 Seri No’lu Muhasebe Sistemi Genel Uygulama Tebliği yayınlanmıştır. Bu tebliğ ile; Muhasebenin Temel Kavramları, Muhasebe Politikalarının Açıklanması, Mali Tablolar İlkeleri, Mali Tabloların Düzenlenmesi ve Sunulması, Tekdüzen

Hesap Çerçevesi Hesap Planı ve İşleyişi konularında düzenlemeler yapılmıştır (MSUGT 1, 1992);

Muhasebe Temel Kavram ve İlkeleri: Muhasebenin temel kavram ve ilkeleri muhasebe mesleğine genel açıklamalar getirmek adına 12 tane olarak Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmiştir. Bunlar;

- Sosyal Sorumluluk Kavramı
- Kişilik Kavramı
- İşletmenin Sürekliliği Kavramı
- Dönemsellik Kavramı
- Parayla Ölçülebilme Kavramı
- Maliyet Esası Kavramı
- Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı
- Tam Açıklama Kavramı
- İhtiyatlılık Kavramı
- Önemlilik Kavramı
- Özün Önceliği Kavramıdır.

Bu ilkelerin her biri MSUGT 1’de açıklanmıştır.

Muhasebe Politikalarının Açıklanması: TMS 8’e göre Muhasebe Politikası; finansal tabloların hazırlanmasında ve sunulmasında işletmeler tarafından kullanılan belirli ilkeler, esaslar, gelenekler, kurallar ve uygulamalardır (TMS 8, 2018). MSUGT 1 ile bu tanımda belirtilen muhasebe politikalarının belirlenmesinde ve yapılmasında dikkat edilecek hususlar ve açıklamalar belirtilmektedir. Örneğin; Mali tabloların içerdiği bütün önemli muhasebe politikaları anlaşılır ve kısa olarak açıklanmalıdır. Örneğin; Belirlenen muhasebe politikasına ilişkin değişiklikler ya da önem arz eden finansal tablo bilgileri dipnotlarda gösterilmelidir.

Mali Tablolar İlkeleri: Mali tablolar ilkeleri, temel mali tabloların düzenlenmesinde işletmeler tarafından uygulanacak kuralları ifade eder. Temel Mali Tablolar ise bilanço ve gelir tablosunu ifade eder. Gelir Tablosu;

işletmenin belli bir dönemde elde ettiği tüm gelirler ile aynı dönemde katlandığı bütün maliyet ve giderleri ve bunların sonucunda işletmenin elde ettiği dönem net kârı veya zararını gösteren bir tablodur. Bilanço ise; işletmenin belli bir tarihteki varlıklarını ve bu varlıkların sağlandığı kaynaklarını gösteren mali bir tablodur. Bu iki temel mali tabloların düzenlenmesine ilişkin detaylı bilgi MSUGT 1’de yer almaktadır.

Tek düzen hesap planı: Muhasebe işlemlerinin kaydedilmesinde kullanılan, belirli bir sisteme göre hazırlanmış hesapların yer aldığı listeye tek düzen hesap planı denir. Hesap planındaki kodlar ve hesaplar değiştirilemez, fakat işletmeler istediği hesapları seçip muhasebe kayıtlarında kullanabilirler. Hesap Planında; 1 ve 2 numaralı hesaplar işletmenin aktifini (nakit veya nakde çevrilebilir varlıkları), 3, 4 ve 5 numaralı hesapları da pasifini (borçlarını) oluşturmaktadır. Bunlara ayrıca bilanço hesapları da denir. 6 numaralı grup gelir tablosu hesaplarını, 7 numaralı grup ise maliyet hesaplarını oluşturur. 9 numaralı hesaplar da nazım (düzenleyici) hesaplarını oluşturur. Genel hesap planı çerçevesi bu şekilde olmakla birlikte işletmeler bu çerçeve dışına çıkmadan kendine özgü hesap planı oluşturabilirler.

Maliyet muhasebesi

Maliyet muhasebesi, üretilen mal (mamul) veya hizmetlerin maliyetini oluşturan maliyet türlerinin, oluştuğu yerler ve ilgili oldukları mamul ya da hizmet cinsleri bakımından belirlenmesi ve izlenmesine olanak sağlayan bir hesap ve kayıt sistemidir. Maliyet muhasebesinin amaçları; mamullerin maliyetini saptamak, maliyet kontrolüne yardımcı olmak, planlamaya yardımcı olmak, özel yönetim kararlarına yardımcı olmaktır. Maliyet muhasebesinde bir takım kavramlar söz konusudur. Bu kavramların bilinmesi, maliyet muhasebesinin yapılabilmesi için önem arz etmektedir (Aktif, 2019);

Bilanço yaklaşımına göre;

Gider: Bir işletmenin belirli bir dönemdeki mal teslimi veya üretim, hizmet kullanımı veya sürekli ana iş konusuyla ilgili diğer işlemleri sonucunda işletmenin varlıklarında meydana gelen azalışlar veya yükümlülüklerinde meydana gelen artışlardır.

Gelir yaklaşımına göre;

Gider: İşletmenin faaliyetini ve varlığını sürdürebilmesi ve bir ekonomik yarar elde edebilmesi için belirli bir dönemde kullandığı ve tükettiği girdilerin, faydası tükenmiş maliyetlerin hâsıllattan düşülen kısmına denir.

Harcama: Bir varlığın edinilmesi, bir hizmetin sağlanması ya da bir zararın karşılanması amacıyla para ödeme, mal verme, hizmet sunma, borç altına girme, ortaklık hakkı tanıma vb. şeklinde katlanılan fedakarlıklardır.

Maliyet: Belirli bir amaca ulaşmak için katlanılan fedakârlıkların parasal ifadesidir. Ya da bir ekonomik değeri oluşturmak için, elden çıkarılan ekonomik değerler toplamına denir.

Zarar: İşletme işlevlerinin (faaliyetlerinin) yürütülmesi için gerekli olan ve normal ölçüler içerisinde yapılan tüm harcamalar ile varlık ve hizmet tüketimleri gider niteliği taşır. Buna karşılık, işletme işlevlerinin yürütülmesi için gerekli olmayan, olağandışı iş ve olaylardan dolayı tüketilen varlıkların veya normal ölçüleri aşan harcama ve tüketimlere zarar denir.

Varlık: İşletmenin sahip olduğu mal stokları, demirbaşlar, makineler gibi ekonomik değerlerdir.

Maliyet muhasebesinin, Tek Düzen Hesap Planı'nda hesap kodları 7 numaralı gruptur. Maliyetlerin bu hesaplarda izlenmesi ile dönem sonlarında bu hesapların Gelir Tablosunu hesaplarına aktarılması işlemleri yapılır. Bu aktarma işlemi de; maliyetlerin vergisel olarak gelir ve gidere etkisini gösterir.

Bilgisayarlı muhasebe

Günümüzde teknolojinin gelişmesi ile birlikte her sektörde elektronik araçlar kullanılmaktadır. Muhasebe mesleğinde de son yıllarda önemli ölçüde kullanılmaya başlanan elektronik araç bilgisayardır. Bir program vasıtası ile bilgisayarda muhasebe işlemleri yapılmaktadır. Yapılan muhasebe işlemleri yine bilgisayar yardımı ile çıktılara dönüşebilmektedir. Bilgisayar destekli muhasebe uygulamalarında hata payı ve maliyeti geleneksel yöntemle göre daha düşüktür ve süreç daha hızlı ilerler.

Bilgisayarlı muhasebe programlar vasıtası ile yapılmaktadır. Bilgisayarlı muhasebe eğitimi ise ilk olarak orta öğretim kurumlarında aracı ve sanal

programların (Eta, Luca vb.) derslerinin uygulamalı olarak verilmesi ile yapılmaktadır.

Bilgisayarlı muhasebe ile muhasebe mesleğinde, fiş girişleri, SGK işlemleri, finansal tablo hazırlama, maliyet işlemlerini gerçekleştirme, beyanname hazırlama, çek-senet işlemlerinin takibini yapma, stok takibi yapma, banka-kasa gibi nakit takibi yapma, varlık ve borçlara ait takipler ile carilerin takibi gibi birçok muhasebe işlemi yapılabilmektedir.

Bu işlemlerin hem takibi, hem de daha hızlı kaydedilmesi ile zaman, işgücü, kırtasiye vb. birçok konuda tasarruf sağlanmaktadır. Muhasebe mesleğinin kaçınılmaz değişimi olan bilgisayarlı muhasebe büyük çoğunluk tarafından benimsenmiş ve uygulamaya konuşmuştur.

Şirketler muhasebesi

1957 yılında yürürlüğe giren Türk Ticaret Kanunu yaklaşık 55 yıl yürürlükte kalmıştır. Gelişen ekonomi ve değişen küresel düzene hitap edemeyen bu kanun 2011 yılında 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun çıkarılmasına neden olmuştur. 6102 Sayılı TTK 01.07.2012 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş birçok değişim meydana getirmiştir. Bu kanunla birlikte şirketlerin türleri, sınıflandırılması, kuruluşu, tasfiyesi, kapanışı vb. birçok konuda düzenleme yapılmıştır. Ülkemizde TTK dışında şirketler Borçlar Kanunu, Kooperatifler Kanunu ve Özel Kanun Şirketleri olarak da farklılık gösterebilir (6102 Sayılı TTK, 2011).

Genel olarak işletme veya şirket; insan ihtiyaçlarını karşılamak ve ekonomik gelir ve/veya bağımsızlık elde etmek için bir araya gelen topluluktur. Oluşturulan bu topluluk muhasebe uygulamaları tarafından Şirketler Muhasebesi kavramına dahil olmaktadır (Taslak ve Kara, 2017).

Şirketler Muhasebesi, şirketlere ilişkin kuruluş, kar dağıtımı, sermayede meydana gelen değişim, hisse senedi ve tahvil ihracı, tasfiye, birleşme ve devir gibi hukuki şeklin değişmesine ilişkin işlemleri konu alan muhasebe alanıdır.

İnşaat muhasebesi

İnşaat işletmelerinin muhasebe işlemlerinin yapıldığı muhasebe alanıdır. Diğer alanlardan ayrı bir alan olmasının sebebi ise; yapı taahhüt işlemleri, tapu sicili

ve belediye işlemleri, stok işlemleri, sabit varlık işlemleri, menkul kıymet değerleme işlemleri, gayrimenkul değerleme işlemleri, muhasebe kayıt işlemleri vb. konularda diğer uygulamalardan farklı olmalarıdır. Örneğin; Maliyet işlemlerinde kayıt kodları için Hesap Planında 7/B seçeneği kullanılmaktadır.

Yönetim muhasebesi

İşletme faaliyetlerinin yürütülmesinde yönetime planlama, örgütleme, yürütme ve kontrol süreçlerinde ihtiyaç duyulan sayısal bilgi ve raporları hazırlayıp sunan bir muhasebe disiplini.

Finansal tablolar analizi

Muhasebe bilgilerinin, işletme hakkında karar verecek ya da verme durumunda olan ilgililer için mali analize tabi tutularak ekonomik kararlarda kullanılabilir bilgilere dönüştürülebilmesi gerekmektedir. Bu yüzden mali analize (finansal tablolara analizi) ihtiyaç bulunmaktadır. Mali analiz (finansal tablolar analizi), analiz tekniklerini muhasebe bilgilerine uygulamak suretiyle bulunacak analiz sonuçlarının işletmenin mali durumunu ve faaliyet sonuçlarını anlamak üzere yorumlanmasıdır. Bu analizlerin yapılabilmesi için kişilerde, muhasebe bilgileri ile birlikte temel ve ek mali tablo bilgisine ihtiyaç bulunmaktadır. Ayrıca analiz tekniklerinin bilinmesi ve uygulamaya dökülmesi de bir başka mali analiz ihtiyacıdır (Selçuk Ü, 2019).

4 Adet analiz yöntemi bulunmaktadır (Özolgün, 2017):

Trend (Eğilim Yüzdeleri) Analizi: İşletmelerin 5 yıldan daha fazla süre içerisinde durumunu ortaya koymak üzere finansal tablolarında yer alan kalemlerin eğilim yüzdelerinin hesaplanması, işletmelerin gidişatındaki durumun daha rahat görülmesini sağlayacaktır. Bu durum, mali tablolarda yer alan kalemler arasındaki ilişkilerin daha rahat kurulmasını sağlayacaktır. Bu analiz, belirli tarihler arasında dönemde mali tablolardaki artış ya da azalışların baz yıl ile mukayese edilerek ortaya konması vasıtasıyla gerçekleştirilen dinamik bir analizdir.

Oran (Rasyo) Analizi: Bilançonun pasif ve aktifi ile gelir tablosu kalemleri arasındaki ilişkileri yüzde olarak ortaya koyan analiz tekniğidir.

Yüzde Metodu ile Analiz(Dikey Analiz): Mali tablolarda bulunan her kalem, aynı tabloda yer alan belirli diğer kalemlere ya da toplam kısmına oranlanmakta ve bulunan yüzdelere göre ifade edilmektedir.

Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analizi): İşletmenin iki ya da daha fazla dönemlerine ait mali tabloların birbirini takip eden dönemler bakımından karşılaştırmalı olarak düzenlenip, bu tablolarda bulunan kalemlerin zaman içerisindeki değişimi saptamak amacıyla yapılmaktadır.

İşletmelerde beceri eğitimi (staj uygulaması)

Muhasebe iş kolunda, muhasebe meslek elemanı olduğu kadar bu mesleğe aday veya okul itibari ile zorunlu staj uygulaması sebebi ile çalışan öğrenciler de bulunmaktadır. Türkiye’de muhasebe staj süreci üç bölümden oluşmaktadır:

Ortaöğretim Stajı (Lise vb.): Ortaöğretim düzeyinde muhasebe alanlarında eğitim alan öğrencilerin işyerlerinde zorunlu olarak yapılan iş ve öğrenme sürecidir.

Yükseköğretim Stajı (Lisans ve Önlisans): Yükseköğretim stajı ile muhasebe alanlarında eğitim alan öğrencilerin işyerlerinde zorunlu olarak yapılan iş ve öğrenme sürecidir.

Mesleki Yeterlilik Stajları (SMMM stajı): Yükseköğretim lisans düzeyinde ve ilgili bölümlerden (muhasebe, işletme, iktisat, bankacılık, finans, denetim, maliye vb.) mezun olan meslek adaylarının ilgili sınavları verdikten sonra belirli süreler dahilinde zorunlu olarak yapılan iş ve öğrenme sürecidir.

Öğrenciler ilgili eğitim seviyesine göre muhasebe mesleklerinin gerektirdiği iş güçlerini yüklenirler. Uygulama ile okullarda almış oldukları eğitimleri pratiğe dökerek işgücü piyasasında yeterlilik elde ederler.

Elektronik muhasebe sistemi uygulamaları

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte muhasebe mesleği de bu gelişimden payını almıştır. Muhasebenin işlemlerinden olan bir çok kavram artık elektronik olarak yapılmaktadır. Türkiye’de 1990’lı yıllarından başından beri Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) elektronik sistem uygulamalarına başlamış ve bu uygulamaları ilgili kullanıcı grupların kullanımına sunmuştur. 1995 yılında faaliyete geçirilen

‘Vergi Daireleri Tam Otomasyon Projesi’ ile bir çok yenilik ortaya çıkmıştır. Bunlar kısaca aşağıda anlatıldığı gibidir (Tekbaş, 2019):

Vergi Denetmenleri Otomasyon Sistemi (VEDOS): Vergi kayıp ve kaçakların önüne geçilebilmesi, etkin denetim yapılabilmesi, yapılan denetimlerin iş zamanlı olarak yapılabilmesi, denetlenecek işletme belirlenebilmesi gibi birçok denetim amacına hitap eden sistem 27 Haziran 2005 tarihinden itibaren tüm illerin Vergi Denetmenleri Büro Başkanlıkları tarafından kullanılmaya başlandı.

Vergi İstihbarat Projeleri-BİDDEP-ICR-EMKAS-VERİA: Bu sistemlerden ilk uygulamaya konulan; Bilgisayar Destekli Denetim Projesi (BİDDEP) olmuştur. Bu proje 1999 yılında faaliyete geçirilmiştir. Bir diğer uygulama olan ICR ile; vergi denetimleri sırasında yararlı olabilecek manyetik bilgilerden fayda sağlanması amacı ile hayata geçirilmiştir. Bunlarla birlikte vergi kayıp ve kaçaklarını önlemek amacı ile iki aşamalı uygulamaya geçildi. İlk aşama olan VERİA sistemi kuruldu. VERİA sistemi ile mükelleflere ait kapsamlı bilgiler elde edildi. İkinci aşama olan EMKAS ile ticari hayatta faaliyet gösteren büyük işletmelerin denetiminin yapılmasına başlanmıştır.

İnsan Kaynakları Otomasyon Sistemi (İNKA): Çalışan personellere dair izin, nakil, terfi, emeklilik gibi özlük işlemlerin yürütülmesinde kullanılması için uygulamaya geçilmiştir.

Takdir Komisyon Otomasyonu (TAKKOM): Takdir Komisyonu iş ve işlemlerine standart getirmek, işgücü tasarrufu sağlamak, kararlara dayanak teşkil edecek bilgileri tespit etmek, istatistikler sağlamak amacı ile bu uygulamaya geçilmiştir.

Özelge Otomasyon Sistemi: GİB ve mükelleflerin vergi uygulamaları hakkında bilgi talebi 213 Sayılı VUK gereğince olabilir. Bu isteklerin karşılanması amacı ile bu sistem uygulamaya konulmuştur.

Elektronik Banka Tahsilat Sistemi (EBTİS), E-Tahsilat ve E-Haciz: Bu sistemler ile bankalarda tahsilatı yapılan vergilerin mükelleflerin hesaplarına yansımalarının anlık olması amaçlanmıştır. Ayrıca bankalar aracılığı ile borcu bulunan mükellefler için E-Tahsilat ve E-Haciz uygulaması da gerçekleştirilmektedir.

İnternet ve İnteraktif Vergi Dairesi Sistemleri: İlgili kullanıcıların birçok işlemlerini vergi dairelerine gitmeden yapmasını mümkün kılan sistemlerdir. Bu sistemler ile maliyet ve zaman tasarrufu sağlanmaktadır.

E-Beyanname: Beyanname vermeye yetkili kişiler tarafından mükellefin beyan işlemlerinin elektronik ortamda hazırlandıktan sonra GİB'e bildirilmesini sağlayan sistemdir. Beyanlar Beyanname Düzenleme Programı ya da aracı muhasebe programları vasıtası ise bilgisayarlarda hazırlanarak GİB formatına uygun olarak siteye yüklenmekte ve onaylanmaktadır. Yüklenen beyan onay verilmemesi durumunda beyan edilmiş sayılmamaktadır.

E-Belge Uygulamaları: e-Arşiv, e-Bilet, e-İrsaliye, e-Serbest Meslek Makbuzu, e-Müstahsil Makbuzu gibi belgeleri düzenleyen kullanıcı gruplarının, bu belgelerin elektronik ortamda hazırlanmasına olanak sağlayan uygulamalardır. Bu uygulamalar ile düzenlenen belgeler hem elektronik ortamda daha güvende olmakta, hem de maliyeti düşürmektedir. Bu belgelerin bu uygulamalar ile düzenlenmesi durumunda GİB sistemlerine otomatik olarak belge gönderilmiş olmaktadır.

E-Tebliğat: 29 Haziran 2019 tarihinden itibaren uygulamaya konulan bu sistem ile tebliğ edilecek olan bilgilerin daha hızlı ve güvenilir gönderilmesi sağlanmaktadır. GİB tarafından e-tebliğat gönderilen mükellefin e-posta adresine ve cep telefonuna gönderildiğine dair bilgilendirme yapılmaktadır. Bu bildirim takiben beşinci günün sonunda belgeler tebliğ edilmiş sayılmaktadır.

KDV İadeleri Uygulamaları: KDV iadesi talebi olan mükelleflerin vergi dairelerine bildirmek zorunda oldukları tablo ve belgelerin yüklenmesi ve takibine olanak sağlayan sistemdir. Bu sistem ile hatalar azaltılmakta ve süreç daha hızlı işlemektedir.

Hazır Beyan Sistemi: Sadece ücret, menkul sermaye iradı, kira geliri vb. bulunan mükelleflerin uzman yardımı olmaksızın gelirlerini beyan edebilecekleri sistemdir.

Defter Beyan Sistemi: Serbest Meslek Erbabı, İşletme Defterine göre defter tutan mükellefler ile Basit Usul Vergi Mükelleflerin kayıtlarını elektronik ortamda tutmalarını zorunlu kılan uygulamadır. Bu uygulama ile aracı bir muhasebe programı ya da beyanname düzenleme programı olmadan mükellefler

gelir ve giderlerini sisteme kaydederek beyan işlemlerini bu sistem üzerinden yapabilmektedir. Bu uygulama, defter tasdik, muhasebe programı kullanım ücreti, kırtasiye vb. konularda mükelleflere kazanç sağlamaktadır.

Muhasebe mesleğinin elektronikleşmeye başlaması ortaöğretim, lisans ve yüksek lisans düzeyinde öğrencilere verilen mesleki eğitimlerin gözden geçirilmesini zorunlu hale getirmektedir.

3. MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNDE MUHASEBE EĞİTİMİ

Bu bölümde, Türkiye’de muhasebe eğitimlerinin verilmeye başlandığı okullardan olan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde muhasebe eğitimi süreçlerine dair bilgilere yer verilecektir.

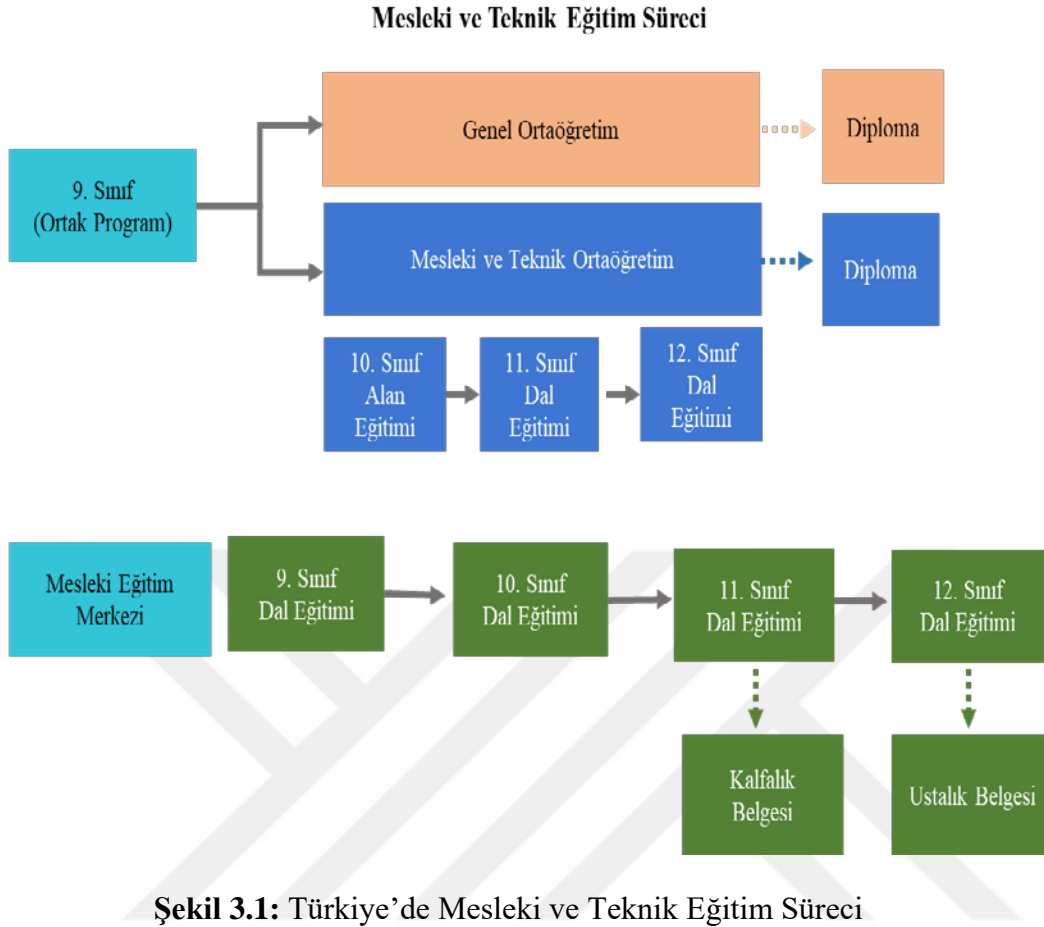
3.1 Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Muhasebe Eğitimi

Bir ülkenin çıkarları, gelişmişlik ve büyüklük seviyesi o ülkenin ekonomik değerleri ile ölçülmektedir. Bu ölçütlerin sağlanabilmesi de o ülkenin mesleki eğitimine verdiği önemden geçmektedir. Mesleki eğitim, ülke çıkarları doğrultusunda, mesleki olarak verilen eğitimler sayesinde, ekonomik büyümeye katkı sağlamakla birlikte işsizliği de indirgeyen, ülkenin yüksek kalitede insan kaynaklarına sahip olmasını sağlayan süreçtir (METARGEM, 2003).

Mesleki eğitimin amacı; sosyal ve ekonomik sektörler ile iş birliği içinde ulusal ve uluslararası mesleki yeterliliğe, meslek ahlakına ve mesleki değerlere sahip, yenilikçi, girişimci, üretken, ekonomiye değer katan ehil iş gücü yetiştirmektir (MEB, 2019).

Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri Hakkında Genel Bilgiler;

Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim süreçleri birçok aşamadan oluşmaktadır. MEGEP resmi sitesinde yayınlanan Mesleki ve Teknik Eğitim Tanıtım Sunumunda mesleki ve teknik eğitimin hangi aşamalarda gerçekleştirdiğini şekil halinde göstermektedir. Şekil 3.1.’de Mesleki ve Teknik Eğitim Sürecine yer verilmiştir:

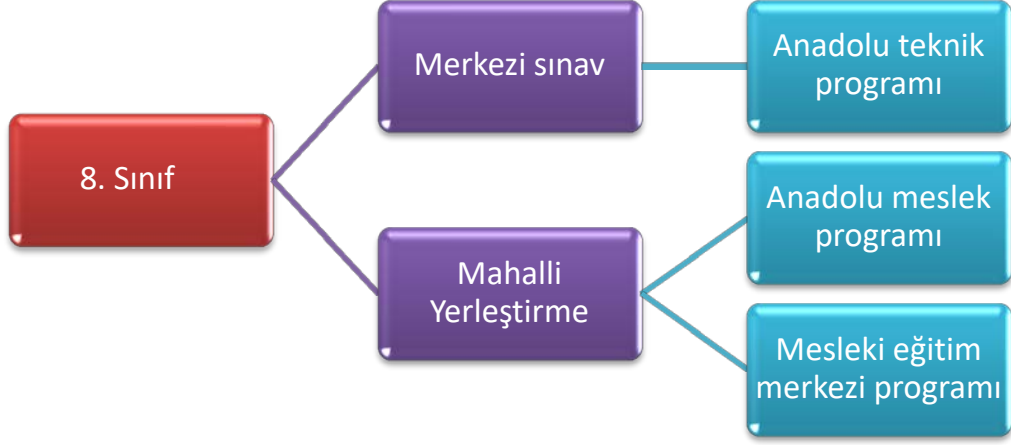

Şekil 3.1: Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim Süreci

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, Yardımcı Materyaller, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP), 2019.

Şekilde de görüldüğü üzere mesleki ve teknik eğitim süreci iki koldan yürütülmektedir. Bunlardan biri olan lise türü eğitimde liseler ikiye ayrılmakta ve bu türdeki öğrencilere 9. Sınıfta ortak program verilmektedir. Daha sonra mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında 10. Sınıf, 11. Sınıf, 12. Sınıfta mesleki dersler verilerek diploma almaya hak kazanmaktadırlar. Mesleki eğitim merkezlerince ise 11. Sınıfa kadar eğitim alındığında kalfalık belgesi almaya hak kazanan öğrenciler 12. Sınıf tamamladığında ise ustalık belgesi almaya hak kazanmaktadır. Bu eğitim kurumları 4+4+4 eğitim sistemin sonuncu 4 yılı olan kurumlardır. Bu kurumlara geçiş de Şekil 3.2. Mesleki ve Teknik Eğitim Yerleşim Sürecindeki gibidir:

Şekil 3.2: Mesleki ve Teknik Eğitim Yerleşim Süreci

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, Yardımcı Materyaller, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP), 2019.

Şekilde görüleceği üzere 4+4+4 sistemin ikinci dört yılı sonu olan 8. Sınıfı bitiren öğrenciler merkezi sınavla Anadolu teknik programına geçiş yapabilecekleri gibi, mahalli yerleştirme tercih ederek sınavsız Anadolu meslek programlarına ya da mesleki eğitim merkezi programına geçiş yapabilirler. Bu okullar kısaca şöyledir (MEB, 2019):

- Anadolu Meslek Programında, bir mesleğe yönelik bilgi ve becerilerin yanında genel bilgi dersleri yer almaktadır.
- Anadolu Teknik Programında ise bir mesleğe yönelik bilgi ve becerilerin yanında matematik, fizik, kimya ve biyoloji dersleri 4 yıl boyunca ağırlıklı olarak verilmektedir.
- Her iki programda da 10. sınıfta mesleki alan eğitimi, 11. ve 12. sınıfta meslek alanına bağlı olarak dal eğitimi verilir.
- Anadolu Meslek Programlarına sınavsız geçiş ve mahalli yerleştirme ile kayıt yapılır.
- Anadolu Teknik Programına merkezi sınav ile yerleştirme yapılır.
- Çok programlı Anadolu liseleri; genel ve mesleki ve teknik öğretim programlarını bir yönetim altında uygulayan ortaöğretim kurumlarıdır.

- Mesleki eğitim merkezleri, kalfalık ve ustalık eğitimi ile mesleki ve teknik kurs programlarının uygulandığı eğitim kurumlarıdır.
- Mesleki eğitim programlarına sınavsız geçiş ve mahalli yerleştirme ile kayıt yapılır.
- Mesleki eğitim programlarında 9. sınıftan itibaren alan ve dal seçimi yapılır. Eğitime başlanabilmesi için eğitim görülecek alan ve dala uygun işyeri ve usta öğretici olması şartı aranır. Bir veya iki gün teorik eğitim, dört veya beş gün işyerinde mesleki eğitim verilir.

3.2 Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Eğitimi Verilen Alanlar

Ülkenin çıkarları ve mesleki eğitimin amacına uygun çalışması için, Türkiye’de, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi çatısı altında, 54 alanda 199 öğretim programı (Temmuz 2019 itibariyle) uygulanmaktadır. Mesleki Eğitim Merkezi çatısı altında ise 27 alanda 142 öğretim programı (Temmuz 2019 itibariyle) uygulanmaktadır (MEB, 2019).

Çizelge 3.1: Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Eğitimi Verilen Alanlar

S.NO 54 ALAN 199 DAL LİSTESİ			
1	ADALET		1 İnfaz ve Koruma
			2 Zabıt Kâtipliği
2	AİLE VE HİZMETLERİ	TÜKETİCİ	3 Çevre Hizmetleri
			4 Ev ve Kurum Hizmetleri
			5 Sosyal Destek Hizmetleri
			6 Tüketici Hizmetleri
3	AYAKKABI VE TEKNOLOJİSİ	SARACİYE	7 Ayakkabı Modelistliği
			8 Ayakkabı Üretimi
			9 Saraciye Modelistliği
			10 Saraciye Üretimi
4	BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ		11 Ağ İşletmenliği ve Siber Güvenlik
			12 Bilgisayar Teknik Servisi
			13 Veritabanı Programcılığı
			14 Web Programcılığı

Çizelge 3.1: (devamı) Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Eğitim Verilen Alanlar

S.NO 54 ALAN 199 DAL LİSTESİ		
5	BİYOMEDİKAL CİHAZ TEKNOLOJİLERİ	15 Fیزیyolojik Sinyal İzleme Teşhis ve Kayıt Cihazları
		16 Tıbbi Görüntüleme Sistemleri
		17 Tıbbi Laboratuvar ve Hasta Dışı Uygulama Cihazları
		18 Yaşam Destek ve Tedavi Cihazları
6	BÜRO YÖNETİMİ	19 Hukuk Sekreterliği
		20 Ticaret Sekreterliği
		21 Yönetici Sekreterliği
7	ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ	22 Erken Çocukluk Eğitimi
		23 Özel Eğitim
8	DENİZCİLİK	24 Güverte İşletme
		25 Gemi Makineleri İşletme
		26 Gemi Elektroniği ve Haberleşme
		27 Balıkçılık ve Su Ürünleri
9	EĞLENCE HİZMETLERİ	28 Animatörlük
		29 Çocuk Animatörlüğü
10	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	30 Dekoratif El Sanatları
		31 Dekoratif Ev Tekstili
		32 El Dokuma
		33 El ve Makine Nakışı
		34 Halı Desinatörlüğü
		35 Sanayi Nakışı
		36 Bobinaj
11	ELEKTRİK- TEKNOLOJİSİ	ELEKTRONİK
		37 Büro Makineleri Teknik Servisi
		38 Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü
		39 Elektrikli Ev Aletleri Teknik Servisi
		40 Asansör Sistemleri
		41 Endüstriyel Bakım Onarım
		42 Görüntü ve Ses Sistemleri
		43 Güvenlik Sistemleri
		44 Haberleşme Sistemleri
45 Yüksek Gerilim Sistemleri		
12	ENDÜSTRİYEL OTOMASYON TEKNOLOJİLERİ	46 Endüstriyel Kontrol
		47 Mekatronik
13	GAZETECİLİK	48 Sayfa Sekreterliği
		49 Muhabirlik
14	GEMİ YAPIMI	50 Gemi İnşa
		51 Yat İnşa
		52 Gemi Donatım
15	GIDA TEKNOLOJİSİ	53 Gıda Kalite Kontrol
		54 Gıda İşleme

Çizelge 3.1: (devamı) Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Eğitim Verilen Alanlar

S.NO 54 ALAN 199 DAL LİSTESİ		
16	MODA TEKNOLOJİLERİ	TASARIM
		55 Modelistlik
		56 Deri Giyim
		57 Erkek Terziliği
		58 Hazır Giyim Model Makineciligi
		59 İç Giyim Modelistligi
17	GRAFİK VE FOTOĞRAF	60 Kadın Terziliği
		61 Konfeksiyon Makineleri Bakım Onarım
		62 Fotoğraf
18	GÜZELLİK VE SAÇ HİZMETLERİ	63 Grafik
		64 Cilt Bakımı ve Makyaj
		65 Kadın Kuaförlüğü
19	HALKLA İLİŞKİLER ORGANİZASYON HİZMETLERİ	66 Erkek Kuaförlüğü
		67 Fuar Organizasyon Sorumlusu
		68 Halkla İlişkiler
		69 Kamuoyu Araştırmacılığı
		70 Müşteri Temsilciliği
20	HARİTA-TAPU-KADASTRO	71 Organizasyon Sorumlusu
		72 Haritacılık
		73 Kadastroculuk
21	HASTA VE YAŞLI HİZMETLERİ	74 Tapuculuk
		75 Hasta Bakımı
22	HAYVAN YETİŞTİRİCİLİĞİ VE SAĞLIĞI	76 Yaşlı Bakımı
		77 Hayvan Yetiştiriciliği
23	İNŞAAT TEKNOLOJİSİ	78 Veteriner Sağlık
		79 Ahşap Yapı Sistemleri
		80 Betonarme Yapı Sistemleri
		81 Beton-Çimento ve Zemin Teknolojisi
		82 Cephe Sistemleri ve PVC Doğrama
		83 Çatı Sistemleri
		84 Çelik Yapı Teknik Ressamlığı
		85 İç Mekan Teknik Ressamlığı
		86 Mimari Yapı Teknik Ressamlığı
		87 Restorasyon
		88 Statik Yapı Teknik Ressamlığı
		89 Yapı İç Mekân Dekorasyonu
		90 Yapı Yalıtımı
		91 Yapı Yüzey Kaplama
24	İTFAİYECİLİK VE YANGIN GÜVENLİĞİ	92 İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği
		93 Boya Üretimi ve Kontrolü
25	KİMYA TEKNOLOJİSİ	94 Deri İşleme
		95 Kimya Laboratuvarı
		96 Lastik Üretimi
		97 Petrol-Petrokimya
		98 Petrol-Rafineri
		99 Proses

Çizelge 3.1: (devamı) Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Eğitim Verilen Alanlar

S.NO 54 ALAN 199 DAL LİSTESİ				
26	KONAKLAMA VE SEYAHAT HİZMETLERİ	100	Kat Hizmetleri	
		101	Operasyon	
		102	Ön Büro	
		103	Rezervasyon	
27	KUYUMCULUK TEKNOLOJİSİ	104	Takı İmalatı	
28	LABORATUVAR HİZMETLERİ	105	Gıda, Tarım ve Hayvan Sağlığı Laboratuvarı	
29	MADEN TEKNOLOJİSİ	106	Madencilik	
		107	Bilgisayar Destekli Endüstriyel Modelleme	
30	MAKİNE TEKNOLOJİSİ	108	Bilgisayar Destekli Makine Ressamlığı	
		109	Bilgisayarlı Makine İmalatı	
		110	Endüstriyel Kalıp	
		111	Makine Bakım Onarım	
		112	Değirmencilik	
		113	Mermer İşleme	
		114	Tıbbi Cihaz Üretimi	
		115	Baskı Öncesi	
31	MATBAA TEKNOLOJİSİ	116	Baskı Sonrası	
		117	Flekso Baskı	
		118	Ofset Baskı	
		119	Serigrafi ve Tampon Baskı	
		120	Tifdruk Baskı	
32	METAL TEKNOLOJİSİ	121	Çelik Konstrüksiyon	
		122	Isıl İşlem	
		123	Kaynakçılık	
		124	Metal Doğrama	
33	METALÜRJİ TEKNOLOJİSİ	125	Döküm	
		126	İzabe	
34	METEOROLOJİ	127	Hava Gözlem ve Tahmini	
35	MOBİLYA VE İÇ MEKÂN TASARIMI	128	Ahşap Doğrama Teknolojisi	
		129	İç Mekân ve Mobilya Teknolojisi	
		130	Mobilya İskeleti ve Döşemesi	
		131	Mobilya Süsleme Sanatları	
		132	Mobilya ve İç Mekân Ressamlığı	
		133	İş Makineleri	
36	MOTORLU TEKNOLOJİSİ	ARAÇLAR	134	Otomotiv Boya
		135	Otomotiv Elektromekanik	
		136	Otomotiv Gövde	
		137	Bilgisayarlı Muhasebe	
37	MUHASEBE VE FİNANSMAN	138	Dış Ticaret Ofis Hizmetleri	
		139	Finans ve Borsa Hizmetleri	

Çizelge 3.1: (devamı) Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Eğitim Verilen Alanlar

S.NO 54 ALAN 199 DAL LİSTESİ			
38	MÜZİK ALETLERİ YAPIMI	140	Mızraplı Batı Müziği Enstrümanları Yapımı
		141	Mızraplı Halk Müziği Enstrümanları Yapımı
		142	Mızraplı Sanat Müziği Enstrümanları Yapımı
		143	Yaylı Enstrüman Yapımı
39	PAZARLAMA VE PERAKENDE	144	Emlak Komisyonculuğu
		145	Satış Elemanlığı
		146	Sigortacılık
40	PLASTİK TEKNOLOJİSİ	147	Plastik İşleme
		148	Plastik Kalıp
41	RADYO-TELEVİZYON	149	Grafik-Animasyon
		150	Kameramanlık
		151	Teknik Yapım-Yayın
42	RAYLI TEKNOLOJİSİ	152	Raylı Sistemler İnşaat
		153	Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik
		154	Raylı Sistemler İşletme
		155	Raylı Sistemler Makine
		156	Raylı Sistemler Mekatronik
43	SAĞLIK HİZMETLERİ	157	Ebe Yardımcılığı
		158	Hemşire Yardımcılığı
		159	Sağlık Bakım Teknisyenliği
44	SANAT VE TASARIM	160	Dekoratif Sanatlar
		161	İç Mekân Dekorasyon
		162	Plastik Sanatlar
		163	Alçı Model Kalıp
45	SERAMİK VE TEKNOLOJİSİ	164	Çinicilik
		165	Dekoratif Cam
		166	Endüstriyel Cam
		167	Serbest Seramik Şekillendirme
		168	Sır Üstü Dekorlama
		169	Tornada Form Şekillendirme
46	SİVİL HAVACILIK	170	Yer Hizmetleri
		171	Bahçe Bitkileri
47	TARIM	172	Tarla Bitkileri
		173	Süs Bitkileri
		174	Peyzaj
		175	Tarım Alet ve Makineleri
48	TASARIM TEKNOLOJİLERİ	176	Endüstriyel Ürünler Tasarımı
		177	Dokuma Desinatörlüğü
		178	Dokuma Operatörlüğü
		179	Dokusuz Yüzeyley
49	TEKSTİL TEKNOLOJİSİ	180	Endüstriyel Çorap Örne
		181	Endüstriyel Düz Örne
		182	Endüstriyel Yuvarlak Örne
		183	Iplik Üretim Teknolojisi

Çizelge 3.1: (devamı) Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Eğitim Verilen Alanlar

S.NO 54 ALAN 199 DAL LİSTESİ			
		184	Tekstil Baskı ve Desenciligi
		185	Tekstil Bitim İşlemleri (Apre)
		186	Tekstil Boyacılığı
		187	Tekstil Laborantlığı
50	TESİSAT TEKNOLOJİSİ VE İKLİMLENDİRME	188	İklimlendirme Sistemleri
		189	Soğutma Sistemleri
		190	Yapı Tesisat Sistemleri
51	UÇAK BAKIM	191	Uçak Elektroniği
		192	Uçak Gövde-Motor
52	ULAŞTIRMA HİZMETLERİ	193	Lojistik
53	YENİLENEBİLİR ENERJİ TEKNOLOJİLERİ	194	Güneş Enerjisi Sistemleri
		195	Rüzgâr Enerjisi Sistemleri
54	YİYECEK HİZMETLERİ İÇECEK	196	Hosteslik
		197	Aşçılık
		198	Pasta ve Tatlı Yapımı
		199	Servis

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, Alan ve Dal Bilgileri, Mesleki ve Teknik Eğitim Geliştirme Projesi (MEGEP) Web Sitesi, 2019.

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere bu liselerde verilen eğitimin doğrudan meslek hayatına dönük olduğudur.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde her alan için belirlenmiş olan dersler farklı olsa da taslak olarak haftalık ders programı genel olarak aynıdır. Çizelge 3.2. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen derslerin haftalık ders programı örnek iki bölüm için ayrı ayrı hazırlanmış ve gösterilmiştir;

Çizelge 3.2: Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Verilen Derslerin Haftalık Ders Programında; Gemi Yapımı Alanı ve Bilişim Teknolojileri Alanı Örneği İle Gösterilmesi

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ
ANADOLU TEKNİK PROGRAMI
GEMİ YAPIMI ALANI
(GEMİ İNŞA, YAT İNŞA, GEMİ DONATIM DALLARI)
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

DERS KATEGORİLERİ		DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER		TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (*)	5	5	5	5
		DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1
		TARİH	2	2	-	-
		T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
		COĞRAFYA	2	2	-	-
		MATEMATİK	6	6	6	6
		FİZİK	2	2	4	4
		KİMYA	2	2	4	4
		BİYOLOJİ	3	3	-	-
		SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-
		FELSEFE	-	-	2	-
		YABANCI DİL	6	4	4	4
		BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	-
		GÖRSEL SANATLAR / MÜZİK	1	-	-	-
		TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1
TOPLAM			33	29	30	25
ALAN / DAL DERSLERİ	ALAN ORTAK DERSLERİ	MESLEKİ GELİŞİM	2	-	-	-
		ENDAZE ÇİZİMİ	-	6	-	-
		TEMEL GEMİ YAPIM TEKNİKLERİ (*)	-	8	-	-
	DAL DERSLERİ	GEMİ YAPI ELEMANLARI İMALATI VE MONTAJI (*)				
		KAYNAK TEKNİKLERİ				
		GEMİ YAPIMI MESLEK RESMİ (*)				
		TEKNE VE YAT YAPIM TEKNİKLERİ (*)				
		YAT ÜST YÜZEY İŞLEMLERİ				
		BİLGİSAYAR DESTEKLİ YAT RESMİ (*)				
		GEMİ BORU TESİSAT DONATIM VE MONTAJI (*)	-	-	15	19
		BORU İŞÇİLİĞİ				
		GEMİ TESİSAT DONATIM MESLEK RESMİ (*)				
		GEMİ MAKİNE TESİSAT DONATIM				
		GEMİ MAKETİ				
		KOMPOZİT TEKNE VE YAT YAPIM TEKNİKLERİ				
DENİZDE EMNİYET						
ALAN / DAL DERS SAATLERİ TOPLAMI			2	14	15	19
SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI			3	2	-	1
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME			1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ			39	46	46	46

Çizelge 3.2: (devamı) Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Verilen Derslerin Haftalık Ders Programında; Gemi Yapımı Alanı ve Bilişim Teknolojileri Alanı Örneği İle Gösterilmesi

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ
ANADOLU TEKNİK PROGRAMI
BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ALANI
(AĞ İŞLETMENLİĞİ, BİLGİSAYAR TEKNİK SERVİSİ, VERİ TABANI PROGRAMCILIĞI, WEB PROGRAMCILIĞI DALLARI)
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

DERS KATEGORİLERİ		DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER		TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (*)	5	5	5	5
		DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1
		TARİH	2	2	-	-
		T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
		COĞRAFYA	2	2	-	-
		MATEMATİK	6	6	6	6
		FİZİK	2	2	4	4
		KİMYA	2	2	4	4
		BİYOLOJİ	3	3	-	-
		SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-
		FELSEFE	-	-	2	-
		YABANCI DİL	6	4	4	4
		BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	-
		GÖRSEL SANATLAR /MÜZİK	1	-	-	-
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1	
TOPLAM			33	29	30	25
ALAN / DAL DERSLERİ	ALAN ORTAK DERSLERİ	MESLEKİ GELİŞİM	2	-	-	-
		BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN TEMELLERİ (*)	-	4	-	-
		PROGRAMLAMA TEMELLERİ	-	3	-	-
		PAKET PROGRAMLAR	-	2	-	-
		TEMEL ELEKTRONİK VE ÖLÇME	-	2	-	-
	DAL DERSLERİ	BİLİŞİM TEKNİK RESMİ	-	2	-	-
		NESNE TABANLI PROGRAMLAMA(*)				
		VERİTABANI(*)				
		GELİŞMİŞ İNTERNET UYGULAMALARI				
		SİSTEM BAKIM VE ONARIM (*)				
		ELEKTRONİK UYGULAMALARI(*)				
		BİLGİSAYARLI DEVRE TASARIMI				
		SİSTEM KONTROL UYGULAMALARI				
		SUNUCU İŞLETİM SİSTEMİ VE AĞ GÜVENLİĞİ			15	19
		WEB TASARIMI VE PROGRAMLAMA (*)	-	-		
		GRAFİK VE ANİMASYON				
		İNTERNET PROGRAMCILIĞI(*)				
		VERİTABANI ORGANİZASYONU				
		AĞ SİSTEMLERİ VE YÖNLENDİRME (*)				
SUNUCU İŞLETİM SİSTEMİ(*)						
E-POSTA SUNUCU						
AÇIK KAYNAK İŞLETİM SİSTEMİ						
MESLEKİ YABANCI DİL						
ALAN/DAL DERS SAATLERİ TOPLAMI			2	13	15	19
SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI			3	3	-	1
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME			1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATI			39	46	46	46

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, Alan ve Dal Tanıtım Broşürü, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) Web Sitesi, 2019.

Yukarıdaki örnek olarak verilen iki ders programı incelendiğinde Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde 9. Sınıfta, her hafta haftada 36 ders saati olmak üzere, ortak dersler olarak adlandırılan ve genel kültür, genel yetenek, dil bilgisi, dini eğitim, yabancı dil vb. dersler gösterilmekte ve bütün liseler de 9. sınıfta aynı dersler, aynı ders saati ile verilmektedir. 10. sınıflarda, genel kültür,

genel yetenek derslerine ilave olarak, seçmiş oldukları alanların alan ortak dersleri verilmekte ve haftada 46 ders saatine tekabül etmektedir. 11. ve 12. Sınıflarda her hafta 46 ders saati ders verilmekte ve yine genel kültür, genel yetenek derslerine ek olarak alanları ile ilgili ders verilmektedir. Bu eğitim sistemi ile öğrenciler; hem mesleki eğitim, hem de genel kültür, genel yetenek dersleri alarak, hem toplumun iş ihtiyacına uygun personel olma yolunda ilerlemekte ve hem de eğitimlerini lise üstü düzeyde devam ettirmek isteyenler hazırlık eğitimlerini sürdürmektedir (MEB, 2019).

Ayrıca tüm bunların yanında 12. sınıf öğrencilerinin İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj Uygulaması) olarak adlandırılan işyerinde öğrenme zorunlulukları da bulunmaktadır. Bu uygulama ile aldıkları eğitimi pratiğe dökülebilmekte, uygulama yaparak kendilerini gösterebilmekte, iş hayatını görebilmektedir. Bu uygulama öğrencilerin iki gün okula, üç gün de iş yerine gitmesi şeklinde yapılan bir uygulamadır (MEB, 2019).

3.3 Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Muhasebe Eğitimi

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde muhasebe eğitimi tarihsel olarak gelişme göstererek bugünkü halini almıştır. Cumhuriyet döneminde Ticaret ve Turizm okullarında verilen muhasebe eğitimi teknoloji ve küresel gelişmeler sonucunda bir takım değişimlere uğramıştır. Ticaret ve Turizm Okulları eğitim reformları, küresel gelişmeler, teknolojik gelişmeler ve mesleki eğitimde tekdüzeliğin sağlanması amacı ile çeşitli isimlerle anılmıştır. Ticaret ve Turizm okulları, sonraları Ticaret Meslek Lisesi, Anadolu Ticaret Meslek Lisesi adını alarak muhasebe ve diğer alanlarda faaliyet göstermeye devam etmiştir. Günümüzde Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi olarak faaliyetine devam eden bu okullarda, isim değişikliği olmasına rağmen, eski Ticaret ve Turizm Lisesi mantığına göre eğitim vermeye devam etmektedir. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitimi muhasebe mesleğinin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Muhasebe ve Finans alanı içinde verilen bu alanda Bilgisayarlı Muhasebe, Dış Ticaret Ofis Hizmetleri ve Finans ve Borsa İşlemleri alanları bulunmaktadır. Muhasebe ve Finansman alanı ve içinde bulundurduğu her meslek dalları, ulusal ve uluslararası düzeyde, standartlara uygun eğitim programları olarak hazırlanmıştır (MEB, 2017).

3.3.1 Çerçeve öğretim programı (ÇÖP)

Çerçeve öğretim programı, eğitsel etkinliklerin hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesini içeren detaylı bir plandır. Bu plan (MEB, 2017);

- Sektör beklentilerine cevap veren, ulusal ve uluslararası bilgi, beceri ve yetkinliklere sahip meslek elemanları yetiştirecek,
- Her yeterlik seviyesinde bireye yatay ve dikey geçiş imkânı tanıyacak,
- Bireylere, farklılıkları ve özelliklerine uygun seçenekler sunacak şekilde hazırlanır.

Bu amaçla, mesleki ve teknik eğitimde iş ve meslek analizine dayalı modüler yapıda program yaklaşımı benimsenmiştir. Program geliştirme süreci aşağıdaki aşamalardan oluşmaktadır (MEB, 2017):

Analiz: İş piyasası ihtiyaç analizi / Beceri ihtiyaç analizi / Eğitim ihtiyaç analizi / Meslek analizi / Ulusal meslek standartları,

Tasarlama: Program yaklaşımının belirlenmesi ve yaklaşıma uygun çerçevenin oluşturulması,

Geliştirme: Program dokümanlarının hazırlanması,

Uygulama: Programların onaylanması ve uygulanması,

Değerlendirme: Uygulamaların izlenmesi, değerlendirilmesi ve güncellenmesi.

Söz konusu sürecin; analiz, tasarlama ve geliştirme aşamalarını gerçekleştirmek üzere iş piyasası temsilcilerinden, alan öğretmenlerinden, alanda uzman akademisyenlerden komisyon oluşturulmuştur. Komisyon çalışmalarına kamudan, özel sektörden ve sivil toplum kuruluşlarından temsilciler katılmıştır. Muhasebe ve Finansman alanı program geliştirme komisyonu aşağıda sıralanan program dokümanlarını hazırlamak için planlanan bir dizi faaliyet gerçekleştirmiştir. Planlanan faaliyetler sonunda (MEB, 2017);

- Meslek analizleri ve ulusal/uluslararası yasal düzenlemeler referans alınarak öğretim programını tasarlamak için hazırlanan görev ve işlemlerin yapılış sırası, gerekli bilgi tabanı, araç gereçteki ortaklık, ortaya çıkacak ürün ya da hizmetin özelliği ve

öğretim için gerekli süre dikkate alınarak gruplandırıldığı yeterlik tablosu,

- Yeterlik tablosunda yer alan işlemlerin tam ve doğru olarak gerçekleştirilebilmesini sağlamak üzere her bir işlem için gerekli bilgi-beceri-tavırlar, araç gereç-donanım, standart ve sürenin yer aldığı işlem analiz formları,
- Öğretim programını oluşturacak, anlamlı ve belli düzeyde bağımsız olma özelliği taşıyan, öğrenme dönemi sonunda öğrencinin bilmesi ve yapması gerekenlerin ifade edildiği öğrenme kazanımları ile bireyin hedeflenen öğrenme kazanımlarına sahip olup olmadığını yoklayan ve içerisinde kabul ölçütlerinin de yer aldığı başarımlar ölçütleri bölümlerinden oluşan modül bilgi sayfaları,
- Modül bilgi sayfalarındaki modül öğrenme kazanımları gruplandırılarak oluşturulan ders öğrenme kazanımları ve öğrencinin bu kazanımlara sahip olabilmesi için gerekli bilgi tabanının, anlamlı ve sistematik bir şekilde konularının sıralandığı içerik bölümlerinden oluşan ders bilgi formları hazırlanmıştır.

Ayrıca, işlem analiz formunda yer alan bilgi, beceri ve tavırlardan yararlanılarak aşağıda sıralanan ilkeler doğrultusunda, program dokümanlarındaki program, ders ve modül öğrenme kazanımları yazılmıştır. Öğrenme kazanımlarının yazılmasında (MEB, 2017);

- Öğrenme dönemi sonunda, öğrencinin bilmesi ve yapması gerekenlerin esas alınmasına,
- Öğrenme süreci sonunda, öğrencinin daha çok ne yapacağına odaklanılmasına,
- Öğrenciler, öğretmenler, işveren ve değerlendiriciler tarafından kolayca anlaşılabilir bir şekilde ifade edilmesine,
- Gözlenebilir ve ölçülebilir bir şekilde olmasına dikkat edilmiştir.

Programın öğrenmesine yönelik MEB açıklamaları aşağıdaki gibidir (MEB, 2017);

- Bu çerçeve öğretim programı; her öğrenciye asgari düzeyde ortak bir genel kültür veren, öğrenciyi yükseköğretim programlarına hazırlayan, iş alanlarına yönelten ve öğrencilerin istekleri doğrultusunda ilerlemelerine, kişisel yeteneklerini geliştirmelerine imkân sağlayan kazanımlara dayalı modüler yapıda geliştirilmiştir.
- Çerçeve öğretim programı ile öğrencilerin alan ve dal ile ilgili temel bilgi ve becerileri kazanması, yeniliğe ve değişime uyum sağlaması, çevresindeki insanlarla sağlıklı iletişim kurabilmesi, hedeflerini belirleyip bunlara ulaşmak için girişimlerde bulunabilmesi ve mesleki yeterliklere sahip bireyler olarak yetiştirilmesi hedeflenmiştir.
- Program dört yıl olarak tasarlanmış, 9 ve 10. sınıflarda ortak dersler ile alan ortak dersleri, 11 ve 12. sınıflarda ise ortak dersler ile dala özel derslerin okutulması planlanmıştır.
- Öğrenciler, alan eğitimine 10. sınıfta başlar ve bu sınıfın sonunda dal seçimi yaparak 11 ve 12. sınıfta dal eğitimine devam eder.
- Eğitim öğretim faaliyetleri, çerçeve öğretim programında yer alan kazanımlar ile hedeflenen bilgi ve becerileri kazandıracak şekilde planlanır ve uygulanır.
- Haftalık ders çizelgesinde ortak dersler, alan ve dal dersleri ile seçmeli dersler yer almaktadır. Alan ve dal dersleri, öğrenme kazanımlarından ve modüllerden oluşmaktadır. Bu derslerdeki modüllerin süresi belirlenirken yüz yüze öğretim süresinin yanı sıra sınavlar, performans çalışmaları, projeler, yapılan uygulamalar vb. faaliyetlere ilişkin toplam öğrenme süresi dikkate alınmıştır.
- Seçmeli dersler, Talim ve Terbiye Kurulunun Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan kararlar ile Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okul ve Kurumlarında Uygulanacak Haftalık Ders Çizelgelerinin ekinde belirtilen açıklamalar doğrultusunda seçmeli dersler tablosundaki dersler, öğrenim görülen alan/dal dersleri veya diğer alan/dalların derslerinden de seçilebilir.

- Alan ve dal dersleri içinde (*) ile belirtilen dersler, alan ve dalın başarılması zorunlu dersleridir. Bu dersler, Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği uyarınca yıl sonu başarı puanı ile başarılı sayılmayacak derslerdir. Bu derslere ait modüllerin tamamı ders saati değiştirilmeden uygulanır.
- Anadolu meslek ve Anadolu teknik programında başarılması zorunlu dersler dışındaki diğer dal dersleri ve ders saati süreleri, çerçeve öğretim programında önerilen süreler dikkate alınarak Zümre Öğretmenler Kurulu tarafından belirlenir. Dal dersleri ve süreleri belirlenirken dalın tüm kazanımları dikkate alınır.
- İşletmelerde mesleki eğitim dersinin içeriği, her dal için dalın gerektirdiği bilgi ve becerilerin tamamını kapsayan, ağırlıklı olarak iş, proje, deney ve hizmetin yapılması ve uygulamasını gerektiren öğrenme kazanımları dikkate alınarak Zümre Öğretmenler Kurulu tarafından hazırlanır.
- Staj; öğrencilerin mesleki bilgi, beceri, tutum ve davranış geliştirmelerini, okulda olmayan tesis, araç gereci tanıyarak gerçek üretim, hizmet ortamına ve iş hayatına uyumlarını sağlamak amacıyla yaptırılır. Staj programının içeriği; ilgili sınıf / sınıflara ait kazanımlar esas alınarak temrin, iş, proje, deney veya hizmetin uygulanmasını sağlayacak şekilde Zümre Öğretmenler Kurulu tarafından hazırlanır.
- Ders ve modül kazanımları gerçekleştirilirken iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınması gereklidir. Referans dokümanlarda belirtilen iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı doğrultusunda alınması gereken tedbirlere ders bilgi formları ve modül bilgi sayfalarında alan ve dalların özelliği göz önünde bulundurularak yer verilmektedir. Buna göre iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili gerekli bilgi ve becerileri alışkanlık hâline getiren bireyler yetiştirilmesi amacıyla çerçeve öğretim programı ve diğer dokümanlardaki (ders bilgi formları ve modül bilgi sayfaları) iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konular Zümre Öğretmenler Kurulunda görüşülür.

- Değerler eğitimi kapsamındaki etkinlikler, Türk millî eğitiminin genel ve özel amaç ile temel ilkeleri doğrultusunda, ahilik kültürüne bağlı; hukuka, demokrasi ve insan haklarına saygılı, toplum sorunlarına duyarlı, yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincine ve gücüne sahip, her türlü zararlı alışkanlıklar, olumsuz davranışlar, aşırılıklar ve israftan kaçınan bireyler yetiştirilmesini sağlayacak şekilde planlanır ve uygulanır. Bu kapsamda; adalet, çalışkanlık, temizlik, sabır, iş ahlakı, kanaat ve şükür, merhamet, cömertlik, sorumluluk, saygı, iyilik, hoşgörü, dürüstlük, sevgi, vatanseverlik, özgüven, yardımlaşma ve iş birliği gibi değerleri yücelten ve içselleştiren bireyler yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Ders işlenirken ders bilgi formlarının uygulamaya ilişkin açıklamalar kısmında belirtilen değerler doğrultusunda farklı etkinlikler planlanır ve uygulanır.

Muhasebe ve Finansman Alanının Çerçeve Öğretim Programı (ÇÖP), yukarıdaki aşamalar sonucunda oluşturulmuştur ve MTAL öğrencilerine uygulanarak hedeflerin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

3.3.2 Muhasebe ve finansman alanı

Dünyada ve ülkemizde elektronik ticaret ve teknoloji oldukça gelişmiş ve gelişme göstermeye devam etmektedir. Bu gelişmeler bazı mesleklerde gerekli düzenlemeler yapılmasını beraberinde getirmiştir. Muhasebe ve Finans alanında, kayıt tutma, raporlama, analiz ve sentezleme gibi kavramlarda da değişimleri ortaya çıkarmıştır. İşletmelerin sınır ötesi ülkelere ticaret faaliyetlerini gerçekleştirilmesi de bu değişimleri ön plana getirmiştir. Gün geçtikçe değişen ve gelişen yasal düzenlemeler de Muhasebe ve Finans alanı çalışanları için ayrıca takip etmeyi gerektiren, değişime ayak uydurmalarını zorunlu kılan bir diğer unsurdur. Tüm bu gelişmeler Muhasebe ve Finans Alanı Çerçeve Öğretim Programının da revize edilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ÇÖP, Muhasebe ve Finans Alanı için revize edilmiş ve bilgisayarlı muhasebe, dış ticaret ofis hizmetleri ve finans ve borsa hizmetleri dalları olarak güncellenmiştir. Bu güncelleme ile dış ticaret ve borsa

alanlarında çalışacak olan meslek elamanlarının yetiştirilmesi amaçlanmıştır (MEB, 2017).

Bu programda öğrenciye mesleki gelişim, temel muhasebe, standart Türk klavyesi, ofis programları ve mesleki matematik ile ilgili bilgi, beceri ve yetkinliklerin yanı sıra (MEB, 2017);

- Bilgisayarlı Muhasebe dalında; genel muhasebe, bilgisayarlı muhasebe işlemleri, şirketler muhasebesi, maliyet muhasebesi ve mesleki yabancı dil,
- Dış Ticaret Ofis Hizmetleri dalında; dış ticaret işlemleri, dış ticaret muhasebesi, dış ticaret mevzuatı, dış ticarete teslim ve ödeme, mesleki yabancı dil,
- Finans ve Borsa hizmetleri dalında; banka işlemleri, sermaye piyasası kayıtları, sermaye piyasası, finansal yatırım ve mesleki yabancı dil ile ilgili bilgi, beceri ve yetkinliklerin kazandırılması hedeflenmektedir.

Muhasebe ve Finans Alanı eğitim süresi 4 yıldır. ÇÖP hazırlanırken 4 senede verilecek olan eğitim planlaması şu yasal kaynaklar doğrultusunda yapılmıştır (MEB,2017);

- Uluslararası meslek standardı,
- ISCED-F sınıflaması,
- 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu
- 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu
- Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği
- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
- İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği
- İş Yerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik
- İş Yeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik
- Kişisel Koruyucu Donanımların İş Yerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik

- Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği
- İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği
- Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik nlemleri Hakkında Yönetmelik
- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu
- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu
- 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu
- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
- 4458 sayılı Gümrük Kanunu
- 5411 sayılı Bankacılık Kanunu
- 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
- 5393 sayılı Belediye Kanunu
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu
- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu
- 5941 sayılı Çek Kanunu
- 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun
- 4760 Özel Tüketim Vergisi Kanunu
- 488 sayılı Damga vergisi Kanunu
- 492 Harçlar Vergisi Kanunu
- 3100 sayılı Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin deme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanun
- 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu

- 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu
- 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu
- 3074 sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanunu
- 210 sayılı Değerli Kâğıtlar Kanunu
- 1318 sayılı Finansman Kanunu
- 4857 sayılı İş Kanunu
- 3218 Serbest Bölgeler Kanunu
- 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeler Kanunu
- 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu
- 5590 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kanunu
- 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu
- 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
- 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu
- Kanunlarla ilgili olarak yayınlanan gerekçeler, bakanlar kurulu kararları, yönetmelikler, tebliğler, İç genelgeler, özgelgeler (muktezalar),sirküler
- 25.12.2012 tarih ve 28508 Mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Dış ticaret elemanı 4.Seviye Ulusal Meslek Standardı
- 12.02.2016 tarih ve 29622 Mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ön muhasebe elemanı 4.Seviye Ulusal Meslek Standardı

Mezun olan öğrenciye, alan ve dalını gösteren diploma ve işyeri açma belgesi verilmektedir. Mesleki ve teknik ortaöğretim programlarından mezun olanlardan isteyenlere, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi kapsamında, öğrenim süresince kazandıkları temel yeterlilikler hakkında bilgiler içeren Europass sertifika/diploma ekiyle alınan ve başarılı modüller, mesleki eğitim gördüğü veya stajını yaptığı işletmenin adını gösterir belge düzenlenir (MEB, 2017).

3.3.2.1 Muhasebe ve finansman alanı ders işleyişi

Muhasebe ve finansman alanı, işletmelerin kuruluşu, kayıt işlemleri, faaliyetlerine ait belge tasnifleri, dosyalama ve arşivleme, dış ticaret işlemleri, raporlama ve analiz etme, gümrük işlemleri, muhasebe kayıtları, borsa ve finans işlemleri yeterliliklerinin kazandırılmasına yönelik eğitim ve öğretim verilen alandır. Türkiye’de muhasebe ve finans eğitimi orta öğretim düzeyinde Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilmektedir. Muhasebe ve finansman işlemleri bilgisayar ortamında yapılmaktadır. Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebecilik, Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik kanunu ile kademeler belirlendiği için bu kanunda belirtilen şartların yerine getirilmesi halinde bu unvanlara sahip olunabilmektedir. Muhasebe ve Finans alanının altında; Bilgisayarlı Muhasebe, Dış Ticaret Ofis Hizmetleri ve Finans ve Borsa Hizmetleri dalları bulunmaktadır (MEB, 2015).

Meslek lisesinden sonra “Yükseköğretim Kurumları Sınavı”nda başarılı olanlar lisans programlarına ya da meslek yüksekokullarının ilgili bölümlerine devam edebilirler. Sınavsız yerleşebilecekleri ön lisans programları 2017 yılına kadar bulunan bu lise türleriyle ilgili 2017 yılında yapılan bir düzenleme ile sınavsız geçişleri kaldırılmıştır (YÖK, 2019)

Meslek mensupları; muhasebe ve mali müşavirlik bürolarında, dış ticaret ve finans kuruluşlarının ilgili bölümleri ile ticari işletmelerin muhasebe servislerinde çalışabilirler. Ayrıca her türlü kuruluşun mali işlerle ilgili bölümlerinde çalışabilirler. Mesleğin oldukça geniş bir çalışma alanı mevcuttur (MEB, 2015).

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde dört yılda onlarca ders verilerek, geleceğin muhasebe ve finansman alanı personeline uygun yeterlilik kazandırılmaktadır (MEB, 2015).

9. Sınıf Ders İşleyişi: MTAL öğrencilerine, 9. Sınıfta diğer lise türleri (Fen, Sosyal Bilimler vb liseler) ile aynı dersler verilmektedir. Bu dersler akademik bilgi için gerekli olan, temel bilgilerin verildiği derslerdir (MEB, 2015).

Alınan derslere ait ders programı Çizelge 3.3. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde 9. Sınıf Ders Programında görüldüğü gibidir (MEB, 2019);

Çizelge 3.3: Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde 9. Sınıf Ders Programı

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ ANADOLU MESLEK VE ANADOLU TEKNİK PROGRAMLARI 9. SINIF HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ		9.	10.	11.	12.
DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	SINIF	SINIF	SINIF	SINIF
		IF	IF	IF	IF
ORTAK DERSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI(*)	5	-	-	-
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	-	-	-
	TARİH	2	-	-	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	-
	COĞRAFYA	2	-	-	-
	MATEMATİK	6	-	-	-
	FİZİK	2	-	-	-
	KİMYA	2	-	-	-
	BİYOLOJİ	2	-	-	-
	FELSEFE	-	-	-	-
	YABANCI DİL	5	-	-	-
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	2	-	-	-
	GÖRSEL SANATLAR / MÜZİK	2	-	-	-
	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	1	-	-	-
	TOP LAM		33	-	-
ALAN MESLEKİ GELİŞİM		2	-	-	-
ORTA K		-	-	-	-
DERSLERİ		-	-	-	-
ALAN / DAL					
DAL					
DERSLERİ					
ERİ					

ALAN / DAL DERS SAATLERİ TOPLAMI	2	-	-	-
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI(**)	4	-	-	-
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME	1	-	-	-
TOPLAM DERS SAATİ	40	-	-	-

(*) Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği uyarınca yılsonu başarı puanı ile başarılı sayılamayacak derslerdir.

(**) Talim ve Terbiye Kurulunun Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan kararları doğrultusunda seçmeli dersler tablosundan, öğrenim görülen alan/dallardan veya diğer alan/dallardan seçilecek derslerdir.

Kaynak; Millî Eğitim Bakanlığı, Haftalık Ders Çizelgeleri, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) Web Sitesi, 2019.

Yukarıdaki tabloda görüleceği üzere MTAL 9. Sınıfların haftalık ders programında akademik bilgi ve genel kültür, genel yeteneği geliştirme yönünde dersler bulunmaktadır. 9. Sınıflarda Türk Dili ve Edebiyatı dersi dışında kalan dersler yılsonu başarı puanı ile başarılı sayılan derslerdir. Örneğin; Fizik dersinin dönem sonunda başarısız olduğunu varsayarsak, dönem genel ortalaması en az 50 olduğu takdirde fizik dersi de başarılı sayılmaktadır. Dönem ortalamasının en az 50 olduğu varsayıldığında ise Türk Dili ve Edebiyatı dersi

başarı puanı olan 50'nin üzerinde olması halinde başarılı olur. Altında kalması halinde başarılı olana kadar bir üst sınıfa geçilememektedir (MEB, 2017).

9. Sınıflara verilen meslek dersleri Mesleki Gelişim dersinden oluşmaktadır. Bu dersin içeriği bakımından amaçları kısaca şöyledir (MEB, 2019);

Mesleki Gelişim; Bu ders ile öğrencilere; meslek ahlakı, ahilik ilkeleri, manevi ve insani tüm değerlere uygun davranışlar sergileme; kaza, yaralanma ve yangın olaylarına karşı iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alma; proje hazırlama; çevre kirliliği ve israfa karşı önlemler alma; iş, sosyal ve kültürel hayatında iletişim süreci araçlarını kullanarak etkili iletişim kurma; kendine uygun iş fikrini hayata geçirme; işletmenin yönetim, üretim, pazarlama, finans ve insan kaynakları faaliyetlerini yürütmesine yönelik bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders haftalık ders saati içinde 2 ders saati zaman diliminde verilmektedir.

10. 11. ve 12. Sınıfların ders işleyişi birlikte ele alınacaktır. Çizelge 4.4'te MTAL Anadolu Meslek ve Teknik Programları 10. 11 ve 12. Sınıf Haftalık Ders Programı tablosunda bu sınıflara ait haftalık ders programları görülmektedir (MEB, 2019);

- Anadolu Meslek Programında, bir mesleğe yönelik bilgi ve becerilerin yanında genel bilgi dersleri yer almaktadır.
- Anadolu Teknik Programında ise bir mesleğe yönelik bilgi ve becerilerin yanında matematik, fizik, kimya ve biyoloji dersleri 4 yıl boyunca ağırlıklı olarak verilmektedir.

Çizelge 3.4: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek Programı ve Anadolu Teknik Programı Muhasebe ve Finansman Alanı 10. 11 ve 12. Sınıf Haftalık Ders Programı

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ				
<u>ANADOLU MESLEK PROGRAMI</u>				
MUHASEBE VE FİNANSMAN ALANI				
(BİLGİSAYARLI MUHASEBE, DIŞ TİCARET OFİS HİZMETLERİ, FİNANS VE BORSA HİZMETLERİ DALLARI)				
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ				
DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (*)	5	5	5
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2
	TARİH	2	2	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2
	COĞRAFYA	2	-	-
	MATEMATİK	5	-	-
	FİZİK	2	-	-
	KİMYA	2	-	-
	BİYOLOJİ	2	-	-
	FELSEFE	2	2	-
	YABANCI DİL	2	2	2
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	2	2	-
	GÖRSEL SANATLAR /MÜZİK	-	-	-
	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK-KÜLTÜRÜ	-	-	-
	TOPLAM		28	15
ALAN DERSLERİ	MESLEKİ GELİŞİM	-	-	-
	ORTAK TEMEL MUHASEBE(*)	7	-	-
	STANDART TÜRK KLAVYESİ	3	-	-
	OFİS PROGRAMLARI	2	-	-
	MESLEKİ MATEMATİK	2	-	-
ALAN / DAL DERSLERİ	İŞLETMELERDE MESLEKİ EĞİTİM (*)			
	GENEL MUHASEBE (*)			
	BİLGİSAYARLI MUHASEBE İŞLEMLERİ			
	ŞİRKETLER MUHASEBESİ			
	MALİYET MUHASEBESİ			
	DIŞ TİCARET İŞLEMLERİ (*)			
	DIŞ TİCARET MUHASEBESİ	-	18	26
	DIŞ TİCARET MEVZUATI			
	DIŞ TİCARETTE TESLİM VE ÖDEME			
	BANKA İŞLEMLERİ(*)			
	SERMAYE PİYASASI KAYITLARI			
	SERMAYE PİYASASI			
	FİNANSAL YATIRIM			
	MESLEKİ YABANCI DİL(MUHASEBE VE FİNANSMAN)			
	ALAN/DAL DERSLERİ TOPLAMI		14	18
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI(**)		1	7	2
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		-	-	1
TOPLAM DERS SAATI		43	40	40

Çizelge 3.4: (devamı) Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek Programı ve Anadolu Teknik Programı Muhasebe ve Finansman Alanı 10. 11 ve 12. Sınıf Haftalık Ders Programı

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ				
<i>ANADOLU TEKNİK PROGRAMI</i>				
MUHASEBE VE FİNANSMAN ALANI				
(BİLGİSAYARLI MUHASEBE, DIŞ TİCARET OFİS HİZMETLERİ, FİNANS VE BORSA HİZMETLERİ DALLARI)				
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ				
DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (*)	5	5	5
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2
	TARİH	2	2	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2
	COĞRAFYA	2	-	-
	MATEMATİK	6	6	6
	FİZİK	2	4	4
	KİMYA	2	4	4
	BİYOLOJİ	2	-	-
	FELSEFE	2	2	-
	YABANCI DİL	2	2	2
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	2	2	-
	GÖRSEL SANATLAR / MÜZİK	-	-	-
	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	-	-	-
TOPLAM		29	29	25
ALAN ORTAK DERSLERİ	MESLEKİ GELİŞİM	-	-	-
	TEMEL MUHASEBE(*)	7	-	-
	STANDART TÜRK KLAVYESİ	3	-	-
	OFİS PROGRAMLARI	2	-	-
ALAN/DAL DERSLERİ	MESLEKİ MATEMATİK	2	-	-
	GENEL MUHASEBE(*)			
	BİLGİSAYARLI MUHASEBE İŞLEMLERİ (*)			
	ŞİRKETLER MUHASEBESİ			
	MALİYET MUHASEBESİ			
	DIŞ TİCARET İŞLEMLERİ (*)			
	DIŞ TİCARET MUHASEBESİ (*)			
	DIŞ TİCARET MEVZUATI	-	7	13
	DIŞ TİCARETTE TESLİM VE ÖDEME			
	BANKA İŞLEMLERİ (*)			
	SERMAYE PİYASASI KAYITLARI (*)			
	SERMAYE PİYASASI FİNANSAL YATIRIM			
	MESLEKİ YABANCI DİL(MUHASEBE VE FİNANSMAN)			
ALAN/DAL DERSLERİ TOPLAMI		14	7	13
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI(**)		1	4	1
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		-	-	1
TOPLAM DERS SAATİ		44	.....	40

(*) Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği uyarınca yılsonu başarı puanı ile başarılı sayılmayacak derslerdir.

(**)Talim ve Terbiye Kurulunun Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan kararları doğrultusunda seçmeli dersler tablosundan, öğrenim görülen alan/dallardan veya diğer alan/dallardan seçilecek derslerdir.

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretim Programları, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) Web Sitesi, 2019.

Yukarıdaki tabloda 10. 11. Ve 12. Sınıfların haftalık ders programı bulunmaktadır. Bu ders programı içinde; Bilgisayarlı Muhasebe, Dış Ticaret Ofis Hizmetleri, Finans Ve Borsa Hizmetleri Dallarının derslerinin tamamını içermektedir. Ortak derslere ilave olarak 10. sınıfta; 10 ders saati alan dersi verilmekte ve bu dersler ortak alan dersini oluşturmaktadır. 11. ve 12. sınıfta alan ortak dersi bulunmamakta, 11 sınıfta 7, 12. Sınıfta ise 13 ders saati dal dersi verilmektedir. Bu açıklama üç dal içinde geçerlidir. Bu derslere ilave olarak 10. Sınıfta 1 ders saati, 11. sınıfta 4 ders saati ve 12. Sınıfta 1 ders saati seçmeli ders verilmektedir. Ayrıca 12. Sınıflarda lisans ve önlisans eğitimlerine, iş hayatına, sosyal hayata yönlendirme yapılabilmesi amacıyla 1 ders saati Rehberlik ve Yönlendirme dersi verilmektedir. Ayrıca Çizelge 3.4’de verilmiş olan derslerden yanında (*) sembolü bulunan ve Çizelge 3.5.’de verilen dersler başarılması zorunluluğu bulunmakta olup, dönem sonu ortalamaları ile başarılı sayılmamaktadır (MEB, 2019).

Çizelge 3.5: Başarılması Zorunlu (*) Dersler Tablosu

DALLAR	SINIF	ANADOLU MESLEK PROGRAMI	ANADOLU TEKNİK PROGRAMI
	10	Temel Muhasebe	Temel Muhasebe
Bilgisayarlı Muhasebe	11	Genel Muhasebe	Genel Muhasebe
	12	İşletmelerde Mesleki Eğitim	Bilgisayarlı Muhasebe İşlemleri
Dış Ticaret Ofis Hizmetleri	10	Temel Muhasebe	Temel Muhasebe
	11	Dış Ticaret İşlemleri	Dış Ticaret İşlemleri
Finans ve Borsa Hizmetleri	12	İşletmelerde Mesleki Eğitim	Dış Ticaret Muhasebesi
	10	Temel Muhasebe	Temel Muhasebe
	11	Banka İşlemleri	Banka İşlemleri
	12	İşletmelerde Mesleki Eğitim	Sermaye Piyasası Kayıtları

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretim Programları, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) Web Sitesi, 2019.

Çizelge 3.5’de verilen bu derslerin ilgili dönemlerinde başarılı olarak tamamlanması zorunludur.

10.Sınıf Ders İşleyişi: 9. Sınıfı başarıyla tamamlayan öğrenciler 10. Sınıfa geçmeye hak kazanmaktadır. 10. Sınıfa gelindiğinde lise türleri Anadolu Meslek Programı ve Anadolu Teknik Programı olarak ikiye ayrılmaktadır (MEB, 2019).

Her iki programda da 10. sınıfta mesleki alan eğitimi, 11. ve 12. sınıfta meslek alanına bağlı olarak dal eğitimi verilir. Anadolu Meslek Programlarına mahalli yerleştirme ile kayıt yapılır. Anadolu Teknik Programına merkezi sınav ile yerleştirme yapılır (MEB, 2019).

Her iki okul türünde de verilen 10. Sınıf eğitimi aynıdır. 9. Sınıftan bazı derslerde ders saati eksilmesi veya hiç gösterilmemesi (Beden Eğitimi, İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersleri vb.) söz konusu olup, bu derslerin yerine mesleki alan dersleri ilave edilmektedir.

10. sınıfta alan ortak dersi olarak verilen, Bilgisayarlı Muhasebe, Dış Ticaret Ofis Hizmetleri ve Finans ve Borsa Hizmetleri dallarına ait dersler, Çizelge 3.6'daki gibidir (MEB, 2019).

Çizelge 3.6: MTAL 10 Sınıf Muhasebe ve Finansman Alanına Ait Mesleki Dalların Dersleri

Mesleki Dallar	Alan Ortak Dersleri
Bilgisayarlı Muhasebe	• Temel Muhasebe
Dış Ticaret Ofis Hizmetleri	• Standart Türk Klavyesi
Finans ve Borsa Hizmetleri	• Ofis Programları
	• Mesleki Matematik

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretim Programları, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) Web Sitesi, 2019.

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere 10. Sınıftaki öğrencilere her bir dal için 5 alan ortak dersi verilmektedir. Alan ortak dersleri her bölümde verilen ve aynı içeriklere sahip derslerdir. Bu derslerin içerikleri bakımından amaçları kısaca şöyledir (MEB, 2019):

Temel Muhasebe; Bu derste öğrenciye; iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri doğrultusunda muhasebe işlemlerinde defter ve belge düzenleme ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders haftalık ders saati içinde 7 ders saati zaman diliminde verilmektedir.

Standart Türk Klavyesi; Bu ders ile öğrenciye; vücudunu işe uygun hale getirme, tuşlara doğru teknikle vurma, süreli metin yazma işlemlerine ait bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders haftalık ders saati içinde 3 ders saati zaman diliminde verilmektedir.

Ofis Programları; Bu derste öğrenciye; iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri doğrultusunda kelime işlemci, elektronik tablolar ve sunu hazırlama programlarını kullanma ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders haftalık ders saati içinde 2 ders saati zaman diliminde verilmektedir.

Mesleki Matematik; Bu derste öğrenciye; mesleki matematik işlemleri yapma ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders haftalık ders saati içinde 2 ders saati zaman diliminde verilmektedir.

Bu derslerden Temel Muhasebe dersi üç dal içinde başarılması zorunlu olan derstir. Bu dersi başarılı tamamlayamayan öğrenci dönem sonu ortalaması başarı puanının üzerinde olsa bile Çizelge 3.5; Başarılması Zorunlu (*) Dersler Tablosunda gösterildiği üzere bir üst sınıfa geçememektedir.

Ortak dersler olarak verilen ders saati ise 9. Sınıfta 33 ders saati iken (Çizelge 3.3'te gösterildiği üzere), 10. Sınıfa gelindiğinde Anadolu Meslek Programında 28 saate, Anadolu Teknik Programında 29 ders saati (Çizelge 3.4'te gösterildiği üzere) düşmektedir. İki okul türündeki 1 ders saati farkı; Anadolu Meslek Programında matematik dersinin 5 ders saati, Anadolu Teknik Programında matematik dersinin 6 ders saati gösterilmesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca 9. Sınıfta verilen, 2 ders saati alan ortak dersi olan, Mesleki Gelişim dersi de, her iki okul türünde 10. sınıfta geçildiğinde karşımıza çıkmamaktadır. Her iki okul türünde de haftada 1 ders saati seçmeli ders seçeneği bulunmaktadır. Tüm bunlar ile birlikte Anadolu Meslek Programında matematik dersinin 43 ders saati haftalık ders (Çizelge 3.4'te gösterildiği üzere), Anadolu Teknik Programında ise 44 ders saati haftalık ders (Çizelge 3.4'te gösterildiği üzere) verilmektedir.

Açıklaması yapılan 10. sınıf ders işleyişi Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri Muhasebe ve Finansman Alanı Anadolu Meslek Programları ve Anadolu Teknik Programları için geçerlidir.

11. Sınıf Ders İşleyişi; 10. Sınıfı başarılı bir şekilde tamamlayan öğrenciler 11. Sınıfta eğitimlerine devam etmeye hak kazanırlar. 11. Sınıfta Anadolu Meslek Programı ve Anadolu Teknik Programlarında dersler farklıdır. Bu fark ise haftalık ders saatlerinden ve programlara verilen derslerden kaynaklanmaktadır. 11. sınıfta alan dersi olarak verilen, Bilgisayarlı Muhasebe, Dış Ticaret Ofis Hizmetleri ve Finans ve Borsa Hizmetleri dallarına ait dersler, Çizelge 3.7'deki gibidir (MEB, 2019).

Çizelge 3.7: MTAL 11. Sınıf Muhasebe ve Finansman Alanına Ait Mesleki Dalların Dersleri

Mesleki Dallar	Alan Dersleri (Okul Türüne Göre)	
	Anadolu Meslek Programı	Anadolu Teknik Programı
Bilgisayarlı Muhasebe	<ul style="list-style-type: none"> Genel Muhasebe Bilgisayarlı Muhasebe İşlemleri Şirketler Muhasebesi Mesleki Yabancı Dil 	<ul style="list-style-type: none"> Genel Muhasebe
Dış Ticaret Ofis Hizmetleri	<ul style="list-style-type: none"> Dış Ticaret İşlemleri Dış Ticaret Muhasebesi Dış Ticaret Mevzuatı Mesleki Yabancı Dil 	<ul style="list-style-type: none"> Dış Ticaret İşlemleri Dış Ticaret Mevzuatı
Finans ve Borsa Hizmetleri	<ul style="list-style-type: none"> Banka İşlemleri Sermeye Piyasası Kayıtları Sermaye Piyasası Mesleki Yabancı Dil 	<ul style="list-style-type: none"> Banka İşlemleri Sermaye Piyasası

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, Haftalık Ders Çizelgeleri, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) Web Sitesi, 2019.

Önceki konularda bahsedildiği üzere 10. Sınıfa geçildiğinde Anadolu Meslek Programı ve Anadolu Teknik Programı ayrılığı söz konusudur. Bu ayrılmadan kaynaklı olarak 11. Sınıfta verilen dersler de yukarıdaki tabloda verildiği gibi ayrılmaktadır. Bu ayrımın 10. Sınıfta göze çarpmamasının sebebi bütün alanlarda verilen alan ortak derslerinin aynı olmasıdır. Yukarıda tabloda verilen 11. Sınıf ders işleyişi ile ilgili olarak; Anadolu Meslek Programında olan derslerin Anadolu Teknik Programında olmaması gösterilmediği anlamına gelmemektedir. Bu derslere Çizelge 3.8: MTAL 12. Sınıf Muhasebe ve Finansman Alanına Ait Mesleki Dalların Dersleri tablosunda yer verilecektir.

Bu bölümde dersler hakkında bilgi verileceği için 12. Sınıf ders işleyişinde bu derslere yer verilmeyecektir.

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere 11. Sınıftaki öğrencilere Anadolu Meslek Programları için 4, Anadolu Teknik Programları için Bilgisayarlı Muhasebe alanı için 1 ders, Dış Ticaret İşlemleri ve Finans ve Borsa İşlemleri alanları için 2 ders verilmektedir. Bu dersler her alanın kendine özgü olarak öğrencilerine vermiş olduğu derslerdir. Anadolu Meslek Programında verilen Mesleki Yabancı Dil Dersi ise her dalın kendine özgü mesleki kavramlarının bulunmasından kaynaklıdır. Bu derste verilen dersin içerikleri her alana özgü olarak tasarlanmıştır. Bu derslerin içerikleri bakımından amaçları kısaca şöyledir (MEB, 2019).

Genel Muhasebe; Bilgisayarlı Muhasebe Dalında verilen bu derste öğrenciye; iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri doğrultusunda muhasebe kayıt işlemlerini yapma ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders; Anadolu Meslek Programında ve Anadolu Teknik Programında 11. Sınıflara, haftalık 7 ders saati olarak verilmektedir.

Bilgisayarlı Muhasebe İşlemleri; Bilgisayarlı Muhasebe Dalında verilen bu derste öğrenciye; iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri doğrultusunda muhasebe paket programı kullanma ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders; Anadolu Meslek Programında 11. Sınıflara, Anadolu Teknik Programında 12. Sınıflara, haftalık 6 ders saati olarak verilmektedir.

Şirketler Muhasebesi; Bilgisayarlı Muhasebe Dalında verilen bu derste öğrenciye; iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri doğrultusunda şirket muhasebe işlemlerini yapma bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders; Anadolu Meslek Programında 11. Sınıflara, Anadolu Teknik Programında 12. Sınıflara, haftalık 2 ders saati olarak verilmektedir.

Mesleki Yabancı Dil: Üç dalda da verilen bu derste öğrenciye; mesleki yabancı dili kullanma ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders; Anadolu Meslek Programında 11. Sınıflara, Anadolu Teknik Programında 12. Sınıflara, haftalık 3 ders saati olarak verilmektedir.

Dış Ticaret İşlemleri; Dış Ticaret Ofis Hizmetleri Dalında verilen bu derste öğrenciye; iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri doğrultusunda dış ticaret işlemleri

yapma ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders; Anadolu Meslek Programında ve Anadolu Teknik Programında 11. Sınıflara, haftalık 5 ders saati olarak verilmektedir.

Dış Ticaret Muhasebesi; Dış Ticaret Ofis Hizmetleri Dalında verilen bu derste öğrenciye; iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri doğrultusunda dış ticaret muhasebe kayıtları yapma ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders; Anadolu Meslek Programında 11. Sınıflara, Anadolu Teknik Programında 12. Sınıflara, haftalık 8 ders saati olarak verilmektedir.

Dış Ticaret Mevzuatı; Dış Ticaret Ofis Hizmetleri Dalında verilen bu derste öğrenciye; iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri doğrultusunda dış ticaret mevzuatını uygulama ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders; Anadolu Meslek Programında ve Anadolu Teknik Programında 11. Sınıflara, haftalık 2 ders saati olarak verilmektedir.

Banka İşlemleri; Finans ve Borsa Hizmetleri Dalında verilen bu derste öğrenciye; iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri doğrultusunda banka işlemleri yapma ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders; Anadolu Meslek Programında ve Anadolu Teknik Programında 11. Sınıflara, haftalık 4 ders saati olarak verilmektedir.

Sermaye Piyasası Kayıtları; Finans ve Borsa Hizmetleri Dalında verilen bu derste öğrenciye; iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri doğrultusunda sermaye piyasası kayıtları yapma ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders; Anadolu Meslek Programında 11. Sınıflara, Anadolu Teknik Programında 12. Sınıflara, haftalık 8 ders saati olarak verilmektedir.

Sermaye Piyasası; Finans ve Borsa Hizmetleri Dalında verilen bu derste öğrenciye; iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri doğrultusunda sermaye piyasası işlemleri yapma ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders; Anadolu Meslek Programında ve Anadolu Teknik Programında 11. Sınıflara, haftalık 3 ders saati olarak verilmektedir.

Ortak dersler olarak verilen ders saati ise 10. Sınıfta Anadolu Meslek Programında 28 ders saati, Anadolu Teknik Programında 29 ders saati (Çizelge 3.4'te gösterildiği üzere) iken, 11. Sınıfa gelindiğinde Anadolu Meslek Programında 15 ders saatine düşmekte, Anadolu Teknik Programında ise 29

ders saati (Çizelge 3.4'te gösterildiği üzere) olarak aynı kalmaktadır. İki okul türündeki 14 ders saati farkı; Anadolu Meslek Programında 11. Sınıfta matematik, fizik, kimya derslerinin gösterilmemesi, Anadolu Teknik Programında ise 11. Sınıfta matematik dersinin 6 ders saati, fizik ve kimya derslerinin 4'er ders saati olarak gösterilmesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca seçilebilecek ders saati olarak; Anadolu Meslek Programında 7 ders saati, Anadolu Teknik Programında 4 ders saati (Çizelge 3.4'te gösterildiği üzere) olarak belirlenmiştir. Tüm bunlar ile birlikte Anadolu Meslek Programında ve Anadolu Teknik Programında ise haftalık ders saati 40 saat olarak (Çizelge 3.4'te gösterildiği üzere) belirlenmiştir (MEB, 2019);

Açıklaması yapılan 11. sınıf ders işleyişi Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri Muhasebe ve Finansman Alanı Anadolu Meslek Programları ve Anadolu Teknik Programları için geçerlidir.

12. Sınıf Ders İşleyişi; 11. Sınıfı başarılı bir şekilde tamamlayan öğrenciler 12. Sınıfta eğitimlerine devam etmeye hak kazanırlar. 12. Sınıfta Anadolu Meslek Programı ve Anadolu Teknik Programlarında dersler, 11. Sınıfta olduğu gibi farklıdır. Bu fark ise haftalık ders saatlerinden, 11. Sınıfta verilen/verilmeyen derslerden ve programlara uygulanan İşletmelerde Beceri Eğitiminden (Staj Uygulaması) kaynaklanmaktadır. 12. sınıfta alan dersi olarak verilen, Bilgisayarlı Muhasebe, Dış Ticaret Ofis Hizmetleri ve Finans ve Borsa Hizmetleri dallarına ait dersler, Çizelge 3.8'deki gibidir (MEB, 2019);

Çizelge 3.8: MTAL 12. Sınıf Muhasebe ve Finansman Alanına Ait Mesleki Dalların Dersleri

Mesleki Dallar	Alan Dersleri (Okul Türüne Göre)	
	Anadolu Programı	Meslek Anadolu Teknik Programı
Bilgisayarlı Muhasebe	<ul style="list-style-type: none"> Maliyet Muhasebesi	<ul style="list-style-type: none"> Bilgisayarlı Muhasebe İşlemleri Şirketler Muhasebesi Mesleki Yabancı Dil Maliyet Muhasebesi
Dış Ticaret Ofis Hizmetleri	<ul style="list-style-type: none"> Dış Ticarete Teslim ve Ödeme İşlemler	<ul style="list-style-type: none"> Dış Ticaret Muhasebesi Mesleki Yabancı Dil Dış Ticarete Teslim ve Ödeme İşlemler
Finans ve Borsa Hizmetleri	<ul style="list-style-type: none"> Finansal Yatırım	<ul style="list-style-type: none"> Sermeye Piyasası Kayıtları Mesleki Yabancı Dil Finansal Yatırım

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, Yardımcı Materyaller, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) Web Sitesi, 2019.

Çizelge 3.7. ve Çizelge 3.8. birlikte incelendiğinde 11. Sınıfta ağırlık olarak Anadolu Meslek Programında dal derslerinin verilmekte olduğu görülmektedir.. Bu iki tablo tekrar incelendiğinde ise 12. Sınıfta Anadolu Teknik Programında dal derslerinin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Aslında 11. Sınıfta Anadolu Meslek Programında gösterilen derslerin bir kısmı, 12. Sınıfta Anadolu Teknik Programında gösterilmektedir. Bilgisayarlı Muhasebe Dalı için; Bilgisayarlı Muhasebe İşlemleri, Şirketler Muhasebesi ve Mesleki Yabancı Dil dersleri, Dış Ticaret Ofis Hizmetleri Dalı için; Dış Ticaret Muhasebesi ve Mesleki Yabancı Dil dersleri, Finans ve Borsa İşlemleri Dalı için; Sermaye Piyasası Kayıtları ve Mesleki Yabancı Dil dersleri 11. Sınıfta Anadolu Meslek Programında, 12. Sınıfta ise Anadolu Teknik Programında gösterilmektedir. Bu derslerin içeriği ve ders saatleri 11. Sınıfta olduğu gibidir. 11. Sınıf Ders İşleyişi konusunda bahsedildiği özellikler burada da geçerlidir.

Yukarıdaki tabloda ve açıklamada da görüleceği üzere 12. Sınıftaki öğrencilere Anadolu Meslek Programları için 1, Anadolu Teknik Programları için Bilgisayarlı Muhasebe alanı için 4 ders, Dış Ticaret İşlemleri ve Finans ve Borsa İşlemleri alanları için 3 ders verilmektedir. Bu dersler her alanın kendine özgü olarak öğrencilerine vermiş olduğu derslerdir. Anadolu Teknik

Programında verilen Mesleki Yabancı Dil Dersi ise her dalın kendine özgü mesleki kavramlarının bulunmasından kaynaklıdır. 11. Sınıfta açıklaması verilen dersler tekrardan belirtilmeyerek, bu derslerde verilen eğitimlerin içerikleri her alana özgü olarak tasarlanmıştır. Bu derslerin içerikleri bakımından amaçları kısaca şöyledir (MEB, 2019);

Maliyet Muhasebesi; Bilgisayarlı Muhasebe Dalında verilen bu derste öğrenciye; iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri doğrultusunda ürün ve hizmet maliyet kayıtlarını yapma bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders; Anadolu Meslek Programında ve Anadolu Teknik Programında 12. Sınıflara, haftalık 2 ders saati olarak verilmektedir.

Dış Ticarete Teslim ve Ödeme İşlemleri; Dış Ticaret Ofis Hizmetleri Dalında verilen bu derste öğrenciye; iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri doğrultusunda dış ticarete teslim ve ödeme yapma ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders; Anadolu Meslek Programında ve Anadolu Teknik Programında 12. Sınıflara, haftalık 2 ders saati olarak verilmektedir.

Finansal Yatırım; Finans ve Borsa Hizmetleri Dalında verilen bu derste öğrenciye; iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri doğrultusunda finansal yatırım yapma bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu ders; Anadolu Meslek Programında ve Anadolu Teknik Programında 12. Sınıflara, haftalık 2 ders saati olarak verilmektedir.

Ortak dersler olarak verilen ders saati ise 11. Sınıfa gelindiğinde Anadolu Meslek Programında 15 ders saatine düşmekte, Anadolu Teknik Programında ise 29 ders saati (Çizelge 3.4'te gösterildiği üzere) olmakta iken, 12. Sınıfa gelindiğinde Anadolu Meslek Programında 11 ders saatine düşmekte, Anadolu Teknik Programında ise 25 ders saatine (Çizelge 3.4'te gösterildiği üzere) düşmektedir. İki okul türündeki 14 ders saati farkı; Anadolu Meslek Programında 12. Sınıfta matematik, fizik, kimya derslerinin gösterilmemesi, Anadolu Teknik Programında ise 12. Sınıfta matematik dersinin 6 ders saati, fizik ve kimya derslerinin 4'er ders saati olarak gösterilmesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca seçilebilecek ders saati olarak; Anadolu Meslek Programında 2 ders saati, Anadolu Teknik Programında 1 ders saati (Çizelge 3.4'te gösterildiği üzere) olarak belirlenmiştir. Her iki programın haftada 1 ders

saati Rehberlik ve Yönlendirme Dersi bulunmakta ve bu ders ile mezun olduktan sonra öğrencilerin planlarına destek olunmaktadır. Tüm bunlar ile birlikte Anadolu Meslek Programında ve Anadolu Teknik Programında ise haftalık ders saati 40 saat olarak (Çizelge 3.4'te gösterildiği üzere) belirlenmiştir (MEB, 2019).

12. sınıf öğrencileri dönem sonlarında 4 yıllık mesleki birikimlerinin ölçülmesi amacıyla; eğitimini almış oldukları alan ile ilgili, Mesleki Yeterlilik Sınavına tabi tutulurlar. Bu sınavdan başarılı olması halinde ve derslerde başarıyı sağlamaları neticesinde diploma almaya hak kazanırlar.

Açıklaması yapılan 12. sınıf ders işleyişi Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri Muhasebe ve Finansman Alanı Anadolu Meslek Programları ve Anadolu Teknik Programları için geçerlidir.

3.3.2.2 İşletmelerde beceri eğitimi (staj uygulaması)

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı birimlerde eğitim alan öğrenciler mesleki eğitim uygulamalarını, işletmelerde mesleki eğitim ve stajla yapmaktadır.

İşletmelerde Mesleki Eğitim; mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları öğrencilerinin beceri eğitimlerini işletmelerde, teorik eğitimlerini ise mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında veya işletme veya kurumlarca tesis edilen eğitim birimlerinde yaptıkları eğitim uygulamalarıdır. Anadolu meslek programı öğrencilerinin 12. sınıfta 3 gün; mesleki eğitim merkezi programlarına kayıtlı öğrencilerinin ise 9.sınıftan itibaren 4 veya 5 gün işletmede beceri eğitimi gördüğü bir uygulamadır (MEB, 2019).

Staj Uygulaması; Anadolu teknik program öğrencilerinin mesleki bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını geliştirmelerini, iş hayatına uyumlarını, gerçek üretim ve hizmet ortamında yetişmelerini ve okulda olmayan tesis, araç-gereci tanımlarını sağlamak amacıyla toplam 40 iş günü olup bunun 15 gününe kadar 10 uncu sınıfın sonunda yapılabilen, genellikle 11. Sınıf yaz döneminde yapılan ve işletmelerde uygulama eğitimi gördüğü mesleki eğitimidir (MEB, 2019).

Avrupa Birliği kardeş okul uygulaması kapsamında, uluslararası ikili anlaşma, protokol ya da bir proje ile öğrenciler, sigorta dâhil, her türlü sorumluluk kendilerine ait ve giderleri kendileri ya da proje çerçevesinde karşılanmak üzere

alanlarıyla ilgili beceri eğitimi, stajlarını yurtdışındaki işletmelerde de yapabilmektedir (MEB, 2019).

3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ile çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile okullarda, yükseköğretim kurumlarında ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitime ilişkin esasları belirlenmiştir. Bu Kanun ile, Yükseköğretim Kurulu ve Mesleki Eğitim Kurulunun belirleyeceği mesleklerde, kamu ve özel sektöre ait kurum, kuruluş ve iş yerleri ile mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarındaki eğitim ve öğretiminin uygulayacak olduğu hükümler açıklanmıştır. Bu kanunun 25. Maddesinde; ‘Aday çırak, çıraklar, işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler ile mesleki ve teknik ortaöğretim okul ve kurumlarında okumakta iken staja, tamamlayıcı eğitime veya alan eğitimine tabi tutulan öğrencilerin sigorta primleri asgari ücretin yüzde ellisi üzerinden, Bakanlık ile mesleki ve teknik eğitim yapan yükseköğretim kurumlarının bağlı olduğu üniversitelerin bütçesine konulan ödenekten karşılanır’ ibaresi bulunarak staj veya işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrencilerin sigortalanması açıklanmıştır. Dolayısıyla bu açıklama ile bu madde ile öğrencilerin sigortaları devlet tarafından karşılanmakta olduğu görülmektedir. Ayrıca aynı madde de; ‘Aday çırak, çırak ve öğrencinin eğitimi sırasında işyerinin kusuru halinde meydana gelecek iş kazaları ve meslek hastalıklarından işveren sorumludur’ ibaresi yer almaktadır. Bu açıklayıcı kavramlar ile öğrencilerin sosyal güvenlikleri açıkça belirtilmektedir (3308 Sayılı Kanun, 1986).

Yine 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu 24. Maddesine göre; On ve daha fazla personel çalıştıran ve Bakanlıkça işletmelerde mesleki eğitim kapsamına alınan, ancak, beceri eğitimi yaptırmayan işletmeler, beceri eğitimi yaptırmaması gereken her öğrenci için eğitim süresince her ay 18 yaşını bitirenlere ödenen asgari ücretin net tutarının 1/3’ü nispetinde, yirmi ve daha fazla personel çalıştırılması halinde 2/3’ü nispetinde Saymanlık hesabına para yatırmakla yükümlüdürler. Mesleki eğitim şartlarına sahip olan işletmelere Bakanlıkça öğrenci gönderilememesi halinde bu işletmeler, katılma payı ödemezler. Bu sayının tespitinde görev ve çalışma statüsüne bakılmaksızın işyerinde 1475 sayılı İş Kanununa tabi olarak çalıştırılan personel sayısı dikkate alınır’ ibareleri ile işletmelerin mesleki eğitime katılım payı ödemelerini sosyal ve yasal bir

zorunluluk olarak açıklamaktadır. Bu açıklama da ülkemizin mesleki eğitime verdiği önemi göstermektedir (3308 Sayılı Kanun, 1986).

3308 Sayılı Kanununun 25 maddesine göre ;İşletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler ile mesleki ve teknik ortaöğretim okul ve kurumlarında staj veya tamamlayıcı eğitim gören öğrencilere asgari ücretin net tutarının; yirmi ve üzerinde personel çalıştıran işyerlerinde yüzde otuzundan, yirmiden az personel çalıştıran işyerlerinde yüzde onbeşinden, mesleki eğitim merkezi öğrencilerine (aday çırak ve çırağa) asgari ücretin yüzde otuzundan aşağı ücret ödenemez. Öğrenciye ödenecek ücret her türlü vergiden muaftır. Sözleşmenin geçerlilik süresi içinde asgari ücrette artış olması halinde, bu artışlar aynı oranda öğrencinin ücretine yansıtılır (2019 yılı asgari ücreti net 2020,90 TL'dir.) (3308 Sayılı Kanun, 1986).

Öğrenciler işletmelerde beceri eğitimi ve staj uygulamalarını tamamladıktan sonra işyeri yetkililerinden değerlendirme puanları alırlar. Alınan bu değerlendirme sonuçlarına ilave olarak işletmelerde yapmış oldukları işlemlerle ilgili bir rapor hazırlarlar. Hazırlanan bu rapor okul tarafından değerlendirmeye tabi tutulur. Bu değerlendirme sonucu ve işletme yetkilisinin vermiş olduğu not birlikte değerlendirilerek, öğrencinin staj veya işletmelerde beceri uygulaması dersinin başarı notu olarak belirlenir (MEB, 2019).

Bu bölüm uyarınca belirtilen şartların sağlanması koşulunda öğrenci işyeri açma belgesi ile birlikte, ustalık veya kalfalık belgesi, diploma gibi okul türünün elverdiği belgelere sahip olarak mesleki eğitim süreçlerini tamamlamış olurlar.

4. TÜRKİYE’DEKİ MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNDE VERİLEN EĞİTİMİN MUHASEBE MESLEĞİNE UYGUNLUĞUNUN İNCELENMESİ MANİSA ÖRNEĞİ

Bu bölümde, Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen eğitimin muhasebe mesleğine uygunluğu, Manisa ili örnekleme ile incelenmiştir.

4.1 Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Verilen Eğitimin Muhasebe Mesleğine Uygunluğunun İncelenmesi Manisa Örneği

4.2 Yöntem ve Metodoloji

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın amacı ve kapsamı, örneklem seçimi ve verilerin toplanması, araştırmanın varsayımları, araştırmanın yöntemi, araştırmanın modeli ve hipotezleri hakkında bilgilere yer verilmiştir.

4.2.1 Araştırmanın amacı ve kapsamı

Araştırmanın amacı; muhasebe meslek elamanlarının yetiştirilmesi ve piyasaya hazırlanması konularında faaliyet gösteren ve muhasebe mesleğinin ilk verilmeye başlandığı kurumlardan olan Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri’ndeki eğitimin muhasebe mesleğine uygunluğudur. MTAL da verilen muhasebe mesleğinin; öğrencilerin beklenti ve isteklerini karşılama yeterliliği, işletmelerde verilen eğitimin meslek elamanı olarak çalışma hayatına girilmesindeki yeterliliği ve muhasebe meslek dersi öğretmenlerinin öğrenciler, bölüm ve okul kapsamında tutumları ve yeterlilikleri araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Araştırma amacı ile hazırlanan öğrenci anketi, 12. Sınıflara uygulanan işletmelerde beceri eğitimi anketi ve öğretmen anketi ile birlikte hem öğrenciler, hem de öğretmenler bu amaca uygun olarak kapsama alanına girmektedir. Bu kapsam da; muhasebe alanı öğrenci ve öğretmenlerine yöneltilen anket soruları, verilen cevaplar neticesinde değerlendirilmiş ve çözüm önerileri sunulmuştur.

4.2.2 Örneklem seçimi ve verilerin toplanması

Araştırmanın örneklemini Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde muhasebe dersi veren okullardır. Örneklem; Manisa ili Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Muhasebe ve Finansman alanı bulunan okullar olarak küçültülmüştür. Manisa ilinin nüfus dağılımı bazı ilçelerde yoğunlaştığı için genel olarak çoğunluğun bulunduğu okullarda uygulama yapılmıştır. Manisa ilinde yer alan Muhasebe ve Finansman alanı bulunan ve uygulamanın yapıldığı Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri Çizelge 4.1.’deki gibidir:

Çizelge 4.1: Manisa İlinde Muhasebe ve Finansman Alanı Bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri

MANİSA’DA MUHASEBE VE FİNANSMAN ALANI BULUNAN MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİ		
OKUL ADI	İLÇESİ	UYGULAMANIN YAPILDIĞI OKULLAR
Ahmetli Şehit Hakkı Erdoğan Çok Programlı Anadolu Lisesi	AHMETLİ	
Cumhuriyet Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	AKHİSAR	X
Alaşehir Yeşilyurt Gürbüz Altın Çok Programlı Anadolu Lisesi	ALAŞEHİR	
Kavaklıdere Çok Programlı Anadolu Lisesi	ALAŞEHİR	
Alaşehir İMKB Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	ALAŞEHİR	X
İbrahim Ethem Akıncı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	DEMİRCİ	X
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	GÖRDES	
Kırkağaç Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	KIRKAĞAÇ	
İbrahim Özboyacı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	KULA	
Ahmet Yesevi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	SALİHLİ	X
Sarıgöl Milli Egemenlik Çok Programlı Anadolu Lisesi	SARIGÖL	
Saruhanbey Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	SARUHANLI	X
TBMM 85. Yıl Çok Programlı Anadolu Lisesi	ŞEHZADELER (MERKEZ)	
Selendi Çok Programlı Anadolu Lisesi	SELENDİ	
Fatih Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	SOMA	
Şehit Anıl Barış Çetin (Turgutlu) Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	TURGUTLU	X
Osmanlı Çok Programlı Anadolu Lisesi	YUNUSEMRE (MERKEZ)	
Yunusemre Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	YUNUSEMRE (MERKEZ)	X

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, Okullar, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü Web Sitesi, 2019.

Tabloda belirtilen okullarda uygulama yapılmıştır. Bu okullara gidilerek muhasebe ve finansman alanı öğrenci ve öğretmenlerine anket soruları yöneltilmiş ve verilen cevaplar toplanmıştır. Anket uygulaması için resmi izinler Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınmıştır. Araştırma izni; ekte

yer alan Araştırma İzin Belgesinde de görüldüğü üzere 28.05.2019 tarihinde çıkmıştır. Araştırma izni 2018-2019 eğitim öğretim yılını kapsamaktadır. Okullardaki araştırma 28.05.2019-31.05.2019 tarihleri arasında yapılmıştır.

4.2.3 Araştırmanın varsayımları ve kısıtları

Anket formunu doldurarak araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin istekle cevap verdiği, ölçme aracındaki soruları yanıtlarken gerçek duygu ve düşüncelerini belirttiği, anketi eksiksiz ve doğru şekilde anlayarak ve kavrayarak cevaplandığı düşünülmüştür. Katılımcıların soruları cevaplarken kelime ve cümleleri anladığı varsayılmış ve doğabilecek kavram yanılgıları göz ardı edilmiştir.

Bazı öğrenci ve öğretmenlerin çalışmaya olumlu yaklaşmaması, araştırmaya katılımında isteksiz olmaları, katılımcıların beyan ettikleri bilgilerin subjektif nitelik taşıması, Manisa ilinin yüz ölçümü olarak büyük olması, ilçelerin birbiri ile olan mesafe uzaklığı, gidilen okulların ders programları, seminer, toplantı ve sağlık gibi sorunlarla öğretmenlere ve öğrencilere ulaşılamaması, gidilen okullarda dönem sonu olması sebebi ile devamsızlık sayısının oldukça fazla olması, kontrol, zaman ve maliyet güçlüğü anketin örneklem sayısının arttırılmasında yaşanan zorluklar önemli kısıtlamalar olarak gösterilebilir.

4.2.4 Araştırmanın yöntemi

Çalışma, deneye dayalı olan kalitatif (nitel) araştırma yöntemine sahiptir. Araştırmanın kapsamında örneklemelerden veri elde edilmesinde saha taraması (Survey Modeli) yapılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte yaşanmış ve halihazırda yaşanmaya devam edilen bir durumun tasvir edilmesini hedefleyen araştırma yöntemidir. (Sakallı, 2019).

Araştırma planlamasında örneklemin kısıtları belirlenmiş ve anket soruları hazırlanmıştır. Anket Likert Ölçek Tipi olarak hazırlanmıştır. Likert Ölçek; Rensis Likert tarafından 1932 yılında geliştirilmiştir. Likert Ölçeği ile deneklerin sorulara verdiği cevaplar ile deneklerin tutum ve davranışların belirlenmesi yapılır. Örneklemelere belirlenen kısıtlamalar dikkate alınarak araştırma planlanmasında hazırlanan anket soruları yöneltmiştir. Araştırma

planlanmasında anket soruları, üç farklı örneklem türü üzerinde uygulanacağı düşünülmüş ve hazırlanmıştır:

Öğrenci Anketi (10,11,12. sınıf Muhasebe ve Finansman Alanı): Araştırma planlanması kapsamında hazırlanan bu anket ile, Muhasebe ve Finans bölümü öğrencilerinin tutum ve davranışlarının, beklentilerinin, mesleki eğitim becerilerinin ve okulu tercih etmedeki etkili olan faktörlerin belirlenmesi vb. gibi tamamen öğrenci seçimlerine yönelik seçimlerinin belirlenmesi amacı ile hazırlanmış ve 10. 11. ve 12. Sınıf bütün bölüm öğrencilerine ortak olarak uygulanmıştır. 9. sınıf öğrencileri mesleki alana dayalı olmadığı için çalışma dışı bırakılmıştır. 9. Sınıfta bölüm seçimi bulunmamaktadır.

Öğrenci İşletmelerde Beceri Eğitimi Anketi (12. Sınıf Muhasebe ve Finans Alanı): Araştırmanın planlanması kapsamında hazırlanan bu anket ile, 12. Sınıf olarak eğitim alan öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi uygulaması kapsamında işyeri seçimi, okulda aldıkları muhasebe eğitiminin işletmelerde uygulanmasının yeterliliği, koordinatör öğretmenlerinin ilgisi, beceri eğitimi yapılan işletmede eğitmen ilgisi vb. gibi tutum ve davranışların belirlenmesi amaçlanmıştır ve 12. Sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Diğer sınıflarda bu uygulama yapılmadığı için örneklem dışında bırakılmıştır.

Öğretmen Anketi (Muhasebe ve Finans Alanı Öğretmenleri) (Öğretmen İşletmelerde Beceri Eğitimi anketi dahil): Araştırmanın planlanması kapsamında hazırlanan bu anket ile, öğrencilerin davranışları ve tutumları, işletmelerin beceri eğitiminde davranış ve tutumları, öğretmenlerin kişisel yeterlilikleri vb. konularının belirlenmesi amacı ile hazırlanmış ve Muhasebe ve Finans Alanı meslek dersi öğretmenlerine uygulanmıştır. Araştırmada muhasebe mesleğinin yeterliliği ele alındığı için diğer bölüm öğretmenleri örneklem dışında bırakılmıştır.

Hazırlanan bu üç anket, ilgili oldukları örneklem gruplarına yöneltilmiş ve elde edilen veriler değerlendirmeye tabi tutulmak üzere toplanmıştır. Toplanan bu veriler, bir sosyal bilimler araştırma paket programı olan IBM SPSS (Statistical Package For The Social Sciences) programı ile, belirlenen hipotezler dahilinde değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Elde edilen sonuçlar belirlenen hipotezler ile açıklanmıştır.

Anket sorularının analizinde Ki-Kare test türü kullanılmış ve belirlenen hipotezlerin çözümünde SPSS’te oluşturulan tablolardan yararlanılmıştır. Bu tablolar sonucunda hipotezin kararı ve yorumu yapılmıştır.

4.2.5 Araştırmanın hipotezleri

Çizelge 4.2: Araştırmanın Hipotezleri

Öğrenci Anketleri	
Genel Öğrenci Anketleri Hipotezleri	
1	H0: Sınıfların, okulda aldığı muhasebe eğitimi sonucunda muhasebe ile ilgili belgeleri düzenleme yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık yoktur. H1: Sınıfların, okulda aldığı muhasebe eğitimi sonucunda muhasebe ile ilgili belgeleri düzenleme yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık vardır.
2	H0: Sınıflara göre dağılımda, verilen muhasebe eğitiminde Tek Düzen Hesap Planının gerekliliği konusunda anlamlı bir farklılık yoktur. H1: Sınıflara göre dağılımda, verilen muhasebe eğitiminde Tek Düzen Hesap Planının gerekliliği konusunda anlamlı bir farklılık vardır.
3	H0: Muhasebe ders araç, gereç ve kitapları muhasebe eğitiminde yeterlidir. H1: Muhasebe ders araç, gereç ve kitapları muhasebe eğitiminde yeterli değildir.
4	H0: Cinsiyetlere göre yaklaşımda kültür derslerinin hayata hazırlaması açısından yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık yoktur. H1: Cinsiyetlere göre yaklaşımda kültür derslerinin hayata hazırlaması açısından yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık vardır.
5	H0: Öğrencilerin, Meslek derslerinin yeterliliğine verdiği cevaplar ile gerçek defterlere kayıt yapabilme yeteneklerine verdiği cevap arasında anlamlı bir farklılık yoktur. H1: Öğrencilerin, Meslek derslerinin yeterliliğine verdiği cevaplar ile gerçek defterlere kayıt yapabilme yeteneklerine verdiği cevap arasında anlamlı bir farklılık vardır.
6	H0: Muhasebe ders saati ile bilgisayarlı muhasebe yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık yoktur. H1: Muhasebe ders saati ile bilgisayarlı muhasebe yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık vardır.
7	H0: Hanede MTAL mezununun varlığı ile öğrencinin MTAL’da eğitim almayı seçmesinde anlamlı bir farklılık yoktur. H1: Hanede MTAL mezununun varlığı ile öğrencinin MTAL’da eğitim almayı seçmesinde anlamlı bir farklılık vardır.
8	H0: MTAL eğitim alma amacı ile üniversite tercihi arasında anlamlı bir farklılık yoktur. H1: MTAL eğitim alma amacı ile üniversite tercihi arasında anlamlı bir farklılık vardır.
9	H0: Üniversite tercihleri ile MTAL muhasebe eğitiminin üniversitede sağlayacağı fayda arasında anlamlı bir farklılık yoktur. H1: Üniversite tercihleri ile MTAL muhasebe eğitiminin üniversitede sağlayacağı fayda arasında anlamlı bir farklılık vardır.
10	H0: Sınıfların, MTAL mezuniyeti sonrası iş bulmada sağlayacağı fayda sorularına verdiği cevaplar arası anlamlı bir farklılık yoktur. H0: Sınıfların, MTAL mezuniyeti sonrası iş bulmada sağlayacağı fayda sorularına verdiği cevaplar arası anlamlı bir farklılık vardır.
11	H0: Muhasebe ders saati ile mesleki eğitim öğretmen sayısı arasında anlamlı bir farklılık yoktur. H0: Muhasebe ders saati ile mesleki eğitim öğretmen sayısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.
Öğrenci İşletmelerde Beceri Eğitimi Anketleri Hipotezleri	
1	H0: Beceri Eğitimi türü ile öğrencilerle ilgilenen eğitmen olup olmaması arasında anlamlı bir farklılık yoktur. H0: Beceri Eğitimi türü ile öğrencilerle ilgilenen eğitmen olup olmaması arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Çizelge 4.2: (devamı) Araştırmanın Hipotezleri

Öğrenci Anketleri		
Genel Öğrenci Anketleri Hipotezleri		
2	H0: Beceri eğitimi yeri belirleme ile koordinatör öğretmenin ilgisi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.	H0: Beceri eğitimi yeri belirleme ile koordinatör öğretmenin ilgisi arasında anlamlı bir farklılık vardır.
3	H0: Öğrencilerin işyerinde okulda derslerini gördükleri konularla ilgili işlere yönlendirilmesi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.	H0: Öğrencilerin işyerinde okulda derslerini gördükleri konularla ilgili işlere yönlendirilmesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.
4	H0: İşletmelerde beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapılarak iş ve meslek hayatına öğrencileri yönlendiriyor.	H1: İşletmelerde beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapılarak iş ve meslek hayatına öğrencileri yönlendirmiyor.
5	H0: İşletme türü ile gerçek defterlere kayıt yapmaya izin verme arasında anlamlı bir farklılık yoktur.	H0: İşletme türü ile gerçek defterlere kayıt yapmaya izin verme arasında anlamlı bir farklılık vardır.
Öğretmen Anketleri		
Genel Öğretmen Anketleri Hipotezleri		
1	H0: Öğretmenlerin atamaya esas oldukları branşların üniversitedeki muhasebe eğitimleri yeterlidir.	H1: Öğretmenlerin atamaya esas oldukları branşların üniversitedeki muhasebe eğitimleri yetersizdir.
2	H0: Güncel muhasebe uygulamaları takibi ile muhasebe eğitimi bilgi birikimi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.	H0: Güncel muhasebe uygulamaları takibi ile muhasebe eğitimi bilgi birikimi arasında anlamlı bir farklılık vardır.
3	H0: Öğretmenlerin meslek tecrübeleri ile MEGEP ve TDHP uygulamalarının gerekliliği konusunda anlamlı bir farklılık yoktur.	H0: Öğretmenlerin meslek tecrübeleri ile MEGEP ve TDHP uygulamalarının gerekliliği konusunda anlamlı bir farklılık vardır.
4	H0: Muhasebe alanı öğretmen sayısı, ders saati ve eğitim süresiyle; ders ve kitap içerikleri, ticari belge ve gerçek defter düzenleme yeterliliği, ders araç gereç ve güncel bilgi doküman yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık yoktur.	H0: Muhasebe alanı öğretmen sayısı, ders saati ve eğitim süresiyle; ders ve kitap içerikleri, ticari belge ve gerçek defter düzenleme yeterliliği, ders araç gereç ve güncel bilgi doküman yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık vardır.
5	H0: MTAL'da verilen muhasebe eğitimi sonucunda öğrencilerin iş tercihi ve iş hayatı yeterlili ile bilgi, beceri ve tercihleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.	H0: MTAL'da verilen muhasebe eğitimi sonucunda öğrencilerin iş tercihi ve iş hayatı yeterlili ile bilgi, beceri ve tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.
Öğretmen İşletmelerde Beceri Eğitimi Anketleri Hipotezleri		
1	H0: Öğrencilerin beceri eğitiminde; bilgi, beceri ve tutumlarının geliştirilmesi düzeyi ile okulda aldıkları eğitim sonucu muhasebe derslerinde verilen eğitimler dahilinde görevlendirilerek, muhasebe uygulamaları dersinin içeriği işletmelerde öğrencilere verilmektedir.	H1: Öğrencilerin beceri eğitiminde; bilgi, beceri ve tutumlarının geliştirilmesi düzeyi ile okulda aldıkları eğitim sonucu muhasebe derslerinde verilen eğitimler dahilinde görevlendirilerek, muhasebe uygulamaları dersinin içeriği işletmelerde öğrencilere verilmemektedir.

Çizelge 4.2'de görüldüğü üzere araştırma kapsamında 4 farklı anket soruları yer almaktadır. Bu anket sorularının her biri için ayrı hipotezler belirlenmiş ve bu hipotezlere araştırma kapsamında cevap aranmıştır. Araştırma genel olarak bu hipotezler çevresinde şekillenmektedir.

4.3 Veri Giriş ve Analizi

Anket sonuçları ile elde edilen verilen IBM SPSS (Statistical Package For The Social Sciences) programı 22.0 versiyonuna işlenmiştir. İşlenen veriler hipotezler dahilinde testlere tabi tutulmuştur. Çalışmanın bundan sonraki kısmında SPSS programından yararlanılmıştır.

Verilerin analiz edilmeye başlanması araştırmaya veri toplama araçlarının güvenilirlik seviyelerinin ispatlanması ile başlamış, ölçeklerin yeterli güvenilirlik seviyesinde olduğu görüldükten sonra araştırmaya devam edilmiştir. Her bir anket çeşidi ayrı başlıklar altında ele alınmıştır (Öğrenci, Öğrenci İşletmelerde Beceri Eğitimi, Öğretmen, Öğretmen İşletmelerde Beceri Eğitimi).

Araştırma yönteminde belirtilen Likert Ölçeğe uygun olarak hazırlanan anketlerin değerlendirilmesinde Ki-Kare testi uygulanmıştır.

Ki-Kare testinde test istatistiklerinin dağılımı; sürekli dağılım olup, süreksiz olayların testinde kullanılan dağılımdır. Parametrik olmayan testler arasında yer alan Ki-Kare testleri gözlenen ve beklenen değerler arasında anlamlı farklılık olup olmadığının incelenmesi için kullanılan bir testtir. Ki-Kare testinde, kategorik olan değişkenler arasında herhangi bir ilişki olup olmadığını, bağımsızlık olup olmadığını, uygunluk olup olmadığını ifade eden bir testtir (Güriş ve Astar, 2019).

Ki-Kare testinde sınama teknikleri üçe ayrılır (Tekin, 2006);

Ki-Kare Uygunluk Tekniği (Goodness of Fit), Uyum İyiliği Tekniği; Araştırma için ana kütlede oluşturulmuş örnek kütlede ana kütleyle uygun olup olmadığının saptanmasında kullanılan bir tekniktir.

Ki-Kare Bağımsızlık Tekniği; İki değişken arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesinde kullanılan tekniktir.

Ki-Kare Homojenlik Tekniği; Birbirinden bağımsız iki veya daha fazla örnek kütlede aynı ana kütlede gelip gelmediğinin saptanmasında kullanılan tekniktir.

Ki-Kare testlerinde analiz aşamaları şu şekilde ilerler; Birinci aşamada probleme uygun hipotezler belirlenir. İkinci aşamada önem düzeyi (α) belirlenir (genellikle sosyal bilimlerde %5 (0,05) anlamlılık düzeyi dikkate alınır).

Üçüncü aşamada sına istatistik tekniği belirlenir (Ki-Kare uygunluk vs.). Dördüncü aşamada hipotezin ret bölgesi belirlenir (0,05'den küçükse hipotez reddedilir vb. gibi). Beşinci aşamada sına istatistiği hesaplaması yapılarak çıktılar elde edilir. Altıncı aşamada elde edilen çıktılar yoruma uygun halde açıklanır ve karar verilir (Tekin, 2006).

Çapraz tablo veya kontenjans tabloları olarak da bilinen Ki-Kare testleri kategorik değişkenler arasındaki ilişkileri göstermektedir. Oluşturulan çapraz tablolar yardımı ile gösterilen her bir hücre frekansının 5 ve 5'ten büyük olması gerekmektedir. Eğer 5'den küçük ise seçenek veya hücre birleştirmesi yapılmalıdır. Likert Ölçek tiplerinde değişkenler arası ilişkiler incelenmek istendiğinde Ki-Kare testleri kullanılır (Demir vd., 2017).

4.3.1 Öğrenci anketi

Çalışma kapsamında öğrencilere iki farklı anket uygulaması yapılmıştır. Öğrencilere uygulanan anket uygulamasının ilki bütün muhasebe ve finans öğrencilerine yöneltilen ve ekler bölümünde Ek 1. de yer alan sorular yöneltilmiştir. Bu genel öğrenci anketinin yanı sıra 12. Sınıf öğrencilerine Ek 2 de yer verilen işletmelerde beceri eğitimi değerlendirme anket soruları yöneltilmiştir.

4.3.1.1 Genel öğrenci anketi değerlemesi

Çizelge 4.1. de yer verilen okulların tamamında, Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Birimi'nden alınan veriler doğrultusunda toplam öğrenci sayısının 6249 olduğu görülmüştür. Toplam öğrenci sayısının 1664 tanesi Muhasebe ve Finans Alanı öğrencisi olduğu yine aynı birimden elde edilen veriler sayesinde görülmüştür. Çizelge 4.1. Manisa'da muhasebe ve finans alanı bulunan ve ulaşılarak anket sorularının yöneltildiği okullar da görülmektedir.

Öncelikle yöneltilen anket sorularının güvenilirliği test edilmiştir. Güvenilirlik test yöntemi olarak Cronbach's Alpha değeri kullanılmıştır. Güvenilirlik analizi, daha önceden belirlenmiş bir ölçek türüne göre hazırlanmış ankete verilen yanıtların tutarlılığını ölçer. Güvenilirlik analizi için kullanılan temel analiz Cronbach Alpha (α) değerinin bulunmasıdır. Her bir madde için tek bir α değeri olabileceği gibi, tüm soruların ortalama bir α değeri de olabilir. Tüm sorular

için elde edilen α değeri o anketin toplam güvenilirliğini gösterir. Güvenilirlik kategorileri ise daha kesin olarak şu şekilde sınıflandırılır (Ekonomi A. 2019);

Çizelge 4.3: Cronbach's Alpha Güvenilirlik Kategorileri

Cronbach's Alpha	Güvenilirlik
$\alpha \geq .9$	Mükemmel
$.9 > \alpha \geq .8$	İyi
$.8 > \alpha \geq .7$	Kabul edilebilir
$.7 > \alpha \geq .6$	Şüpheli
$.6 > \alpha \geq .5$	Kötü
$.5 > \alpha$	Güvenilmez

Çalışmamızda tüm öğrencilere uygulanan ortak sorular güvenilirlik testine tabi tutulmuştur. Güvenilirlik test sonuçları şu şekildedir;

Çizelge 4.4: Genel Öğrenci Anketleri Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Case Processing Summary		N	%
Cases	Valid	474	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	474	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,748	20

Ankete katılan 474 öğrencinin sorulara verdiği cevaplara uygulanan güvenilirlik testi sonucunda; Cronbach's Alpha değeri 0,748 olarak çıkmış ve 20 soruya

uygulanmıştır. Güvenilirlik kategorileri tablosunda görüldüğü üzere a değerimiz; $0,7 < a < 8$ Kabul edilebilir seviyesindedir. Sonuç olarak öğrencilerin verdiği cevaplara güven kabul edilebilir seviyesindedir.

Güvenilirlik testinden sonra, okullarda yapılan uygulama neticesinde, ulaşılan öğrenci örneklemelerinin, Kişisel Bilgiler veri analizleri şu şekildedir:

Kişisel Bilgiler Bölümünde 5 adet soru yer almaktadır:

Soru 1: Cinsiyetiniz nedir?

Cevap Seçenekleri: ( ) Kız ( ) Erkek

Soru 2: Sınıfınız nedir?

Cevap Seçenekleri: ( ) 10. Sınıf ( ) 11. Sınıf ( ) 12. Sınıf

Soru 3: Kaç kardeşiniz?

Cevap Seçenekleri: ( ) 1-2 Kardeş ( ) 3-4 Kardeş ( ) 5-6 Kardeş ( ) 7 ve üstü

Soru 4: Hanenizde Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu var mıdır?

Cevabınız evet ise akrabalık derecesi nedir? Örneğin; anne, baba, amca...

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet (.....) ( ) Hayır

Soru 5: Hanenizin ortalama aylık geliri ne kadardır?

Cevap Seçenekleri: ( ) 0-3000 TL ( ) 3001-5000 TL

( ) 5001-10.000 TL ( ) 10.0001 ve üstü

Bu sorular 10. 11. Ve 12. Sınıf öğrencilerine yöneltilmiştir. Örneklemelerden elde edilen veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Analiz sonuçları aşağıdaki gibidir:

Çizelge 4.5: Öğrencilerin Kişisel Bilgiler Bölümü Sorularına Verdiği Cevaplara Göre Geçerli Örneklem Sayıları

		Öğrenci Cinsiyetleri	Öğrenci Sınıfları	Öğrenci Kardeş Sayısı	Ailede MTAL mezunu var mı?	Hane ortalama aylık gelir
N (Örneklem)	Valid (Geçerli)	474	474	474	474	474
	Missing (Eksik, Geçersiz)	0	0	0	0	0

Çizelge 4.5'e göre; öğrencilerin sorulara verdiği cevaplar sonucunda 8 okulda ulaşılan toplam öğrenci sayısı (N) 474'tür. Bu öğrencilerin anketin Kişisel Bilgiler bölümünün tüm sorularını cevapladığı, yapılan analiz sonucunda yukarıdaki tabloda da görülmektedir. Geçersiz cevap olmadığını ve katılan 474 öğrencilerin geçerli kabul edildiği tablodaki Valid (Geçerli) bölümünün tüm sorularda '474' olmasından ve Missing (Eksik, Geçersiz) bölümünün tüm bölmelerde '0' olmasından görülmektedir.

Öğrencilerin cinsiyetlere göre dağılımları şu şekildedir:

Çizelge 4.6: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Öğrenci Cinsiyetleri		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	KIZ	194	40,9	40,9	40,9
	ERKEK	280	59,1	59,1	100,0
Total		474	100,0	100,0	

Öğrencilerin, 'Cinsiyetiniz nedir? (Soru 1)''e verdiği cevaplar neticesinde elde edilen verilerin analiz sonucunda dağılımı Çizelge 4.6.'daki gibidir. Toplam geçerli katılım sayısı 474'dür. Katılımcıların 194'ünün kız olduğu ve sayının toplam örneklem içerisindeki yüzdelik dağılımının (percent); % 40,9 olduğu

gözlemlenmiştir. Yani 474 katılımcının %40,9'u kızdır. Geriye kalan 280 katılımcının cinsiyeti erkektir ve bu sayının toplam örneklem içerisindeki yüzdeler dağılımının (percent); %59,1 olduğu gözlemlenmiştir. Yani 474 katılımcının %59,1'i erkektir. Tüm verilerin geçerli kabul edildiği Valid Percent ve Percent bölmelerindeki değerlerin aynı olmasından görülmektedir. Cumulative Percent bölümü ise kümülatif %'lik toplamı ifade etmektedir. Bu sonuçlar neticesinde erkek katılımcı sayısının kız katılımcı sayısından % 18,2 fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin sınıflara göre dağılımı şu şekildedir:

Çizelge 4.7: Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı

Öğrenci Sınıfları		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	10. Sınıf	160	33,8	33,8	33,8
	11. Sınıf	156	32,9	32,9	66,7
	12. Sınıf	158	33,3	33,3	100,0
	Total	474	100,0	100,0	

Öğrencilerin, 'Sınıfınız nedir? (Soru 2)'e verdiği cevaplar neticesinde elde edilen verilerin analiz sonucunda dağılımı Çizelge 4.7.'deki gibidir. Toplam geçerli katılım sayısı 474'dür. Katılımcıların 160'ının 10. Sınıf olduğu ve sayının toplam örneklem içerisindeki yüzdeler dağılımının (percent); % 33,8 olduğu gözlemlenmiştir. Yani 474 katılımcının % 33,8'i 10. Sınıf öğrencisidir. Yine katılımcıların 156'sının 11. Sınıf olduğu ve sayının toplam örneklem içerisindeki yüzdeler dağılımının (percent); % 32,9 olduğu gözlemlenmiştir. Yani 474 katılımcının % 32,9'u 11. Sınıf öğrencisidir. Geriye kalan 158 katılımcı 12. Sınıftır ve bu sayının toplam örneklem içerisindeki yüzdeler dağılımının (percent); % 33,3 olduğu gözlemlenmiştir. Yani 474 katılımcının % 33,3'ü 12. sınıftır. Tüm verilerin geçerli kabul edildiği Valid Percent ve Percent bölmelerindeki değerlerin aynı olmasından görülmektedir. Cumulative Percent

bölmesi ise kümülatif %'lik toplamı ifade etmektedir. Katılımcıların sınıflara göre dağılımının hemen hemen aynı olduğu gözlenmiştir.

Öğrencilerin Sınıflara göre cinsiyet dağılımı ise şu şekildedir:

Çizelge 4.8: Öğrenci Cinsiyetlerinin Sınıflara Göre Dağılımı

		Öğrenci Sınıfları			Total
		10. Sınıf	11. Sınıf	12. Sınıf	
Öğrenci Cinsiyetleri	KIZ	73	52	69	194
	ERKEK	87	104	89	280
Total		160	156	158	474

Çizelge 4.9: Öğrenci Cinsiyetlerinin Sınıflara Göre % Dağılımı

		Öğrenci Cinsiyetlerinin Sınıflara Göre % Dağılımı					
		10. Sınıf		11. Sınıf		12. Sınıf	
Öğrenci Cinsiyetleri		Sınıf Toplam İçinde	Genel Toplam İçinde	Sınıf toplam içinde	Genel Toplam İçinde	Sınıf Toplamı İçinde	Genel Toplam İçinde
		KIZ		45,63	15,4	33,33	10,97
ERKEK		54,37	18,4	66,67	21,93	56,33	18,77
Total		100	33,8	100	32,9	100	33,3

Öğrencilerin sınıflara göre dağılım tabloları yukarıdaki gibidir. Bu tablolara göre;

10. Sınıfların 72 kişisi kız, 87 kişisi erkektir. Bu sayıların 10. Sınıf grubu içinde (160 kişi) % dağılımı ise; kızlar için % 45,63, erkekler için % 54,37'dir. Genel toplam içinde (474) dağılımı ise kızlar için % 15,4, erkekler için % 18,4'dür. Toplam rakam içinde (474) 10. Sınıf sayısının dağılımı da % 33,8 olarak gözlemlenmiştir.

11. Sınıfların 52 kişisi kız, 104 kişisi erkektir. Bu sayıların 11. Sınıf grubu içinde (156 kişi) % dağılımı ise; kızlar için % 33,33, erkekler için % 66,67'dir. Genel toplam içinde (474) dağılımı ise kızlar için % 10,97, erkekler için %

21,93'dür. Toplam rakam içinde (474) 11. Sınıf sayısının dağılımı da % 32,9 olarak gözlemlenmiştir.

12. Sınıfların 69 kişisi kız, 89 kişisi erkektir. Bu sayıların 12. Sınıf grubu içinde (158 kişi) % dağılımı ise; kızlar için % 43,67, erkekler için % 56,33'dür. Genel toplam içinde (474) dağılımı ise kızlar için % 14,56, erkekler için % 18,77'dir. Toplam rakam içinde (474) 12. Sınıf sayısının dağılımı da % 33,3 olarak gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin kardeş sayılarına göre dağılımı şu şekildedir:

Çizelge 4.10: Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Dağılımı

Öğrenci Kardeş Sayısı		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1-2 Kardeş	213	44,9	44,9	44,9
	3-4 Kardeş	165	34,8	34,8	79,7
	5-6 Kardeş	73	15,4	15,4	95,1
	7 ve üstü kardeş	23	4,9	4,9	100,0
	Total	474	100,0	100,0	

Öğrencilerin, 'Kaç kardeşiniz? (Soru 3)'e verdiği cevaplar neticesinde elde edilen verilerin analiz sonucunda dağılımı Çizelge 4.10.'daki gibidir. Toplam geçerli katılım sayısı 474'dür. Katılımcıların 213'ünün 1-2 kardeş olduğu ve sayının toplam örneklem içerisindeki yüzdeleri dağılımının (percent); % 44,9 olduğu gözlemlenmiştir. Yani 474 katılımcının % 44,9'u 1-2 kardeşdir. Katılımcıların 165'inin 3-4 kardeş olduğu ve sayının toplam örneklem içerisindeki yüzdeleri dağılımının (percent); % 34,8 olduğu gözlemlenmiştir. Yani 474 katılımcının % 34,8'i 3-4 kardeşdir. Yine katılımcıların 73'ünün 5-6 kardeş olduğu ve sayının toplam örneklem içerisindeki yüzdeleri dağılımının (percent); % 15,4 olduğu gözlemlenmiştir. Yani 474 katılımcının % 15,4'ü 5-6 kardeşdir. Geriye kalan 23 katılımcı 7 ve üstü kardeş olduğu ve sayının toplam örneklem içerisindeki yüzdeleri dağılımının (percent); % 4,9 olduğu gözlemlenmiştir. Yani 474 katılımcının % 4,9'u 7 kardeş veya üstünde kardeşdir. Tüm verilerin geçerli kabul edildiği Valid Percent ve Percent bölmelerindeki değerlerin aynı olmasından görülmektedir. Cumulative Percent

bölmesi ise kümülatif %'lik toplamı ifade etmektedir. Katılımcıların kardeş sayılarının 1-2 ve 3-4 arasında yoğunlaştığı 5-6 ve 7 veya üstü kardeş sayısının oldukça düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin hane halkında veya akrabalarında MTAL mezunu olup olmamasına göre dağılımı şu şekildedir:

Çizelge 4.11: Öğrencilerin Hane Halkı veya Akrabalarında MTAL Mezunu Olup Olmamasının Dağılımı

Ailede MTAL mezunu var mı?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	169	35,7	35,7	35,7
	Hayır	305	64,3	64,3	100,0
	Total	474	100,0	100,0	

Öğrencilerin, 'Hanenizde Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu var mı? (Soru 4)' sorusuna verdiği cevaplar neticesinde, elde edilen verilerin analiz sonucunda dağılımı Çizelge 4.11.'deki gibidir. Toplam geçerli katılım sayısı 474'dür. Öğrencilerin 169'u 'evet' cevabını vererek akrabalık bağı bulunan bir veya daha fazla kişinin MTAL mezunu olduğunu belirtmiştir. Bu sayı toplam örneklem içinde % 35,7'ye tekabül etmektedir. Yine aynı soruya 'hayır' cevabını vererek akraba bağı bulunan bir veya daha fazla kişinin MTAL mezunu olmadığını belirtmiştir. Bu sayı da toplam örneklem içerisinde % 64,3'lük bir orana tekabül etmektedir. Öğrencilerin ailesinde MTAL mezunu olup olmamasına göre değerlendirildiğinde, olmayanların, olanların iki katına yakın oranında olduğu gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin hane ortalama aylık gelirine göre dağılımı şu şekildedir:

Çizelge 4.12: Öğrencilerin Hane Ortalama Aylık Gelirlerine Göre Dağılımı

Hane Ortalama Aylık Gelir		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0-3000 TL	206	43,5	43,5	43,5
	3001-5000 TL	154	32,5	32,5	75,9
	5001-10000 TL	90	19,0	19,0	94,9
	10001 ve üstü	24	5,1	5,1	100,0
	Total	474	100,0	100,0	

Öğrencilerin, ‘Hanenizin ortalama aylık geliri ne kadardır? (Soru 5)’ sorusuna verdiği cevaplar neticesinde, elde edilen verilerin analiz sonucunda dağılımı Çizelge 4.12.’deki gibidir. Toplam geçerli katılım sayısı 474’dür. Öğrencilerin % 43,5’i (206 kişi) 0-3000 TL arasında hane aylık toplam geliri olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin % 32,5’i (154 kişi) 3001-5000 TL arasında hane aylık toplam gelir olduğunu belirtmiştir. Yine öğrencilerin % 19,0’u (90 kişi) 5001-10000 TL hane aylık ortalama gelir olduğunu belirtmiştir. Geriye kalan % 5,1’i (24 kişi) ise 10001 ve üstü gelire sahip olduklarını belirtmiştir. Bu analizler neticesinde MTAL öğrenci gelir düzeylerinin % 75’lik kısmının 5000 TL altında hane aylık geliri olduğu gözlemlenmiştir.

Mesleki eğitim ile ilgili analizler şu şekildedir:

Mesleki eğitim örnekleme anketin 6-20. sorularını kapsamaktadır. 1-20. Sorular kapsamında hipotezler belirlenip, belirlenen hipotezler SPSS’de Ki-Kare testine tabi tutularak kabul veya red edilmiştir. Ankete katılan ve kişisel bilgiler bölümünde analizi yapılan 474 örneklemin tamamı bu bölümün analizi için de geçerlidir. 474 örneklem 10,11 ve 12. Sınıfı kapsamaktadır.

1-Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen eğitimin ders içeriklerinin sınıflara göre değişiklik gösterdiği 2. Bölüm de belirtilmiştir. Sınıf yükseldikçe öğrencilere verilen muhasebe eğitimi sonucundan öğrencilerin yetkinliği artmaktadır. Dolayısı ile yapılan araştırma neticesinde öğrencilerin sınıflara göre dağılımlarında belge düzenleyebilme yetkinliklerine dair soru

yöneltilmiştir. Bu soruya öğrencilerin verdiği cevaplar ve elde edilen sonuçları şu şekilde görebiliriz;

H0: Sınıfların, okulda aldığı muhasebe eğitimi sonucunda muhasebe ile ilgili belgeleri düzenleme yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: Sınıfların, okulda aldığı muhasebe eğitimi sonucunda muhasebe ile ilgili belgeleri düzenleme yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan cevaplar;

Soru 2: Sınıfınız

( ) 10. Sınıf ( ) 11. Sınıf ( ) 12. Sınıf

Soru 6: Okulunuzda aldığınız muhasebe eğitimi sonucu kendinizi muhasebe ile ilgili belgeleri (fatura, bordro, beyanname vb.) düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

Çizelge 4.13: Soru 2 ve 6'ya Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri

---

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
S2- Sınıfınız nedir? * S6- MTAL eğitimi sonucunda Muhasebe belgeleri düzenleyebilecek seviyede misiniz?	474	100,0%	0	0,0%	474	100,0%

Çizelge 4.13'de görüleceği üzere sorulara verilen 474 cevap bulunmaktadır. Missing değeri 0 olduğu için geçersiz cevap bulunmamaktadır. 474 cevabın tamamı analize dahil edilmiştir.

Çizelge 4.14: Öğrencilerin Soru 2 ve 6'ya Verdikleri Cevaplar

S2- Sınıfınız nedir? * S6- MTAL eğitimi sonucunda Muhasebe belgelerini düzenleyebilecek seviyede misiniz? Crosstabulation					
		S6- MTAL eğitimi sonucunda Muhasebe belgelerini düzenleyebilecek seviyede misiniz?		Total	
				Evet	Hayır
S2- Sınıfınız nedir?	10. Sınıf	Count	116	44	160
		Expected Count	104,0	56,0	160,0
	11. Sınıf	Count	101	55	156
		Expected Count	101,4	54,6	156,0
	12. Sınıf	Count	91	67	158
		Expected Count	102,7	55,3	158,0
Total		Count	308	166	474
		Expected Count	308,0	166,0	474,0
		Count			

Çizelge 4.14'e göre 474 öğrenciye, 'S6- Okulunuzda aldığımız muhasebe eğitimi sonucu kendinizi muhasebe ile ilgili belgeleri (fatura, bordro, beyanname vb.) düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz?' sorusu 10,11 ve 12. Sınıf öğrencilerine yöneltilmiştir. Tabloya göre elde edilen sonuçlar neticesinde 10. Sınıf öğrencilerinin 116'sı, 11. Sınıfların 101'i, 12. Sınıfların 91'i ve toplamda 308'i 'Evet' cevabını işaretlemiştir. Yine aynı soruya 10. Sınıfların 44'ü, 11. Sınıfların 55'i, 12. Sınıfların 67'si ve toplamda 166'sı 'Hayır' seçeneğini işaretlemiştir. Bu cevaplar neticesinde Ki-Kare analizi Çizelge 4.14'deki gibi olmuştur;

Çizelge 4.15: Soru 2 ve 6'ya Ait Ki kare Test Sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	7,767 ^a	2	,021
Likelihood Ratio	7,820	2	,020
Linear-by-Linear Association	7,746	1	,005
N of Valid Cases	474		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 54,63.

Sınıfların, okulda aldığı muhasebe eğitimi sonucunda muhasebe ile ilgili belgeleri düzenleme yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının Ki-Kare test sonuçları Çizelge 4.15'de görülmektedir. Bu sonuçlara göre; %5

anamlılık düzeyinde test edilen H_0 ve H_1 hipotezleri değerlendirmeye alınmıştır. Tablonun altında yer alan a değerinin %0 çıkması; izelge 4.14’de hiçbir hücrenin 5’ten küçük olmadığını belirtmektedir. Bu değerin %20’den büyük olması durumunda testte bir takım değişiklikler söz konusu olmaktadır. Bu oran analiz sonucunda hangi analiz türünün hipotez sonuçlarına etki ettiği hakkında bilgi vermektedir. Bu analizde %0 çıkması analizin yorumlanmasında Pearson Chi-Square testinin kullanılması gerektiği hakkında bilgi vermektedir.

Öğrencilerin verdiği cevaplar sonucunda Pearson Chi-Square değerinin 0,021 olduğu izelge 4.15’de görülmektedir. %5 anlamlılık değeri dikkate alındığında $0,021 < 0,05$ olduğu görülmektedir. Dolayısı ile H_1 hipotezinin kabul bölgesi olan 0-0,05 arasında oran olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre H_0 yokluk hipotezi red edilerek H_1 varlık hipotezi kabul edilmiştir. Sonuç olarak; **H_1 : Sınıfların, okulda aldığı muhasebe eğitimi sonucunda muhasebe ile ilgili belgeleri düzenleme yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık vardır.** ğrencilerin sınıfları değiştikçe belge düzenleme yetkinlikleri de negatif değişmektedir.

2-MTAL da verilen muhasebe eğitimleri muhasebe mesleğinin temelini oluşturmaktadır. Muhasebe mesleği için temel teşkil eden uygulamalardan birisi Tek Düzen Hesap Planıdır. Dolayısı ile TDHP uygulamasının, verilen eğitimlerde kavranması gereken en önemli unsurlardan biridir. Liselerde verilen muhasebe eğitiminde öğrencilere ayrıntılı hesap planı bilgisi verilmektedir. Hesap planında bulunan bütün hesapların işleyişi muhasebe meslek dersi öğretmenleri tarafından öğrencilere verilmektedir. Yapılan araştırma sonucunda ğrencilere TDHP gerekliliği sorulmuş ve elde edilen veriler sonucunda değerlendirmeler yapılmıştır. Sınıflara göre verilen dersler ve sınıflara göre verilen derslerde kullanılan hesap planı düzeyi değiştiği için sınıfların TDHP gerekliliği araştırılmıştır. Bu soruya öğrencilerin verdiği cevaplar ve elde edilen sonuçları şu Şekilde görebiliriz;

H_0 : Sınıflara göre dağılımda, verilen muhasebe eğitiminde Tek Düzen Hesap Planının gerekliliği konusunda anlamlı bir farklılık yoktur.

H_1 : Sınıflara göre dağılımda, verilen muhasebe eğitiminde Tek Düzen Hesap Planının gerekliliği konusunda anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan cevaplar;

Soru 2: Sınıfınız nedir?

( ) 10. Sınıf ( ) 11. Sınıf ( ) 12. Sınıf

Soru 7: Muhasebe kayıtları sırasında kullanılan Tek Düzen Hesap Planı'nı muhasebe eğitimi için gerekli buluyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

Çizelge 4.16: Soru 2 ve 7'ye Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri

	Cases		Missing		Total	
	Valid N	Percent	N	Percent	N	Percent
S2- Sınıfınız nedir? * S7- Muhasebe kayıtları için TDHP eğitimi gerekli mi?	474	100,0%	0	0,0%	474	100,0%

Çizelge 4.16'ya göre öğrencilere yöneltilen; 'Sınıfınız nedir?' ve 'Muhasebe kayıtları sırasında kullanılan Tek Düzen Hesap Planı'nı muhasebe eğitimi için gerekli buluyor musunuz?' sorularına 474 kişi cevap vermiştir. Verilen bu cevaplarda missing değeri 0 olduğu için tüm soruların geçerli olduğu gözlemlenmiştir. Analize 474 kişi ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.17: Öğrencilerin Soru 2 ve 7'ye verdikleri cevaplar

S2- Sınıfınız nedir? * S7- Muhasebe kayıtları için TDHP eğitimi gerekli mi?		S7- Muhasebe kayıtları için TDHP eğitimi gerekli mi?		Total	
		Evet	Hayır		
S2- Sınıfınız nedir?	10. Sınıf	Count	103	57	160
		Expected	107,0	53,0	160,0
		Count			
	11. Sınıf	Count	115	41	156
		Expected	104,3	51,7	156,0
		Count			
Total	12. Sınıf	Count	99	59	158
		Expected	105,7	52,3	158,0
		Count			
		Count	317	157	474
		Expected	317,0	157,0	474,0
		Count			

Çizelge 4.17'ye göre 474 öğrenciye, 'S7- Muhasebe kayıtları sırasında kullanılan Tek Düzen Hesap Planı'nı muhasebe eğitimi için gerekli buluyor musunuz?' sorusu 10,11 ve 12. Sınıf öğrencilerine yöneltilmiştir. Tabloya göre elde edilen sonuçlar neticesinde 10. Sınıf öğrencilerinin 103'ü, 11. Sınıfların 115'i, 12. Sınıfların 99'u ve toplamda 317'si 'Evet' cevabını işaretlemiştir. Yine aynı soruya 10. Sınıfların 57'si, 11. Sınıfların 41'i, 12. Sınıfların 59'u ve toplamda 157'si 'Hayır' seçeneğini işaretlemiştir. Bu cevaplar neticesinde Ki-Kare analizi Çizelge 4.18'deki gibi olmuştur;

Çizelge 4.18: Soru 2 ve 7'ye Ait Ki-Kare Test Sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,017 ^a	2	,081
Likelihood Ratio	5,121	2	,077
Linear-by-Linear Association	,100	1	,751
N of Valid Cases	474		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 51,67.

Sınıflara göre dağılımda, verilen muhasebe eğitiminde TDHP gerekliliği konusunda anlamlı bir farklılık olup olmadığının Ki-Kare test sonuçları Çizelge 4.18'de görülmektedir. Çizelge 4.17'de yer alan 0 Hücrenin 5'den küçük olmadığı tablonun altındaki a değerinden görülmektedir. Dolayısı ile Pearson Chi-Square testi problemin çözümünde dikkate alınmalıdır. 0-0,05 arası H1 hipotezinin kabul bölgesidir. Asymp. Sig değeri Çizelge 4.18'e göre 0,081 çıkmıştır. Bu oran 0,05 den büyüktür. $0,081 > 0,05$ olduğu için H1 varlık hipotezi red edilir, H0 hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H0: Sınıflara göre dağılımda, verilen muhasebe eğitiminde Tek Düzen Hesap Planının gerekliliği konusunda anlamlı bir farklılık yoktur.** Çizelge 4.17'ye bakıldığında her sınıfın büyük bir çoğunluğunun TDHP eğitiminin muhasebe eğitimi için gerekli olduğu cevabını vermiştir. Tüm sınıflara göre muhasebe eğitiminde TDHP gereklidir.

3-MTAL muhasebe eğitimlerinde MEB tarafından hazırlanan bir takım araç gereçler, derslerde kullanılmaktadır. MEGEP kapsamında muhasebe derslerinde muhasebe dersleri ile ilgili bilgilerin verilmesi için modüller hazırlanmaktadır. Bu modüllerde; o ders için bir senede verilecek olan eğitim bilgileri yer

almaktadır. Ayrıca muhasebe meslek derslerinde, muhasebe mesleğinde kullanılan ve önem arz eden belgeler (çek, senet, fatura, beyanname vb.) kullanılmaktadır. Bu belgelerin doldurulmasında dikkat edilecek olan unsurlar, öğrencilere belgeler üzerinde uygulamalı olarak öğretilmektedir. Öğrencilerin, derslerde verilen kitap, modül ve ders araç gereçlerin yeterliliği de çalışma kapsamında araştırılmıştır. Bu kapsamda öğrencilerin verdikleri cevaplar neticesinde ders araç gereçlerinin yeterliliği incelenmiştir. Bu sonuçlar şu şekilde incelenmiştir;

H0: Muhasebe ders araç, gereç ve kitapları muhasebe eğitiminde yeterlidir.

H1: Muhasebe ders araç, gereç ve kitapları muhasebe eğitiminde yeterli değildir.

Karşılaştırılan cevaplar;

Soru 8: Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereç vb. donanımları muhasebe eğitimini karşılamaya yeterli midir?

a) Yeterli b) Kısmen yeterli c) Yetersiz d) Fikrim yok

Soru 12: Muhasebe ders kitapları, aldığınız muhasebe eğitimi için yeterli midir?

a) Yeterli b) Kısmen yeterli c) Yetersiz d) Fikrim yok

Çizelge 4.19: Soru 8 ve 12'ye Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri

---

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
S8- Sınıf ders araç gereçleri yeterli mi? * S12- Muhasebe ders kitapları muhasebe eğitimi için yeterli mi?	474	100,0%	0	0,0%	474	100,0%

Ankete katılan 474 kişinin verdiği cevapların geçerli kabul edildiği Çizelge 4.19'da görülmektedir.

Çizelge 4.20: Soru 8 ve 12'ye Ait Ki-Kare Analiz Sonucu

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	38,858 ^a	9	,000
Likelihood Ratio	39,497	9	,000
Linear-by-Linear Association	16,850	1	,000
N of Valid Cases	474		

a. 5 cells (31,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,23.

Çizelge 4.20'de görüldüğü üzere yapılan analiz sonucunda tablo altında yer alan a değeri açıklamasında 5 hücrenin yani % 31,3'ünün 5'den küçük olduğu görülmüştür. Analiz işlemine devam edilebilmesi için hücre birleştirmesi yapılmalıdır. Birleştirme işlemi sonucunda test sonuçları tekrar görülmelidir.

Analize devam edilebilmesi için 8 ve 12. Sorulardaki cevaplarda yeterli ve kısmen yeterli seçenekleri yeterli, yetersiz ve fikrim yok seçenekleri yetersiz olarak kabul edilerek hücre birleştirme işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Çizelge 4.21: Öğrencilerin Soru 8 ve 12'ye Verdiği Cevaplar

S8- Sınıf ders araç gereçleri yeterli mi? * S12- Muhasebe ders kitapları muhasebe eğitimi için yeterli mi? Crosstabulation

		S12- Muhasebe ders kitapları muhasebe eğitimi için yeterli mi?		Total	
		Yeterli	Yetersiz		
S8- Sınıf ders araç gereçleri yeterli mi?	Yeterli	Count	374	37	411
		Expected Count	372,0	39,0	411,0
		% within S8- Sınıf ders araç gereçleri yeterli mi?	91,0%	9,0%	100,0%
		% within S12- Muhasebe ders kitapları muhasebe eğitimi için yeterli mi?	87,2%	82,2%	86,7%
		% of Total	78,9%	7,8%	86,7%

Çizelge 4.21: (devam) Öğrencilerin Soru 8 ve 12'ye Verdiği Cevaplar

				S12- Muhasebe ders kitapları muhasebe eğitimi için yeterli mi?		Total
				Yeterli	Yetersiz	
Total	Yetersiz	Count	55	8	63	
		Expected	57,0	6,0	63,0	
	Count					
	% within S8- Sınıf ders araç gereçleri yeterli mi?	87,3%	12,7%	100,0%		
	% within S12- Muhasebe ders kitapları muhasebe eğitimi için yeterli mi?	12,8%	17,8%	13,3%		
	% of Total	11,6%	1,7%	13,3%		
	Count	429	45	474		
	Expected	429,0	45,0	474,0		
	Count					
	% within S8- Sınıf ders araç gereçleri yeterli mi?	90,5%	9,5%	100,0%		
	% within S12- Muhasebe ders kitapları muhasebe eğitimi için yeterli mi?	100,0%	100,0%	100,0%		
	% of Total	90,5%	9,5%	100,0%		
				%		

Çizelge 4.21'ye göre 474 öğrenciye, 'S8- Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereç vb. donanımları muhasebe eğitimini karşılamaya yeterli midir?' sorusu ve 'S12- Muhasebe ders kitapları, aldığınız muhasebe eğitimi için yeterli midir?' soruları yöneltilmiştir. Tabloya göre elde edilen sonuçlar neticesinde; her iki soruya da yeterli cevabını veren 374 kişi olduğu görülmektedir. Her ikisine de yetersiz cevabını veren 8 kişi bulunmaktadır. Ders araç gereçleri yeterli, kitaplar yetersiz diyen 37 kişi bulunmatadır. Kitaplar yeterli, ders araç gereç yetersiz cevabını

veren de 55 kişi bulunmaktadır. Bu cevaplar neticesinde Ki-Kare analizi Çizelge 4.22'deki gibi olmuştur;

Çizelge 4.22: Soru 8 ve 12'ye Ait Ki-Kare Test Sonuçları

Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,868 ^a	1	,351		
Continuity Correction ^b	,492	1	,483		
Likelihood Ratio	,805	1	,370		
Fisher's Exact Test				,356	,234
Linear-by-Linear Association	,867	1	,352		
N of Valid Cases	474				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,98.

b. Computed only for a 2x2 table

Hücre birleştirmesi sonucunda yapılan analiz sonuçları Çizelge 4.22'de görülmektedir. Tabloya göre hiçbir hücre 5 değerinden küçük değildir. Dolayısı ile Pearson Chi-Square test sonuçlarına bakılması için herhangi bir engel kalmamıştır.

Öğrenciler ders araç gereç ve kitaplarının yeterliliği ile ilgili yukarıda belirtilen sorular yöneltmiş ve test sonuçları elde edilmiştir. Elde edilen bu test sonuçları %5 anlamlılık düzeyi dikkate alınarak yorumlanmıştır. Elde edilen sonuçlar neticesinde Çizelge 4.22'de yer alan Perarson Chi-Square değeri 0,351 yani %35,1'dir. Bu değer anlamlılık düzeyi ve H0 hipotezinin red bölgesi olan %5 den oldukça büyüktür. Değerin %5 den küçük olması durumunda H0 red edilir ve H1 kabul edilir. Dolayısı ile bulduğumuz oranın $0,05 < 0,351$ olduğu için H0 red edilemez. Sonuç olarak **H0: Muhasebe ders araç, gereç ve kitapları muhasebe eğitiminde yeterlidir.**

4-Kültür dersleri (matematik, fen bilimleri, sosyal bilimler, din dersler vb.), öğrencilerin mesleki yetkinliklerinin yanı sıra sosyal ve toplumsal hayata hazırlayan derslerdir. Kültür dersleri birçok sınavda sorulmakta ve bu sorumlu

tutulmaktadır. Öğrenciler liseleri bitirdiğinde tüm liseler ile birlikte kültür derslerinden üniversite sınavlarına ve daha bir çok sınava girmektedirler. Dolayısı ile verilen derslerin yeterli olup olmadığı MTAL öğrencileri için de önem arz etmektedir. MTAL türündeki okullarda verilen kültür derslerinin öğrencilerin sosyal hayata hazırlanmada yeterli olup olmadıklarının incelenmesi gerekmektedir. Öğrencilere yöneltilen sorular neticesinde kültür derslerinin yeterli olup olmadığı sorulmuş ve analizi yapılmıştır;

H0: Cinsiyetlere göre yaklaşımda kültür derslerinin hayata hazırlaması açısından yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: Cinsiyetlere göre yaklaşımda kültür derslerinin hayata hazırlaması açısından yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan cevaplar;

Soru 1: Cinsiyetiniz nedir?

( ) Kız( ) Erkek

Soru 9: Okuldaki kültür dersleriniz, sizi hayata hazırlaması açısından yeterli midir?

a) Yeterli b) Kısmen yeterlic) Yetersiz d) Fikrim yok

Çizelge 4.23: Soru 1 ve 9'a Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Case Processing Summary

		Cases					
		Valid		Missing		Total	
		N	Percent	N	Percent	N	Percent
S1- Cinsiyetiniz nedir? *	S9- Kültür dersleri sizi hayata hazırlamasında yeterli mi?	474	100,0%	0	0,0%	474	100,0%

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre kültür derslerinin hayata hazırlama yeterliliği ile ilgili ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda 474 öğrencinin verdiği cevapların tamamının geçerli olduğu Çizelge 4.23'de görülmektedir.

Çizelge 4.24: Öğrencilerin Soru 1 ve 9'a Verdiği Cevaplar**S1- Cinsiyetiniz nedir? * S9- Kültür dersleri sizi hayata hazırlamasında yeterli mi?**
Crosstabulation

		S9- Kültür dersleri sizi hayata hazırlamasında yeterli mi?				Total	
		Yeterli	Kısmen Yeterli	Yetersiz	Fikrim Yok		
S1- Cinsiyetiniz nedir?	KIZ	Count	44	95	43	12	194
		% within S1- Cinsiyetiniz nedir?	22,7%	49,0%	22,2%	6,2%	100,0%
		% within S9- Kültür dersleri sizi hayata hazırlamasında yeterli mi?	37,0%	46,6%	36,4%	36,4%	40,9%
		% of Total	9,3%	20,0%	9,1%	2,5%	40,9%
	ERKEK	Count	75	109	75	21	280
		% within S1- Cinsiyetiniz nedir?	26,8%	38,9%	26,8%	7,5%	100,0%
		% within S9- Kültür dersleri sizi hayata hazırlamasında yeterli mi?	63,0%	53,4%	63,6%	63,6%	59,1%
		% of Total	15,8%	23,0%	15,8%	4,4%	59,1%
Total	Count	119	204	118	33	474	
	% within S1- Cinsiyetiniz nedir?	25,1%	43,0%	24,9%	7,0%	100,0%	
	% within S9- Kültür dersleri sizi hayata hazırlamasında yeterli mi?	100,0	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	25,1%	43,0%	24,9%	7,0%	100,0%	

Kültür derslerinin yeterliliği sorusu öğrencilere yöneltilmiş ve Çizelge 4.24'e göre; kızların %22,7 si yeterli cevabını, %49,0'u kısmen yeterli, % 22,2'si

yetersiz, % 6,2'si fikrim yok seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuçlara göre kızların büyük bir çoğunluğu yeterli ya da kısmen yeterli seçeneğini işaretleyerek olumlu cevap vermişlerdir. Yine erkeklerin cevabına bakıldığında; % 26,8'i yeterli, %38,9'u kısmen yeterli, % 26,8'i yetersiz, %7,5'i fikrim yok seçeneğini işaretlemiştir. Dolayısı ile yin erkeklerin büyük bir çoğunluğu yeterli veya kısmen yeterli seçeneğini işaretleyerek olumlu beyan vermiştir.

Çizelge 4.25: Soru 1 ve 9'a Ait Ki-Kare Sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,721 ^a	3	,193
Likelihood Ratio	4,714	3	,194
Linear-by-Linear Association	,149	1	,700
N of Valid Cases	474		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,51.

Sınıflara göre dağılımda kültür derslerinin yeterliliği dağılımında anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelendiği bu analizde analiz sonuçları Çizelge 4.25'de verilmiştir. Başta oluşturulan hipotezlerde H0 hipotezinin red bölgesi 0-0,05'dir. %5 anlamlılık düzeyinde ele alınan ki-kare sonuçlarında hiçbir hücrenin 5'den küçük olmadığı tablo altındaki a değerinde görülmektedir. Dolayısı ile analiz sonuçlarını Pearson Chi-Square ile değerlendirmemiz gerekmektedir. Pearson Chi-Square sonucu 0,193, yani %19,3 çıkmıştır. Bu değer %5 anlamlılık değerimizden büyük olduğu görülmektedir. Dolayısı ile H0 hipotezi red edilemez. H1 hipotezi de kabul edilemez. Sonuç olarak; **H0: Cinsiyetlere göre yaklaşımda kültür derslerinin hayata hazırlaması açısından yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık yoktur.**

5-MTAL'da verilen muhasebe meslek dersleri neticesinde öğrenciler bir takım mesleki yeterliliklere sahip olurlar. Beyanname hazırlama, kayıt yapabilme, vergi matrahı hesaplayabilme gibi birçok işlemi yapabilmektedirler. Gerçek defterlere hayıt işlemlerinin yapılması da bunlardan biridir. Öğrencilerin almış oldukları mesleki eğitim neticesinde gerçek defterlere kayıt yapabilme

kabiliyetleri, MTAL muhasebe mesleğinin uygunluğu için araştırılması gereken bir diğer önemli unsurdur. Meslek derslerinin yeterliliği ile defterlere kayıt yapabilme arasında bir ilişki olup olmaması incelenmelidir. Araştırma neticesinde bu önemli unsurlara da yer verilmiş ve elde edilen veriler neticesinde şu analizlere ulaşılmıştır;

H0: Öğrencilerin, Meslek derslerinin yeterliliğine verdiği cevaplar ile gerçek defterlere kayıt yapabilme yeteneklerine verdiği cevap arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: Öğrencilerin, Meslek derslerinin yeterliliğine verdiği cevaplar ile gerçek defterlere kayıt yapabilme yeteneklerine verdiği cevap arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan sorular;

Soru 10: Okuldaki meslek dersleriniz, aldığınız muhasebe eğitimi için yeterli midir?

a) Yeterli b) Kısmen yeterli c) Yetersiz d) Fikrim yok

Soru 14: Okulunuzda aldığınız muhasebe eğitimi sonucu kendinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek seviyede görüyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

Çizelge 4.26: Soru 10 ve 14'e Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

	Case Processing Summary					
	Cases Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
S10- Meslek dersleri Muhasebe eğitimi için yeterli mi? * S14- Aldığınız eğitim sonucunda kendinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek seviyede görüyor musunuz?	474	100,0%	0	0,0%	474	100,0%

Çizelge 4.26'ya göre; öğrencilere yöneltilen 'S10- Meslek dersleri muhasebe eğitimi için yeterli mi ve S14- Aldığınız eğitim sonucu kendinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek seviyede görüyor musunuz?' soruları 474 öğrenciye yöneltilmiştir ve her iki soru da geçersiz cevap bulunmamaktadır. 474 cevabın tamamı geçerlidir.

Çizelge 4.27: Öğrencilerin Soru 10 ve 14'e Verdiği Cevaplar

S10- Meslek dersleri Muhasebe eğitimi için yeterli mi? * S14- Aldığınız eğitim sonucunda kendinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek seviyede görüyor musunuz? Crosstabulation

			S14- Aldığınız eğitim sonucunda kendinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek seviyede görüyor musunuz?		Total	
			Evet	Hayır		
S10- Meslek dersleri Muhasebe eğitimi için yeterli mi?	Yeterli	Count	116	64	180	
		% within S10- Meslek dersleri Muhasebe eğitimi için yeterli mi?	64,4%	35,6%	100,0%	
		% within S14- Aldığınız eğitim sonucunda kendinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek seviyede görüyor musunuz?	58,6%	23,2%	38,0%	
		% of Total	24,5%	13,5%	38,0%	
		Kısmen Yeterli	Count	62	117	179
			% within S10- Meslek dersleri Muhasebe eğitimi için yeterli mi?	34,6%	65,4%	100,0%
	% within S14- Aldığınız eğitim sonucunda kendinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek seviyede görüyor musunuz?		31,3%	42,4%	37,8%	
	% of Total		13,1%	24,7%	37,8%	
	Yetersiz		Count	15	81	96
			% within S10- Meslek dersleri Muhasebe eğitimi için yeterli mi?	15,6%	84,4%	100,0%
		% within S14- Aldığınız eğitim sonucunda kendinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek seviyede görüyor musunuz?	7,6%	29,3%	20,3%	
		% of Total	3,2%	17,1%	20,3%	

Çizelge 4.27: (devamı) Öğrencilerin Soru 10 ve 14'e Verdiği Cevaplar

S10- Meslek dersleri Muhasebe eğitimi için yeterli mi? * S14- Aldığınız eğitim sonucunda kendinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek seviyede görüyor musunuz? Crosstabulation

		S14- Aldığınız eğitim sonucunda kendinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek seviyede görüyor musunuz?		Total
Fikrim Yok	Count	5	14	19
	% within S10- Meslek dersleri Muhasebe eğitimi için yeterli mi?	26,3%	73,7%	100,0%
Total	% within S14- Aldığınız eğitim sonucunda kendinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek seviyede görüyor musunuz?	2,5%	5,1%	4,0%
	% of Total	1,1%	3,0%	4,0%
	Count	198	276	474
	% within S10- Meslek dersleri Muhasebe eğitimi için yeterli mi?	41,8%	58,2%	100,0%
	% within S14- Aldığınız eğitim sonucunda kendinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek seviyede görüyor musunuz?	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	41,8%	58,2%	100,0%

Çizelge 4.27'ye göre öğrencilere yöneltilen iki sorunun cevaplarına bakıldığında; meslek derslerini yeterli görenlerin % 64,4'ü gerçek defterlere kayıt yapabileceğini, %35,6'sı kayıt yapamayacağını belirtmiştir. Meslek derslerini kısmen yeterli görenlerin ise %34,6'sı gerçek defterlere kayıt yapabileceğini, % 65,4'ü ise kayıt yapamayacak olduğunu belirtmiştir. Meslek derslerini yetersiz görenlerin % 15,6'sı kayıt yapabilecek olduğunu, % 84,4'ü ise kayıt yapamayacak olduğunu belirtmiştir. Fikri olmayanların % 26,3'ü

gerçek defterlere kayıt yapabileceğini, %73,7'si kayıt yapamayacak olduğunu belirtmiştir.

Çizelge 4.28: Soru 10 ve 14'e Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	70,637 ^a	3	,001
Likelihood Ratio	73,831	3	,001
Linear-by-Linear Association	60,832	1	,001
N of Valid Cases	474		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,94.

Çizelge 4.28'e göre hiçbir hücrenin 5'den küçük olmadığını a değerinden görmekteyiz ve bu durumda Pearson Chi-Square analizini değerlendirmeye tabi tutmalıyız. H₀ hipotezinin red bölgesi %5 anlamlılık düzeyine göre 0-0,05 arasındadır. Pearson Chi-Square değerimiz ise 0,001'dir. $0,001 < 0,05$ olduğu için H₀ hipotezi red edilerek H₁ hipotezimiz kabul edilmiştir. Sonuç olarak; **H₁: Öğrencilerin, Meslek derslerinin yeterliliğine verdiği cevaplar ile gerçek defterlere kayıt yapabilme yeteneklerine verdiği cevap arasında anlamlı bir farklılık vardır.** Yani meslek derslerinin yeterliliği konusu ile öğrencilerin öğrendiği bilgileri uygulamaya geçirmede bir takım problemler söz konusudur. Daha da derine inilerek sorunların tespit edilmesi gerekmektedir.

6-MTAL okul türlerinde verilen muhasebe eğitimlerinde, öğrencilerin uygulamadaki muhasebe sistemine yönelik olarak bilgisayarda muhasebe uygulamaları dersleri verilmektedir. Bunlardan en önemlisi olan ve içinde piyasa ihtiyaçlarında kullanılan programlardan bazıları olan (eta, luca vb.) muhasebe programlarının dersi verilmektedir. Bilgisayarlı muhasebe adı altında verilen bu programlarla öğrencilere, fiş girişleri, muavin kayıtları, finansal tablo oluşturma vb. konularda yeterlilik kazandırılmaktadır. Verilen bu dersin toplam muhasebe meslek dersleri içerisinde yeterliliği de çalışma kapsamında incelenmiştir. Öğrencilere yöneltilen soruların analizi yapılarak bilgisayarlı muhasebe dersinin yeterliliği araştırılmış ve bir takım sonuçlar elde edilmiştir;

H0: Muhasebe ders saati ile bilgisayarlı muhasebe yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: Muhasebe ders saati ile bilgisayarlı muhasebe yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan sorular;

Soru 11: Muhasebe derslerinin ders saati sayısı, aldığınız muhasebe eğitimi için yeterli midir?

a) Yeterli b) Kısmen yeterli c) Yetersiz d) Fikrim yok

Soru 13: Bilgisayarlı muhasebe dersi, iş ve meslek hayatındaki uygulamalar açısından yeterli midir?

a) Yeterli b) Kısmen yeterli c) Yetersiz

Çizelge 4.29: Soru 11 ve 13'e Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

---

Case Processing Summary

	Cases Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi? * S13- Bilgisayarlı Muhasebe dersi, iş ve meslek uygulamaları için yeterli mi?	474	100,0%	0	0,0%	474	100,0%

Çizelge 4.29'da görüldüğü üzere 474 öğrenciye 'S11- Muhasebe derslerinin ders saati sayısı, aldığınız muhasebe eğitimi için yeterli midir? ve S13- Bilgisayarlı muhasebe dersi, iş ve meslek hayatındaki uygulamalar açısından yeterli midir?' soruları yöneltilmiş, geçersiz olan cevap olmadığı gözlenmiştir.

Çizelge 4.30: Öğrencilerin Soru 11 ve 13'e Verdiği Cevaplar

S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi? * S13- Bilgisayarlı Muhasebe dersi, iş ve meslek uygulamaları için yeterli mi?			S13- Bilgisayarlı Muhasebe dersi, iş ve meslek uygulamaları için yeterli mi?			Total
			Yeterli	Kısmen Yeterli	Yetersiz	
S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi?	Yeterli	Count	125	72	21	218
		Expected Count	80,5	99,3	38,2	218,0
		% within S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi?	57,3%	33,0%	9,6%	100,0%
		% within S13- Bilgisayarlı Muhasebe dersi, iş ve meslek uygulamaları için yeterli mi?	71,4%	33,3%	25,3%	46,0%
	Kısmen Yeterli	% of Total	26,4%	15,2%	4,4%	46,0%
		Count	40	84	21	145
		Expected Count	53,5	66,1	25,4	145,0
		% within S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi?	27,6%	57,9%	14,5%	100,0%
	Yetersiz	% within S13- Bilgisayarlı Muhasebe dersi, iş ve meslek uygulamaları için yeterli mi?	22,9%	38,9%	25,3%	30,6%
		% of Total	8,4%	17,7%	4,4%	30,6%
		Count	8	57	33	98
		Expected Count	36,2	44,7	17,2	98,0

Çizelge 4.30: (devamı) Öğrencilerin Soru 11 ve 13'e Verdiği Cevaplar

S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi? * S13- Bilgisayarlı Muhasebe dersi, iş ve meslek uygulamaları için yeterli mi? Crosstabulation

			S13- Bilgisayarlı Muhasebe dersi, iş ve meslek uygulamaları için yeterli mi?			Total
			Yeterli	Kısmen Yeterli	Yetersiz	
	% within	S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi?	8,2%	58,2%	33,7%	100,0%
	% within	S13- Bilgisayarlı Muhasebe dersi, iş ve meslek uygulamaları için yeterli mi?	4,6%	26,4%	39,8%	20,7%
	% of Total		1,7%	12,0%	7,0%	20,7%
Fikrim	Count		2	3	8	13
Yok	Expected Count		4,8	5,9	2,3	13,0
	% within	S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi?	15,4%	23,1%	61,5%	100,0%
	% within	S13- Bilgisayarlı Muhasebe dersi, iş ve meslek uygulamaları için yeterli mi?	1,1%	1,4%	9,6%	2,7%
	% of Total		0,4%	0,6%	1,7%	2,7%
Total	Count		175	216	83	474
	Expected Count		175,0	216,0	83,0	474,0
	% within	S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi?	36,9%	45,6%	17,5%	100,0%
	% within	S13- Bilgisayarlı Muhasebe dersi, iş ve meslek uygulamaları için yeterli mi?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total		36,9%	45,6%	17,5%	100,0%

Çizelge 4.30'a göre öğrencilerin ders saati sorusuna yeterli cevabını veren 218 öğrencinin bilgisayarlı muhasebe yeterliliğine 125'i yeterli, 72'si kısmen yeterli, 21'i yetersiz cevabını vermiştir. Ders saati sorusuna kısmen yeterli cevabını veren 145 öğrencinin bilgisayarlı muhasebe yeterliliğine 40'ı yeterli, 84'ü kısmen yeterli, 21'i yetersiz cevabını vermiştir. Ders saati sorusuna yetersiz cevabını veren 98 öğrencinin bilgisayarlı muhasebe yeterliliğine 8'i yeterli, 57'si kısmen yeterli, 33'ü yetersiz cevabını vermiştir. Ders saati sorusuna fikrim yok cevabını veren 13 öğrencinin bilgisayarlı muhasebe yeterliliğine 2'si yeterli, 3'ü kısmen yeterli, 8'i yetersiz cevabını vermiştir. Bu sonuçlara göre Ki-Kare analiz sonuçları Çizelge 4.30'daki gibidir;

Çizelge 4.31: Soru 11 ve 13'e Ait Ki-Kare Analiz Sonucu

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	106,363 ^a	6	,001
Likelihood Ratio	106,996	6	,001
Linear-by-Linear Association	84,957	1	,001
N of Valid Cases	474		

a. 2 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,28.

Çizelge 4.30'da elde edilen veriler sonucunda ulaşılan Ki-Kare test sonuçları Çizelge 4.31'deki gibidir. Bu sonuçlara göre tablo altında yer alan a değerinde 2 hücrenin (%16,7) 5'den küçük değerler içerdiği sonucuna ulaşılmıştır. %20 altında değer çıktığı için analizin yorumlanmasında Pearson Chi-Square oranını dikkate almamız gerekmektedir. Oluşturulan H0 hipotezinin red bölgesi %5 anlamlık düzeyinde 0-0,05 arasındadır. Pearson Chi-Square değeri 0,001 olduğu için bu oran H0 red bölgesindedir. Dolayısı ile H0 yokluk hipotezi red edilir ve oluşturulan H1 varlık hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H1: Muhasebe ders saati ile bilgisayarlı muhasebe yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık vardır.** Yani muhasebe ders saati arttıkça, öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersinden aldığı verim sonucunda, iş yerlerinde uygulamaları daha kolay olmaktadır.

7-Öğrencilerin meslekle ilgili okullara yönlendirilmesinde ailelerin rolünün olup olmadığını incelemek de araştırma kapsamındadır. Öğrencilere ailelerinde MTAL mezunu olup olmadığı sorularının sorulması ve bu soru ile bağlantılı MTAL tercihlerini nasıl yaptıkları soruları yöneltilmiştir. Analiz şu şekildedir;

H0: Hanede MTAL mezununun varlığı ile öğrencinin MTAL’da eğitim almayı seçmesinde anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: Hanede MTAL mezununun varlığı ile öğrencinin MTAL’da eğitim almayı seçmesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan cevaplar;

Soru 4: Hanenizde Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu var mı?
Cevabınız evet ise akrabalık derecesi nedir? Örneğin; anne, baba, amca...

( ) Evet (.....)( ) Hayır

Soru 15: Mesleki ve Teknik Anadolu lisesinde eğitim almayı seçmenizde etkili olan nedir?

a) Ailem b) Kendi tercihim c) Çevremdeki mezunlar d) Diğer

Çizelge 4.32: Soru 4 ve 15’e Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
S4- MTAL mezunu var mı? * S15- MTAL'da eğitim almayı seçmenizde etkili olan nedir?	474	100,0%	0	0,0%	474	100,0%

Çizelge 4.32’de görüldüğü üzere öğrencilere ailelerinde MTAL mezunu olup olmadığı ve MTAL’da eğitim almayı seçmelerinde etkili olan şeyin ne olduğu sorulmuştur. Sorulan 474 sorunun tamamı geçerlidir. Geçersiz cevap bulunmamaktadır.

Çizelge 4.33: Öğrencilerin Soru 4 ve 15'e Verdiği Cevaplar

			S15- MTAL'da eğitim almayı seçmenizde etkili olan nedir?				Total
			Ailem	Kendi Tercihim	Çevremdeki Mezunlar	Diğer	
S4- MTAL mezunu var mı?	Evet	Count	28	79	32	30	169
		Expected Count	26,4	74,5	35,7	32,4	169,0
		% within S4-MTAL mezunu var mı?	16,6%	46,7%	18,9%	17,8%	100,0%
		% within S15-MTAL'da eğitim almayı seçmenizde etkili olan nedir?	37,8%	37,8%	32,0%	33,0%	35,7%
		% of Total	5,9%	16,7%	6,8%	6,3%	35,7%
	Hayır	Count	46	130	68	61	305
		Expected Count	47,6	134,5	64,3	58,6	305,0
		% within S4-MTAL mezunu var mı?	15,1%	42,6%	22,3%	20,0%	100,0%
		% within S15-MTAL'da eğitim almayı seçmenizde etkili olan nedir?	62,2%	62,2%	68,0%	67,0%	64,3%
		% of Total	9,7%	27,4%	14,3%	12,9%	64,3%
Total	Count	74	209	100	91	474	
	Expected Count	74,0	209,0	100,0	91,0	474,0	
	% within S4-MTAL mezunu var mı?	15,6%	44,1%	21,1%	19,2%	100,0%	
	% within S15-MTAL'da eğitim almayı seçmenizde etkili olan nedir?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	15,6%	44,1%	21,1%	19,2%	100,0%	

Çizelge 4.33'e göre öğrencilerin 169'unun ailesinde ya da yakınlarında MTAL mezunu bulunmakta iken, 305'inde bulunmamaktadır. Ailesinde MTAL mezunu bulunan 169 öğrencinin 28'i aile yönlendirmesi, 79'u kendi tercihi, 32'si çevredeki mezunların yönlendirmesi, 30'u da diğerlerinin yönlendirmesi ile

MTAL’da eğitim almayı seçmiştir. Ailesinde MTAL mezunu bulunmayan, hayır cevabını veren 305 kişinin 46’sı aile yönlendirmesi, 130’u kendi tercihi, 68’i çevredeki mezunların yönlendirmesi, 61’i da diğerlerinin yönlendirmesi ile MTAL’da eğitim almayı seçmiştir. Bu veriler sonucunda oluşturulan Ki-Kare analizi şu şekildedir;

Çizelge 4.34: Soru 4 ve 15’e Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,441 ^a	3	,696
Likelihood Ratio	1,450	3	,694
Linear-by-Linear Association	1,005	1	,316
N of Valid Cases	474		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 26,38.

Çizelge 4.33’deki veriler ile oluşturulan Çizelge 4.34’e bakıldığında tablo alt kısmında yer alan a değeri 0 olarak görülmektedir. Bu değer %20’den küçük olduğu için analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonuçlarını dikkate almamız gerekmektedir. %5 anlamlılık düzeyinde H0 yokluk hipotezinin red bölgesi olan, H1 varlık hipotezinin kabul bölgesi olan 0-0,05 arası ,analiz sonucunda yorumu yapmaya olanak sağlamaktadır. Pearson Chi-Square değeri 0,696 (%69,6)>0,05 (%5) olduğu için H0 yokluk hipotezi red edilemez. Sonuç olarak; **H0: Hanede MTAL mezununun varlığı ile öğrencinin MTAL’da eğitim almayı seçmesinde anlamlı bir farklılık yoktur.** Hanedeki MTAL mezun olup olmaması öğrencilerin MTAL’da eğitim alması tercihini etkilememektedir.

8-MTAL eğitimi alan öğrenciler lisede seçtikleri alanda bir takım yeterliliklere sahip olmaktadır. Meslekleri yükseköğretim kurumlarına geçmeden öğrenebilmekte ve fikirleri olan mesleklerle ilgili yükseköğretim eğitimi alıp almayacaklarına karar verebilmektedirler. MTAL’da aldıkları muhasebe eğitimindeki amaçları ile üniversitede eğitimini almak istedikleri alanlar arasında bağlantının olup olmadığının incelenmesi de MTAL eğitiminin

yükseköğretime geçişte etkisini göstermektedir. Bu amaç kapsamında MTAL eğitiminin yükseköğretime geçişte etkisi çalışma kapsamında yöneltilen sorular ve elde edilen cevaplar sonucunda ortaya konulmaya çalışılmıştır. Analizler şu şekildedir;

H0: MTAL eğitim alma amacı ile üniversite tercihi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: MTAL eğitim alma amacı ile üniversite tercihi arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan sorular;

Soru 16: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde eğitim almadaki amacınız nedir?

( ) Muhasebe meslek mensubu olmak ( ) Meslekle ilgili bir işe girmek

( ) Sadece Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi diplomasına sahip olmak

Soru: 17: Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz?

a) Muhasebe b) Diğer c) Üniversite eğitimi almak istemiyorum

Not: Soru 16'da (c) şıkkı iptal edilmiştir. Öğrencilere anket soruları yöneltilirken bu sorunun dikkate alınmaması gerektiği belirtilmiştir. Bu soru MTAL öğrencilerin yükseköğretime sınavsız geçiş haklarının kaldırılmasından dolayı iptal edilmiş ve tüm çalışmada saf dışı bırakılmıştır.

Çizelge 4.35: Soru 16 ve 17'ye Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

---

Case Processing Summary

	Cases		Missing		Total	
	Valid					
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
S16- MTAL'da eğitim alma amacınız nedir? *	474	100,0%	0	0,0%	474	100,0%
S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz?						

Çizelge 4.35'de görüldüğü üzere 474 anketöre yöneltilen her iki soruda da geçersiz cevap bulunmamaktadır. Tüm cevaplar dikkate alınmıştır.

Çizelge 4.36: Öğrencilerin Soru 16 ve 17'ye Verdikleri Cevaplar

S16- MTAL'da eğitim alma amacınız nedir? * S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz? Crosstabulation

			S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz?			Total
			Muhasebe	Diğer	Üniversite Eğitimi Almak İstemiyorum	
S16- MTAL'da eğitim alma amacınız nedir?	Muhasebe Meslek Mensubu Olmak	Count	96	51	10	157
		% within S16- MTAL'da eğitim alma amacınız nedir?	61,1%	32,5%	6,4%	100,0%
		% within S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz?	74,4%	22,6%	8,4%	33,1%
		% of Total	20,3%	10,8%	2,1%	33,1%
	Meslekle İlgili Bir İşe Girmek	Count	25	76	31	132
		% within S16- MTAL'da eğitim alma amacınız nedir?	18,9%	57,6%	23,5%	100,0%
		% within S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz?	19,4%	33,6%	26,1%	27,8%
		% of Total	5,3%	16,0%	6,5%	27,8%
	Sadece MTAL Diplomasına Sahip Olmak	Count	8	99	78	185
		% within S16- MTAL'da eğitim alma amacınız nedir?	4,3%	53,5%	42,2%	100,0%
		% within S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz?	6,2%	43,8%	65,5%	39,0%
		% of Total	1,7%	20,9%	16,5%	39,0%
Total	Count	129	226	119	474	
	% within S16- MTAL'da eğitim alma amacınız nedir?	27,2%	47,7%	25,1%	100,0%	
	% within S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	27,2%	47,7%	25,1%	100,0%	

Çizelge 4.36’da görüldüğü üzere öğrencilere ‘S16- MTAL’da eğitim almaktaki amacınız nedir? ve S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz?’ soruları yöneltilmiş ve alınan cevaplar analiz edilmiştir. Çizelge 4.36’ya göre; muhasebe meslek mensubu olmak isteyen 157 öğrencinin; 96’sı muhasebe alanında, 51’i diğer alanlarda eğitim almak istediğini belirtmiştir. Ayrıca geriye kalan 10 öğrenci de üniversite eğitimi almak istemediğini belirtmiştir. Yine bu tabloya göre; meslekle ilgili bir işe girmek isteyen 132 öğrencinin; 25’i muhasebe alanında, 76’sı diğer alanlarda eğitim almak istediğini belirtmiştir. Geriye kalan 31 öğrenci ise üniversite eğitimi almak istemediğini belirtmiştir. Yine tabloya göre; sadece Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi diplomasına sahip olmak istediği için bu liseye geldiğini belirten 185 öğrencinin; 8’i muhasebe alanında, 99’u diğer alanlarda eğitim almak istediğini belirtmiştir. Geriye kalan 78 öğrencinin ise üniversite eğitimi almak istemediği verdiği cevaplar neticesinde görülmektedir. Toplamda 474 öğrencinin 129’u muhasebe, 226’sı ise diğer alanlarda yükseköğretim görmek istediği, 119’unun da yükseköğretime gitmek istemediği görülmektedir. Bu sonuçlar neticesinde Ki-Kare analizi şu şekilde oluşmuştur;

Çizelge 4.37: Soru 16 ve 17’ye Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	160,524 ^a	4	,001
Likelihood Ratio	169,554	4	,001
Linear-by-Linear Association	137,528	1	,001
N of Valid Cases	474		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 33,14.

Çizelge 4.37’de görüldüğü üzere a değeri 0 gözükmemektedir ve bu da Çizelge 4.36’da hiçbir hücrenin 5’den küçük olmadığını göstermekle birlikte analiz sonuçlarının Pearson Chi-Square ile değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. %5 anlamlılık düzeyinde H0 yokluk hipotezi red bölgesi, H1 varlık hipotezi kabul bölgesi olan 0-0,05 arası değerler analiz sonucunda ortaya çıktığı Çizelge 4.37’de Pearson Chi-Square değerinin 0,001 olmasında görülmektedir. Dolayısıyla H0 yokluk hipotezi $0,001 < 0,05$ olduğu için red

edilir, H1 varlık hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H1: MTAL eğitim alma amacı ile üniversite tercihi arasında anlamlı bir farklılık vardır.** MTAL eğitimi almasına karşın muhasebe bölümünü tercih etmeyenler, katılımcıların neredeyse yarısını oluşturmaktadır. Üniversite eğitiminde muhasebe alanın seçilmemesi okullarda verilen muhasebe eğitiminin kalitesizliği ve mesleğin zorluğundan ortaya çıkmaktadır.

9-MTAL'da mesleki eğitimin verildiğini önceki bölümlerde belirtilmişti. Ders içerikleri ile birlikte liseden mezun olan öğrencilerin bir takım mesleki yeterlilikleri ve mesleki bilgileri bulunmaktadır. Elde edilen bu yetkinlik ve bilgi birikimlerinin üniversite eğitiminde fayda sağlayıp sağlamayacak oldukları öğrencilere yapılan araştırma ile ortaya konulmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin üniversite gitme istekleri ile aldıkları muhasebe eğitiminin üniversitede fayda sağlayıp sağlamayacak olduğu düşünceleri arasında anlamlılık olup olmadığı araştırma kapsamında incelenmiştir ve analizin sonucunda elde edilen bulgular şu şekildedir;

H0: Üniversite tercihleri ile MTAL muhasebe eğitiminin üniversitede sağlayacağı fayda arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: Üniversite tercihleri ile MTAL muhasebe eğitiminin üniversitede sağlayacağı fayda arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan cevaplar;

Soru: 17: Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz?

a) Muhasebe b) Diğer c) Üniversite eğitimi almak istemiyorum

Soru 18: Mesleki ve Teknik Anadolu lisesinde aldığımız muhasebe eğitiminin üniversitede alacağımız muhasebe eğitime faydası olacağını düşünüyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

Çizelge 4.38: Soru 17 ve 18'e Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

	Cases		Missing		Total	
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz? *	474	100,0%	0	0,0%	474	100,0%
S18- MTAL muhasebe eğitimi üniversite muhasebe eğitimine fayda sağlar mı?						

Çizelge 4.38'de görüldüğü üzere 474 anketöre yöneltilen her iki soruda da geçersiz cevap bulunmamaktadır. Tüm cevaplar dikkate alınmıştır.

Çizelge 4.39: Öğrencilerin Soru 17 ve 18'e Verdiği Cevaplar

S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz? * S18- MTAL muhasebe eğitimi üniversite muhasebe eğitimine fayda sağlar mı? Crosstabulation			S18- MTAL muhasebe eğitimi üniversite muhasebe eğitimine fayda sağlar mı?	Total	
		Count	Evet	Hayır	
S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz?	Muhasebe	Count	91	38	129
		% within S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz?	70,5%	29,5%	100,0%
		% within S18- MTAL muhasebe eğitimi üniversite muhasebe eğitimine fayda sağlar mı?	37,3%	16,5%	27,2%
		% of Total	19,2%	8,0%	27,2%
S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz?	Diğer	Count	125	101	226
		% within S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz?	55,3%	44,7%	100,0%
		% within S18- MTAL muhasebe eğitimi üniversite muhasebe eğitimine fayda sağlar mı?	51,2%	43,9%	47,7%
		% of Total	26,4%	21,3%	47,7%

Çizelge 4.39: (devamı) Öğrencilerin Soru 17 ve 18'e Verdiği Cevaplar

S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz? * S18- MTAL muhasebe eğitimi üniversite muhasebe eğitimine fayda sağlar mı? Crosstabulation			S18- MTAL muhasebe eğitimi üniversite muhasebe eğitimine fayda sağlar mı?		Total
			Evvet	Hayır	
Total	Üniversite Eğitimi	Count	28	91	119
	Almak İstemiyorum	% within S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz?	23,5%	76,5%	100,0%
		% within S18- MTAL muhasebe eğitimi üniversite muhasebe eğitimine fayda sağlar mı?	11,5%	39,6%	25,1%
		% of Total	5,9%	19,2%	25,1%
		Count	244	230	474
		% within S17- Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz?	51,5%	48,5%	100,0%
	% within S18- MTAL muhasebe eğitimi üniversite muhasebe eğitimine fayda sağlar mı?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	51,5%	48,5%	100,0%	

Çizelge 4.39'a göre üniversitede muhasebe bölümüne gitmek isteyen 129 öğrencinin 91'i aldıkları eğitimin üniversitede fayda sağlayacağını düşünürken; 38 öğrenci fayda sağlamayacağını düşünmektedir. Diğer bölümlere gitmek isteyen 226 öğrencinin 125'i aldıkları eğitimin üniversitede fayda sağlayacağını düşünürken; 101 öğrenci fayda sağlamayacağını düşünmektedir. Üniversiteye gitmeyi düşünmeyen 119 öğrencinin 28'i aldıkları eğitimin üniversitede fayda sağlayacağını düşünürken; 91 öğrenci fayda sağlamayacağını düşünmektedir. Bu sonuçlar ile oluşan Ki-Kare analizi şu şekildedir.

Çizelge 4.40: Soru 17 ve 18'e Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	57,313 ^a	2	,001
Likelihood Ratio	59,691	2	,001
Linear-by-Linear Association	53,961	1	,001
N of Valid Cases	474		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 57,74.

Çizelge 4.40'da görüldüğü üzere a değeri 0 gözükmemektedir ve bu da Çizelge 4.39'de hiçbir hücrenin 5'den küçük olmadığını göstermekle birlikte analiz sonuçlarının Pearson Chi-Square ile değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. %5 anlamlılık düzeyinde H0 yokluk hipotezi red bölgesi, H1 varlık hipotezi kabul bölgesi olan 0-0,05 arası değerler analiz sonucunda ortaya çıktığı Çizelge 4.40'da Pearson Chi-Square değerinin 0,001 olmasında görülmektedir. Dolayısıyla H0 yokluk hipotezi $0,001 < 0,05$ olduğu için red edilir, H1 varlık hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H1: Üniversite tercihleri ile MTAL'daki muhasebe eğitiminin, üniversitede alacakları eğitimde, sağlayacağı fayda arasında anlamlı bir farklılık vardır.** Üniversiteye gitmek isteyenler ile gitmek istemeyenlerin veya farklı bir bölüme gitmek isteyenlerin, MTAL'da aldıkları eğitimin faydasına göre tercihleri şekillenmektedir.

10-MTAL öğrencileri, çalışmanın 2. Bölümünde gösterildiği gibi her sınıfta kademeli olarak mesleki eğitim dersi almaktadırlar. Her sınıf ilerleyişinde mesleki yeterlilikleri artmakta ve daha fazla mesleki bilgi sahibi olmaktadır. Dolayısıyla öğrencilerin sınıflara göre bilgi birikimleri değişebildiği gibi düşünceleri de değişiklik gösterebilmektedir. Öğrencilerin sınıflara göre mezun olduktan sonraki iş hayatında MTAL'da okumuş olmanın faydalı olup olmayacağı da araştırma kapsamında incelenmiştir. Analiz sonuçları şu şekildedir;

H0: Sınıfların, MTAL mezuniyeti sonrası iş bulmada sağlayacağı fayda sorularına verdiği cevaplar arası anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: Sınıfların, MTAL mezuniyeti sonrası iş bulmada sağlayacağı fayda sorularına verdiği cevaplar arası anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan sorular;

Soru 2: Sınıfınız

( ) 10. Sınıf ( ) 11. Sınıf ( ) 12. Sınıf

Soru 19: Mesleki ve Teknik Anadolu lisesinden mezun olmanın iş bulmada size fayda sağlayacağını düşünüyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

Çizelge 4.41: Soru 2 ve 19'a Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

Case Processing Summary						
	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
S2- Sınıfınız nedir? *	474	100,0%	0	0,0%	474	100,0%
S19- MTAL mezunu olmanın iş bulmada size faydası olur mu?						

Çizelge 4.41'de görüldüğü üzere 474 örnekleme yöneltilen her iki soruda da geçersiz cevap bulunmamaktadır. Tüm cevaplar dikkate alınmıştır.

Çizelge 4.42: Öğrencilerin Soru 2 ve 19'a Verdiği Cevaplar

S2- Sınıfınız nedir? * S19- MTAL mezunu olmanın iş bulmada size faydası olur mu? Crosstabulation						
			S19- MTAL mezunu olmanın iş bulmada size faydası olur mu?		Total	
			Evett	Hayır		
S2- Sınıfınız nedir?	10. Sınıf	Count	109	51	160	
		% within S2- Sınıfınız nedir?	68,1%	31,9%	100,0%	
		% within S19- MTAL mezunu olmanın iş bulmada size faydası olur mu?	36,0%	29,8%	33,8%	
		% of Total	23,0%	10,8%	33,8%	
	11. Sınıf	Count	106	50	156	
		% within S2- Sınıfınız nedir?	67,9%	32,1%	100,0%	
		% within S19- MTAL mezunu olmanın iş bulmada size faydası olur mu?	35,0%	29,2%	32,9%	
		% of Total	22,4%	10,5%	32,9%	
	12. Sınıf	Count	88	70	158	
		% within S2- Sınıfınız nedir?	55,7%	44,3%	100,0%	
		% within S19- MTAL mezunu olmanın iş bulmada size faydası olur mu?	29,0%	40,9%	33,3%	
		% of Total	18,6%	14,8%	33,3%	
Total	Count	303	171	474		
	% within S2- Sınıfınız nedir?	63,9%	36,1%	100,0%		
	% within S19- MTAL mezunu olmanın iş bulmada size faydası olur mu?	100,0%	100,0%	100,0%		
	% of Total	63,9%	36,1%	100,0%		

Çizelge 4.42'e göre 160 10. Sınıf öğrencisinin; 109'u MTAL mezuniyetinin iş bulmada fayda sağlayacağını, 51 'i ise fayda sağlamayacağını belirtmiştir. Yine 156 11. Sınıf öğrencisinin; 106'sı MTAL mezuniyetinin iş bulmada fayda sağlayacağını, 50 'si ise fayda sağlamayacağını belirtmiştir. 158 12. Sınıf öğrencisinin ise; 88'i MTAL mezuniyetinin iş bulmada fayda sağlayacağını, 70'i ise fayda sağlamayacağını belirtmiştir. Bu sonuçlara göre Ki-Kare analizi şu şekilde olmuştur;

Çizelge 4.43: Soru 2 ve 19'a Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,958 ^a	2	,031
Likelihood Ratio	6,875	2	,032
Linear-by-Linear Association	5,293	1	,021
N of Valid Cases	474		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 56,28.

Çizelge 4.43'de görüldüğü üzere a değeri 0 gözükmemektedir ve bu da Çizelge 4.42'de hiçbir hücrenin 5'den küçük olmadığını göstermekle birlikte analiz sonuçlarının Pearson Chi-Square ile değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. %5 anlamlılık düzeyinde H0 yokluk hipotezi red bölgesi, H1 varlık hipotezi kabul bölgesi olan 0-0,05 arası değerler analiz sonucunda ortaya çıktığı Çizelge 4.43'de Pearson Chi-Square değerinin 0,031 olmasında görülmektedir. Dolayısıyla H0 yokluk hipotezi $0,031 < 0,05$ olduğu için red edilir, H1 varlık hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H1: Sınıfların, MTAL mezuniyeti sonrası iş bulmada sağlayacağı fayda sorularına verdiği cevaplar arası anlamlı bir farklılık vardır.** Yani sınıflar değiştikçe öğrencilerin MTAL mezunu olmada sağlayacağı yarar konusunda fikirleri değişmektedir. Sınıfların tümünün toplam cevaplarına bakıldığında bütün öğrenciler içinde büyük bir çoğunluğun (% 63,9) fayda sağlayacağı görüşü ortaya çıkmıştır. Öğrencilere göre mezuniyet sonrası okul türünün iş bulmada faydası bulunmaktadır.

11-Mesleki eğitimin ağırlıklı olarak verildiği MTAL lise türlerinde meslek öğretmenlerinin yeterliliği de araştırma kapsamında incelenmiştir. Verilen muhasebe eğitimine karşılık öğretmen yeterliliği öğrencilerin verdiği cevaplar karşısında analiz edilerek şu sonuçlara ulaşılmıştır;

H0: Muhasebe ders saati ile mesleki eğitim öğretmen sayısı arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: Muhasebe ders saati ile mesleki eğitim öğretmen sayısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan sorular;

Soru 11: Muhasebe derslerinin ders saati sayısı, aldığınız muhasebe eğitimi için yeterli midir?

a) Yeterli b) Kısmen yeterli c) Yetersiz d) Fikrim yok

Soru 20: Okulunuzda mesleki eğitim derslerine giren öğretmen sayısını yeterli buluyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

Çizelge 4.44: Soru 11 ve 20'ye Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

Case Processing Summary		Cases		Missing		Total	
		Valid	Percent	N	Percent	N	Percent
		N					
S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi? * S20- Mesleki derslerinize giren öğretmen sayısı yeterli mi?		474	100,0%	0	0,0%	474	100,0%

Çizelge 4.44'de görüldüğü üzere 474 örnekleme yöneltile her iki soruda da geçersiz cevap bulunmamaktadır. Tüm cevaplar dikkate alınmıştır.

Çizelge 4.45: Öğrencilerin Soru 11 ve 20'ye Verdiği Cevaplar

S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi? * S20- Mesleki derslerinize giren öğretmen sayısı yeterli mi? Crosstabulation			S20- derslerinize öğretmen sayısı yeterli mi?	Mesleki giren öğretmen sayısı yeterli mi?	Total
			Evet	Hayır	
S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi?	Yeterli	Count	178	40	218
		% within S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi?	81,7%	18,3%	100,0%
		% within S20- Mesleki derslerinize giren öğretmen sayısı yeterli mi?	64,7%	20,1%	46,0%
		% of Total	37,6%	8,4%	46,0%
	Kısmen Yeterli	Count	55	90	145
		% within S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi?	37,9%	62,1%	100,0%
		% within S20- Mesleki derslerinize giren öğretmen sayısı yeterli mi?	20,0%	45,2%	30,6%
		% of Total	11,6%	19,0%	30,6%
	Yetersiz	Count	34	64	98
		% within S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi?	34,7%	65,3%	100,0%
		% within S20- Mesleki derslerinize giren öğretmen sayısı yeterli mi?	12,4%	32,2%	20,7%
		% of Total	7,2%	13,5%	20,7%
Fikrim Yok	Count	8	5	13	
	% within S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi?	61,5%	38,5%	100,0%	
	% within S20- Mesleki derslerinize giren öğretmen sayısı yeterli mi?	2,9%	2,5%	2,7%	
	% of Total	1,7%	1,1%	2,7%	
Total	Count	275	199	474	
	% within S11- Muhasebe derslerinin saatleri muhasebe eğitimi için yeterli mi?	58,0%	42,0%	100,0%	
	% within S20- Mesleki derslerinize giren öğretmen sayısı yeterli mi?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	58,0%	42,0%	100,0%	

Çizelge 4.45'e göre meslek derslerinin saatini yeterli bulan 218 kişinin 178'i derslere giren öğretmen sayısını da yeterli bulurken, 40 kişi öğretmen sayısını yetersiz bulmuştur. Muhasebe ders saatini kısmen yeterli bulan 145 öğrencinin;55'i öğretmen sayısını yeterli bulurken, 90'ın öğretmen sayısını da yetersiz bulmuştur. Muhasebe ders saatini yetersiz bulan 98 öğrencinin 34'ü öğretmen sayısını yeterli bulurken, 98'i öğretmen sayısını da yetersiz bulmuştur. Muhasebe ders saati konusunda fikri olmayan 13 kişinin 8'i öğretmen sayısını yeterli bulurken, 5'i öğretmen sayısını yetersiz bulmuştur. Bu sonuçlarla birlikte Ki-Kare analizi şu şekilde oluşmuştur;

Çizelge 4.46: Soru 11 ve 20'ye Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	95,963 ^a	3	,001
Likelihood Ratio	100,723	3	,001
Linear-by-Linear Association	63,290	1	,001
N of Valid Cases	474		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,46.

Çizelge 4.46'da görüldüğü üzere a değeri 0 gözükmemektedir ve bu da Çizelge 4.45'de hiçbir hücrenin 5'den küçük olmadığını göstermekle birlikte, analiz sonuçlarının Pearson Chi-Square ile değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. %5 anlamlılık düzeyinde H0 yokluk hipotezi red bölgesi, H1 varlık hipotezi kabul bölgesi olan 0-0,05 arası değerler analiz sonucunda ortaya çıktığı Çizelge 4.46'da Pearson Chi-Square değerinin 0,001 olmasında görülmektedir. Dolayısıyla H0 yokluk hipotezi $0,001 < 0,05$ olduğu için red edilir, H1 varlık hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H1: Muhasebe ders saati ile mesleki eğitim öğretmen sayısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.** Ders saatini yeterli ya da kısmen yeterli olarak gören % 76,6 oran bulunmaktadır. Öğretmen sayısını yeterli bulanların oranı ise % 58'dir. Dolayısıyla ile ders saatini yeterli bulanlar ile öğretmen sayısını yeterli bulanlar arasında çok fark vardır. Fakat her iki durumda da genelde her iki durumun da yeterli olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.3.1.2 Öğrenci anketi; işletmelerde beceri eğitimi (12. sınıf muhasebe ve finans alanı) değerlendirmesi

Ülkemizde, bazı okul türlerinde; aldıkları eğitimleri uygulamalı olarak işletmelerde de alan okullar vardır. Bu okullardan birisi de Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri'dir. Bu liselerde, 9. Sınıfta ortak ders eğitimleri verildikten sonra 10 ve 11. Sınıflarda mesleki ağırlıklı dersler verilmektedir. 12. Sınıflarda ise; 2. Bölüm'de bahsedildiği gibi işletmelerde beceri eğitimi (Staj uygulaması) yapılmaktadır. Haftanın belli günlerinde işyerlerine gidilerek okullarda aldıkları eğitimleri işletmelerde uygulamak ve iş piyasasında tecrübe sahibi olmak için okul veya kendileri tarafından belirlenen işletmelerde uygulama yaparlar. Muhasebe ve Finans alanı içinde geçerli olan bu uygulamada amaç: öğrencileri, mezun olduktan sonraki yaşamlarda piyasa şartlarına uyum sağlamaktır.

Bu uygulamanın işleyişi hakkında önceki konularda bilgiler verilmiştir. Bu bölümde ise; bu okullardan elde edilen örneklem ile muhasebe ve finansman alanı işletmelerde beceri eğitimi ile ilgili araştırmalar yapılmıştır. 12. Sınıf öğrencilerine yapılan araştırmada, çalışma kapsamında ulaşılan 12. Sınıf öğrencilerine anket soruları yöneltilmiştir. Anketin bu bölümü 10 sorudan oluşmaktadır. Toplanan cevaplar sonucunda, elde edilen sonuçlar Ki-Kare testine tabi tutularak oluşturulan problemler açıklanmıştır.

Çizelge 4.1. de yer verilen okulların işaretli olanları, Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğü izni ile muhasebe ve finans alanı bulunan ve ulaşılarak anket sorularının yöneltildiği okullardır. Bu okullardan muhasebe ve finansman alanı 12. Sınıf olarak 158 öğrenciye ulaşılmış ve elde edilen sonuçlar ile oluşturulan işletmelerde beceri eğitimi hipotezleri açıklanmıştır.

Çalışma kapsamında Çizelge 4.7'de görüldüğü üzere toplamda 158 12. Sınıf öğrencisine ulaşılmıştır. Bu öğrenciler toplam örneklem içinde % 33,3'lük kısmı oluşturmaktadır. 158 öğrencinin 69'u kız, 89'u erkektir. Çizelge 4.9'a göre; 69 kız; toplam örneklem içinde (474) % 14,56'lık, 12. Sınıf örnekleminde (158) ise % 43,67'lik bir paya sahiptir. Yine Çizelge 4.8'e göre; 89 erkek; toplam örneklem içinde (474) % 18,77'lik, 12. Sınıf örnekleminde (158) ise % 56,33'lük bir paya sahiptir.

Bu öğrencilere yöneltilen Ek 2’de yer alan soruların güvenilirlik analizi yapılarak analiz işlemine geçilmiştir. Güvenilirlik test yöntemi olarak Cronbach's Alpha değeri kullanılmıştır. Güvenilirlik analizi, daha önceden belirlenmiş bir ölçek türüne göre hazırlanmış ankete verilen yanıtların tutarlılığını ölçer. Güvenilirlik analizi için kullanılan temel analiz Cronbach Alpha (α) değerinin bulunmasıdır. Her bir madde için tek bir α değeri olabileceği gibi, tüm soruların ortalama bir α değeri de olabilir. Tüm sorular için elde edilen α değeri o anketin toplam güvenilirliğini gösterir. Güvenilirlik kategorileri Çizelge 4.3’de verilmiştir. (Ekonomi A. 2019);

Çalışmamızda 12. Sınıflara uygulanan İşletmelerde Beceri Eğitimi soruları güvenilirlik testine tabi tutulmuştur. Güvenilirlik test sonuçları şu şekildedir;

Çizelge 4.47: Öğrenci İşletmelerde Beceri Eğitimi Anketi Güvenilirlik Analizi

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	158	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	158	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
,760	9

Ankete katılan 158 12. Sınıf öğrencisinin sorulara verdiği cevaplara uygulanan güvenilirlik testi sonucunda; Cronbach’s Alpha değeri 0,760 olarak çıkmış ve Ek-2’de yer alan 9 soruya uygulanmıştır (30. soru düşüncelerdir. Çoktan seçmeli değildir). Çizelge 4.3: Güvenilirlik kategorileri tablosunda görüldüğü üzere a değerimiz; $0,7 < a < 8$ Kabul edilebilir seviyesindedir. Sonuç olarak 158 12. Sınıf öğrencisinin İşletmelerde Beceri Eğitimi için verdiği cevaplara güven kabul edilebilir seviyesindedir.

Güvenilirlik analizinin kabul edilebilir seviyesinde çıkması ankete olan güvenin derecesini ölçmektedir. Elde edilen bu sonuçtan sonra analiz işlemine geçilmiştir. Öğrencilere yöneltilen İşletmelerde Beceri Eğitimi için oluşturulan hipotezlerin analiz sonuçları şu şekildedir;

1-Öğrenciler, beceri eğitimlerini birçok işletme türlerinde yapabilmektedirler. Bu işletmelerin bazılarında öğrencilerin eğitimi için destek olması gereken sorumlu eğitmenleri bulunmaktadır, bazılarında ise bulunmamaktadır. Beceri eğitimi yaptıkları kurum ile eğitmen olup olmaması arasındaki ilişkinin araştırılması ve bir fark olup olmadığının ortaya konması gerekmektedir. Araştırma kapsamında yöneltilen sorulara öğrencilerin verdikleri cevaplar neticesinde araştırma kapsamında bu konu incelenmiş ve elde edilen verilerle oluşturulan hipotezler açıklanmıştır. Analiz sonuçları şu şekildedir;

H0: Beceri Eğitimi türü ile öğrencilerle ilgilenen eğitmen olup olmaması arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: Beceri Eğitimi türü ile öğrencilerle ilgilenen eğitmen olup olmaması arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan sorular;

Soru 21: Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir?

a) Muhasebe bürosu b) Kamu işletmesi ..... c) Özel işletme (muhasebe bürosu dışında)

Soru 23: Beceri eğitimi yaptığınız kurumda sizinle yakından ilgilenen bir eğitmeniniz var mı?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

Çizelge 4.48: Soru 21 ve 23'e Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

	Cases		Missing		Total	
	Valid N	Percent	N	Percent	N	Percent
S21-Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir? * S23-Beceri eğitimi yaptığınız kurumda sizinle ilgilenen bir eğitmen var mı?	158	100,0%	0	0,0%	158	100,0%

Çizelge 4.48'de görüldüğü üzere öğrencilere 'S21- Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir? ve S23- Beceri eğitimi yaptığınız kurumda sizinle ilgilenen bir eğitmen var mı?' sorularına 158 12. Sınıf öğrencisi de cevap vermiştir ve cevapların tamamı da kabul edilmiştir.

Çizelge 4.49: Öğrencilerin Soru 21 ve 23'e Verdiği Cevaplar

S21-Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir? * S23-Beceri eğitimi yaptığınız kurumda sizinle ilgilenen bir eğitmen var mı? Crosstabulation			S23-Beceri eğitimi yaptığınız kurumda sizinle ilgilenen bir eğitmen var mı?			Total	
			Evet	Kısmen	Hayır		
S21-Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir?	Muhasebe bürosu	Count	26	25	17	68	
		% within S21-Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir?	38,2%	36,8%	25,0%	100,0%	
		% within S23-Beceri eğitimi yaptığınız kurumda sizinle ilgilenen bir eğitmen var mı?	51,0%	42,4%	35,4%	43,0%	
		% of Total	16,5%	15,8%	10,8%	43,0%	
		Kamu işletmesi	Count	15	15	10	40
			% within S21-Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir?	37,5%	37,5%	25,0%	100,0%
	% within S23-Beceri eğitimi yaptığınız kurumda sizinle ilgilenen bir eğitmen var mı?		29,4%	25,4%	20,8%	25,3%	
	Özel işletme (muhasabe bürosu dışında)	Count	9,5%	9,5%	6,3%	25,3%	
		% within S21-Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir?	10	19	21	50	
		% within S23-Beceri eğitimi yaptığınız kurumda sizinle ilgilenen bir eğitmen var mı?	20,0%	38,0%	42,0%	100,0%	
		% of Total	19,6%	32,2%	43,8%	31,6%	
		Total	Count	6,3%	12,0%	13,3%	31,6%
% within S21-Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir?		51	59	48	158		
% within S23-Beceri eğitimi yaptığınız kurumda sizinle ilgilenen bir eğitmen var mı?	32,3%	37,3%	30,4%	100,0%			
% of Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			
% of Total	32,3%	37,3%	30,4%	100,0%			

Çizelge 4.49'a göre muhasebe bürosunda staj yapan 68 öğrencinin, beceri eğitimi yaptığınız kurumda sizinle ilgilenen bir eğitmen var mı? Sorusuna 26'sı evet, 25'i, kısmen, 17'si hayır cevabını vermiştir. Kamu işletmesinde staj yapan 40 öğrencinin, beceri eğitimi yaptığınız kurumda sizinle ilgilenen bir eğitmen var mı? Sorusuna 15'i evet, 15'i, kısmen, 10'u hayır cevabını vermiştir. Özel

işletme (muhasabe bürosu dışında) staj yapan 50 öğrencinin, beceri eğitimi yaptığınız kurumda sizinle ilgilenen bir eğitmen var mı? Sorusuna 10'u evet, 19'u, kısmen, 21'i hayır cevabını vermiştir. Bu cevaplar neticesinde belirlenen hipotezlerin testlerine dair analiz sonuçları şu şekildedir;

Çizelge 4.50: Soru 21 ve 23'e Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,684 ^a	4	,154
Likelihood Ratio	6,822	4	,146
Linear-by-Linear Association	5,289	1	,021
N of Valid Cases	158		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 12,15.

Çizelge 4.49'daki veriler sonucunda oluşturulan Çizelge 4.50'ye göre a değeri 0 çıkmıştır. Bu değer 5'den küçük olduğu için, analiz sonucunda değerlendirmenin Pearson Chi-Square değeri ile açıklanması gerektiğini göstermektedir. %5 anlamlılık düzeyinde H0 yokluk hipotezinin red, H1 varlık hipotezinin kabul edildiği aralık 0-0,05 aralığıdır. Pearson Chi-Square değeri Çizelge 4.50'ye göre 0,154 (% 15,4) olarak çıkmıştır. Dolayısı ile $0,05 < 0,154$ olduğu için H0 hipotezi red edilemez. Sonuç olarak; **H0: Beceri Eğitimi işletme türü ile öğrencilerle ilgilenen eğitmen olup olmaması arasında anlamlı bir farklılık yoktur.** Yani işletmelerde eğitmen olup olmadığı sektöre ya da türe göre değişmemektedir. Kurumsallık, büyüklük vb. faktörler etkili olabilir.

2-12. Sınıf MTAL öğrencileri staj görecekları kurumları kendisi belirleyebildiği gibi okul ya da diğer kişi ve kurumlarca da belirleyebilmektedirler. Koordinatör öğretmenleri, staj yeri belirlemede ve öğrencilerle ilgilenmede okul içinde ve dışında yol göstermekte ve yardımcı olmaktadır. Okulların koordinatör öğretmenleri ile öğrencilere staj yeri bulma arasında bir bağlantının olup olmadığı, yani koordinatör öğretmenlerin öğrencilere staj yeri bulmada yardımcı

olup olmadıkları araştırma kapsamında öğrencilere yöneltilen sorulardan alınan cevaplar ile değerlendirmeye tabi tutulmuş ve şu sonuçlar elde edilmiştir;

H0: Beceri eğitimi yeri belirleme ile koordinatör öğretmenin ilgisi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: Beceri eğitimi yeri belirleme ile koordinatör öğretmenin ilgisi arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırma yapılan sorular;

Soru 22: Beceri eğitimi yaptığınız işletmeyi nasıl belirlediniz?

- a) Kendim b) Aile veya akraba yardımı ile
c) Okul yönetimi ve öğretmenlerin yardımı ile d) Diğer .....

d) Fikrim yok

Soru 29: Koordinatör öğretmeniniz beceri eğitimi süresince sizinle ilgileniyor mu?

- a) İlgileniyor b) Kısmen ilgileniyor c) İlgilenmiyor

Not: 22. Sorunun d) Fikrim yok seçeneği analize devam edilebilmesi için iptal edilmiş ve bu cevaplar diğer seçeneğine cevap verilmiş gibi kabul edilmiştir.

Çizelge 4.51: Soru 22 ve 29'a Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

	Cases		Missing		Total	
	Valid	Percent	N	Percent	N	Percent
S22-Beceri eğitimi yaptığınız işletmeyi nasıl belirlediniz? * S29-Koordinatör öğretmeniniz beceri eğitimi süresince sizinle ilgileniyor mu?	158	100,0%	0	0,0%	158	100,0%

Çizelge 4.51'de görüldüğü üzere öğrencilere 'S22-Beceri eğitimi yaptığınız işletmeyi nasıl belirlediniz? ve S29- Koordinatör öğretmeniniz beceri eğitimi sürecinde sizinle ilgileniyor mu?' soruları yöneltilmiş ve 158 kişinin tamamının verdiği cevaplar geçerli kabul edilmiştir.

Çizelge 4.52: Öğrencilerin Soru 22 ve 29'a Verdikleri Cevaplar

S22-Beceri eğitimi yaptığınız işletmeyi nasıl belirlediniz? * S29- Koordinatör öğretmeniniz beceri eğitimi süresince sizinle ilgileniyor mu? Crosstabulation

		S29- Koordinatör öğretmeniniz beceri eğitimi süresince sizinle ilgileniyor mu?			Total	
			İlgileniyor	Kısmen ilgileniyor	İlgilenmiyor	
S22-Beceri eğitimi yaptığınız işletmeyi nasıl belirlediniz?	Kendim	Count	29	11	11	51
		% within S22-Beceri eğitimi yaptığınız işletmeyi nasıl belirlediniz?	56,9%	21,6%	21,6%	100,0%
		% within S29-Koordinatör öğretmeniniz beceri eğitimi süresince sizinle ilgileniyor mu?	35,4%	22,4%	40,7%	32,3%
	Aile veya akraba yardımı ile	% of Total	18,4%	7,0%	7,0%	32,3%
		Count	17	17	4	38
		% within S22-Beceri eğitimi yaptığınız işletmeyi nasıl belirlediniz?	44,7%	44,7%	10,5%	100,0%
	Okul yönetimi ve öğretmenlerin yardımı ile	% within S29-Koordinatör öğretmeniniz beceri eğitimi süresince sizinle ilgileniyor mu?	20,7%	34,7%	14,8%	24,1%
		% of Total	10,8%	10,8%	2,5%	24,1%
		Count	31	10	10	51
	Diğer	% within S22-Beceri eğitimi yaptığınız işletmeyi nasıl belirlediniz?	60,8%	19,6%	19,6%	100,0%
		% within S29-Koordinatör öğretmeniniz beceri eğitimi süresince sizinle ilgileniyor mu?	37,8%	20,4%	37,0%	32,3%
		% of Total	19,6%	6,3%	6,3%	32,3%
Total	Count	5	11	2	18	
	% within S22-Beceri eğitimi yaptığınız işletmeyi nasıl belirlediniz?	27,8%	61,1%	11,1%	100,0%	
	% within S29-Koordinatör öğretmeniniz beceri eğitimi süresince sizinle ilgileniyor mu?	6,1%	22,4%	7,4%	11,4%	
Total	% of Total	3,2%	7,0%	1,3%	11,4%	
	Count	82	49	27	158	
	% within S22-Beceri eğitimi yaptığınız işletmeyi nasıl belirlediniz?	51,9%	31,0%	17,1%	100,0%	
Total	% within S29-Koordinatör öğretmeniniz beceri eğitimi süresince sizinle ilgileniyor mu?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	51,9%	31,0%	17,1%	100,0%	

Çizelge 4.52'ye göre beceri eğitimi yapacak oldukları kurumları kendileri belirleyen 59 öğrencinin 29'u koordinatör öğretmenin kendisi ile ilgilendiğini, 11'inin kısmen ilgilendiğini, 11'inin de ilgilenmediğini belirtmiştir. Beceri eğitimi yapacak oldukları kurumları aile veya akraba yardımı ile belirleyen 38 öğrencinin 17'si koordinatör öğretmenin kendisi ile ilgilendiğini, 17'inin kısmen ilgilendiğini, 4'ünün de ilgilenmediğini belirtmiştir. Beceri eğitimi yapacak oldukları kurumları okul yönetimi veya öğretmenlerin yardımı ile belirleyen 51 öğrencinin 31'i koordinatör öğretmenin kendisi ile ilgilendiğini, 10'unun kısmen ilgilendiğini, 10'unun de ilgilenmediğini belirtmiştir. Beceri eğitimi yapacak oldukları kurumları bu seçeneklerin dışında diğer faktörler yardımı ile belirleyen 18 öğrencinin 5'i koordinatör öğretmenin kendisi ile ilgilendiğini, 11'inin kısmen ilgilendiğini, 2'sinin de ilgilenmediğini belirtmiştir. Bu cevaplar neticesinde oluşan Ki-Kare sonuçları şu şekildedir;

Çizelge 4.53: Soru 22 ve 29'a Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	16,705 ^a	6	,010
Likelihood Ratio	16,293	6	,012
Linear-by-Linear Association	,131	1	,717
N of Valid Cases	158		

a. 1 cells (8,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,08.

Çizelge 4.53'e göre tablo alt kısmında yer alan a değeri 1 hücre (%8,3) çıkmıştır. Bu değer % 20'den küçük olduğu için analiz sonucunda Pearson Chi-Square ile değerlendirilme yapılması gerekmektedir. %5 anlamlılık düzeyinde H0 yokluk hipotezi red bölgesi 0-0,05 arasındadır. Yani bulunan sonuç eğer bu değerler arasında ise H0 hipotezi red edilerek oluşturulan H1 varlık hipotezi kabul edilir. Çizelge 4.53'e göre Pearson Chi-Square değeri 0,010 (% 01) çıkmıştır. 0,010 değeri 0-0,05 değeri arasında olduğu için H0 yokluk hipotezi red edilir, H1 varlık hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H1: Beceri eğitimi yeri belirleme ile koordinatör öğretmenin ilgisi arasında anlamlı bir farklılık vardır.** Yani öğrenciler beceri eğitimi yapacak oldukları kurumları, koordinatör öğretmenlerinin ilgilerine göre belirlemektedir. Bir başka deyişle

koordinatör öğretmenler, beceri eğitimi yapılacak işletmenin belirlenmesinde etkilidir.

3-Öğrencilerin okullarda aldıkları mesleki eğitimleri çalışmanın önceki bölümlerinde gösterilmişti. Öğrenciler mesleki eğitimlerini piyasa şartlarına göre almaktadır. Uzmanlıklarını geliştirecek dersler okullarda verilmektedir. Staj uygulamasında piyasada, sektörde bu bilgilerini kullanabilme yetkinliklerine sahip olmaktadırlar. Öğrencilerin staj yaptıkları kurumlarda bu bilgilerini kullanmaya fırsat verilip verilmediğinin incelenmesi de yine araştırma kapsamındadır. Öğrencilere yöneltilen sorular neticesinde elde edilen cevaplarla bu durum açıklanmaya ve tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu cevaplar sonucunda yapılan analiz şu şekildedir;

H0: Öğrencilerin işyerinde okulda derslerini gördükleri konularla ilgili işlere yönlendirilmesi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: Öğrencilerin işyerinde okulda derslerini gördükleri konularla ilgili işlere yönlendirilmesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan sorular;

Soru 24: Okulda verilen muhasebe eğitimi ile işletmelerde gördüğünüz beceri eğitimi birbirini tamamlıyor mu?

- a) Tamamlıyor b) Kısmen tamamlıyor
- c) Tamamlamıyor d) Fikrim yok

Soru 27: Beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde mi görevlendiriliyorsunuz?

- a) Evet b) Kısmen c) Hayır

Çizelge 4.54: Soru 24 ve 27'ye Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

	Cases Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
	S24-Okulda verilen muhasebe eğitimi ile işletmelerde gördüğünüz beceri eğitimi birbirini tamamlıyor mu? * S27- Beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde mi görevlendiriliyorsunuz?	158	100,0%	0	0,0%	158

Çizelge 4.54'e göre öğrencilere; 'S24-Okulda verilen muhasebe eğitimi ile işletmelerde gördüğünüz beceri eğitimi birbirini tamamlıyor mu? ve Beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde mi görevlendiriliyorsunuz?' soruları yöneltilmiş ve yöneltilen 158 kişinin tamamının verdiği cevaplar geçerli kabul edilmiştir.

Çizelge 4.55: Öğrencilerin Soru 24 ve 28'e Verdiği Cevaplar

S24-Okulda verilen muhasebe eğitimi ile işletmelerde gördüğünüz beceri eğitimi birbirini tamamlıyor mu? * S27- Beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde mi görevlendiriliyorsunuz? Crosstabulation			S27- Beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde mi görevlendiriliyorsunuz?			Total
			Evet	Kısmen	Hayır	
S24-Okulda verilen muhasebe eğitimi ile işletmelerde gördüğünüz beceri eğitimi birbirini tamamlıyor mu?	Tamamlıyor	Count	32	8	7	47
		% within S24-Okulda verilen muhasebe eğitimi ile işletmelerde gördüğünüz beceri eğitimi birbirini tamamlıyor mu?	68,1%	17,0%	14,9%	100,0%
		% within S27- Beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde mi görevlendiriliyorsunuz?	54,2%	16,7%	13,7%	29,7%
	Kısmen tamamlıyor	% of Total	20,3%	5,1%	4,4%	29,7%
		Count	17	26	11	54
		% within S24-Okulda verilen muhasebe eğitimi ile işletmelerde gördüğünüz beceri eğitimi birbirini tamamlıyor mu?	31,5%	48,1%	20,4%	100,0%

Çizelge 4.55: (devam) Öğrencilerin Soru 24 ve 28'e Verdiği Cevaplar

		S27- Beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde mi görevlendiriliyorsunuz?			Total
		Evet	Kısmen	Hayır	
Tamamlamıyor	% within S27- Beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde mi görevlendiriliyorsunuz?	28,8%	54,2%	21,6%	34,2%
	% of Total	10,8%	16,5%	7,0%	34,2%
	Count	5	10	18	33
	% within S24-Okulda verilen muhasebe eğitimi ile işletmelerde gördüğünüz beceri eğitimi birbirini tamamlıyor mu?	15,2%	30,3%	54,5%	100,0%
Fikrim yok	% within S27- Beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde mi görevlendiriliyorsunuz?	8,5%	20,8%	35,3%	20,9%
	% of Total	3,2%	6,3%	11,4%	20,9%
	Count	5	4	15	24
	% within S24-Okulda verilen muhasebe eğitimi ile işletmelerde gördüğünüz beceri eğitimi birbirini tamamlıyor mu?	20,8%	16,7%	62,5%	100,0%
Total	% within S27- Beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde mi görevlendiriliyorsunuz?	8,5%	8,3%	29,4%	15,2%
	% of Total	3,2%	2,5%	9,5%	15,2%
	Count	59	48	51	158
	% within S24-Okulda verilen muhasebe eğitimi ile işletmelerde gördüğünüz beceri eğitimi birbirini tamamlıyor mu?	37,3%	30,4%	32,3%	100,0%
	% within S27- Beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde mi görevlendiriliyorsunuz?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	37,3%	30,4%	32,3%	100,0%

Çizelge 4.55'e göre; S24-Okulda verilen muhasebe eğitimi ile işletmelerde gördüğünüz beceri eğitimi birbirini tamamlıyor mu? sorusuna tamamlıyor cevabını veren 47 öğrencinin; S27- Beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin

gerektirdiği işlerde mi görevlendiriliyorsunuz? sorusuna 32'si evet, 8'i kısmen, 7'si hayır cevabını vermiştir. Yine S24-Okulda verilen muhasebe eğitimi ile işletmelerde gördüğünüz beceri eğitimi birbirini tamamlıyor mu? sorusuna kısmen tamamlıyor cevabını veren 54 öğrencinin; S27- Beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde mi görevlendiriliyorsunuz? sorusuna 17'si evet, 26'sı kısmen, 11'i hayır cevabını vermiştir. S24-Okulda verilen muhasebe eğitimi ile işletmelerde gördüğünüz beceri eğitimi birbirini tamamlıyor mu? sorusuna tamamlamıyor cevabını veren 33 öğrencinin; S27- Beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde mi görevlendiriliyorsunuz? sorusuna 5'i evet, 10'i kısmen, 18'i hayır cevabını vermiştir. S24-Okulda verilen muhasebe eğitimi ile işletmelerde gördüğünüz beceri eğitimi birbirini tamamlıyor mu? sorusuna fikrim yok cevabını veren 24 öğrencinin; S27- Beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde mi görevlendiriliyorsunuz? sorusuna 5'i evet, 4'ü kısmen, 15'i hayır cevabını vermiştir. Bu sonuçlar neticesinde Ki-Kare analizi sonuçları şu şekilde olmaktadır;

Çizelge 4.56: Soru 24 ve 27'ye Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	46,987 ^a	6	,001
Likelihood Ratio	45,359	6	,001
Linear-by-Linear Association	30,290	1	,001
N of Valid Cases	158		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,29.

Çizelge 4.56'da görüldüğü üzere a değeri 0 gözükmemektedir ve bu da Çizelge 4.55'de hiçbir hücrenin 5'den küçük olmadığını göstermekle birlikte analiz sonuçlarının Pearson Chi-Square ile değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. %5 anlamlılık düzeyinde H0 yokluk hipotezi red bölgesi, H1 varlık hipotezi kabul bölgesi olan 0-0,05 arası değerler analiz sonucunda ortaya çıktığı, Çizelge 4.56'da Pearson Chi-Square değerinin 0,001 olmasında görülmektedir. Dolayısıyla H0 yokluk hipotezi $0,001 < 0,05$ olduğu için red edilir, H1 varlık hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H1: Öğrencilerin işyerinde okulda derslerini gördükleri konularla ilgili işlere yönlendirilmesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.** Yani öğrencilerin okulda aldığı

muhasebe eğitimleri yetersizdir. Bununla birlikte işletmelerde verilen işlerin öğrencilerin alanları ya da okulda eğitimi aldıkları konularda verilememektedir. Bu duruma ek olarak; öğrencilerden 30. soruda işletmelerde beceri eğitiminde yaptığı işleri kısaca yazmaları istenmiş ve verilen cevapların büyük bir kısmının da işyerinde okulda aldıkları eğitimle ilgili görevlendirmelerin yapılmadığı görülmüştür. Öğrencilere verilen görevler; fotokopi çekmek, getir götür yapmak, ofis temizliği yapmak, yiyecek-içecek ikramı yapmak, gelen misafirlerle ilgilenmek vb. alanları ile alakalı olmayan işlerdir. Oysaki öğrenciler okulda aldıkları beyan hazırlama, fiş girme, fatura-çek-senet gibi kıymetli evrakların doldurulması, SGK işlemleri vb. işler verilmesi gerekmektedir. Meslek ahlakı gereği bu uygulamadan kaçınılması hem meslek için, hem işverenlerin iş yükünü devredebilmesi için, hem de meslek adaylarının öğrenmeleri ve uygulamaya adapte olup mesleği sevmeleri için zorunlu bir durumdur.

4-Bir önceki hipotezde işletmelerde öğrencilere yapılan işle ilgili analizler yapılmıştı. Öğrencilere yöneltilen açık uçlu sorular neticesinde alınan cevaplar da değerlendirme kapsamında açıklanmıştı. Öğrencilerin okullarda almış oldukları mesleki eğitimlerini iş yerlerinde uygulama fırsatı bulup bulmadığı incelenmişti. Yine öğrencilerin okullarda almış oldukları eğitim neticesinde iş yerlerinde uygulama yapma fırsatlarının verilip verilmediği, okul bittikten sonra iş hayatına hazırlanmaları için önem arz eden bu hususun dikkate alınıp alınmadığı da araştırma kapsamında incelenmiştir. Öğrencilere yöneltilen sorulardan elde edilen cevaplarla bu durum araştırılmış ve analiz edilerek açıklanmıştır. Elde edilen verilere ait analiz şu şekildedir;

H0: İşletmelerde beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapılarak iş ve meslek hayatına öğrencileri yönlendiriyor.

H1: İşletmelerde beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapılarak iş ve meslek hayatına öğrencileri yönlendirmiyor.

Karşılaştırılan sorular;

Soru 25: İşletmelerdeki beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapıyor mu?

a) Yapılıyor b) Kısmen yapılıyor c) Yapılmıyor d) Fikrim yok

Soru 26: İşletmelerdeki beceri eğitimi, sizi iş ve meslek hayatına hazırlamada yeterli midir?

a) Yeterli b) Kısmen yeterli c) Yetersiz d) Fikrim yok

Çizelge 4.57: Soru 25 ve 26'ya Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

Case Processing Summary						
	Cases Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
S25-İşletmelerdeki beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapılıyor mu? * S26-İşletmelerdeki beceri eğitimi, sizi iş ve meslek hayatına hazırlamada yeterli midir?	158	100,0%	0	0,0%	158	100,0%

Çizelge 4.57'ye göre öğrencilere yöneltilen 25 ve 26. Sorulardan elde edilen cevapların tamamı geçerlidir. Hatalı veya eksik bir cevap bulunmamaktadır.

Çizelge 4.58: Öğrencilerin Soru 25 ve 26'ya Verdikleri Cevaplar

S25-İşletmelerdeki beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapılıyor mu? * S26- İşletmelerdeki beceri eğitimi, sizi iş ve meslek hayatına hazırlamada yeterli midir? Crosstabulation								
		S26- İşletmelerdeki beceri eğitimi, sizi iş ve meslek hayatına hazırlamada yeterli midir?						Total
		Yeterli	Kısmen yeterli	Yetersiz	Fikrim yok			
S25-İşletmelerdeki beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapılıyor mu?	Yapılıyor	Count	36	6	3	1	46	
		% within S25-İşletmelerdeki beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapılıyor mu?	78,3%	13,0%	6,5%	2,2%	100,0%	
	Kısmen Yapılıyor	% within S26-İşletmelerdeki beceri eğitimi, sizi iş ve meslek hayatına hazırlamada yeterli midir?	66,7%	11,8%	9,1%	5,0%	29,1%	
		% of Total	22,8%	3,8%	1,9%	0,6%	29,1%	
		Count	12	22	7	1	42	
		% within S25-İşletmelerdeki beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapılıyor mu?	28,6%	52,4%	16,7%	2,4%	100,0%	

Çizelge 4.58: (devamı) Öğrencilerin Soru 25 ve 26'ya Verdikleri Cevaplar

S25-İşletmelerdeki beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapılıyor mu? * S26- İşletmelerdeki beceri eğitimi, sizi iş ve meslek hayatına hazırlamada yeterli midir? Crosstabulation		S26- İşletmelerdeki beceri eğitimi, sizi iş ve meslek hayatına hazırlamada yeterli midir?				Total
		Yeterli	Kısmen yeterli	Yetersiz	Fikrim yok	
Yapılmıyor	% within S26-İşletmelerdeki beceri eğitimi, sizi iş ve meslek hayatına hazırlamada yeterli midir?	22,2%	43,1%	21,2%	5,0%	26,6%
	% of Total	7,6%	13,9%	4,4%	0,6%	26,6%
	Count	5	15	16	3	39
	% within S25-İşletmelerdeki beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapılıyor mu?	12,8%	38,5%	41,0%	7,7%	100,0%
Fikrim yok	% within S26-İşletmelerdeki beceri eğitimi, sizi iş ve meslek hayatına hazırlamada yeterli midir?	9,3%	29,4%	48,5%	15,0%	24,7%
	% of Total	3,2%	9,5%	10,1%	1,9%	24,7%
	Count	1	8	7	15	31
	% within S25-İşletmelerdeki beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapılıyor mu?	3,2%	25,8%	22,6%	48,4%	100,0%
Total	% within S26-İşletmelerdeki beceri eğitimi, sizi iş ve meslek hayatına hazırlamada yeterli midir?	1,9%	15,7%	21,2%	75,0%	19,6%
	% of Total	0,6%	5,1%	4,4%	9,5%	19,6%
	Count	54	51	33	20	158
	% within S25-İşletmelerdeki beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapılıyor mu?	34,2%	32,3%	20,9%	12,7%	100,0%
	% within S26-İşletmelerdeki beceri eğitimi, sizi iş ve meslek hayatına hazırlamada yeterli midir?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	34,2%	32,3%	20,9%	12,7%	100,0%

Çizelge 4.58'e göre öğrencilere 'S26- İşletmelerdeki beceri eğitimi, sizi iş ve meslek hayatına hazırlamada yeterli midir?' ve 'S25-İşletmelerdeki beceri eğitimi

esas amaçları doğrultusunda yapılıyor mu? soruları yöneltilmiştir. Elde edilen cevaplar neticesinde S26'ya yapılıyor cevabını veren 46 kişinin, S25'e cevaplarında; 36'sı yeterli, 6'sı kısmen yeterli, 3'ü yetersiz, 1'i fikrim yok olduğu görülmektedir. Elde edilen cevaplar neticesinde S26'ya kısmen yapılıyor cevabını veren 42 kişinin, S25'e cevaplarında; 12'si yeterli, 22'si kısmen yeterli, 7'si yetersiz, 1'i fikrim yok olduğu görülmektedir. Elde edilen cevaplar neticesinde S26'ya yapılmıyor cevabını veren 39 kişinin, S25'e cevaplarında; 5'i yeterli, 15'i kısmen yeterli, 16'sı yetersiz, 3'ü fikrim yok olduğu görülmektedir. Bu cevaplar neticesinde Ki-Kare analiz sonuçları şu şekildedir;

Çizelge 4.59: Soru 25 ve 26'ya Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	103,872 ^a	9	,001
Likelihood Ratio	95,859	9	,001
Linear-by-Linear Association	64,545	1	,001
N of Valid Cases	158		

a. 2 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,92.

Çizelge 4.59'a göre tablo alt kısmında yer alan a değerinin 2 hücre ve % 12,5 olduğu görülmektedir. Bu değer Çizelge 4.55'de kaç hücrenin 5'den küçük olduğunu ve Ki-Kare analizinin hangi test ile açıklanacağını göstermektedir. Bu değer % 20 altında olması durumunda Pearson Chi-Square test türü ile Ki-Kare analizi açıklanmalıdır.

%5 Anlamlılık düzeyinde H0 yokluk hipotezinin red, H1 varlık hipotezinin kabul bölgesi 0-0,05 aralığıdır. Çizelge 4.59'da görülen Pearson Chi-Square değerinin 0,001 olduğu görülmektedir. Bu değer 0-0,05 aralığında olduğu için H0 yokluk hipotezi red edilir, H1 varlık hipotezi kabul edilir.

Sonuç olarak; **H1: İşletmelerde beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapılarak iş ve meslek hayatına öğrencileri yönlendirmiyor.** Bir önceki hipotezde işletmelerde beceri eğitiminin asıl amaçları doğrultusunda yapılmadığı görülmüştü. Öğrencilerin verdikleri açık uçlu cevaplar ile de bu doğrulanmıştı. Dolayısı ile öğrenciler mesleki eğitim aldıkları konularda işyerlerinde yönlendirilmeyerek okul sonrası iş ve meslek hayatına öğrencileri hazırlanamamaktadır.

5-Öğrenciler mesleki eğitimlerinde aldıkları eğitim neticesinde uygulamada bulunan gerçek defterlere kayıt yapabilme kabiliyetine sahip olmaktadır. Dolayısıyla ile işyerlerinde bu kabiliyetlerini uygulamaya geçirebilirler. İş yerlerinin izin vermesi de kendi kararları neticesinde gerçekleşir. İşletme türü bakımından öğrencilerin gerçek defterlere kayıt yapabilmeleri için imkan verilip verilmediği de araştırma kapsamında incelenmiştir. Öğrencilere yöneltilen sorulardan elde edilen veriler ile bu durum şu şekilde analiz edilmiştir.

H0: İşletme türü ile gerçek defterlere kayıt yapmaya izin verme arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: İşletme türü ile gerçek defterlere kayıt yapmaya izin verme arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan sorular;

Soru 21: Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir?

a) Muhasebe bürosu b) Kamu işletmesi c) Özel işletme (muhasebe bürosu dışında)

Soru 28: Beceri eğitimi sırasında gerçek defterlere kayıt yapma imkânı veriliyor mu?

a) Evet b) Hayır

Çizelge 4.60: Soru 21 ve 28'e Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

---

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
S21-Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir? * S28-Beceri eğitimi sırasında gerçek defterlere kayıt yapma imkanı veriliyor mu?	158	100,0%	0	0,0%	158	100,0%

Çizelge 4.60’da öğrencilere yöneltilen 21 ve 28. Sorularda eksik ya da hatalı, geçersiz bir cevap bulunmayıp, cevapların tamamı geçerli kabul edilmiştir.

Çizelge 4.61: Öğrencileri Soru 21 ve 22’ye Verdikleri Cevaplar

S21-Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir? * S28- Beceri eğitimi sırasında gerçek defterlere kayıt yapma imkanı veriliyor mu? Crosstabulation			S28- Beceri eğitimi sırasında gerçek defterlere kayıt yapma imkanı veriliyor mu?		Total	
			Evet	Hayır		
S21-Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir?	Muhasebe bürosu	Count	31	37	68	
		% within S21-Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir?	45,6%	54,4%	100,0%	
		% within S28- Beceri eğitimi sırasında gerçek defterlere kayıt yapma imkanı veriliyor mu?	55,4%	36,3%	43,0%	
			% of Total	19,6%	23,4%	43,0%
	Kamu işletmesi	Count	15	25	40	
		% within S21-Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir?	37,5%	62,5%	100,0%	
		% within S28- Beceri eğitimi sırasında gerçek defterlere kayıt yapma imkanı veriliyor mu?	26,8%	24,5%	25,3%	
			% of Total	9,5%	15,8%	25,3%
	Özel işletme (muhasabe bürosu dışında)	Count	10	40	50	
% within S21-Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir?		20,0%	80,0%	100,0%		
% within S28- Beceri eğitimi sırasında gerçek defterlere kayıt yapma imkanı veriliyor mu?		17,9%	39,2%	31,6%		
		% of Total	6,3%	25,3%	31,6%	
Total	Count	56	102	158		
	% within S21-Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir?	35,4%	64,6%	100,0%		
	% within S28- Beceri eğitimi sırasında gerçek defterlere kayıt yapma imkanı veriliyor mu?	100,0%	100,0%	100,0%		
	% of Total	35,4%	64,6%	100,0%		

Çizelge 4.61’e göre muhasebe bürosunda staj yapan 68 öğrencinin 31’i, işletmelerde gerçek defterlere kayıt imkanlarına sahip olduklarını evet cevabını vererek belirtmişlerdir. 37’si ise hayır cevabını vererek bu imkana sahip

olmadıklarını belirtmişlerdir. Yine Çizelge 4.58'e göre kamu işletmesinde beceri eğitimi yapan 40 öğrencinin 15'i evet cevabını vererek gerçek defterlere kayıt yaptıklarını, 25'i hayır cevabını vererek yapamadıklarını belirtmiştir. Yine aynı tabloya göre muhasebe bürosu dışında özel işletmelerde stajlarını yapan 50 öğrencinin 10'u evet cevabını vererek gerçek defterlere kayıt yapabildiklerini, 40'ı ise hayır cevabını vererek bu imkanın verilmediğini belirtmiştir. Bu cevaplar neticesinde oluşan Ki-Kare analiz sonuçları şu şekildedir;

Çizelge 4.62: Soru 21 ve 28'e Ait Ki-Kare Analiz sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,344 ^a	2	,015
Likelihood Ratio	8,743	2	,013
Linear-by-Linear Association	8,006	1	,005
N of Valid Cases	158		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 14,18.

Çizelge 4.62'ye göre tablo alt kısmında yer alan a değerinin 0 hücre ve % 0,00 olduğu görülmektedir. Bu değer Çizelge 4.61'de kaç hücrenin 5'den küçük olduğunu ve Ki-Kare analizinin hangi test ile açıklanacağını göstermektedir. Bu değer % 20 altında olması durumunda Pearson Chi-Square test türü ile Ki-Kare analizi açıklanmalıdır.

%5 Anlamlılık düzeyinde H0 yokluk hipotezinin red, H1 varlık hipotezinin kabul bölgesi 0-0,05 aralığıdır. Çizelge 4.62'de görülen Pearson Chi-Square değerinin 0,015 (% 1,5) olduğu görülmektedir. Bu değer 0-0,05 aralığında olduğu için H0 yokluk hipotezi red edilir, H1 varlık hipotezi kabul edilir.

Sonuç olarak; **H1: İşletme türü ile gerçek defterlere kayıt yapmaya izin verme arasında anlamlı bir farklılık vardır.** Bu farklılığın olduğu Çizelge 4.58'de daha net görülmektedir. Muhasebe bürosunda yarı yarıya olan öğrencilere gerçek deftere kayıt imkanının verilmesi, kamu işletmeleri ve özel

işletmelerde oldukça farklıdır. Kamu ve özel işletmelerde gerçek deftere kayıt imkanı oldukça az verilmektedir.

4.3.2 Öğretmen anketi

Çalışma kapsamında muhasebe meslek öğretmenlerine iki farklı anket uygulaması yapılmıştır. Öğretmenlere uygulanan anketlerin ilki bütün muhasebe ve finans öğretmenlerine yöneltilen ve ekler bölümünde Ek 3’de yer alan sorular yöneltilmiştir. Bu öğretmen anketinin yanı sıra, ikinci olarak, yine aynı öğretmenlere Ek 4’de yer verilen işletmelerde beceri eğitimi değerlendirme anket soruları yöneltilmiştir.

4.3.2.1 Genel öğretmen anketi değerlemesi

Çizelge 4.1. de yer verilen okulların işaretli olanları, Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğü izni ile muhasebe ve finans alanı bulunan ve ulaşılarak anket sorularının yöneltildiği okullardır. Bu okullardan muhasebe meslek derslerine giren 46 öğretmene ulaşılmış ve elde edilen sonuçlar ile oluşturulan hipotezler açıklanmıştır.

Öncelikle yöneltilen anket sorularının güvenilirliği test edilmiştir. Güvenilirlik test yöntemi olarak Cronbach's Alpha değeri kullanılmıştır. Güvenilirlik analizi, daha önceden belirlenmiş bir ölçek türüne göre hazırlanmış ankete verilen yanıtların tutarlılığını ölçer. Güvenilirlik analizi için kullanılan temel analiz Cronbach Alpha (α) değerinin bulunmasıdır. Her bir madde için tek bir α değeri olabileceği gibi, tüm soruların ortalama bir α değeri de olabilir. Tüm sorular için elde edilen α değeri o anketin toplam güvenilirliğini gösterir. Güvenilirlik kategorileri Çizelge 4.3’de verilmiştir. (Ekonomi A. 2019);

Çalışmamızda tüm öğretmenlere uygulanan Muhasebe Eğitimi soruları güvenilirlik testine tabi tutulmuştur. Güvenilirlik test sonuçları şu şekildedir;

Çizelge 4.63: Öğretmen Anketi Muhasebe Eğitimi Güvenilirlik Analizi

Case Processing Summary		N	%
Cases	Valid	46	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	46	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Cronbach's Alpha	N of Items
,709	28

Ankete katılan 46 öğretmenin sorulara verdiği cevaplara uygulanan güvenilirlik testi sonucunda; Cronbach's Alpha değeri 0,709 olarak çıkmış ve 28 soruya uygulanmıştır (29. Soru düşünceleri belirtmektedir. Çoktan seçmeli değildir.). Çizelge 4.3: Güvenilirlik kategorileri tablosunda görüldüğü üzere a değerimiz; $0,7 < a < 8$ Kabul edilebilir seviyesindedir. Sonuç olarak öğretmenlerin Muhasebe Eğitimi için verdiği cevaplara güven kabul edilebilir seviyesindedir.

Not: Ek 3'de yer alan öğretmen anket sorularının sıralamasında sıralama hatası söz konusudur. Çalışma kapsamında bu sorular doğru olarak yapılarak devam edilecektir. Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün vermiş olduğu izin dilekçesi ekinde hatalı hali gözükmemektedir. 27. Soruya kadar sıralama doğrudur. Sırlamanın devamı Muhasebe eğitimi için 28,29 diye devam etmektedir. Ek'de yer alan İşletmelerde Beceri Eğitimi soruların numaralandırılması da yine bu hata düzeltilmiş ve bu şekilde devam etmiştir.

Güvenilirlik analizinin kabul edilebilir seviyesinde çıkması ankete olan güvenin derecesini ölçmektedir. Elde edilen bu sonuçtan sonra analiz işlemine geçilmiştir.

Güvenilirlik testinden sonra, okullarda yapılan uygulama neticesinde, ulaşılan öğretmen örneklemelerinin, Kişisel Bilgiler veri analizleri şu şekildedir:

Kişisel Bilgiler Bölümünde 5 adet soru yer almaktadır:

Soru 1: Cinsiyetiniz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Kadın ( ) Erkek

Soru 2: Yaşınız?.....

Cevap Seçenekleri: ( ) 20-24 ( ) 25-29 ( ) 30-34 ( ) 35-39

( ) 40-44 ( ) 45-49 ( ) 50 ve fazlası

Soru 3: Görev Süreniz? (Yıl)

Cevap Seçenekleri: ( ) 0-5 ( ) 6-10 ( ) 11-15
( ) 6-20 ( ) 21-25 ( ) 26 ve fazlası

Soru 4: Atamanıza esas olan branşınız?

Cevap Seçenekleri: .....

Soru 5: Yüksek lisans veya doktora eğitimi aldınız mı?

Cevap Seçenekleri: ( ) Yüksek lisans ( ) Doktora
( ) Yüksek lisans veya doktora eğitimi almadım

Bu sorular 46 Muhasebe ve Finans meslek dersi öğretmenlerine yöneltilmiştir. Örneklerden elde edilen veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Analiz sonuçları aşağıdaki gibidir:

Çizelge 4.64: Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

S1-Cinsiyet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kadın	19	41,3	41,3	41,3
	Erkek	27	58,7	58,7	100,0
	Total	46	100,0	100,0	

Çizelge 4.64'e göre 46 öğretmenin; 19'u (% 41,3) kadın, 27'si (% 58,7) erkektir. Katılımcıların dağılımında erkeklerin oranı kadınların oranından fazladır.

Çizelge 4.65: Öğretmenlerin Yaşlara Göre Dağılımı

S2-Yaş		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	20-24	3	6,5	6,5	6,5
	25-29	6	13,0	13,0	19,6
	30-34	11	23,9	23,9	43,5
	35-39	3	6,5	6,5	50,0
	40-44	8	17,4	17,4	67,4
	45-49	3	6,5	6,5	73,9
	50 ve fazlası	12	26,1	26,1	100,0
	Total	46	100,0	100,0	

Çizelge 4.65'e göre 46 öğretmenin; 3'ü (% 6,5) 20-24 yaş aralığında, 6'sı (% 13,0) 25-29 yaş aralığında, 11'i (% 23,9) 30-44 yaş aralığında, 3'ü (% 6,5) 35-39 yaş aralığında, 8'i (% 17,4) 40-44 yaş aralığında, 3'ü (% 6,5) 45-49 yaş aralığında, 12'si (% 26,1) 50 ve fazlası yaş aralığındadır. Katılımcıların dağılımında 30-34 yaş aralığı (11 kişi ve % 23,9 oran) ve 50 ve fazlası yaş aralığı (12 kişi ve %26,1 oran) toplam içinde % 50 oranındadır. Yine en fazla oran da 50 ve fazlası 12 kişi ile (% 26,1) yaş aralığındadır.

Çizelge 4.66: Öğretmenlerin Görev Süresine Göre Dağılımı

S3-Görev süresi		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0-5	7	15,2	15,2	15,2
	6-10	8	17,4	17,4	32,6
	11-15	9	19,6	19,6	52,2
	16-20	5	10,9	10,9	63,0
	21-25	7	15,2	15,2	78,3
	26 ve fazlası	10	21,7	21,7	100,0
	Total	46	100,0	100,0	

Çizelge 4.66'ya göre 46 öğretmenin; 7'si (% 15,2) 0-5 yıl aralığında muhasebe meslek dersi öğretmenliği tecrübesine, 8'i (% 17,4) 6-10 yıl aralığında muhasebe meslek dersi öğretmenliği tecrübesine, 9'u (% 19,6) 11-15 yıl aralığında muhasebe meslek dersi öğretmenliği tecrübesine, 5'i (% 10,9) 16-20 yıl aralığında muhasebe meslek dersi öğretmenliği tecrübesine, 7'si (% 15,2) 21-25 yıl aralığında muhasebe meslek dersi öğretmenliği tecrübesine, 10'u (%

21,7) 26 ve daha fazla yıl muhasebe meslek dersi öğretmenliği tecrübesine sahiptir.

Çizelge 4.67: Öğretmenlerin Atamaya Esas Branşlarına Göre Dağılımı

S4-Atamaya esas branş			Frequenc y	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Vali	Muhasebe ve		30	65,2	65,2	65,2
d	Finansman					
	Maliye		4	8,7	8,7	73,9
	Konaklama	ve	4	8,7	8,7	82,6
	seyahat hizmetleri					
	İktisat		1	2,2	2,2	84,8
	İşletme		4	8,7	8,7	93,5
	Ekonomi		3	6,5	6,5	100,0
	Total		46	100,0	100,0	

Çizelge 4.67'ye göre 46 öğretmenin 30'u (% 65,2) Muhasebe ve Finansman alanından, 4'ü (% 8,7) Maliye alanından, 4'ü (% 8,7) Seyahat ve Konaklama Hizmetleri alanından, 1'i(% 2,2) İktisat alanından, 4'ü (% 8,7) İşletme alanından, 3'ü (% 6,5) ekonomi alanından atanmıştır. Bu rakamların içinde Muhasebe ve Finansman alanından atanan öğretmenlerin sayısı oldukça fazladır (% 65,2). Bu da muhasebe ve Finansman meslek dersi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu Muhasebe ve Finansman alanından atanmıştır.

Çizelge 4.68: Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitime Göre Dağılımı

S5-Yüksek lisans veya doktora eğitimi aldınız mı?			Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulativ e Percent
Vali	Yüksek lisans		9	19,6	19,6	19,6
d	Doktora		0	0,00	0,00	19,6
	Yüksek lisans ve		37	80,4	80,4	100,0
	Doktora eğitimi					
	almadım					
	Total		46	100,0	100,0	

Çizelge 4.68'de 46 öğretmenin lisansüstü eğitim analizleri bulunmaktadır. 46 öğrencinin hiç birinin doktora eğitimi almadığı görülmektedir. 9 öğretmen (%19,6) yüksek lisans eğitimine sahiptir. Geriye kalan 37 öğretmen (%80,4) ise lisansüstü eğitime sahip değildir.

Güvenilirlik analizi ve Kişisel Bilgiler analizi yapıldıktan sonra muhasebe eğitimi ile ilgili öğretmenlere yöneltilen sorulardan oluşturulan hipotezlerin analiz aşaması yapılacaktır. Bu hipotezlerin analizi şu şekildedir;

1-Türkiye’de muhasebe eğitimi, lise düzeyinden sonra üniversitelerin bazı bölümlerinde de verilmektedir (İktisat, İşletme, Muhasebe, Denetim vb.). Kişiler bu bölümlerde aldıkları muhasebe eğitimleri sonucunda, bazı kriterlerin yerine getirilmesi ile lise düzeyinde verilen muhasebe eğitimine öğretmen olabilmektedirler. Atamaya esas olunan üniversite bölümlerinde verilen muhasebe eğitimlerinin yeterliliği de liselerde verilen muhasebe eğitiminde önemlidir. Yeterli düzeyde alınmış bir muhasebe eğitimi sonucunda öğretilen muhasebe düzeyi de buna göre değişmektedir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar sonucunda branşlarında verilen muhasebe eğitimlerinin yeterliliği de bu çalışma kapsamında araştırmaya dahil olmuştur. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar sonucunda analiz şu şekilde meydana gelmektedir;

H0: Öğretmenlerin atamaya esas oldukları branşların üniversitedeki muhasebe eğitimleri yeterlidir.

H1: Öğretmenlerin atamaya esas oldukları branşların üniversitedeki muhasebe eğitimleri yetersizdir.

Karşılaştırılan sorular;

Soru 4: Atamaya esas olan branşınız?.....

Soru 6: Üniversitede almış olduğunuz muhasebe eğitimi yeterli buluyor musunuz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Yeterli ( ) Kısmen ( ) Hayır

Çizelge 4.69: Soru 4 ve 6’ya Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

		Cases		Missing		Total	
		Valid	Percent	N	Percent	N	Percent
S4-Atamaya	esas	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
branş *	S6-						
Üniversitede	almış						
olduğunuz	muhasebe						
eğitimi	yeterli						
buluyor	musunuz?						

Çizelge 4.69’da göre Öğretmenlere yöneltilen ‘S4-Branşınız nedir? ve S6-Üniversitede aldığınız muhasebe eğitimi yeterli buluyor musunuz?’ sorularına cevap veren 46 öğretmen olduğunu ve herhangi bir sebepten dolayı geçersiz cevabın olmadığı görülmektedir. Verilen tüm cevaplar geçerli olarak analize devam edilmiştir.

Çizelge 4.70: Soru 4 ve 6’ya Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	16,995 ^a	10	,074
Likelihood Ratio	21,957	10	,015
Linear-by-Linear Association	3,500	1	,061
N of Valid Cases	46		

“a. 15 cells (83,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,28.

Çizelge 4.70’e göre öğretmenlerin iki soruya verdikleri cevaplarda 15 hücrenin (%83,3) 5’in altında olduğu görülmektedir. Bu oran % 20’nin altında olamaz. Çizelge 4.65: Örneklerin Atamaya Esas Branşlarına Göre Dağılımında 5’in altında aynı cevabı verenler bulunmaktadır. Bu sonuçla analize devam edebilmek için daraltma yönteminin uygulanması gerekmektedir. Dolayısı ile Çizelge 4.67’de yer alan branşlardan Muhasebe ve Finansmanı bir şık, Diğerlerini de bir şık olarak kabul ederek analize devam edilecektir.

Çizelge 4.71: Öğretmenlerin Soru 4 ve 6’ya Verdikleri Cevaplar

S4-Atamaya esas branş * S6-Üniversitede almış olduğunuz muhasebe eğitimi yeterli buluyor musunuz? Crosstabulation				S6-Üniversitede almış olduğunuz muhasebe eğitimi yeterli buluyor musunuz?			Total
				Evet	Kismen	Hayır	
S4-Atamaya esas branş	Muhasebe ve Finansman	Count		14	9	7	30
		% within S4-Atamaya esas branş		46,7%	30,0%	23,3%	100,0%
Diğerleri		Count		4	6	6	16
		% within S4-Atamaya esas branş		25,0%	37,5%	37,5%	100,0%
		% within S6-Üniversitede almış olduğunuz muhasebe eğitimi yeterli buluyor musunuz?		77,8%	60,0%	53,8%	65,2%
		% of Total		30,4%	19,6%	15,2%	65,2%

Çizelge 4.71: (devamı) Öğretmenlerin Soru 4 ve 6'ya Verdikleri Cevaplar

S4-Atamaya esas branş * S6-Üniversitede almış olduğunuz muhasebe eğitimi yeterli buluyor musunuz? Crosstabulation		S6-Üniversitede almış olduğunuz muhasebe eğitimi yeterli buluyor musunuz?			Total
		Evet	Kısmen	Hayır	
Total	% within S6-Üniversitede almış olduğunuz muhasebe eğitimi yeterli buluyor musunuz?	22,2%	40,0%	46,2%	34,8%
	% of Total	8,7%	13,0%	13,0%	34,8%
	Count	18	15	13	46
	% within S4-Atamaya esas branş	39,1%	32,6%	28,3%	100,0%
	% within S6-Üniversitede almış olduğunuz muhasebe eğitimi yeterli buluyor musunuz?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	39,1%	32,6%	28,3%	100,0%

Çizelge 4.71'e göre atamaya esas branşları muhasebe ve finans olan 30 öğretmenin; 14'ü üniversitedeki almış oldukları muhasebe eğitimi yeterli bulurken, 9'u üniversitedeki almış oldukları muhasebe eğitimi kısmen yeterli bulmakta, 7'si de yetersiz bulmaktadır. Yine aynı tabloya göre atamaya esas branşları diğer bölümler olan 16 öğretmenin; 4'ü üniversitedeki almış oldukları muhasebe eğitimi yeterli bulurken, 6'sı üniversitedeki almış oldukları muhasebe eğitimi kısmen yeterli bulmakta, 6'sı de yetersiz bulmaktadır. Her iki şıkta toplam 18 öğretmen yeterli, 15 öğretmen kısmen yeterli, 13 öğretmen yetersiz bulmaktadır. Muhasebe ve finans branşından atama olanların yeterlilik dağılımı oranlarında yeterli diyen diğerlerine göre oldukça yüksek iken, diğer bölümlerin yeterlilik dağılım oranları birbirine oldukça yakındır. Bu veriler dahilinde Ki-Kare analiz sonuçları şu şekilde ortaya çıkmaktadır;

Çizelge 4.72: Soru 4 ve 6'ya Ait Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,173 ^a	2	,337
Likelihood Ratio	2,236	2	,327
Linear-by-Linear Association	1,980	1	,159
N of Valid Cases	46		

a. 1 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,52.

Çizelge 4.72'ye göre Çizelge 4.71'deki 1 hücre 5'in altında cevap almıştır ve oranı % 16,7'dir. Birleştirme işlemi yapıldığında Ki-Kare analiz sonuçlarının bu

tabloya göre değerleme yapılabilmesi mümkün hale gelmiştir. Bu oranın % 20 altında olması aynı zamanda bu tablonun Pearson Chi-Square test sonucu ile açıklanacağını göstermektedir.

% 5 anlamlılık düzeyinde yapılan Ki-Kare Test sonucunda H₀ yokluk hipotezi red, H₁ varlık hipotezi kabul bölgesi 0-0,05 aralığıdır. Çizelge 4.66'ya göre Pearson Chi-Square test sonucu 0,337 (% 33,7) çıkmıştır. Bu oran 0,05'den oldukça büyük olduğu için ve 0-0,05 aralığında bulunmadığı için H₀ yokluk hipotezi red edilemez, H₁ varlık hipotezi red edilir. Sonuç olarak; **H₀: Öğretmenlerin atamaya esas oldukları branşların üniversitedeki muhasebe eğitimleri yeterlidir.** Üniversitede eğitimi alınan branşlarda verilen muhasebe eğitimi öğretmenlerin muhasebe bilgileri için yeterli düzeydedir.

2-Muhasebe mesleği geçmişten günümüze sürekli değişim içindedir. Her değişim bir önceki sistemin üzerine konularak ya da değiştirilerek sürekli gelişme kaydetmektedir. Güncel uygulamalar takip edilerek muhasebe mesleğinin içinde bulunanların kendini sürekli güncellemesi gerekmektedir. Öğretmenlerin sürekli değişen güncel uygulamaları takip ederek öğrencilere güncel bilgiler vermesi de yetiştirilen muhasebe meslek elamanlarının güncelliğini korumasında son derece önemlidir. Bu yüzden öğretmenlerin güncel uygulamaları takibi ile öğrencilerine güncel bilgiler verip vermediği de bu çalışma kapsamında incelenmiştir. Güncelliğin takip edilip edilmemesi ve bunların öğrencilere yansıtılıp yansıtılmadığı araştırılmış ve elde edilen bulgular analiz edilerek sonuçlarından bahsedilmiştir. Analiz sonuçları şu şekildedir;

H₀: Güncel muhasebe uygulamaları takibi ile muhasebe eğitimi bilgi birikimi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H₁: Güncel muhasebe uygulamaları takibi ile muhasebe eğitimi bilgi birikimi arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan sorular;

Soru 7: Muhasebe ile ilgili olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerine veya kurslara katıldınız mı? Cevabınız evet ise isimlerini belirtiniz.

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet..... ( ) Hayır

Soru 8: Muhasebe ile ilgili bir yayını (gazete, dergi, internet sitesi vb.) takip ediyor musunuz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet( ) Hayır

Soru 9: Meslek dersi öğretmeni olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet( ) Kısmen ( ) Hayır

Soru 11: Muhasebe alanında yaşanan güncel gelişmeler ve yeni uygulamaları öğrencilere öğretiyor musunuz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet( ) Kısmen ( ) Hayır

Çizelge 4.73: Soru 7, 8, 9 ve 11'e Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

	Cases Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
S7-Muhasebe ile ilgili olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerine katıldınız mı? * S9-Meslek dersi öğretmeni olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S8- Muhasebe ile ilgili bir yayını (gazete, dergi, internet sitesi vb.) takip ediyor musunuz? * S9-Meslek dersi öğretmeni olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S11-Muhasebe alanında yaşanan güncel gelişmeler ve yeni uygulamaları öğrencilere öğretiyor musunuz? * S9-Meslek dersi öğretmeni olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%

Çizelge 4.73'e göre oluşturulan hipoteze kaynak oluşturan 4 soruya 46 öğretmenin tamamı cevap vermiştir. Elde edilen cevaplardan hiçbiri geçersiz değildir. Yine oluşturulmuş olan hipotezlere kaynak eden 4 sorunun 3 farklı analizinin ortaya çıkacağını Çizelge 4.73 göstermektedir;

- Birinci Analiz: S7-Muhasebe ile ilgili olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerine katıldınız mı? ile S9-Meslek dersi öğretmeni olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz? sorularının karşılaştırıldığı analiz,
- İkinci Analiz: S8- Muhasebe ile ilgili bir yayını (gazete, dergi, internet sitesi vb.) takip ediyor musunuz? ile S9-Meslek dersi öğretmeni olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz? sorularının karşılaştırıldığı analiz,
- Üçüncü Analiz: S11-Muhasebe alanında yaşanan güncel gelişmeler ve yeni uygulamaları öğrencilere öğretiyor musunuz? * S9-Meslek dersi öğretmeni olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz? sorularının karşılaştırıldığı analiz.

Bu üç analiz farklı ki-kare değerleri meydana getirecektir. Bu üç analizin ortalama değeri de; üç ki-kare değerinin toplamının 3'e bölünmesi ile bulunarak ortalama bir değer elde edilecektir. Elde edilen değer yorumu ise asıl hipotezin red veya kabul durumunu gösterecektir.

Birinci Analiz

Çizelge 4.74: Soru 7 ve 9'a Ait Birinci Analiz Ki-Kare Sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,507 ^a	2	,064
Likelihood Ratio	5,617	2	,060
Linear-by-Linear Association	4,498	1	,034
N of Valid Cases	46		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,43.

Çizelge 4.74'de görüldüğü üzere 'S7 ve S9'a verilen cevaplar sonucunda a değerinde 2 hücrenin % 33,33 oranında 5'den küçük cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Hücre birleştirme

yöntemi ile Soru 9'daki kısmen cevapları ve hayır cevapları tam anlamıyla yeterli olmadığı için hayır cevap olarak kabul edilmiş ve analize devam edilmiştir.

Çizelge 4.75: Öğrencilerin Soru 7 ve 9'a verdikleri cevaplar

Crosstab			S9-Meslek dersi olarak eğitimde yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?		Total
			Evet	Hayır	
S7-Muhasebe ile ilgili olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerine katıldınız mı?	Evet	Count	18	6	24
		% within S7-Muhasebe ile ilgili olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerine katıldınız mı?	75,0%	25,0%	100,0%
		% within S9-Meslek dersi öğretmenleri olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?	66,7%	31,6%	52,2%
		% of Total	39,1%	13,0%	52,2%
		Count	9	13	22
	Hayır	% within S7-Muhasebe ile ilgili olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerine katıldınız mı?	40,9%	59,1%	100,0%
		% within S9-Meslek dersi öğretmenleri olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?	33,3%	68,4%	47,8%
		% of Total	19,6%	28,3%	47,8%
		Count	27	19	46
		% within S7-Muhasebe ile ilgili olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerine katıldınız mı?	58,7%	41,3%	100,0%
Total	% within S9-Meslek dersi öğretmenleri olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	58,7%	41,3%	100,0%	

Çizelge 4.75’de ‘S7 ve S9’ a verilen cevaplar görülmektedir. Tabloya göre 46 öğretmenden; muhasebe ile ilgili hizmet içi eğitim faaliyetlere katılan 24 kişinin; 18’i muhasebe ile ilgili yeterli bilgi birikimine sahip olduğunu evet cevabını vererek yeterli bilgi birikimine sahip olduğunu, 6 kişi ise yeterli bilgi birikimine sahip olmadığını hayır cevabı vererek belirtmiştir. Yine tabloya göre; muhasebe ile ilgili hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılmayan 22 kişinin; 9’u muhasebe ile ilgili yeterli bilgi birikimine sahip olduğunu, 13 kişi ise yeterli bilgi birikimine sahip olmadığını hayır cevabı vererek belirtmiştir. Toplamda 27 kişi muhasebe ile ilgili bilgi birikimine sahip olduğunu evet cevabı vererek, 19 kişi de hayır cevabını vererek yeterli bilgi birikimine sahip olmadığını belirtmiştir. Bu açıklamalara göre birinci analiz ki-kare sonucu şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.76: Soru 7, ve 9’a Ait Birinci Analiz Ki-Kare Sonuçları

Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	
Pearson Chi-Square	5,502 ^a	1	,019			
Continuity Correction ^b	4,186	1	,041			
Likelihood Ratio	5,612	1	,018			
Fisher's Exact Test				,035	,020	
Linear-by-Linear Association	5,383	1	,020			
N of Valid Cases	46					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,09.
b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.76’ya göre birinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5’in altında kalmadığı görülmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,019 yani % 1,9, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

İkinci Analiz

Çizelge 4.77: Öğretmenlerin Soru 8 ve 9'a Verdiği Cevaplar

Crosstab			S9-Meslek dersi öğretmeni olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?		Total
			Evet	Hayır	
S8- Muhasebe ile ilgili bir yayını (gazete, dergi, internet sitesi vb.) takip ediyor musunuz?	Evet	Count	17	7	24
		% within S8- Muhasebe ile ilgili bir yayını (gazete, dergi, internet sitesi vb.) takip ediyor musunuz?	70,8%	29,2%	100,0%
		% within S9-Meslek dersi öğretmeni olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?	63,0%	36,8%	52,2%
		% of Total	37,0%	15,2%	52,2%
		Count	10	12	22
	Hayır	% within S8- Muhasebe ile ilgili bir yayını (gazete, dergi, internet sitesi vb.) takip ediyor musunuz?	45,5%	54,5%	100,0%
		% within S9-Meslek dersi öğretmeni olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?	37,0%	63,2%	47,8%
		% of Total	21,7%	26,1%	47,8%
		Count	27	19	46
		% within S8- Muhasebe ile ilgili bir yayını (gazete, dergi, internet sitesi vb.) takip ediyor musunuz?	58,7%	41,3%	100,0%
Total	% within S9-Meslek dersi öğretmeni olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	58,7%	41,3%	100,0%	

Çizelge 4.77’de ‘S8 ve S9’a verilen cevaplar görülmektedir. Tabloya göre 46 öğretmen bulunmaktadır. Bu öğretmenlerden muhasebe ile ilgili bir yayını takip eden 24 kişinin; 17’i muhasebe ile ilgili yeterli bilgi birikimine sahip olduğunu evet cevabını vererek yeterli bilgi birikimine sahip olduğunu, 7 kişi ise yeterli bilgi birikime sahip olmadığını hayır cevabı vererek belirtmiştir. Yine tabloya göre; muhasebe ile ilgili bir yayını takip etmeyen 22 kişinin; 10’u muhasebe ile ilgili yeterli bilgi birikimine sahip olduğunu, 12 kişi ise yeterli bilgi birikime sahip olmadığını hayır cevabı vererek belirtmiştir. Toplamda 27 kişi muhasebe ile ilgili bir yayını takip ettiğini evet cevabı vererek, 19 kişi de hayır cevabını

vererek muhasebe ile ilgili bir yayını takip etmediğini belirtmiştir. Bu açıklamalara göre ikinci analiz ki-kare sonucu şu şekilde olmaktadır;

Çizelge 4.78: Soru 8, ve 9'a Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analizi Sonuçları

Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	3,049 ^a	1	,081		
Continuity Correction ^b	2,092	1	,148		
Likelihood Ratio	3,080	1	,079		
Fisher's Exact Test				,134	,074
Linear-by-Linear Association	2,983	1	,084		
N of Valid Cases	46				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,09.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.78'e göre ikinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,081 yani % 8,81, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Üçüncü Analiz

Çizelge 4.79: Soru 11, ve 9'a Ait Üçüncü Analiz Ki-Kare Analizi Sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,549 ^a	2	,170
Likelihood Ratio	3,578	2	,167
Linear-by-Linear Association	3,457	1	,063
N of Valid Cases	46		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,48.

Çizelge 4.79'da görüldüğü üzere 'S11 ve S9'a verilen cevaplar sonucunda a değerinde 2 hücrenin % 33,33 oranında 5'den küçük cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Hücre birleştirme yöntemi ile Soru 11'deki kısmen cevapları ve hayır cevapları tam anlamıyla

yeterli olmadığı için hayır cevap olarak kabul edilmiş ve analize devam edilmiştir.

Çizelge 4.80: Öğretmenlerin Soru 11 ve 9'a Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S9-Meslek öğretmeni muhasebe konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?	dersi olarak eğitimi	Total
			Evet	Hayır	
S11-Muhasebe alanında yaşanan güncel gelişmeler ve yeni uygulamaları öğrencilere öğretiyor musunuz?	Evet	Count	17	7	24
		% within S11-Muhasebe alanında yaşanan güncel gelişmeler ve yeni uygulamaları öğrencilere öğretiyor musunuz?	70,8%	29,2%	100,0%
		% within S9-Meslek dersi öğretmeni olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?	63,0%	36,8%	52,2%
	Hayır	% of Total	37,0%	15,2%	52,2%
		Count	10	12	22
		% within S11-Muhasebe alanında yaşanan güncel gelişmeler ve yeni uygulamaları öğrencilere öğretiyor musunuz?	45,5%	54,5%	100,0%
Total		% within S9-Meslek dersi öğretmeni olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?	37,0%	63,2%	47,8%
		% of Total	21,7%	26,1%	47,8%
		Count	27	19	46
		% within S11-Muhasebe alanında yaşanan güncel gelişmeler ve yeni uygulamaları öğrencilere öğretiyor musunuz?	58,7%	41,3%	100,0%
		% within S9-Meslek dersi öğretmeni olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	58,7%	41,3%	100,0%

Çizelge 4.80'de 'S11 ve S9'a verilen cevaplar görülmektedir. Tabloya göre 46 öğretmen bulunmaktadır. Bu öğretmenlerden muhasebe alanında güncel ve yeni uygulamaları öğrencilerine öğretten 24 kişinin; 17'si muhasebe ile ilgili yeterli bilgi birikimine sahip olduğunu evet cevabını vererek yeterli bilgi birikimine sahip olduğunu, 7 kişi ise yeterli bilgi birikime sahip olmadığını hayır cevabı vererek belirtmiştir. Yine tabloya göre; muhasebe alanında güncel ve yeni

uygulamaları öğrencilerine öğretmeyen 22 kişinin; 10'u muhasebe ile ilgili yeterli bilgi birikimine sahip olduğunu, 12 kişi ise yeterli bilgi birikime sahip olmadığını hayır cevabı vererek belirtmiştir. Toplamda 27 kişi muhasebe ile ilgili bir yayını takip ettiğini evet cevabı vererek, 19 kişi de hayır cevabını vererek muhasebe ile ilgili bir yayını takip etmediğini belirtmiştir. Bu açıklamalara göre üçüncü analiz ki-kare sonucu şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.81: Soru 11, ve 9'a Ait Üçüncü Analiz Ki-Kare Analizi Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	3,049 ^a	1	,081		
Continuity Correction ^b	2,092	1	,148		
Likelihood Ratio	3,080	1	,079		
Fisher's Exact Test				,134	,074
Linear-by-Linear Association	2,983	1	,084		
N of Valid Cases	46				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,09.
b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.81'e göre üçüncü analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,081 yani % 8,81, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Çizelge 4.82: Ki-Kare Ortalama Analiz Tablosu

Analiz Türü	Pearson Değeri	Chi-Square Değeri (%)
Birinci Analiz	0,019	% 1,9
İkinci Analiz	0,081	% 8,1
Üçüncü Analiz	0,081	% 8,1
Toplam	0,181	% 18,1
Ortalama Ki-Kare Değeri (Toplam/3)	0,0603	% 6,03

Çizelge 4.82’de belirlenen hipotezin analizinin yapılması için ortaya çıkan üç farklı ki kare değerleri görülmektedir. Hipotez üç farklı analizi içinde tek bir analiz olarak barındırdığı için üç farklı ki kare değeri oluşmuştur. Oluşan bu üç farklı ki-kare değeri sonucunda her analizde ortaya çıkan analizlerin toplanıp 3’e bölünmesi ile ortak bir ki-kare oranı bulunmuştur. Hipotez red veya kabul için ortalama ki kare değeri olan 0,0603 (% 6,03) değeri dikkate alınacaktır.

% 5 anlamlılık düzeyinde yapılan Ki-Kare Test sonucunda H₀ yokluk hipotezi red, H₁ varlık hipotezi kabul bölgesi 0-0,05 aralığıdır. Çizelge 4.75’e göre ortalama Pearson Chi-Square sonucu 0,0603 (% 6,3) çıkmıştır. Bu oran 0,05’den büyük olduğu için ve 0-0,05 aralığında bulunmadığı için H₀ yokluk hipotezi red edilemez, H₁ varlık hipotezi red edilir. Sonuç olarak; **H₀: Güncel muhasebe uygulamaları takibi ile muhasebe eğitimi bilgi birikimi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.** Öğretmenler, muhasebede yaşanan güncel ve yeni bilgileri takip etmekte, hizmet içi faaliyetlere katılmakta, gazete, dergi, internet sitesi vb. muhasebe ile ilgili kaynakları takip etmekte ve bunları öğrencilerine güncel olarak aktarmaktadır.

Bu analizin yanı sıra; 7. Soruda hizmet için eğitim faaliyetlerine katılanlardan organizasyon adı belirtmesi istenmiştir. Bu talep doğrultusunda çoğunlukla bilgisayarlı muhasebe organizasyonlarına katıldığı, özellikle de son zamanlarda kullanım alanı oldukça yaygınlaşan muhasebe programı olan LUCA eğitim organizasyonlarına katıldığı belirtilmiştir. LUCA muhasebe programı TÜRMOB tarafından mali müşavirlerin birçok isteğini içinde barındıran, kolay kullanımı ve anlaşılır dili bulunan, elektronik web sitesi tabanlı bir muhasebe programıdır. Bazı okullarda eta, bazı okullarda da LUCA muhasebe programları eğitimi bilgisayarlı muhasebe derslerinde verilmektedir.

3-Öğretmenlerin meslek tecrübesi, yeni eğitim öğretim ve muhasebe uygulamaları açısından güncel uygulamalarda yeterli olmayabilmektedir. Atama yıllarının eskiye dayanması güncel uygulamaların takip edilmediği zamanlarda öğretmenlerin güncelliğini yitirebilmektedir. Dolayısı ile öğretmenlerin atama yılları ile güncel uygulamalara bakış açıları araştırma kapsamında incelenmiştir. Öğretmenlere yöneltilen sorulardan elde edilen cevaplar değerlendirilerek aşağıdaki analiz sonuçları ortaya çıkmıştır. Analiz işlemi aşama aşama şu şekilde yapılmıştır;

H0:Öğretmenlerin meslek tecrübeleri ile MEGEP ve TDHP uygulamalarının gerekliliği konusunda anlamlı bir farklılık yoktur.

H1:Öğretmenlerin meslek tecrübeleri ile MEGEP ve TDHP uygulamalarının gerekliliği konusunda anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan cevaplar;

Soru 3: Görev Süreniz? (Yıl)

Cevap Seçenekleri: ( ) 0-5 ( ) 6-10 ( ) 11-15
( ) 6-20 ( ) 21-25 ( ) 26 ve fazlası

Soru 10: MEGEP ile muhasebe derslerinin içeriğinin bölünerek yıllara dağıtılmasını muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşünüyor musunuz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )
Firkim Yok

Soru 12: Tek Düzen Hesap Planı'nı muhasebe eğitimi için gerekli görüyor musunuz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

Çizelge 4.83: Soru 3, 10 ve 12'ye Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

Case Processing Summary

	Cases Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
S3-Görev süresi * S10- MEGEP ile muhasebe derslerinin içeriğinin bölünerek yıllara dağıtılmasını muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşünüyor musunuz?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S3-Görev süresi * S12- Tek Düzen Hesap Planını muhasebe eğitimi için gerekli görüyor musunuz?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%

Çizelge 4.83'e göre oluşturulan hipoteze kaynak oluşturan 3 soruya 46 öğretmen tamamı cevap vermiştir. Elde edilen cevaplardan hiçbirisi geçersiz

değildir. Yine oluşturulmuş olan hipotezlere kaynak eden 3 sorunun 2 farklı analizinin ortaya çıkacağını Çizelge 4.83 göstermektedir;

- Birinci Analiz: S3-Görev süresi ile S10-MEGEP ile muhasebe derslerinin içeriğinin bölünerek yıllara dağıtılmasını muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracaklarını düşünüyor musunuz? sorularının karşılaştırıldığı analiz,
- İkinci Analiz: S3-Görev süresi ile S12-Tek Düzen Hesap Planını muhasebe eğitimi için gerekli görüyor musunuz? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.

Bu iki analiz sonucunda iki farklı Ki-Kare Analizi ortaya çıkacak ve her iki analizin de farklı bir değeri olacaktır. Elde edilen bu değerler ortalama yöntemi kullanılarak ortalaması alınacak ve hipotezin kararı verilecektir.

Birinci analiz

Çizelge 4.84: Soru 3 ve 10'a Ait Birinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,819 ^a	10	,181
Likelihood Ratio	16,161	10	,095
Linear-by-Linear Association	,120	1	,729
N of Valid Cases	46		

a. 18 cells (100,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,76.

Çizelge 4.84'de görüldüğü üzere 'S3 ve S10'a verilen cevaplar sonucunda a değerinde 18 hücrenin % 100 oranında 5'den küçük cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Hücre birleştirme yöntemi ile Soru 3'deki tecrübe yılları birbirine yakın olan gruplar halinde 3 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Ayrıca Soru 10'daki cevaplar kesin yeterli görenler ve görmeyenler şeklinde düşünülere yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 3: Görev Süreniz? (Yıl)

Cevap Seçenekleri: ( ) 0-10 ( ) 11-20 ( ) 21 ve fazlası

Soru 10: MEGEP ile muhasebe derslerinin içeriğinin bölünerek yıllara dağıtılmasını muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşünüyor musunuz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 3 birleştirme işleminde 0-05 ve 6-10 grupları 0-10 olarak, 11-15 ve 16-20 grupları 11-20 olarak, 21-25 ve 26 ve daha fazlası grupları 21 ve fazlası olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplandırmalar ile devam edilmiştir.

Soru 10 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen, Hayır ve Fikrim yok cümleleri kesin cevapları taşımadığı için üç grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.85: Öğretmenlerin Soru 3 ve 10'a verdikleri cevaplar

Crosstab			S10-MEGEP ile muhasebe derslerinin içeriğinin bölünerek yıllara dağıtılmasını muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşünüyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
S3- Görev süresi	0-10	Count	8	7	15
		% within S3-Görev süresi	53,3%	46,7%	100,0%
		% within S10-MEGEP ile muhasebe derslerinin içeriğinin bölünerek yıllara dağıtılmasını muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşünüyor musunuz?	42,1%	25,9%	32,6%
		% of Total	17,4%	15,2%	32,6%
	11-20	Count	3	11	14
		% within S3-Görev süresi	21,4%	78,6%	100,0%
		% within S10-MEGEP ile muhasebe derslerinin içeriğinin bölünerek yıllara dağıtılmasını muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşünüyor musunuz?	15,8%	40,7%	30,4%
		% of Total	6,5%	23,9%	30,4%
	21 ve daha fazlası	Count	8	9	17
		% within S3-Görev süresi	47,1%	52,9%	100,0%
% within S10-MEGEP ile muhasebe derslerinin içeriğinin bölünerek yıllara dağıtılmasını muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşünüyor musunuz?		42,1%	33,3%	37,0%	
	% of Total	17,4%	19,6%	37,0%	
Total	Count	19	27	46	
	% within S3-Görev süresi	41,3%	58,7%	100,0%	
	% within S10-MEGEP ile muhasebe derslerinin içeriğinin bölünerek yıllara dağıtılmasını muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşünüyor musunuz?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	41,3%	58,7%	100,0%	

Çizelge 4.85'e göre Öğretmenlerin S3 ve S10'a verdikleri cevapların birleştirme işlemi sonucunda dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; 0-10 yıl arası tecrübesi olan 15 öğretmenin 8'i MEGEP kapsamında mesleki eğitim faaliyetlerinin yıllara dağıtılmasını muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşündüğünü evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 7 öğretmen de MEGEP kapsamında mesleki eğitim faaliyetlerinin yıllara dağıtılmasını muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşünmediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; 11-20 yıl arası tecrübesi olan 14 öğretmenin 3'ü MEGEP kapsamında mesleki eğitim faaliyetlerinin yıllara dağıtılmasını muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşündüğünü evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 11 öğretmen de MEGEP kapsamında mesleki eğitim faaliyetlerinin yıllara dağıtılmasını muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşünmediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; 21 ve daha fazla yıl arası tecrübesi olan 17 öğretmenin 8'i MEGEP kapsamında mesleki eğitim faaliyetlerinin yıllara dağıtılmasını muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşündüğünü evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 9 öğretmen de MEGEP kapsamında mesleki eğitim faaliyetlerinin yıllara dağıtılmasını muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşünmediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 19'u muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşündüğünü evet cevabını vererek, 27 öğretmenin de muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşünmediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Çizelge 4.86: Soru 3 ve 10'a Ait Birinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,409 ^a	2	,182
Likelihood Ratio	3,587	2	,166
Linear-by-Linear Association	,086	1	,769
N of Valid Cases	46		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,78.

Çizelge 4.86'ya göre birinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-

Square test sonucu olan 0,182 yani % 18,2, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

İkinci Analiz

Çizelge 4.87: Soru 3 ve 12'ye Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,251 ^a	4	,690
Likelihood Ratio	2,427	4	,658
Linear-by-Linear Association	,817	1	,366
N of Valid Cases	46		

a. 6 cells (66,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,30.

Çizelge 4.87'de görüldüğü üzere 'S3 ve S12'ye verilen cevaplar sonucunda a değerinde 6 hücrenin % 66,7 oranında 5'den küçük cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 12'deki cevaplar kesin gerekli görenler ve görmeyenler şeklinde düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 12: Tek Düzen Hesap Planı'nı muhasebe eğitimi için gerekli görüyor musunuz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 12 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen ve Hayır grupları kesin cevapları taşımadığı için iki grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.88: Öğretmenlerin Soru 3 ve 12'ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S12-Tek Düzen Hesap Planını muhasebe eğitimi için gerekli görüyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
S3-Görev süresi	0-10	Count	10	5	15
		% within S3-Görev süresi	66,7%	33,3%	100,0%
		% within S12-Tek Düzen Hesap Planını muhasebe eğitimi için gerekli görüyor musunuz?	33,3%	31,3%	32,6%
		% of Total	21,7%	10,9%	32,6%
	11-20	Count	9	5	14
		% within S3-Görev süresi	64,3%	35,7%	100,0%
		% within S12-Tek Düzen Hesap Planını muhasebe eğitimi için gerekli görüyor musunuz?	30,0%	31,3%	30,4%
		% of Total	19,6%	10,9%	30,4%
	21 ve daha fazlası	Count	11	6	17
		% within S3-Görev süresi	64,7%	35,3%	100,0%
		% within S12-Tek Düzen Hesap Planını muhasebe eğitimi için gerekli görüyor musunuz?	36,7%	37,5%	37,0%
		% of Total	23,9%	13,0%	37,0%
Total	Count	30	16	46	
	% within S3-Görev süresi	65,2%	34,8%	100,0%	
	% within S12-Tek Düzen Hesap Planını muhasebe eğitimi için gerekli görüyor musunuz?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	65,2%	34,8%	100,0%	

Çizelge 4.88'e göre Öğretmenlerin S3 ve S12'ye verdikleri cevapların birleştirme işlemi sonucunda dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; 0-10 yıl arası tecrübesi olan 15 öğretmenin 10'u Tek Düzen Hesap Planı'nı muhasebe eğitimi için gerekli gördüğünü evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 5 öğretmen de Tek Düzen Hesap Planı'nı muhasebe eğitimi için gerekli görmediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; 11-20 yıl arası tecrübesi olan 14 öğretmenin 9'u Tek Düzen Hesap Planı'nı muhasebe eğitimi için gerekli gördüğünü evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 5 öğretmen de Tek Düzen Hesap Planı'nı muhasebe eğitimi için gerekli görmediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; 21 ve daha fazla yıl arası tecrübesi olan 17 öğretmenin 11'i Tek Düzen Hesap Planı'nı muhasebe eğitimi için gerekli gördüğünü evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 6 öğretmen de Tek Düzen Hesap Planı'nı muhasebe eğitimi için gerekli görmediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 30'u muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşündüğünü evet cevabını vererek, 16 öğretmenin de muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşünmediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Çizelge 4.89: Soru 3 ve 12'ye Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,021 ^a	2	,989
Likelihood Ratio	,021	2	,989
Linear-by-Linear Association	,013	1	,911
N of Valid Cases	46		

a. 1 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,87.

Çizelge 4.89'a göre ikinci analiz sonucunda; birleştirme işlemi yapıldıktan sonra 1 hücrenin 5'in altında kaldığı ve bu oranın %16,7 olduğu görülmektedir. Bu oran % 20'nin altında olduğu için analiz sonuçlarının açıklanması yapılabilmektedir. Yani bu oran kabul edilebilir bir orandır. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,989 yani % 98,9 analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Çizelge 4.90: Ki-Kare Ortalama Analiz Tablosu

Analiz Türü	Pearson Değeri	Chi-Square	Pearson Değeri (%)	Chi-Square
Birinci Analiz	0,182		% 18,2	
İkinci Analiz	0,989		% 98,9	
Toplam	1,171		% 117,1	
Ortalama Ki-Kare Değeri (Toplam/2)	0,5855		% 58,55	

Çizelge 4.90’da belirlenen hipotezin analizinin yapılması için ortaya çıkan iki farklı ki kare değerleri görülmektedir. Hipotez, iki farklı analizi içinde, tek bir analiz olarak barındırdığı için, iki farklı ki kare değeri oluşmuştur. Oluşan bu iki farklı ki-kare değeri sonucunda her analizde ortaya çıkan analizlerin toplanıp 2’ye bölünmesi ile ortak bir ki-kare oranı bulunmuştur. Hipotez red veya kabul için ortalama ki kare değeri olan 0,5855 (% 58,55) değeri dikkate alınacaktır.

% 5 anlamlılık düzeyinde yapılan Ki-Kare Test sonucunda H₀ yokluk hipotezi red, H₁ varlık hipotezi kabul bölgesi 0-0,05 aralığıdır. Çizelge 4.83’e göre ortalama Pearson Chi-Square sonucu 0,5855 (% 58,55) çıkmıştır. Bu oran 0,05’den oldukça büyük olduğu için ve 0-0,05 aralığında bulunmadığı için H₀ yokluk hipotezi red edilemez, H₁ varlık hipotezi red edilir. Sonuç olarak; **H₀: Öğretmenlerin meslek tecrübeleri ile MEGEP ve TDHP uygulamalarının gerekliliği konusunda anlamlı bir farklılık yoktur.** Öğretmenlerin meslek tecrübeleri, güncel uygulamalara bakış açısını değiştirmemektedir. Muhasebe için çok büyük önem arz eden Tek Düzen Hesap Planı’nı muhasebe eğitimi için gerekli görmekte ve bu ve bunun gibi uygulamaların da MEGEP kapsamında yıllara dağıtılarak öğretilmesini muhasebe eğitimi için gerekli görmekteyler. Yokluk hipotezinin her iki analiz türünde de zaten kabul edilmediği Ki-kare değerlerinde de görülmektedir. Özellikle TDHP sorusunu içinde barındıran analizde oldukça yüksek bir rakap çıkmıştır. Dolayısı ile her iki uygulama değerlendirildiğinde, iki analizi içinde barından asıl yokluk hipotezi kuvvetli derecede red edilemeyecek seviyededir.

4-Muhasebe eğitiminde lisede farklı dersler farklı öğretmenler tarafından verilmektedir. Verilen bu derslerin öğretmen sayılarının, ders saatlerinin ve eğitimde toplam sürenin yeterli olması gerekmektedir. Bunların yeterliliğinin yanında ders içerikleri, kitapları, uygulama için gerekli belgelerin düzenlenmesi, derslerin işlendiği ortamların yeterliliği, bilgisayar vb.

donanımların yeterliliği ve alan ile ilgili yayınlara aboneliklerin yeterliliği de oldukça önemlidir. Araştırma kapsamında bu konular değerlendirilmeye alınmış ve oldukça geniş bir analiz yapılmıştır. Tüm bu faktörler dikkate alınarak 11 soruyu içinde barındıran bir hipotez belirlenmiş ve bu hipoteze farklı analizler uygulanmıştır. Hipotez genelinde Ki-Kare analizi kullanılmıştır. Bu kriterlerin analiz işlemi şu şekildedir;

H0: Muhasebe alanı öğretmen sayısı, ders saati ve eğitim süresiyle; ders ve kitap içerikleri, ticari belge ve gerçek defter düzenleme yeterliliği, ders araç gereç ve güncel bilgi doküman yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: Muhasebe alanı öğretmen sayısı, ders saati ve eğitim süresiyle; ders ve kitap içerikleri, ticari belge ve gerçek defter düzenleme yeterliliği, ders araç gereç ve güncel bilgi doküman yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan cevaplar;

Soru 13: Okulunuzda meslek derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 14: Muhasebe derslerinde haftalık ders saati yeterli midir?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )
Fikrim Yok

Soru 15: Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )
Fikrim Yok

Soru 16: Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )
Fikrim Yok

Soru 17: Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( )Hayır ( )

Fikrim Yok

Soru 18: Muhasebe derslerinde ticari belgeler düzenliyor musunuz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( )Hayır

Soru 19: Muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( )Hayır

Soru 20: Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( )Hayır

Soru 21: Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( )Hayır

Soru 22: Okulunuzun bilgisayar sayısı, bilgisayarlı muhasebe eğitimi için yeterli midir?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( )Hayır ( )

Fikrim Yok

Soru 23: Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( )Hayır ( )

Fikrim Yok

Çizelge 4.91: Soru 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 ve 23'e Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

Case Processing Summary						
	Cases Valid N	Percent	Missing N	Percent	Total N	Percent
S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? * S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? * S17-Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? * S18-Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? * S19- Muhasebe derslerinden gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? * S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? * S21-Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? * S22-Okulunuzun bilgisayar sayısı, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? * S23-Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi? * S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi? * S17-Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi? * S18-Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi? * S19- Muhasebe derslerinden gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%

Çizelge 4.91: (devamı) Soru 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 ve 23'e Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

	Cases Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi? * S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi? * S21-Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi? * S22-Okulunuzun bilgisayar sayısı, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi? * S23-Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir? * S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir? * S17-Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir? * S18-Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir? * S19- Muhasebe derslerinden gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir? * S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir? * S21-Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir? * S22-Okulunuzun bilgisayar sayısı, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir? * S23-Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%

Çizelge 4.91'e göre oluşturulan hipoteze kaynak oluşturan 11 soruya 46 öğretmenin tamamı cevap vermiştir. Elde edilen cevaplardan hiçbiri geçersiz değildir. Yine oluşturulmuş olan hipotezlere kaynaklık eden 11 sorunun 24 farklı analizinin ortaya çıkacağını Çizelge 4.91 göstermektedir;

- Birinci Analiz: S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? ile S16- Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir? sorularının karşılaştırıldığı analiz,
- İkinci Analiz: S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? ile S17- Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Üçüncü Analiz: S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? ile S18- Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Dördüncü Analiz: S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? ile S19- Muhasebe derslerinden gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Beşinci Analiz: S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? ile S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Altıncı Analiz: S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? ile S21- Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Yedinci Analiz: S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? ile S22- Okulunuzun bilgisayar sayısı, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Sekizinci Analiz: S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? ile S23-

Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.

- Dokuzuncu Analiz: S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi? ile S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Onuncu Analiz: S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi? ile S17-Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Onbirinci Analiz: S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi? ile S18-Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Onikinci Analiz: S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi? ile S19- Muhasebe derslerinden gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Onüçüncü Analiz: S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi? ile S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Ondördüncü Analiz: S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi? ile S21-Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Onbeşinci Analiz: S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi? ile S22-Okulunuzun bilgisayar sayısı, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Onaltıncı Analiz: S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi? ile S23-Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.

- Onyedinci Analiz: S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir? ile S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Onsekizinci Analiz: S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir? ile S17-Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Ondukuzuncu Analiz: S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir? ile S18-Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Yirminci Analiz: S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir? ile S19- Muhasebe derslerinden gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Yirmibirinci Analiz: S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir? ile S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Yirmiikinci Analiz: S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir? ile S21-Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Yirmiüçüncü Analiz: S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir? ile S22-Okulunuzun bilgisayar sayısı, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Yirmidördüncü Analiz: S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir? ile S23-Okulunuz

muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.

Bu 24 analiz sonucunda 24 farklı Ki-Kare Analizi ortaya çıkacak ve her bir analizin de farklı bir değeri olacaktır. Elde edilen bu değerler ortalama yöntemi kullanılarak ortalaması alınacak ve hipotezin kararı verilecektir.

Birinci Analiz

Çizelge 4.92: Soru 13 ve 16'ya Ait Birinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,028 ^a	2	,598
Likelihood Ratio	1,064	2	,587
Linear-by-Linear Association	,957	1	,328
N of Valid Cases	46		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,13.

Çizelge 4.92'de görüldüğü üzere 'S13 ve S16'ya verilen cevaplar sonucunda a değerinde 2 hücrenin % 33,3 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 16'daki cevaplar kesin cevap verecek düzeyde ve kesin cevap verecek düzeyde olmayan şeklinde düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 16: Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 16 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen, Hayır ve Fikrim Yok grupları kesin cevapları taşımadığı için üç grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.93: Öğretmenlerin Soru 13 ve 16'ya Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?		Total
			Evet	Hayır	
S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	Evet	Count	7	11	18
		% within S13-Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	38,9%	61,1%	100,0%
		% within S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	46,7%	35,5%	39,1%
	Hayır	% of Total	15,2%	23,9%	39,1%
		Count	8	20	28
		% within S13-Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	28,6%	71,4%	100,0%
Total		% within S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	53,3%	64,5%	60,9%
		% of Total	17,4%	43,5%	60,9%
		Count	15	31	46
		% within S13-Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	32,6%	67,4%	100,0%
		% within S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	32,6%	67,4%	100,0%

Çizelge 4.93'e göre Öğretmenlerin S13 ve S16'ya verdikleri cevapların birleştirme işlemi sonucunda dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; Okulunda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenlerinin görevlendirildiği 18 öğretmenin; 7'si muhasebe ile ilgili alan derslerinin ihtiyaca cevap verebilecek olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 11 öğretmen de Muhasebe ile ilgili alan derslerinin ihtiyaca cevap verebilecek seviyede olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; Okulunda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenlerinin görevlendirilmediği 28 öğretmenin; 8'i muhasebe ile ilgili alan derslerinin ihtiyaca cevap verebilecek olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 20 öğretmen de Muhasebe ile ilgili alan derslerinin ihtiyaca cevap verebilecek seviyede olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. .

Toplam 46 öğretmenin 15'i muhasebe ile ilgili alan derslerinin ihtiyaca cevap verebilecek olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 31 öğretmen de Muhasebe ile ilgili alan derslerinin ihtiyaca cevap verebilecek seviyede olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.94: Soru 13 ve 16'ya Ait Birinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,531 ^a	1	,466		
Continuity Correction ^b	,165	1	,685		
Likelihood Ratio	,526	1	,468		
Fisher's Exact Test				,530	,340
Linear-by-Linear Association	,519	1	,471		
N of Valid Cases	46				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,87.
b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.94'e göre birinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu

belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,466 yani % 46,6, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

İkinci Analiz

Çizelge 4.95: Soru 13 ve 17'ye Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,093 ^a	3	,779
Likelihood Ratio	1,113	3	,774
Linear-by-Linear Association	,000	1	,988
N of Valid Cases	46		

a. 3 cells (37,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,78.

Çizelge 4.95'de görüldüğü üzere 'S13 ve S17'ye verilen cevaplar sonucunda a değerinde 3 hücrenin % 37,5 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 17'deki cevaplar kesin cevap verecek düzeyde ve kesin cevap verecek düzeyde olmayan şeklinde düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 17: Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 17 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen, Hayır ve Fikrim Yok grupları kesin cevapları taşımadığı için üç grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.96: Öğretmenlerin Soru 13 ve 17'ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S17-Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?		Total
			Evet	Hayır	
S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	Evet	Count	8	10	18
		% within S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	44,4%	55,6%	100,0%
		% within S17- Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	44,4%	35,7%	39,1%
		% of Total	17,4%	21,7%	39,1%
		Count	10	18	28
	Hayır	% within S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	35,7%	64,3%	100,0%
		% within S17- Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	55,6%	64,3%	60,9%
		% of Total	21,7%	39,1%	60,9%
		Count	18	28	46
		% within S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	39,1%	60,9%	100,0%
Total	% within S17- Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	39,1%	60,9%	100,0%	

Çizelge 4.96'ya göre Öğretmenlerin S13 ve S17'ye verdikleri cevapların birleştirme işlemi sonucunda dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; Okulunda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenlerinin görevlendirildiği 18 öğretmenin; 8'i muhasebe ders kitaplarının ihtiyaca cevap verebilecek düzeyde olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir.

Buna karşılık 10 öğretmen de ders kitaplarının ihtiyaca cevap verebilecek düzeyde olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; Okulunda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenlerinin görevlendirilmediğini belirten 28 öğretmenin; 10'u muhasebe ders kitaplarının ihtiyaca cevap verebilecek düzeyde olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 18 öğretmen de ders kitaplarının ihtiyaca cevap verebilecek düzeyde olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 18'i muhasebe muhasebe ders kitaplarının ihtiyaca cevap verebilecek olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 28 öğretmen de muhasebe ders kitaplarının ihtiyaca cevap verebilecek seviyede olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.97: Soru 13 ve 17'ye Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,351 ^a	1	,554		
Continuity Correction ^b	,080	1	,777		
Likelihood Ratio	,349	1	,555		
Fisher's Exact Test				,758	,387
Linear-by-Linear Association	,343	1	,558		
N of Valid Cases	46				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,04.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.97'e göre ikinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile ikinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test

sonucu olan 0,554 yani % 55,4, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Üçüncü Analiz

Çizelge 4.98: Soru 13 ve 18'e Ait Üçüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,117 ^a	2	,943
Likelihood Ratio	,115	2	,944
Linear-by-Linear Association	,008	1	,928
N of Valid Cases	46		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,78.

Çizelge 4.98'de görüldüğü üzere 'S13 ve S18'e verilen cevaplar sonucunda a değerinde 2 hücrenin % 33,3 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 18'deki cevaplar kesin düzenleme ve kesin düzenlenmeme şeklinde düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 18: Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 18 birleştirme işlemi kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen ve Hayır grupları kesin cevapları taşımadığı için iki grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.99: Öğretmenlerin Soru 13 ve 18'e Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S18-Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
S13-Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	Evet	Count	11	7	18
		% within S13-Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	61,1%	38,9%	100,0%
		% within S18-Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?	39,3%	38,9%	39,1%
		% of Total	23,9%	15,2%	39,1%
		Count	17	11	28
	Hayır	% within S13-Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	60,7%	39,3%	100,0%
		% within S18-Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?	60,7%	61,1%	60,9%
		% of Total	37,0%	23,9%	60,9%
		Count	28	18	46
		% within S13-Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	60,9%	39,1%	100,0%
Total	% within S18-Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	60,9%	39,1%	100,0%	
				%	

Çizelge 4.99'a göre Öğretmenlerin S13 ve S18'e verdikleri cevapların birleştirme işlemi sonucunda dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; Okulunda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenlerinin görevlendirildiği 18 öğretmenin; 8'i muhasebe derslerinde ticari belgelerin düzenlediğini evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 10 öğretmen de muhasebe meslek derslerinde ticari belgelerin düzenlenmediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; Okulunda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenlerinin görevlendirilmediğini belirten 28 öğretmenin; 17'si muhasebe meslek derslerinde ticari belgelerin düzenlendiğini evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 11 öğretmen de muhasebe meslek derslerinde ticari belgelerin düzenlenmediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 28'i muhasebe muhasebe meslek derslerinde ticari belgelerin düzenlendiğini evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 18 öğretmen de muhasebe meslek derslerinde ticari belgelerin düzenlenmediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.100: Soru 13 ve 18'e Ait Üçüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	
Pearson Chi-Square	,001 ^a	1	,979			
Continuity Correction ^b	,000	1	1,000			
Likelihood Ratio	,001	1	,979			
Fisher's Exact Test				1,000	,613	
Linear-by-Linear Association	,001	1	,979			
N of Valid Cases	46					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,04.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.100'e göre üçüncü analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,979 yani % 97,9, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Dördüncü Analiz

Çizelge 4.101: Soru 13 ve 19'a Ait Dördüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,273 ^a	2	,195
Likelihood Ratio	3,948	2	,139
Linear-by-Linear Association	3,128	1	,077
N of Valid Cases	46		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,78.

Çizelge 4.101'de görüldüğü üzere 'S13 ve S19'a verilen cevaplar sonucunda a değerinde 2 hücrenin % 33,3 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 19'daki cevaplar kesin yapılma ve kesin yapılmama şeklinde düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 19: Muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 19 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen ve Hayır grupları kesin cevapları taşımadığı için iki grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.102: Öğretmenlerin Soru 13 ve 19'a Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S19- derslerinden defterler uygulama musunuz?	Muhasebe gerçek üzerinde yapıyor	Total
			Evet	Hayır	
S13- muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	Evet	Count	10	8	18
		% within S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	55,6%	44,4%	100,0%

Çizelge 4.102: (devamı) Öğretmenlerin Soru 13 ve 19'a Verdikleri Cevaplar

Crosstab		S19- derslerinden defterler uygulama musunuz?	Muhasebe gerçek üzerinde yapıyor	Total
		Evet	Hayır	
	% within S19- Muhasebe derslerinden gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz?	52,6%	29,6%	39,1%
	% of Total	21,7%	17,4%	39,1%
Hayır	Count	9	19	28
	% within S13- Okulunuzda muhasabe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	32,1%	67,9%	100,0%
	% within S19- Muhasebe derslerinden gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz?	47,4%	70,4%	60,9%
	% of Total	19,6%	41,3%	60,9%
Total	Count	19	27	46
	% within S13- Okulunuzda muhasabe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	41,3%	58,7%	100,0%
	% within S19- Muhasebe derslerinden gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz?	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	41,3%	58,7%	100,0%

Çizelge 4.102'ye göre Öğretmenlerin S13 ve S19'a verdikleri cevapların birleştirme işlemi sonucunda dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; Okulunda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenlerinin görevlendirildiği 18 öğretmenin; 10'u muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapıldığını evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 8 öğretmen de muhasebe meslek derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapılmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; Okulunda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenlerinin görevlendirilmediğini belirten 28 öğretmenin; 9'u muhasebe meslek derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapıldığını evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 19 öğretmen de muhasebe meslek derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapılmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 19'u muhasebe meslek derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapıldığını evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 27 öğretmen de muhasebe meslek derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapılmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.103: Soru 13 ve 19'a Ait Dördüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	2,477 ^a	1	,116		
Continuity Correction ^b	1,606	1	,205		
Likelihood Ratio	2,476	1	,116		
Fisher's Exact Test				,137	,103
Linear-by-Linear Association	2,423	1	,120		
N of Valid Cases	46				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,43.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.103'e göre dördüncü analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,116 yani % 11,6, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Beşinci Analiz

Çizelge 4.104: Soru 13 ve 20'ye Ait Beşinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,525 ^a	2	,467
Likelihood Ratio	1,685	2	,431
Linear-by-Linear Association	1,167	1	,280
N of Valid Cases	46		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,35.

Çizelge 4.104'de görüldüğü üzere 'S13 ve S20'ye verilen cevaplar sonucunda a değerinde 2 hücrenin % 33,3 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 20'deki cevaplar kesin uygun ve kesin uygun olmama şeklinde düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 20: Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ..... ( ) Hayır

Soru 20 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen ve Hayır grupları kesin cevapları taşımadığı için iki grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.105: Öğretmenlerin Soru 13 ve 20'ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?		Total
			Evet	Hayır	
S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	Evet	Count	11	7	18
		% within S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	61,1%	38,9%	100,0%
S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?	Evet	Count	11	7	18
		% within S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?	44,0%	33,3%	39,1%

Çizelge 4.105: (devam) Öğretmenlerin Soru 13 ve 20'ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S20-Sizce muhasabe işlendiği ortam açısından uygun Evet	okulunuzda derslerinin uygulama mudur? Hayır	Total
Hayır	% of Total		23,9%	15,2%	39,1%
	Count		14	14	28
	% within S13- Okulunuzda muhasabe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?		50,0%	50,0%	100,0%
	% within S20-Sizce okulunuzda muhasabe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?		56,0%	66,7%	60,9%
Total	% of Total		30,4%	30,4%	60,9%
	Count		25	21	46
	% within S13- Okulunuzda muhasabe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?		54,3%	45,7%	100,0%
	% within S20-Sizce okulunuzda muhasabe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?		100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total		54,3%	45,7%	100,0%

Çizelge 4.105'e göre Öğretmenlerin S13 ve S20'ye verdikleri cevapların birleştirme işlemi sonucunda dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; Okulunda muhasabe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenlerinin görevlendirildiği 18 öğretmenin; 11'i muhasabe derslerinin işlendiği ortamın uygulama açısından uygun olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 7 öğretmen de muhasabe derslerinin işlendiği ortamın uygulama açısından uygun olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; Okulunda muhasabe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenlerinin görevlendirilmediğini belirten 28 öğretmenin; 14'ü muhasabe derslerinin işlendiği ortamın uygulama açısından uygun olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 14 öğretmen de muhasabe muhasabe

derslerinin işlendiği ortamın uygulama açısından uygun olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 25'i muhasebe derslerinin işlendiği ortamın uygulama açısından uygun olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 21 öğretmen de muhasebe derslerinin işlendiği ortamın uygulama açısından uygun olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.106: Soru 13 ve 20'ye Ait Beşinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,545 ^a	1	,460		
Continuity Correction ^b	,189	1	,663		
Likelihood Ratio	,548	1	,459		
Fisher's Exact Test				,551	,333
Linear-by-Linear Association	,533	1	,465		
N of Valid Cases	46				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,22.
b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.106'ya göre beşinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,460 yani % 46,0, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Altıncı Analiz

Çizelge 4.107: Soru 13 ve 21'e Ait Altıncı Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,468 ^a	2	,291
Likelihood Ratio	2,513	2	,285
Linear-by-Linear Association	2,377	1	,123
N of Valid Cases	46		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,96.

Çizelge 4.107'de görüldüğü üzere 'S13 ve S21'e verilen cevaplar sonucunda a değerinde 2 hücrenin % 33,3 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 21'deki cevaplar kesin uygun ve kesin uygun olmama şeklinde

düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 21: Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 21 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen ve Hayır grupları kesin cevapları taşımadığı için iki grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.108: Öğretmenlerin Soru 13 ve 21'e Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S21-Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?		Total
			Evet	Hayır	
S13-Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	Evet	Count	9	9	18
		% within S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	50,0%	50,0%	100,0%
		% within S21-Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?	52,9%	31,0%	39,1%
	Hayır	% of Total	19,6%	19,6%	39,1%
		Count	8	20	28
		% within S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	28,6%	71,4%	100,0%
Total	% within S21-Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?	47,1%	69,0%	60,9%	
	% of Total	17,4%	43,5%	60,9%	
	Count	17	29	46	
	% within S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	37,0%	63,0%	100,0%	
	% within S21-Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	37,0%	63,0%	100,0%	

Çizelge 4.108'e göre Öğretmenlerin S13 ve S21'e verdikleri cevapların birleştirme işlemi sonucunda dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; Okulunda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenlerinin görevlendirildiği 18 öğretmenin; 9'u okulun ders araç ve gereçlerinin muhasebe eğitimi için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 9 öğretmen de okulun ders araç ve gereçlerinin muhasebe eğitimi için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; Okulunda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenlerinin görevlendirilmediğini belirten 28 öğretmenin; 8'i okulun ders araç ve gereçlerinin muhasebe eğitimi için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 20 öğretmen de okulun ders araç ve gereçlerinin muhasebe eğitimi için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 17'si okulun ders araç ve gereçlerinin muhasebe eğitimi için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 29 öğretmen de okulun ders araç ve gereçlerinin muhasebe eğitimi için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.109: Soru 13 ve 21'e Ait Altıncı Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	
Pearson Chi-Square	2,159 ^a	1	,142			
Continuity Correction ^b	1,338	1	,247			
Likelihood Ratio	2,146	1	,143			
Fisher's Exact Test				,212	,124	
Linear-by-Linear Association	2,112	1	,146			
N of Valid Cases	46					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,65.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.109'a göre altıncı analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,142 yani % 14,2, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Yedinci Analiz

Çizelge 4.110: Soru 13 ve 22'ye Ait Yedinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,254 ^a	2	,534
Likelihood Ratio	1,286	2	,526
Linear-by-Linear Association	1,225	1	,268
N of Valid Cases	46		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,13.

Çizelge 4.110'da görüldüğü üzere 'S13 ve S22'ye verilen cevaplar sonucunda a değerinde 2 hücrenin % 33,3 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 22'deki cevaplar kesin yeterli ve kesin yeterli olmama şeklinde düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 22: Okulunuzun bilgisayar sayısı, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 22 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen, Hayır ve Fikrim Yok grupları kesin cevapları taşımadığı için üç grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.111: Öğretmenlerin Soru 13 ve 22'ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab		S22-Okulunuzun bilgisayar sayısı, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?		Total
		Evet	Hayır	
S13-Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	Evet	Count 9	Count 9	Count 18
		% within S13-Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu? 50,0%	% within S22-Okulunuzun bilgisayar sayısı, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir? 50,0%	% Total 100,0%

Çizelge 4.111: (devami) Öğretmenlerin Soru 13 ve 22'ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab		S22-Okulunuzun bilgisayar sayısı, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?		Total
		Evet	Hayır	
Hayır	% within S22-Okulunuzun bilgisayar sayısı, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?	47,4%	33,3%	39,1%
	% of Total	19,6%	19,6%	39,1%
	Count	10	18	28
	% within S13-Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	35,7%	64,3%	100,0%
Total	% within S22-Okulunuzun bilgisayar sayısı, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?	52,6%	66,7%	60,9%
	% of Total	21,7%	39,1%	60,9%
	Count	19	27	46
	% within S13-Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	41,3%	58,7%	100,0%
	% within S22-Okulunuzun bilgisayar sayısı, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	41,3%	58,7%	100,0%

Çizelge 4.111'e göre Öğretmenlerin S13 ve S22'e verdikleri cevapların birleştirme işlemi sonucunda dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; Okulunda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenlerinin görevlendirildiği 18 öğretmenin; 9'u okullarındaki bilgisayar

sayısının bilgisayarlı eğitim için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 9 öğretmen de okullarındaki bilgisayar sayısının bilgisayarlı eğitim için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; Okulunda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenlerinin görevlendirilmediğini belirten 28 öğretmenin; 10'u okullarındaki bilgisayar sayısının bilgisayarlı eğitim için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 18 öğretmen de okullarındaki bilgisayar sayısının bilgisayarlı eğitim için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 19'u okullarındaki bilgisayar sayısının bilgisayarlı eğitim için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 27 öğretmen de okullarındaki bilgisayar sayısının bilgisayarlı eğitim için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.112: Soru 13 ve 22'ye Ait Yedinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,922 ^a	1	,337		
Continuity Correction ^b	,427	1	,513		
Likelihood Ratio	,919	1	,338		
Fisher's Exact Test				,373	,256
Linear-by-Linear Association	,902	1	,342		
N of Valid Cases	46				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,43.
b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.112'e göre yedinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,337 yani % 33,7, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Sekizinci Analiz

Çizelge 4.113: Soru 13 ve 23'e Ait Sekizinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,724 ^a	3	,436
Likelihood Ratio	3,396	3	,335
Linear-by-Linear Association	2,255	1	,133
N of Valid Cases	46		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,78.

Çizelge 4.113'de görüldüğü üzere 'S13 ve S23'e verilen cevaplar sonucunda a değerinde 2 hücrenin % 25,0 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 23'deki cevaplar kesin ve kesin olmama şeklinde düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 23: Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 23 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen, Hayır ve Fikrim Yok grupları kesin cevapları taşımadığı için üç grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.114: Öğretmenlerin Soru 13 ve 23'e Verdikleri Cevaplar

Crosstab		S23-Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi?		Total
		Evet	Hayır	
S13- Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	Evet	Count 7 38,9%	Count 11 61,1%	Count 18 100,0%
		% within S13-Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?		

Çizelge 4.114: (devam) Öğretmenlerin Soru 13 ve 23'e Verdikleri Cevaplar

Crosstab		S23-Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi?		Total
		Evet	Hayır	
Hayır	% within S23-Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi?	53,8%	33,3%	39,1%
	% of Total	15,2%	23,9%	39,1%
	Count	6	22	28
	% within S13-Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	21,4%	78,6%	100,0%
Total	% within S23-Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi?	46,2%	66,7%	60,9%
	% of Total	13,0%	47,8%	60,9%
	Count	13	33	46
	% within S13-Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?	28,3%	71,7%	100,0%
	% within S23-Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi?	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	28,3%	71,7%	100,0%

Çizelge 4.114'e göre Öğretmenlerin S13 ve S23'e verdikleri cevapların birleştirme işlemi sonucunda dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; Okulunda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenlerinin görevlendirildiği 18 öğretmenin; 7'si okullarının muhasebe ile ilgili yayınlara abone olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık

11 öğretmen de okullarının muhasebe ile ilgili yayınlara abone olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; Okulunda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenlerinin görevlendirilmediğini belirten 28 öğretmenin; 6'sı okullarının muhasebe ile ilgili yayınlara abone olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 22 öğretmen de okullarının muhasebe ile ilgili yayınlara abone olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 13'ü okullarının muhasebe ile ilgili yayınlara abone olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 33 öğretmen de okullarının muhasebe ile ilgili yayınlara abone olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.115: Soru 13 ve 23'e Ait Sekizinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	
Pearson Chi-Square	1,648 ^a	1	,199			
Continuity Correction ^b	,899	1	,343			
Likelihood Ratio	1,623	1	,203			
Fisher's Exact Test				,315	,171	
Linear-by-Linear Association	1,612	1	,204			
N of Valid Cases	46					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,09.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.115'e göre sekizinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test

sonucu olan 0,199 yani % 19,9, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Dokuzuncu Analiz

Çizelge 4.116: Soru 14 ve 16'ya Ait Dokuzuncu Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,885 ^a	2	,390
Likelihood Ratio	1,917	2	,383
Linear-by-Linear Association	1,416	1	,234
N of Valid Cases	46		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,30.

Çizelge 4.116'da görüldüğü üzere 'S14 ve S16'ya verilen cevaplar sonucunda a değerinde 2 hücrenin % 33,3 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 14'deki cevaplar kesin ve kesin olmama şeklinde düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 14: Muhasebe derslerinin haftalık ders saati yeterli midir?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 14 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen, Hayır ve Fikrim Yok grupları kesin cevapları taşımadığı için üç grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.117: Öğretmenlerin Soru 14 ve 16'ya Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?		Total
			Evet	Hayır	
S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	Evet	Count	10	14	24
		% within S14-Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	41,7%	58,3%	100,0%
		% within S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	66,7%	45,2%	52,2%
		% of Total	21,7%	30,4%	52,2%
		Count	5	17	22
	Hayır	% within S14-Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	22,7%	77,3%	100,0%
		% within S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	33,3%	54,8%	47,8%
		% of Total	10,9%	37,0%	47,8%
		Count	15	31	46
		% within S14-Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	32,6%	67,4%	100,0%
Total	% within S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	32,6%	67,4%	100,0%	

Çizelge 4.117'ye göre Öğretmenlerin S14 ve S16'ya verdikleri cevapların birleştirme işlemi sonucunda dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olduğunu belirten 24 öğretmenin; 10'u muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriğinin ihtiyaca cevap verecek düzeyde olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 14 öğretmen de muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriğinin ihtiyaca cevap verecek düzeyde olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; muhasebe derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olmadığını belirten 22 öğretmenin; 5'i muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriğinin ihtiyaca cevap verecek düzeyde olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 17 öğretmen de muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriğinin ihtiyaca cevap verecek düzeyde olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 15'i muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriğinin ihtiyaca cevap verecek düzeyde olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 31 öğretmen de muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriğinin ihtiyaca cevap verecek düzeyde olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.118: Soru 14 ve 16'ya Ait Dokuzuncu Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	
Pearson Chi-Square	1,874 ^a	1	,171			
Continuity Correction ^b	1,111	1	,292			
Likelihood Ratio	1,903	1	,168			
Fisher's Exact Test				,217	,146	
Linear-by-Linear Association	1,833	1	,176			
N of Valid Cases	46					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,17.
b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.118'e göre dokuzuncu analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test

sonucu olan 0,171 yani % 17,1, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Onuncu Analiz

Çizelge 4.119: Öğretmenlerin Soru 14 ve 17'ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S17-Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?		Total
			Evet	Hayır	
S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	Evet	Count	12	12	24
		% within S14-Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	50,0%	50,0%	100,0%
		% within S17-Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	66,7%	42,9%	52,2%
	Hayır	% of Total	26,1%	26,1%	52,2%
		Count	6	16	22
		% within S14-Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	27,3%	72,7%	100,0%
Total		% within S17-Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	33,3%	57,1%	47,8%
		% of Total	13,0%	34,8%	47,8%
		Count	18	28	46
		% within S14-Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	39,1%	60,9%	100,0%
		% within S17-Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	39,1%	60,9%	100,0%

Çizelge 4.119'a göre Öğretmenlerin S14 ve S17'ye verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olmadığını belirten 24 öğretmenin; 12’u muhasebe ile ilgili ders kitaplarının içeriklerinin ihtiyaca cevap verecek düzeyde olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 12 öğretmen de muhasebe ile ilgili ders kitaplarının içeriklerinin ihtiyaca cevap verecek düzeyde olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; muhasebe derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olduğunu belirten 22 öğretmenin; 6’sı muhasebe ile ilgili ders kitaplarının içeriklerinin ihtiyaca cevap verecek düzeyde olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 16 öğretmen de muhasebe ile ilgili ders kitaplarının içeriklerinin ihtiyaca cevap verecek düzeyde olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 18’i muhasebe ile ilgili ders kitaplarının içeriklerinin ihtiyaca cevap verecek düzeyde olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 28 öğretmen de muhasebe ile ilgili ders kitaplarının içeriklerinin ihtiyaca cevap verecek düzeyde olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.120: Soru 14 ve 17’ye Ait Onuncu Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	
Pearson Chi-Square	2,489 ^a	1	,115			
Continuity Correction ^b	1,626	1	,202			
Likelihood Ratio	2,525	1	,112			
Fisher's Exact Test				,140	,101	
Linear-by-Linear Association	2,435	1	,119			
N of Valid Cases	46					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,61.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.120'ye göre onuncu analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,115 yani % 11,5, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Onbirinci Analiz

Çizelge 4.121: Öğretmenlerin Soru 14 ve 18'e Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S18-Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	Evet	Count	15	9	24
		% within S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	62,5%	37,5%	100,0%
		% within S18- Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?	53,6%	50,0%	52,2%
	Hayır	% of Total	32,6%	19,6%	52,2%
		Count	13	9	22
		% within S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	59,1%	40,9%	100,0%
Total	Evet	% within S18- Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?	46,4%	50,0%	47,8%
		% of Total	28,3%	19,6%	47,8%
		Count	28	18	46
	Hayır	% within S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	60,9%	39,1%	100,0%
		% within S18- Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	60,9%	39,1%	100,0%

Çizelge 4.121'e göre Öğretmenlerin S14 ve S18'e verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olmadığını belirten 24 öğretmenin; 15'i muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenlediklerini evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 9 öğretmen de muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenlemediklerini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; muhasebe derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olduğunu belirten 22 öğretmenin; 13'ü muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenlediklerini evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 9 öğretmen de muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenlemediklerini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 28'i muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenlediklerini evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 18 öğretmen de muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenlemediklerini hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.122: Soru 14 ve 18'e Ait Onbirinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları
Ki-Kare Analiz Sonuçları Ki-Kare Analiz Sonuçlar

Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,056 ^a	1	,813		
Continuity Correction ^b	,000	1	1,000		
Likelihood Ratio	,056	1	,813		
Fisher's Exact Test				1,000	,526
Linear-by-Linear Association	,055	1	,815		
N of Valid Cases	46				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,61.
b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.122'ye göre onbirinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test

sonucu olan 0,813 yani % 81,3, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Onikinci Analiz

Çizelge 4.123: Öğretmenlerin Soru 14 ve 19'a Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S19- Muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	Evet	Count	12	12	24
		% within S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	50,0%	50,0%	100,0%
		% within S19- Muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz?	63,2%	44,4%	52,2%
		% of Total	26,1%	26,1%	52,2%
		Count	7	15	22
	Hayır	% within S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	31,8%	68,2%	100,0%
		% within S19- Muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz?	36,8%	55,6%	47,8%
		% of Total	15,2%	32,6%	47,8%
		Count	19	27	46
		% within S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	41,3%	58,7%	100,0%
Total	% within S19- Muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	41,3%	58,7%	100,0%	

Çizelge 4.123'e göre Öğretmenlerin S14 ve S19'a verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olmadığını belirten 24 öğretmenin; 12'si muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yaptıkları evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 12 öğretmen de muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapmadıklarını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; muhasebe derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olduğunu belirten 22 öğretmenin; 7'si muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yaptıkları evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 15 öğretmen de muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapmadıklarını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 19'u muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yaptıkları evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 27 öğretmen de muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapmadıklarını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.124: Soru 14 ve 19'a Ait Onikinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	
Pearson Chi-Square	1,565 ^a	1	,211			
Continuity Correction ^b	,905	1	,341			
Likelihood Ratio	1,578	1	,209			
Fisher's Exact Test				,245	,171	
Linear-by-Linear Association	1,531	1	,216			
N of Valid Cases	46					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,09.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.124'e göre onikinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test

sonucu olan 0,211 yani % 21,1, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Onüçüncü Analiz

Çizelge 4.125: Öğretmenlerin Soru 14 ve 20'ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?		Total
			Evet	Hayır	
S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	Evet	Count	16	8	24
		% within S14-	66,7%	33,3%	100,0%
		Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?			
	Hayır	% within S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?	64,0%	38,1%	52,2%
		% of Total	34,8%	17,4%	52,2%
		Count	9	13	22
Total	Evet	% within S14-	40,9%	59,1%	100,0%
		Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?			
		% within S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?	36,0%	61,9%	47,8%
	Hayır	% of Total	19,6%	28,3%	47,8%
		Count	25	21	46
		% within S14-	54,3%	45,7%	100,0%
Total	Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?				
	% within S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	54,3%	45,7%	100,0%	

Çizelge 4.125'e göre Öğretmenlerin S14 ve S20'ye verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olmadığını belirten 24 öğretmenin; 16'sı okullarında muhasebe derslerinin işlendiği ortamın uygulama açısından uygun olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 8 öğretmen de okullarında muhasebe derslerinin işlendiği ortamın uygulama açısından uygun olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; muhasebe derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olduğunu belirten 22 öğretmenin; 9'u okullarında muhasebe derslerinin işlendiği ortamın uygulama açısından uygun olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 13 öğretmen de okullarında muhasebe derslerinin işlendiği ortamın uygulama açısından uygun olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 25'i okullarında muhasebe derslerinin işlendiği ortamın uygulama açısından uygun olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 21 öğretmen de okullarında muhasebe derslerinin işlendiği ortamın uygulama açısından uygun olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.126: Soru 14 ve 20'ye Ait Onüçüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	3,069 ^a	1	,080		
Continuity Correction ^b	2,119	1	,145		
Likelihood Ratio	3,101	1	,078		
Fisher's Exact Test				,138	,072
Linear-by-Linear Association	3,003	1	,083		
N of Valid Cases	46				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10,04.
b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.126'ya göre onüçüncü analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu

belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,080 yani % 8,0, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Ondördüncü Analiz

Çizelge 4.127: Öğretmenlerin Soru 14 ve 21'e Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S21-Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?		Total
			Evet	Hayır	
S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	Evet	Count	10	14	24
		% within S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	41,7%	58,3%	100,0%
		% within S21- Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?	58,8%	48,3%	52,2%
	Hayır	% of Total	21,7%	30,4%	52,2%
		Count	7	15	22
		% within S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	31,8%	68,2%	100,0%
Total	% within S21- Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?	41,2%	51,7%	47,8%	
	% of Total	15,2%	32,6%	47,8%	
	Count	17	29	46	
	% within S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	37,0%	63,0%	100,0%	
	% within S21- Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	37,0%	63,0%	100,0%	

Çizelge 4.127'ye göre Öğretmenlerin S14 ve S21'e verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olmadığını belirten 24 öğretmenin; 10'u okullarındaki sınıf, ders araç ve gereçlerinin muhasebe eğitimi için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 14 öğretmen de okullarındaki sınıf, ders araç ve gereçlerinin muhasebe eğitimi için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; muhasebe derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olduğunu belirten 22 öğretmenin; 7'si okullarındaki sınıf, ders araç ve gereçlerinin muhasebe eğitimi için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 15 öğretmen de okullarındaki sınıf, ders araç ve gereçlerinin muhasebe eğitimi için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 17'si okullarındaki sınıf, ders araç ve gereçlerinin muhasebe eğitimi için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 29 öğretmen de okullarındaki sınıf, ders araç ve gereçlerinin muhasebe eğitimi için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde olmaktadır;

Çizelge 4.128: Soru 14 ve 21'e Ait Ondördüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	
Pearson Chi-Square	,478 ^a	1	,489			
Continuity Correction ^b	,149	1	,700			
Likelihood Ratio	,480	1	,489			
Fisher's Exact Test				,552	,351	
Linear-by-Linear Association	,467	1	,494			
N of Valid Cases	46					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,13.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.128'e göre ondördüncü analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test

sonucu olan 0,489 yani % 48,9, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Onbeşinci analiz

Çizelge 4.129: Öğretmenlerin Soru 14 ve 22'ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S22-Okulunuzun bilgisayar sayısını, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?		Total
			Evet	Hayır	
S14- derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	Evet	Count	8	16	24
		% within S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	33,3%	66,7%	100,0%
		% within S22- Okulunuzun bilgisayar sayısını, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?	42,1%	59,3%	52,2%
		% of Total	17,4%	34,8%	52,2%
	Hayır	Count	11	11	22
		% within S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	50,0%	50,0%	100,0%
		% within S22- Okulunuzun bilgisayar sayısını, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?	57,9%	40,7%	47,8%
		% of Total	23,9%	23,9%	47,8%
Total	Count	19	27	46	
	% within S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	41,3%	58,7%	100,0%	
	% within S22- Okulunuzun bilgisayar sayısını, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	41,3%	58,7%	100,0%	

Çizelge 4.129'a göre Öğretmenlerin S14 ve S22'ye verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olmadığını belirten 24 öğretmenin; 8'i okullarındaki bilgisayar sayısının bilgisayarlı eğitim için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 16

öğretmen de okullarındaki bilgisayar sayısının bilgisayarlı eğitim için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; muhasebe derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olduğunu belirten 22 öğretmenin; 11'i okullarındaki bilgisayar sayısının bilgisayarlı eğitim için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 11 öğretmen de okullarındaki bilgisayar sayısının bilgisayarlı eğitim için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 19'u okullarındaki bilgisayar sayısının bilgisayarlı eğitim için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 27 öğretmen de okullarındaki bilgisayar sayısının bilgisayarlı eğitim için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.130: Soru 14 ve 22'e Ait Onbeşinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	
Pearson Chi-Square	1,315 ^a	1	,251			
Continuity Correction ^b	,718	1	,397			
Likelihood Ratio	1,320	1	,251			
Fisher's Exact Test				,370	,199	
Linear-by-Linear Association	1,287	1	,257			
N of Valid Cases	46					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,09.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.130'a göre onbeşinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test

sonucu olan 0,251 yani % 25,1, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Onaltıncı Analiz

Çizelge 4.131: Öğretmenlerin Soru 14 ve 23'e Verdikleri Cevaplar

				S23-Okulunuz		Total
				muhasabe	ile ilgili	
				Evete	Hayır	
S14- Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli mi?	Evet	Count		7	17	24
		% within S14-		29,2%	70,8%	100,0%
	Hayır	Count		6	16	22
		% within S14-		27,3%	72,7%	100,0%
		% within S23-		46,2%	48,5%	47,8%
		% of Total		13,0%	34,8%	47,8%
Total	Evet	Count		13	33	46
		% within S14-		28,3%	71,7%	100,0%
	Hayır	Count		6	16	22
		% within S14-		27,3%	72,7%	100,0%
		% within S23-		46,2%	48,5%	47,8%
		% of Total		13,0%	34,8%	47,8%

Çizelge 4.131'e göre öğretmenlerin S14 ve S23'ye verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olmadığını belirten 24 öğretmenin; 7'i okullarının muhasebe ile ilgili yayınlara abone olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 17 öğretmen de okullarının muhasebe ile ilgili yayınlara abone olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; muhasebe derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olduğunu belirten 22 öğretmenin; 6'sı okullarının muhasebe ile ilgili yayınlara abone olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 16 öğretmen de okullarının muhasebe ile ilgili yayınlara abone olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 13'ü okullarının muhasebe ile ilgili yayınlara abone olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 33 öğretmen de okullarının muhasebe ile ilgili yayınlara abone olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.132: Soru 14 ve 23'e Ait Onaltıncı Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,020 ^a	1	,887		
Continuity Correction ^b	,000	1	1,000		
Likelihood Ratio	,020	1	,887		
Fisher's Exact Test				1,000	,574
Linear-by-Linear Association	,020	1	,888		
N of Valid Cases	46				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,22.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.132'ye göre onaltıncı analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,887 yani % 88,7, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Onyedinci Analiz

Çizelge 4.133: Soru 15 ve 16'ya Ait Onyedinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,603 ^a	3	,203
Likelihood Ratio	5,207	3	,157
Linear-by-Linear Association	4,433	1	,035
N of Valid Cases	46		

a. 4 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,33.

Çizelge 4.133'e görüldüğü üzere 'S15 ve S16'ya verilen cevaplar sonucunda a değerinde 4 hücrenin % 50,0 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 15'deki cevaplar kesin ve kesin olmama şeklinde düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 15: Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 15 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen, Hayır ve Fikrim Yok grupları kesin cevapları taşımadığı için üç grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.134: Öğretmenlerin Soru 15 ve 16'ya Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?		Total
			Evet	Hayır	
S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	Evet	Count	11	13	24
		% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	45,8%	54,2%	100,0%
		% within S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	73,3%	41,9%	52,2%
		% of Total	23,9%	28,3%	52,2%
	Hayır	Count	4	18	22
		% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	18,2%	81,8%	100,0%
		% within S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	26,7%	58,1%	47,8%
		% of Total	8,7%	39,1%	47,8%
Total	Count	15	31	46	
	% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	32,6%	67,4%	100,0%	
	% within S16-Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	32,6%	67,4%	100,0%	

Çizelge 4.134'e göre Öğretmenlerin S15 ve S16'ya verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresini yeterli bulan 24 öğretmenin; 11'i muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriğinin, ihtiyaca cevap verecek düzeyde olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 13 öğretmen de muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriğinin, ihtiyaca cevap verecek düzeyde olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresini yeterli bulmayan 22 öğretmenin; 4'ü muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriğinin, ihtiyaca cevap verecek düzeyde olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 18 öğretmen de muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriğinin, ihtiyaca cevap verecek düzeyde olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 15'i muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriğinin, ihtiyaca cevap verecek düzeyde olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 31 öğretmen de muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriğinin, ihtiyaca cevap verecek düzeyde olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.135: Soru 15 ve 16'ya Ait Onyedinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	
Pearson Chi-Square	3,994 ^a	1	,046			
Continuity Correction ^b	2,835	1	,092			
Likelihood Ratio	4,120	1	,042			
Fisher's Exact Test				,063	,045	
Linear-by-Linear Association	3,907	1	,048			
N of Valid Cases	46					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,17.
b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.135'e göre onyedinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,046 yani % 4,6, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Onsekizinci Analiz

Çizelge 4.136: Öğretmenlerin Soru 15 ve 17'ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S17-Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?		Total
			Evet	Hayır	
S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	Evet	Count	16	8	24
		% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	66,7%	33,3%	100,0%
		% within S17-Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	88,9%	28,6%	52,2%
	Hayır	% of Total	34,8%	17,4%	52,2%
		Count	2	20	22
		% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	9,1%	90,9%	100,0%
Total		% within S17-Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	11,1%	71,4%	47,8%
		% of Total	4,3%	43,5%	47,8%
		Count	18	28	46
		% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	39,1%	60,9%	100,0%
		% within S17-Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	39,1%	60,9%	100,0%

Çizelge 4.136'ya göre Öğretmenlerin S15 ve S17'ye verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresini yeterli bulan 24 öğretmenin; 16'sı muhasebe ile ilgili alan ders kitaplarının içeriğinin, ihtiyaca cevap verecek düzeyde olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 8 öğretmen de muhasebe ile ilgili alan ders kitaplarının, ihtiyaca cevap verecek düzeyde olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresini yeterli bulmayan 22 öğretmenin; 2'si muhasebe ile ilgili alan ders kitaplarının içeriğinin, ihtiyaca cevap verecek düzeyde olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 20 öğretmen de muhasebe ile ilgili alan ders kitaplarının, ihtiyaca cevap verecek düzeyde olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 18'i muhasebe ile ilgili alan ders kitaplarının içeriğinin, ihtiyaca cevap verecek düzeyde olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 28 öğretmen de muhasebe ile ilgili alan ders kitaplarının, ihtiyaca cevap verecek düzeyde olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.137: Soru 15 ve 17'ye Ait Onsekizinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests							
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)		
Pearson Chi-Square	15,975 ^a	1	,001				
Continuity Correction ^b	13,649	1	,001				
Likelihood Ratio	17,622	1	,001				
Fisher's Exact Test				,001	,001		
Linear-by-Linear Association	15,628	1	,001				
N of Valid Cases	46						

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,61.
b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.137'ye göre onsekizinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında

olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,001 yani % 0,1, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Ondokuzuncu Analiz

Çizelge 4.138: Öğretmenlerin Soru 15 ve 18'e Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S18-Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?		Total
			Evet	Hayır	
S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	Evet	Count	16	8	24
		% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	66,7%	33,3%	100,0%
		% within S18-Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?	57,1%	44,4%	52,2%
	Hayır	% of Total	34,8%	17,4%	52,2%
		Count	12	10	22
		% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	54,5%	45,5%	100,0%
Total	Evet	% within S18-Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?	42,9%	55,6%	47,8%
		% of Total	26,1%	21,7%	47,8%
		Count	28	18	46
	Hayır	% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	60,9%	39,1%	100,0%
		% within S18-Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	60,9%	39,1%	100,0%

Çizelge 4.138'e göre Öğretmenlerin S15 ve S18'e verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresini yeterli bulan 24 öğretmenin; 16'sı muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenlediklerini evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 8 öğretmen de muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenlemediklerini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresini yeterli bulan 22 öğretmenin; 12'si muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenlediklerini evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 10 öğretmen de muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenlemediklerini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 28'i muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenlediklerini evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 18 öğretmen de muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenlemediklerini hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.139: Soru 15 ve 18'e Ait Ondokuzuncu Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	
Pearson Chi-Square	,708 ^a	1	,400			
Continuity Correction ^b	,291	1	,590			
Likelihood Ratio	,709	1	,400			
Fisher's Exact Test				,547	,295	
Linear-by-Linear Association	,693	1	,405			
N of Valid Cases	46					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,61.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.139'a göre ondokuzuncu analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,400 yani % 40, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Yirminci Analiz

Çizelge 4.140: Öğretmenlerin Soru 15 ve 19'a verdikleri Cevaplar

Crosstab			S19- derslerinde defterler uygulama musunuz?	Muhasebe gerçek üzerinde yapıyor	Total
			Evet	Hayır	
S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	Evet	Count	14	10	24
		% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	58,3%	41,7%	100,0%
		% within S19-Muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz?	73,7%	37,0%	52,2%
		% of Total	30,4%	21,7%	52,2%
	Hayır	Count	5	17	22
		% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	22,7%	77,3%	100,0%
		% within S19-Muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz?	26,3%	63,0%	47,8%
		% of Total	10,9%	37,0%	47,8%
Total	Count	19	27	46	
	% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	41,3%	58,7%	100,0%	
	% within S19-Muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	41,3%	58,7%	100,0%	

Çizelge 4.140'a göre Öğretmenlerin S15 ve S19'a verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresini yeterli bulan 24 öğretmenin; 14'ü muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde

uygulama yaptıklarını evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 10 öğretmen muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapmadıklarını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresini yeterli bulan 22 öğretmenin; 5'i muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yaptıklarını evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 17 öğretmen muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapmadıklarını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 19'u muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yaptıklarını evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 27 öğretmen muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapmadıklarını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.141: Soru 15 ve 19'a Ait Yirminci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests							
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)		
Pearson Chi-Square	6,002 ^a	1	,014				
Continuity Correction ^b	4,624	1	,032				
Likelihood Ratio	6,188	1	,013				
Fisher's Exact Test				,019		,015	
Linear-by-Linear Association	5,872	1	,015				
N of Valid Cases	46						

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,09.
b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.141'e göre yirminci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,014 yani % 1,4, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Yirmibirinci Analiz

Çizelge 4.142: Öğretmenlerin Soru 15 ve Soru 20'ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?		Total
			Evet	Hayır	
S15- Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	Evet	Count	17	7	24
		% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	70,8%	29,2%	100,0%
		% within S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?	68,0%	33,3%	52,2%
		% of Total	37,0%	15,2%	52,2%
		Count	8	14	22
	Hayır	% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	36,4%	63,6%	100,0%
		% within S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?	32,0%	66,7%	47,8%
		% of Total	17,4%	30,4%	47,8%
		Count	25	21	46
		% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	54,3%	45,7%	100,0%
Total	% within S20-Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	54,3%	45,7%	100,0%	

Çizelge 4.142'ye göre Öğretmenlerin S15 ve S20'ye verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresini yeterli bulan 24 öğretmenin; 17'si muhasebe derslerinin işlendiği ortamın uuygun olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 7 öğretmen muhasebe derslerinin işlendiği ortamın uuygun olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresini yeterli bulan 22 öğretmen; 8'i muhasebe derslerinin işlendiği ortamın uygun olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 14 öğretmen muhasebe derslerinin işlendiği ortamın uygun olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 25'i muhasebe derslerinin işlendiği ortamın uygun olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 21 öğretmen muhasebe derslerinin işlendiği ortamın uygun olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.143: Soru 15 ve 20'ye Ait Yirmibirinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	5,497 ^a	1	,019		
Continuity Correction ^b	4,195	1	,041		
Likelihood Ratio	5,605	1	,018		
Fisher's Exact Test				,037	,020
Linear-by-Linear Association	5,377	1	,020		
N of Valid Cases	46				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10,04.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.143'e göre yirmibirinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,019 yani % 1,9, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Yirmiikinci Analiz

Çizelge 4.144: Öğretmenlerin Soru 15 ve 21'e Verdikleri Cevaplar**Crosstab**

			S21-Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?		Total
			Evet	Hayır	
S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	Evet	Count	10	14	24
		% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	41,7%	58,3%	100,0%
		% within S21-Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?	58,8%	48,3%	52,2%
	% of Total		21,7%	30,4%	52,2%
	Hayır	Count	7	15	22
		% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	31,8%	68,2%	100,0%
% within S21-Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?		41,2%	51,7%	47,8%	
% of Total		15,2%	32,6%	47,8%	
Total	Count		17	29	46
	% within S15-Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?		37,0%	63,0%	100,0%
	% within S21-Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?		100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total		37,0%	63,0%	100,0%

Çizelge 4.144'e göre Öğretmenlerin S15 ve S21'e verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresini yeterli bulan 24 öğretmenin; 10'u okullarındaki ders araç gereçlerin muhasebe eğitimi için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 14 öğretmen okullarındaki ders araç gereçlerin muhasebe eğitimi için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresini yeterli bulan 22 öğretmenin; 7'si okullarındaki ders araç gereçlerin muhasebe eğitimi için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 15 öğretmen okullarındaki ders araç gereçlerin muhasebe eğitimi için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 17'si okullarındaki ders araç gereçlerin muhasebe eğitimi için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 29 öğretmen okullarındaki ders araç gereçlerin muhasebe eğitimi için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.145: Soru 15 ve 21'e Ait Yirmiikinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	
Pearson Chi-Square	,478 ^a	1	,489			
Continuity Correction ^b	,149	1	,700			
Likelihood Ratio	,480	1	,489			
Fisher's Exact Test				,552	,351	
Linear-by-Linear Association	,467	1	,494			
N of Valid Cases	46					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,13.
b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.145'e göre yirminikinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test

sonucu olan 0,489 yani % 48,9, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Yirmiüçüncü Analiz

Çizelge 4.146: Öğretmenlerin Soru 15 ve 22'ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S22-Okulunuzun bilgisayar sayısını, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?		Total
			Evet	Hayır	
S15- Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	Evet	Count	11	13	24
		% within S15- Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	45,8%	54,2%	100,0%
		% within S22- Okulunuzun bilgisayar sayısını, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?	57,9%	48,1%	52,2%
		% of Total	23,9%	28,3%	52,2%
		Count	8	14	22
	Hayır	% within S15- Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	36,4%	63,6%	100,0%
		% within S22- Okulunuzun bilgisayar sayısını, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?	42,1%	51,9%	47,8%
		% of Total	17,4%	30,4%	47,8%
		Count	19	27	46
		% within S15- Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	41,3%	58,7%	100,0%
Total	% within S22- Okulunuzun bilgisayar sayısını, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?	100,0%	100,0%	100,0%	
	Count	19	27	46	
	% within S15- Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	41,3%	58,7%	100,0%	
	% of Total	41,3%	58,7%	100,0%	

Çizelge 4.146'ya göre Öğretmenlerin S15 ve S22'ye verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresini yeterli bulan 24 öğretmenin; 11'i okullarındaki bilgisayar sayılarının, bilgisayarlı eğitim için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 13 öğretmen okullarındaki bilgisayar sayılarının, bilgisayarlı eğitim için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresini yeterli bulan 22 öğretmenin; 8'i okullarındaki bilgisayar sayılarının, bilgisayarlı eğitim için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 14 öğretmen de okullarındaki bilgisayar sayılarının, bilgisayarlı eğitim için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 19'u okullarındaki bilgisayar sayılarının, bilgisayarlı eğitim için yeterli olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 27 öğretmen okullarındaki bilgisayar sayılarının, bilgisayarlı eğitim için için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.147: Soru 15 ve 12'ye Ait Yirmiüçüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	
Pearson Chi-Square	,425 ^a	1	,515			
Continuity Correction ^b	,124	1	,725			
Likelihood Ratio	,426	1	,514			
Fisher's Exact Test				,562	,363	
Linear-by-Linear Association	,415	1	,519			
N of Valid Cases	46					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,09.
b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.147'ye göre yirmiüçüncü analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-

Square test sonucu olan 0,515 yani % 51,5, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Yirmidördüncü Analiz

Çizelge 4.148: Öğretmenlerin Soru 15 ve 23'e Verdikleri Cevaplar

			S23-Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi?		Total
			Evet	Hayır	
S15- Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	Evet	Count	8	16	24
		% within S15- Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	33,3%	66,7%	100,0%
		% within S23- Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi?	61,5%	48,5%	52,2%
	Hayır	% of Total	17,4%	34,8%	52,2%
		Count	5	17	22
		% within S15- Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	22,7%	77,3%	100,0%
Total		% within S23- Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi?	38,5%	51,5%	47,8%
		% of Total	10,9%	37,0%	47,8%
		Count	13	33	46
		% within S15- Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?	28,3%	71,7%	100,0%
		% within S23- Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi?	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	28,3%	71,7%	100,0%

Çizelge 4.148'e göre Öğretmenlerin S15 ve S23'e verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresini yeterli bulan 24 öğretmenin; 8'i okullarının muhasebe ile ilgili yayınlara abone olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 16 öğretmen okullarındaki bilgisayar sayılarının, bilgisayarlı eğitim için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresini yeterli bulan 22 öğretmenin; 5'i okullarının muhasebe ile ilgili yayınlara abone olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 17 öğretmen okullarındaki bilgisayar sayılarının, bilgisayarlı eğitim için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 13'ü okullarının muhasebe ile ilgili yayınlara abone olduğunu evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 33 öğretmen okullarındaki bilgisayar sayılarının, bilgisayarlı eğitim için yeterli olmadığını hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.149: Soru 15 ve 23'e Ait Yirmidördüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	
Pearson Chi-Square	,637 ^a	1	,425			
Continuity Correction ^b	,221	1	,638			
Likelihood Ratio	,642	1	,423			
Fisher's Exact Test				,521	,320	
Linear-by-Linear Association	,623	1	,430			
N of Valid Cases	46					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,22.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.149'a göre yirmidördüncü analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,425 yani % 42,5, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Çizelge 4.150: Ki-Kare Ortalama Analiz Tablosu

Analiz Türü	Pearson Değeri	Chi-Square	Pearson Değeri (%)	Chi-Square
Birinci Analiz	0,466		% 46,6	
İkinci Analiz	0,554		% 55,4	
Üçüncü Analiz	0,979		% 97,9	
Dördüncü Analiz	0,116		% 11,6	
Beşinci Analiz	0,460		% 46,0	
Altıncı Analiz	0,142		% 14,2	
Yedinci Analiz	0,337		% 33,7	
Sekizinci Analiz	0,199		% 19,9	
Dokuzuncu Analiz	0,171		% 17,1	
Onuncu Analiz	0,115		% 11,5	
Onbirinci Analiz	0,813		% 81,3	
Onikinci Analiz	0,211		% 21,1	
Onüçüncü Analiz	0,080		% 8,0	
Ondördüncü Analiz	0,489		% 48,9	
Onbeşinci Analiz	0,251		% 25,1	
Onaltıncı Analiz	0,887		% 88,7	
Onyedinci Analiz	0,046		% 4,6	
Onsekizinci Analiz	0,001		% 0,1	
Ondokuzuncu Analiz	0,400		% 40,0	
Yirminci Analiz	0,014		% 1,4	
Yirmibirinci Analiz	0,019		% 1,9	
Yirmiikinci Analiz	0,489		% 48,9	
Yirmiüçüncü Analiz	0,515		% 51,5	
Yirmidördüncü Analiz	0,425		% 42,5	
Toplam	8,179		% 817,9	
Ortalama	Ki-Kare	0,341	% 34,1	
Değeri				
(Toplam/24)				

Çizelge 4.150’de belirlenen hipotezin analizinin yapılması için ortaya çıkan 24 farklı ki kare değerleri görülmektedir. Hipotez, 24 farklı analizi içinde, tek bir analiz olarak barındırdığı için, 24 farklı ki kare değeri oluşmuştur. Oluşan bu 24 farklı ki-kare değeri sonucunda her analizde ortaya çıkan analizlerin toplanıp 24’e bölünmesi ile ortak bir ki-kare oranı bulunmuştur. Hipotez red veya kabul için ortalama ki kare değeri olan 0,341 (% 34,1) değeri dikkate alınacaktır.

% 5 anlamlılık düzeyinde yapılan Ki-Kare Test sonucunda H0 yokluk hipotezi red, H1 varlık hipotezi kabul bölgesi 0-0,05 aralığıdır. Çizelge 4.150’ye göre ortalama Pearson Chi-Square sonucu 0,341 (% 34,1) çıkmıştır. Bu oran

0,05'den oldukça büyük olduğu için ve 0-0,05 aralığında bulunmadığı için H0 yokluk hipotezi red edilemez, H1 varlık hipotezi red edilir. Sonuç olarak; **H0: Muhasebe alanı öğretmen sayısı, ders saati ve eğitim süresiyle; ders ve kitap içerikleri, ticari belge ve gerçek defter düzenleme yeterliliği, ders araç gereç ve güncel bilgi doküman yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık yoktur.** Yani MTAL liselerinde, muhasebe ve finansman alanında, muhasebe meslek dersi öğretmen sayısı, ders saati ve eğitim süresi, ders kitap ve içerikleri, ders araç ve gereç ve güncel bilgi dökümanı yeterlidir. Ayrıca derslerde ticari belgeler düzenlenmekte, gerçek defterlere de kayıt yapılmaktadır. Öğretmenlere göre MTAL muhasebe ve finansman alanında ders içerik ve dökümanlar vb. araç gereçler yeterlidir.

Oluşturulan ana hipotezlerden yokluk hipotezi genel ağırlandırma ile red edilememiştir. Bu ana hipotezin altında yapılan analizlerin her birince ayrı sorular değerlemeye tabi tutulmuş ve ortalama değer hesaplanmıştır. 17, 18, 20 ve 21 analiz dışında tüm analizlerde ortaya çıkan ki-kare değerleri kendi altlarında da H0 yokluk hipotezini red etmemektedir. 17, 18,20 ve 21. Analizde ise H0 yokluk hipotezi red edilmektedir. Ortalama değer ana hipotezi açıkladığı için bunlara ayrıca değerlendirme yapılmamıştır.

5-Muhasebe eğitiminin amacı, daha önceki konularda belirtildiği üzere; öğrencilerin, meslek sektöründe, yeterli bilgi ve donanıma sahip olarak piyasa işgücüne katılımlarının sağlanmasıdır. Bu amaç doğrultusunda verilen eğitimlerin sektöre uygun olması gerekmektedir. Sektöre uyumlu yapılan eğitim sonucunda öğrencilerin alanları ile ilgili konularda yeterli donanıma sahip olmaları gerekmektedir. Kısaca; gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek, bilgisayarlı muhasebe uygulamalarına hakim olabilecek; sektörde gerekli bilgi ve beceriye sahip olabilecek seviyede öğrenci yetiştirilmesi gerekmektedir. Tüm bu yeterlilikler öğrencilere kazandırılırken muhasebe meslek derslerinin, içerik olarak sektörle uyumlu olması gerekmektedir. Tüm bunlardan yola çıkılarak 5 soruyu içinde barındıran bir hipotez belirlenmiş ve öğretmenlerin gözünden bu durum değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Öğretmen örnekleminden elde edilen veriler sonucunda belirlenen hipotez doğrultusunda analiz işlemi şu şekilde yapılmıştır;

H0: MTAL’da verilen muhasebe eğitimi sonucunda öğrencilerin iş tercihi ve iş hayatı yeterlili ile bilgi, beceri ve tercihleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: MTAL’da verilen muhasebe eğitimi sonucunda öğrencilerin iş tercihi ve iş hayatı yeterlili ile bilgi, beceri ve tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Karşılaştırılan cevaplar;

Soru 24: Okulunuzda muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

Soru 25: Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebe uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Fikrim Yok

Soru 26: Üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi’ni tercih etmelerini etkiliyor mu?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Fikrim Yok

Soru 27: Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmakta mıdır?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Fikrim Yok

Soru 28 (31): Muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor mu? (Soru numarası güncel hali yazılmıştır.)

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

Çizelge 4.151: Soru 24, 25, 26, 27 ve 28'e Ait Tanımlayıcı İstatistiki Bilgiler

	Case Processing Summary					
	Cases		Missing		Total	
	Valid N	Percent	N	Percent	N	Percent
S24- Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz? * S26- Üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkiliyor mu?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S24- Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz? * S27- Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmakta mıdır?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S24- Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz? * S28- Muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor mu?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz? * S26- Üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkiliyor mu?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz? * S27- Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmakta mıdır?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz? * S28- Muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor mu?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%

Çizelge 4.151'e göre oluşturulan hipoteze kaynak oluşturan 5 soruya 46 öğretmenin tamamı cevap vermiştir. Elde edilen cevaplardan hiçbiri geçersiz değildir. Yine oluşturulmuş olan hipotezlere kaynaklık eden 5 sorunun 6 farklı analizinin ortaya çıkacağını Çizelge 4.152 göstermektedir;

- Birinci Analiz: S24- Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz? ile S26-Üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkiliyor mu? sorularının karşılaştırıldığı analiz,
- İkinci Analiz: S24- Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz? ile S27-Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmakta mıdır? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Üçüncü Analiz: S24- Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz? ile S28- Muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor mu? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Dördüncü Analiz: S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz? ile S26-Üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkiliyor mu? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Beşinci Analiz: S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz? ile S27-Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmakta mıdır? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.
- Altıncı Analiz: S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek

seviyede görüyor musunuz? ile S28- Muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor mu? sorularının karşılaştırıldığı analizdir.

Bu 24 analiz sonucunda 24 farklı Ki-Kare Analizi ortaya çıkacak ve her bir analizin de farklı bir değeri olacaktır. Elde edilen bu değerler ortalama yöntemi kullanılarak ortalaması alınacak ve hipotezin kararı verilecektir.

Birinci Analiz

Çizelge 4.152: Soru 24 ve 26'ya Ait Birinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,270 ^a	6	,056
Likelihood Ratio	12,475	6	,052
Linear-by-Linear Association	2,823	1	,093
N of Valid Cases	46		

a. 9 cells (75,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,17.

Çizelge 4.152'de görüldüğü üzere 'S24 ve S26'ya verilen cevaplar sonucunda a değerinde 9 hücrenin % 75,0 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 24 ve 26'daki cevaplar kesin cevaplar ve kesin olmayan cevaplar şeklinde düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 24: Okulunuzda muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 24 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen ve Hayır grupları kesin cevapları taşımadığı için iki grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Soru 26: Üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ni tercih etmelerini etkiliyor mu?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 26 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen, Hayır ve Fikrim Yok grupları kesin cevapları taşımadığı için üç grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.153: Öğretmenlerin Soru 24 ve 26'ya Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S26-Üniversiteye girişte uygulanan öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkiliyor mu?		Total
			Evet	Hayır	
S24- Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz?	Evet	Count	11	3	14
		% within S24- Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz?	78,6%	21,4%	100,0%
	Hayır	% within S26-Üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkiliyor mu?	44,0%	14,3%	30,4%
		% of Total	23,9%	6,5%	30,4%
	Evet	Count	14	18	32
		% within S24- Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz?	43,8%	56,3%	100,0%
	Hayır	% within S26-Üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkiliyor mu?	56,0%	85,7%	69,6%
		% of Total	30,4%	39,1%	69,6%
	Total	Count	25	21	46
		% within S24- Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz?	54,3%	45,7%	100,0%
Evet	% within S26-Üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkiliyor mu?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	54,3%	45,7%	100,0%	

Çizelge 4.153'e göre Öğretmenlerin S24 ve S26'ya verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerini gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede gören 14 öğretmenin; 11'i üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkilediğini evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 3 öğretmen üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkilemediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; ; muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerini gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görmeyen 32 öğretmenin; 14'ü üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkilediğini evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 18 öğretmen üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkilemediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 25'i üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkilediğini evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 21 öğretmen üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkilemediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.154: Soru 24 ve 26'ya Ait Birinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)	
Pearson Chi-Square	4,760 ^a	1	,029			
Continuity Correction ^b	3,460	1	,063			
Likelihood Ratio	5,013	1	,025			
Fisher's Exact Test				,052	,030	
Linear-by-Linear Association	4,656	1	,031			
N of Valid Cases	46					

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,39.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.154'e göre birinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,029 yani % 2,9, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

İkinci Analiz

Çizelge 4.155: Soru 24 ve 27'ye Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,787 ^a	6	,571
Likelihood Ratio	5,421	6	,491
Linear-by-Linear Association	1,010	1	,315
N of Valid Cases	44		

a. 9 cells (75,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,18.

Çizelge 4.155'de görüldüğü üzere 'S24 ve S27'ye verilen cevaplar sonucunda a değerinde 5 hücrenin % 75,0 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 27'deki cevaplar kesin cevaplar ve kesin olmayan cevaplar şeklinde düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 27: Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmakta mıdır?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 27 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen, Hayır ve Fikrim Yok grupları kesin cevapları taşımadığı için üç grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.156: Öğretmenlerin Soru 24 ve 27'ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S27-Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmakta mıdır?		Total
			Evet	Hayır	
S24- Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz?	Evet	Count	6	8	14
		% within S24- Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz?	42,9%	57,1%	100,0%
	Hayır	% within S27-Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmakta mıdır?	35,3%	27,6%	30,4%
		% of Total	13,0%	17,4%	30,4%
		Count	11	21	32
		% within S24- Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz?	34,4%	65,6%	100,0%
		% within S27-Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmakta mıdır?	64,7%	72,4%	69,6%
		% of Total	23,9%	45,7%	69,6%
		Count	17	29	46
		% within S24- Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz?	37,0%	63,0%	100,0%
Total	% within S27-Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmakta mıdır?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	37,0%	63,0%	100,0%	

Çizelge 4.156'da göre Öğretmenlerin S24 ve S27'ye verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerini gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede gören 14 öğretmenin; 6'sı muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmaktadır cevabını evet diyerek vererek belirtmiştir. Buna karşılık 8 öğretmen muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmamaktadır cevabını hayır diyerek vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; ; muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerini gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görmeyen 32 öğretmenin; 11'i muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmaktadır cevabını evet diyerek vererek belirtmiştir. Buna karşılık 21 öğretmen muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmamaktadır cevabını hayır diyerek vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 17'si muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmaktadır cevabını evet diyerek vererek belirtmiştir. Buna karşılık 29 öğretmen muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmamaktadır cevabını hayır diyerek vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.157: Soru 24 ve 27'ye Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,301 ^a	1	,583		
Continuity Correction ^b	,047	1	,829		
Likelihood Ratio	,298	1	,585		
Fisher's Exact Test				,742	,410
Linear-by-Linear Association	,294	1	,588		
N of Valid Cases	46				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,17.
b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.157'ye göre ikinci analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,583 yani % 58,3, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Üçüncü Analiz

Çizelge 4.158: Soru 24 ve 28'e Ait Üçüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,919 ^a	2	,141
Likelihood Ratio	3,982	2	,137
Linear-by-Linear Association	3,822	1	,051
N of Valid Cases	44		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,18.

Çizelge 4.158'de görüldüğü üzere 'S24 ve S28'ye verilen cevaplar sonucunda a değerinde 2 hücrenin % 33,3 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 28'deki cevaplar kesin cevaplar ve kesin olmayan cevaplar şeklinde

düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 28: Muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor mu?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 28 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen ve Hayır grupları kesin cevapları taşımadığı için iki grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.159: Öğretmenlerin Soru 24 ve 28'e Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S28- sektörünün muhasebe derslerinin belirlenirken dikkate alınıyor mu?	Muhasebe talepleri içeriği	Total
			Evete	Hayır	
S24-	Evete	Count	4	10	14
Okulunuzda		% within S24-	28,6%	71,4%	100,0
verilen		Okulunuzda verilen			%
muhasebe		muhasebe eğitimi			
eğitimi		sonucu öğrencilerinizi			
sonucu		gerçek defterlere kayıt			
öğrencileriniz		yapabilecek, ticari			
i gerçek		belgeleri			
defterlere		düzenleyebilecek			
kayıt		seviyede görüyor			
yapabilecek,		musunuz?			
ticari		% within S28-	22,2%	35,7%	30,4%
belgeleri		Muhasebe sektörünün			
düzenleyebile		talepleri muhasebe			
cek seviyede		derslerinin içeriği			
görüyor		belirlenirken dikkate			
musunuz?		alınıyor mu?			
		% of Total	8,7%	21,7%	30,4%
	Hayır	Count	14	18	32
	r				

Çizelge 4.159: (devamı) Öğretmenlerin Soru 24 ve 28'e Verdikleri Cevaplar

Crosstab		S28- Muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor mu?		Total
		Evet	Hayır	
	% within S24- Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz?	43,8%	56,3%	100,0 %
	% within S28- Muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor mu?	77,8%	64,3%	69,6%
	% of Total	30,4%	39,1%	69,6%
Total	Count	18	28	46
	% within S24- Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz?	39,1%	60,9%	100,0 %
	% within S28- Muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor mu?	100,0%	100,0%	100,0 %
	% of Total	39,1%	60,9%	100,0 %

Çizelge 4.159'da göre Öğretmenlerin S24 ve S28'e verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerini gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede gören 14 öğretmenin; 4'ü muhasebe sektörünün talepleri, muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor cevabını evet diyerek vererek belirtmiştir. Buna karşılık 10 muhasebe sektörünün talepleri, muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınmıyor cevabını hayır diyerek vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; ; muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerini gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görmeyen 32 öğretmenin; 14'ü muhasebe sektörünün talepleri, muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor cevabını evet diyerek vererek belirtmiştir. Buna karşılık 18 muhasebe sektörünün talepleri, muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınmıyor cevabını hayır diyerek vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 18'i muhasebe sektörünün talepleri, muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor cevabını evet diyerek vererek belirtmiştir. Buna karşılık 28 muhasebe sektörünün talepleri, muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınmıyor cevabını hayır diyerek vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.160: Soru 24 ve 28'e Ait Üçüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,942 ^a	1	,332		
Continuity Correction ^b	,413	1	,521		
Likelihood Ratio	,967	1	,326		
Fisher's Exact Test				,513	,263
Linear-by-Linear Association	,922	1	,337		
N of Valid Cases	46				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,48.
b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.160'a göre üçüncü analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu

belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,332 yani % 33,2, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Dördüncü Analiz

Çizelge 4.161: Soru 25 ve 26'ya Ait Dördüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,460 ^a	3	,141
Likelihood Ratio	6,980	3	,073
Linear-by-Linear Association	1,490	1	,222
N of Valid Cases	46		

a. 4 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,46.

Çizelge 4.161'de görüldüğü üzere 'S25 ve S26'ya verilen cevaplar sonucunda a değerinde 4 hücrenin % 50,0 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 25'deki cevaplar kesin cevaplar ve kesin olmayan cevaplar şeklinde düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 25: Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyeye görüyor musunuz?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 25 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen, Hayır ve Fikrim Yok grupları kesin cevapları taşımadığı için üç grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.162: Öğretmenlerin Soru 25 ve 26'ya Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S26-Üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkiliyor mu?		Total
			Evet	Hayır	
S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz?	Evet	Count	7	6	13
		% within S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz?	53,8%	46,2%	100,0%
		% within S26-Üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkiliyor mu?	28,0%	28,6%	28,3%
		% of Total	15,2%	13,0%	28,3%
		Count	18	15	33
	Hayır	% within S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz?	54,5%	45,5%	100,0%
		% within S26-Üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkiliyor mu?	72,0%	71,4%	71,7%
		% of Total	39,1%	32,6%	71,7%
		Count	25	21	46
		% within S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz?	54,3%	45,7%	100,0%
Total	% within S26-Üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkiliyor mu?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	54,3%	45,7%	100,0%	

Çizelge 4.162'ye göre Öğretmenlerin S25 ve S26'ya verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; okullarında verilen bilgisayarlı eğitim sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede gören 13 öğretmenin; 7'si üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkilediğini evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 6 öğretmen üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkilemediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; ; okullarında verilen bilgisayarlı eğitim sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görmeyen 33 öğretmenin; 18'i üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkilediğini evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 15 öğretmen üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkilemediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 25'i üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkilediğini evet cevabını vererek belirtmiştir. Buna karşılık 21 öğretmen üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini tercih etmelerini etkilemediğini hayır cevabını vererek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.163: Soru 25 ve 26'ya Ait Dördüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,002 ^a	1	,966		
Continuity Correction ^b	,000	1	1,000		
Likelihood Ratio	,002	1	,966		
Fisher's Exact Test				1,000	,611
Linear-by-Linear Association	,002	1	,966		
N of Valid Cases	46				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,93.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.163'e göre dördüncü analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,966 yani % 96,6, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Beşinci analiz

Çizelge 4.164: Öğretmenlerin Soru 25 ve 27'ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab

				S27-Muhasebe eğitimi uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmakta mıdır?		Total
				Evet	Hayır	
S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz?	Evet	Count	8	5	13	
	% within S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz?	61,5%	38,5%	100,0%		
		% within S27- Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmakta mıdır?	47,1%	17,2%	28,3%	
		% of Total	17,4%	10,9%	28,3%	
	Hayır	Count	9	24	33	

Çizelge 4.164: (devamı) Öğretmenlerin Soru 25 ve 27'ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab		S27-Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmakta mıdır?		Total
		Evet	Hayır	
	% within S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz?	27,3%	72,7%	100,0%
	% within S27-Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmakta mıdır?	52,9%	82,8%	71,7%
Total	% of Total	19,6%	52,2%	71,7%
	Count	17	29	46
	% within S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz?	37,0%	63,0%	100,0%
	% within S27-Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmakta mıdır?	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	37,0%	63,0%	100,0%

Çizelge 4.164'e göre Öğretmenlerin S25 ve S27'ye verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; okullarında verilen bilgisayarlı eğitim sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede gören 13 öğretmenin; 8'i

Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmaktadır cevabını evet diyerek belirtmiştir. Buna karşılık 5 öğretmen Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmamaktadır cevabını hayır diyerek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; ; okullarında verilen bilgisayarlı eğitim sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görmeyen 33 öğretmenin; 9'u Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmaktadır cevabını evet diyerek belirtmiştir. Buna karşılık 24 öğretmen Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmamaktadır cevabını hayır diyerek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 17'si Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmaktadır cevabını evet diyerek belirtmiştir. Buna karşılık 29 öğretmen Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmamaktadır cevabını hayır diyerek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.165: Soru 25 ve 27'ye Ait Beşinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	4,700 ^a	1	,030		
Continuity Correction ^b	3,344	1	,067		
Likelihood Ratio	4,606	1	,032		
Fisher's Exact Test				,044	,035
Linear-by-Linear Association	4,598	1	,032		
N of Valid Cases	46				

a. 1 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,80.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.165'de görüldüğü üzere 'S25 ve S27'ye verilen cevaplar sonucunda a değerinde 1 hücrenin % 25,0 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Hücre birleştirme yönteminin daha önceki

analizlerde kullanılması sebebi ile hücre birleştirme işlemi de yapılamamaktadır. Dolayısı Çizelge 4.157’de yer alan diğer test sonuçlarından biri ile sonucun açıklanması gerekmektedir.

Özel bir durum olan 2x2 boyutlu çapraz tablolarda a değerinin, hücre birleştirme işlemi sonucunda %20 değerinin üzerinde olması ve örneklemin olması durumunda Fisherin Tam Olasılık Testi (Fisher’s Exact Test) kullanılmalıdır. Ayrıca $n < 20$ olması durumunda ise her durumda bu test kullanılabilir. Bu testin hesaplanmasında bir bilgisayar programı kullanılmalıdır (Güriş ve Astar, 2019).

Güriş ve Astar’ın açıklamalarına göre Çizelge 4.157’ye bakıldığında a değeri, hücre birleştirme işlemleri sonucunda bile % 25,0 çıkmaktadır. Bu durumda analizin açıklanmasında dikkate alınacak değer Fisher’s Exact Testi olacaktır. Açıklamaları Pearson Chi-Square testi gibidir. Hipotez red ve kabul bölgeleri aynıdır. Dolayısı ile ortalama Ki-Kare değerinin bulunarak açıklanmasında herhangi bir problem bulunmaktadır.

Çizelge 4.166’da yukarıdaki açıklamalar neticesinde beşinci analiz sonucunda Fisher’s Exact Test değeri 0,044 yani % 4,4, analiz için kabul edilen bir oran olarak ortaya çıkmıştır. Bu değer ortalama ki-kare değeri bulunurken diğer değerlerle birleşerek ortalama değeri ortaya çıkarmada katkıda bulunacaktır.

Altıncı Analiz

Çizelge 4.166: Öğretmenlerin Soru 25 ve 28'e Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S28- Muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor mu?		Total
			Evet	Hayır	
S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz?	Evet	Count	5	8	13
		% within S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz?	38,5%	61,5%	100,0%
		% within S28- Muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor mu?	27,8%	28,6%	28,3%
		% of Total	10,9%	17,4%	28,3%
		Count	13	20	33
	Hayır	% within S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz?	39,4%	60,6%	100,0%
		% within S28- Muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor mu?	72,2%	71,4%	71,7%
		% of Total	28,3%	43,5%	71,7%
		Count	18	28	46
		% within S25- Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz?	39,1%	60,9%	100,0%
Total	% within S28- Muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor mu?	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	39,1%	60,9%	100,0%	

Çizelge 4.166'ya göre Öğretmenlerin S25 ve S28'e verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; okullarında verilen bilgisayarlı eğitim sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede gören 13 öğretmenin; 5'i muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriğinin belirlenmesinde dikkate alındığını evet diyerek belirtmiştir. Buna karşılık 8 öğretmen muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriğinin belirlenmesinde dikkate alınmadığını hayır diyerek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; ; okullarında verilen bilgisayarlı eğitim sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görmeyen 33 öğretmenin; 13'ü muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriğinin belirlenmesinde dikkate alındığını evet diyerek belirtmiştir. Buna karşılık 20 öğretmen muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriğinin belirlenmesinde dikkate alınmadığını hayır diyerek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 18'i muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriğinin belirlenmesinde dikkate alındığını evet diyerek belirtmiştir. Buna karşılık 28 öğretmen muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriğinin belirlenmesinde dikkate alınmadığını hayır diyerek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.167: Soru 25 ve 28'e Ait Altıncı Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,003 ^a	1	,953		
Continuity Correction ^b	,000	1	1,000		
Likelihood Ratio	,003	1	,953		
Fisher's Exact Test				1,000	,613
Linear-by-Linear Association	,003	1	,954		
N of Valid Cases	46				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,09.
b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.167'ye göre altıncı analiz sonucunda; hiçbir hücrenin 5'in altında kalmadığı görülmektedir. Ayrıca b değeri de tablonun 2*2 formatında olduğunu

belirtmektedir. Dolayısı ile birinci analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu olan 0,953 yani % 95,3, analiz için doğru bir oran olarak ortaya çıkmıştır.

Çizelge 4.168: Ki-Kare Ortalama Analiz Tablosu

Analiz Türü	Pearson Fisher's Değeri	Chi-Square-Exact Test	Pearson Fisher's Değeri (%)	Chi-Square-Exact Test
Birinci Analiz	0,029		% 2,9	
İkinci Analiz	0,583		% 58,3	
Üçüncü Analiz	0,332		% 33,2	
Dördüncü Analiz	0,966		% 96,6	
Beşinci Analiz	0,044		% 4,4	
Altıncı Analiz	0,953		% 95,3	
Toplam	2,907		% 290,7	
Ortalama Değeri (Toplam/6)	Ki-Kare 0,485		% 48,5	

Çizelge 4.168'de belirlenen hipotezin analizinin yapılması için ortaya çıkan 6 farklı ki kare değerleri görülmektedir. Hipotez, 6 farklı analizi içinde, tek bir analiz olarak barındırdığı için, 6 farklı ki kare değeri oluşmuştur. Oluşan bu 6 farklı ki-kare değeri sonucunda her analizde ortaya çıkan analizlerin toplanıp 6'ya bölünmesi ile ortak bir ki-kare oranı bulunmuştur. Hipotez red veya kabul için ortalama ki kare değeri olan 0,485 (% 48,5) değeri dikkate alınacaktır.

% 5 anlamlılık düzeyinde yapılan Ki-Kare Test sonucunda H0 yokluk hipotezi red, H1 varlık hipotezi kabul bölgesi 0-0,05 aralığıdır. Çizelge 4.168'e göre ortalama Pearson Chi-Square sonucu 0,485 (% 48,5) çıkmıştır. Bu oran 0,05'den oldukça büyük olduğu için ve 0-0,05 aralığında bulunmadığı için H0

yokluk hipotezi red edilemez, H1 varlık hipotezi red edilir. Sonuç olarak; **H0: MTAL’da verilen muhasebe eğitimi sonucunda öğrencilerin iş tercihi ve iş hayatı yeterliliği ile bilgi, beceri ve tercihleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.** Yani öğrencilerin iş tercihleri bilgi ve beceri ile ilgili değildir. Aralarında bir ilişki yoktur. Ayrıca iş hayatında, okullarda aldıkları eğitim yeterlidir. Okulları tercih etmeleri de sektörde daha kolay iş bulabilecekleri inancındır.

Birinci ve beşinci analizde H1 hipotezleri kabul edilmiştir. Fakat genel hipotezin açıklanmasında yeterli değildir. Ayrıca açıklanacak olursak; okullarda verilen muhasebe eğitimi ile okullara giriş esnasında uygulanan politikalar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Derine inerek bu konu MEB tarafından incelenmelidir. Bunun yanında okullarda alınan bilgisayarlı muhasebe derslerinin sektörde çalışma düzeyinde olmadığı da yine beşinci analiz sonucunda ortaya çıkmıştır. Okulların, gelişen günümüz teknolojisine ayak uydurarak bilgisayarlı muhasebe eğitimlerine daha fazla önem vermelidir.

4.3.2.2 Öğretmen anketi; işletmelerde beceri eğitimi analizi

Ülkemizde, bazı okul türlerinde; aldıkları eğitimleri uygulamalı olarak işletmelerde de alan okullar vardır. Bu okullardan birisi de Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri’dir. Bu liselerde, 9. Sınıfta ortak ders eğitimleri verildikten sonra 10 ve 11. Sınıflarda mesleki ağırlıklı dersler verilmektedir. 12. Sınıflarda ise; 2. Bölüm’de bahsettiğimiz gibi işletmelerde beceri eğitimi (Staj uygulaması) yapılmaktadır. Haftanın belli günlerinde işyerlerine gidilerek okullarda aldıkları eğitimleri işletmelerde uygulamak ve iş piyasasında tecrübe sahibi olmak için okul veya kendileri tarafından belirlenen işletmelerde uygulama yaparlar. Ayrıca koordinatör öğretmenler vasıtası ile de süreç takibi yapılır. Muhasebe ve Finans alanı içinde geçerli olan bu uygulamada amaç: öğrencileri, mezun olduktan sonraki yaşamlarda piyasa şartlarına uyum sağlamaktır.

Bu uygulamanın işleyişi hakkında önceki konularda bilgiler verilmiştir. Bu bölümde ise; bu okullardan elde edilen örneklerle muhasebe ve finansman alanı işletmelerde beceri eğitimi ile ilgili araştırmalar yapılmıştır. Muhasebe ve Finans alanı meslek dersleri öğretmenleri üzerine yapılan araştırmada, çalışma

kapsamında ulaşılan muhasebe meslek dersi öğretmenlerine anket soruları yöneltilmiştir. Anketin bu bölüm 8 sorudan oluşmaktadır. Toplanan cevaplar sonucunda, elde edilen sonuçlardan 29, 30, 31 ve 32. sorular Ki-Kare testine tabi tutularak oluşturulan hipotez açıklanmıştır. Geriye kalan sorulardan 33, 34 ve 35. Sorular exel yardımı ile yorumlanacaktır. Bu sorular yoruma dayalı çoktan seçmeli sorulardır. Ayrıca 36. Soru ise tamamen yoruma dayalıdır. Öğretmenlerden yoruma dayalı cevaplar verilmesi istenmiştir. Bu yorumlar da herhangi bir bilgisayar programı desteği olmadan, sözel olarak, toparlanarak açıklanacaktır.

Çizelge 4.1. de yer verilen okulların işaretli olanları, Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğü izni ile muhasebe ve finans alanı bulunan ve ulaşılarak anket sorularının yönelildiği okullardır. Bu okullardan muhasebe ve finansman alanı muhasebe meslek dersi öğretmeni olarak 46 öğretmene ulaşılmış ve elde edilen sonuçlar ile oluşturulan işletmelerde beceri eğitimi hipotezleri açıklanmıştır.

Hipotez Analizi

Bu öğretmenlere yöneltilen Ek 4'de yer alan soruların güvenilirlik analizi yapılarak analiz işlemine geçilmiştir. Güvenilirlik test yöntemi olarak Cronbach's Alpha değeri kullanılmıştır. Güvenilirlik analizi, daha önceden belirlenmiş bir ölçek türüne göre hazırlanmış ankete verilen yanıtların tutarlılığını ölçer. Güvenilirlik analizi için kullanılan temel analiz Cronbach Alpha (α) değerinin bulunmasıdır. Her bir madde için tek bir α değeri olabileceği gibi, tüm soruların ortalama bir α değeri de olabilir. Tüm sorular için elde edilen α değeri o anketin toplam güvenilirliğini gösterir. Güvenilirlik kategorileri Çizelge 4.3'de verilmiştir (Ekonomi A. 2019).

Çalışmamızda muhasebe ve finansman alanı meslek dersi öğretmenlerine uygulanan İşletmelerde Beceri Eğitimi soruları güvenilirlik testine tabi tutulmuştur. Güvenilirlik test sonuçları şu şekildedir;

Çizelge 4.169: Öğretmen İşletmelerde Beceri Eğitimi Anketi Güvenilirlik Analizi

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	46	100,0
	Excluded ^a	0	0,0
	Total	46	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,709	4

Ankete katılan 46 muhasebe meslek dersi öğretmenin sorulara verdiği cevaplara uygulanan güvenilirlik testi sonucunda; Cronbach's Alpha değeri 0,709 olarak çıkmış ve Ek-4'de yer alan 29, 30, 31, 32 soruya uygulanmıştır (33, 34, 35, 36 soru düşünceleri kapsamaktadır). Çizelge 4.3: Güvenilirlik kategorileri tablosunda görüldüğü üzere a değerimiz; $0,7 < a < 8$ Kabul edilebilir seviyesindedir. Sonuç olarak 46 muhasebe meslek dersi öğretmenin İşletmelerde Beceri Eğitimi için verdiği cevaplara güven kabul edilebilir seviyesindedir.

Güvenilirlik analizinin kabul edilebilir seviyesinde çıkması ankete olan güvenin derecesini ölçmektedir. Elde edilen bu sonuçtan sonra analiz işlemine geçilmiştir. Öğretmenlere yöneltilen İşletmelerde Beceri Eğitimi için oluşturulan hipotezin analiz sonuçları şu şekildedir;

1-İşletmelerde beceri eğitimi; öğrencilerin meslek hayatına uyum sağlaması ve bilgilerini uygulamaya geçirebilmesinde oldukça öneme sahiptir. Öğrenciler meslek hayatı ile ilgili kendilerine tecrübe, bilgi ve güveni bu uygulama ile sağlayabilmektedir. Öğrenciler, eğitimciler tarafından işyerlerinde, okullarda

görmüş oldukları eğitimler dahilinde görevlendirmeye tabi tutulmalı, eğitimini aldıkları uygulamaları uygulamalıdır. Bu işlemlerin gerçekleştirildiği veya gerçekleştirilmediği, çalışma kapsamında tek hipotez ile, öğretmenlerin verdikleri cevaplar sonucunda analiz edilecektir. Analiz işlemi şu şekildedir. (Not: Soru numaraları hatası düzeltilerek devam edilmiştir. Hatalı durum: 33, 34, 35, 36'dır. Doğru durum: 29, 30, 31, 32'dir.)

H0: Öğrencilerin beceri eğitiminde; bilgi, beceri ve tutumlarının geliştirilmesi düzeyi ile okulda aldıkları eğitim sonucu muhasebe derslerinde verilen eğitimler dahilinde görevlendirilerek, muhasebe uygulamaları dersinin içeriği işletmelerde öğrencilere verilmektedir.

H1: Öğrencilerin beceri eğitiminde; bilgi, beceri ve tutumlarının geliştirilmesi düzeyi ile okulda aldıkları eğitim sonucu muhasebe derslerinde verilen eğitimler dahilinde görevlendirilerek, muhasebe uygulamaları dersinin içeriği işletmelerde öğrencilere verilmemektedir.

Karşılaştırılan sorular;

Soru 29 (33): Muhasebe uygulamaları dersinin içeriği işletmelerde öğrencilere verilebiliyor mu?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

Soru 30 (34): İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Fikrim Yok

Soru 31 (35): Öğrenciler beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendiriliyor mu?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Fikrim Yok

Soru 32 (36): Öğrencilerin okulda aldıkları eğitimle işletmede kazandıkları mesleki bilgi ve beceriler uyumlu mudur?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

Çizelge 4.170: Soru 29, 30, 31 ve 32'ye Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

	Cases Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu? *	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S29-Muhasebe Uygulamaları dersinin içeriği işletmelerde öğrencilere verilebiliyor mu?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu? *	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S31- Öğrenciler beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendiriliyor mu?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu? *	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%
S32- Öğrencilerin okulda aldıkları eğitimle işletmede kazandıkları mesleki bilgi ve becerileri uyumlu mudur?	46	100,0%	0	0,0%	46	100,0%

Çizelge 4.170'e göre oluşturulan hipoteze kaynak oluşturan 4 soruya 46 öğretmenin tamamı cevap vermiştir. Elde edilen cevaplardan hiçbiri geçersiz değildir. Yine oluşturulmuş olan hipotezlere kaynak eden 4 sorunun 3 farklı analizinin ortaya çıkacağını Çizelge 4.170 göstermektedir;

- Birinci Analiz: S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu? ile S29-Muhasebe

Uygulamaları dersinin içeriği işletmelerde öğrencilere verilebiliyor mu? sorularının karşılaştırıldığı analiz,

- İkinci Analiz: S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu? ile S31- Öğrenciler beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendiriliyor mu? sorularının karşılaştırıldığı analiz,
- Üçüncü Analiz: S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu? ile S32- Öğrencilerin okulda aldıkları eğitimle işletmede kazandıkları mesleki bilgi ve becerileri uyumlu mudur? sorularının karşılaştırıldığı analiz.

Bu üç analiz farklı ki-kare değerleri meydana getirecektir. Bu üç analizin ortalama değeri de; üç ki-kare değerinin toplamının 3'e bölünmesi ile bulunarak ortalama bir değer elde edilecektir. Elde edilen değer yorumu ise asıl hipotezin red veya kabul durumunu gösterecektir.

Birinci Analiz

Çizelge 4.171: Soru 29 ve 30'a Ait Birinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,396 ^a	9	,145
Likelihood Ratio	13,610	9	,137
Linear-by-Linear Association	3,219	1	,073
N of Valid Cases	46		

a. 13 cells (81,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,09.

Çizelge 4.171'de görüldüğü üzere 'S29 ve S30'a verilen cevaplar sonucunda a değerinde 13 hücrenin % 81,3 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 29 ve 30'daki cevaplar kesin cevaplar ve kesin olmayan cevaplar şeklinde düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 29: Muhasebe uygulamaları dersinin içeriği işletmelerde öğrencilere verilebiliyor mu?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 29 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen ve Hayır grupları kesin cevapları taşımadığı için iki grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Soru 30: İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 30 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen, Hayır ve Fikrim Yok grupları kesin cevapları taşımadığı için üç grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.172: Öğretmenlerin Soru 29 ve 30'a Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S29-Muhasebe Uygulamaları dersinin içeriği işletmelerde öğrencilere verilebiliyor mu?		Total
			Evete	Hayır	
S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu?	Evete	Count	6	7	13
		% within S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu?	46,2%	53,8%	100,0%
	Hayır	% within S29- Muhasebe Uygulamaları dersinin içeriği işletmelerde öğrencilere verilebiliyor mu?	40,0%	22,6%	28,3%
		% of Total	13,0%	15,2%	28,3%
	Hayır	Count	9	24	33

Çizelge 4.172: (devamı)Öğretmenlerin Soru 29 ve 30'a Verdikleri Cevaplar

Crosstab		S29-Muhasebe Uygulamaları dersinin içeriği işletmelerde öğrencilere verilebiliyor mu?		Total
		Evet	Hayır	
Total	% within S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu?	27,3%	72,7%	100,0%
	% within S29- Muhasebe Uygulamaları dersinin içeriği işletmelerde öğrencilere verilebiliyor mu?	60,0%	77,4%	71,7%
	% of Total	19,6%	52,2%	71,7%
	Count	15	31	46
	% within S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu?	32,6%	67,4%	100,0%
	% within S29- Muhasebe Uygulamaları dersinin içeriği işletmelerde öğrencilere verilebiliyor mu?	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	32,6%	67,4%	100,0%

Çizelge 4.172'de göre Öğretmenlerin S29 ve S30'a verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; işletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştirdiğinin belirten 13 öğretmenin; 6'sı muhasebe uygulamaları dersinin içeriğinin işletmelerde öğrencilere verildiğini evet diyerek belirtmiştir.

Buna karşılık 7 öğretmen muhasebe uygulamaları dersinin içeriğinin işletmelerde öğrencilere verilmediğini hayır diyerek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; ; işletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştirmedeğini belirten 33 öğretmenin; 9'u muhasebe uygulamaları dersinin içeriğinin işletmelerde öğrencilere verildiğini evet diyerek belirtmiştir. Buna karşılık 24 öğretmen muhasebe uygulamaları dersinin içeriğinin işletmelerde öğrencilere verilmediğini hayır diyerek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 15'i muhasebe uygulamaları dersinin içeriğinin işletmelerde öğrencilere verildiğini evet diyerek belirtmiştir. Buna karşılık 31 öğretmen muhasebe uygulamaları dersinin içeriğinin işletmelerde öğrencilere verilmediğini hayır diyerek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.173: Soru 29 ve 30'a Ait Birinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1,513 ^a	1	,219		
Continuity Correction ^b	,776	1	,378		
Likelihood Ratio	1,469	1	,226		
Fisher's Exact Test				,299	,188
Linear-by-Linear Association	1,480	1	,224		
N of Valid Cases	46				

a. 1 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,24.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.173'de görüldüğü üzere 'S29 ve S30'a verilen cevaplar sonucunda a değerinde 1 hücrenin % 25,0 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Hücre birleştirme yönteminin daha önceki analizlerde kullanılması sebebi ile hücre birleştirme işlemi de yapılamamaktadır. Dolayısı Çizelge 4.163'de yer alan diğer test sonuçlarından biri ile sonucun açıklanması gerekmektedir.

Özel bir durum olan 2x2 boyutlu çapraz tablolarda a değerinin, hücre birleştirme işlemi sonucunda %20 değerinin üzerinde olması ve örneklemin olması durumunda Fisherin Tam Olasılık Testi (Fisher's Exact Test)

kullanılmalıdır. Ayrıca $n < 20$ olması durumunda ise her durumda bu test kullanılabilir. Bu testin hesaplanmasında bir bilgisayar programı kullanılmalıdır (Güriş ve Astar, 2019).

Güriş ve Astar'ın açıklamalarına göre Çizelge 4.174'e bakıldığında a değeri, hücre birleştirme işlemleri sonucunda bile % 25,0 çıkmaktadır. Bu durumda analizin açıklanmasında dikkate alınacak değer Fisher's Exact Testi olacaktır. Açıklamaları Pearson Chi-Square testi gibidir. Hipotez red ve kabul bölgeleri aynıdır. Dolayısı ile ortalama Ki-Kare değerinin bulunarak açıklanmasında herhangi bir problem bulunmamaktadır.

Çizelge 4.173'de yukarıdaki açıklamalar neticesinde birinci analiz sonucunda Fisher's Exact Test değeri 0,299 yani % 29,9, analiz için kabul edilen bir oran olarak ortaya çıkmıştır. Bu değer ortalama ki-kare değeri bulunurken diğer değerlerle birleşerek ortalama değeri ortaya çıkarmada katkıda bulunacaktır.

İkinci Analiz

Çizelge 4.174: Soru 30 ve 31'e Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,792 ^a	3	,079
Likelihood Ratio	8,565	3	,036
Linear-by-Linear Association	5,507	1	,019
N of Valid Cases	46		

a. 4 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,41.

Çizelge 4.174'de görüldüğü üzere 'S30 ve S31'e verilen cevaplar sonucunda a değerinde 4 hücrenin % 50,0 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 31'deki cevaplar kesin cevaplar ve kesin olmayan cevaplar şeklinde düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 31: Öğrenciler beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendiriliyor mu?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 31 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen, Hayır ve Fikrim Yok grupları kesin cevapları taşımadığı için üç grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.175: Öğretmenlerin Soru 30 ve 31'e Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S31- Öğrenciler beceri Total eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendiriliyor mu?		Total
			Evet	Hayır	
S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu?	Evet	Count	3	10	13
		% within S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu?	23,1%	76,9%	100,0%
		% within S31- Öğrenciler beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendiriliyor mu?	42,9%	25,6%	28,3%
	Hayır	% of Total	6,5%	21,7%	28,3%
		Count	4	29	33
		% within S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu?	12,1%	87,9%	100,0%
Total	% within S31- Öğrenciler beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendiriliyor mu?	57,1%	74,4%	71,7%	
	% of Total	8,7%	63,0%	71,7%	
	Count	7	39	46	
	% within S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu?	15,2%	84,8%	100,0%	
		% within S31- Öğrenciler beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendiriliyor mu?	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	15,2%	84,8%	100,0%

Çizelge 4.175'e göre Öğretmenlerin S30 ve S31'e verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; işletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştirdiğinin belirten 13 öğretmenin; 3'ü öğrencilerin beceri

eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendirildiğini evet diyerek belirtmiştir. Buna karşılık 10 öğretmen öğrencilerin beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendirilmediğini hayır diyerek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; ; işletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştirmedeğini belirten 33 öğretmenin; 4'ü öğrencilerin beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendirildiğini evet diyerek belirtmiştir. Buna karşılık 29 öğretmen öğrencilerin beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendirilmediğini hayır diyerek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 7'ü öğrencilerin beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendirildiğini evet diyerek belirtmiştir. Buna karşılık 39 öğretmen öğrencilerin beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendirilmediğini hayır diyerek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.176: Soru 30 ve 31'e Ait İkinci Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,868 ^a	1	,352		
Continuity Correction ^b	,226	1	,634		
Likelihood Ratio	,813	1	,367		
Fisher's Exact Test				,385	,305
Linear-by-Linear Association	,849	1	,357		
N of Valid Cases	46				

a. 1 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,98.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.176'da görüldüğü üzere 'S30 ve S31'e verilen cevaplar sonucunda a değerinde 1 hücrenin % 25,0 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Hücre birleştirme yönteminin daha önceki analizlerde kullanılması sebebi ile hücre birleştirme işlemi de yapılamamaktadır. Dolayısı Çizelge 4.163'de yer alan diğer test sonuçlarından biri ile sonucun açıklanması gerekmektedir.

Özel bir durum olan 2x2 boyutlu çapraz tablolarda a değerinin, hücre birleştirme işlemi sonucunda %20 değerinin üzerinde olması ve örneklemin olması durumunda Fisherin Tam Olasılık Testi (Fisher's Exact Test) kullanılmalıdır. Ayrıca n<20 olması durumunda ise her durumda bu test kullanılabilir. Bu testin hesaplanmasında bir bilgisayar programı kullanılmalıdır (Güriş ve Astar, 2019).

Güriş ve Astar'ın açıklamalarına göre Çizelge 4.177'ye bakıldığında a değeri, hücre birleştirme işlemleri sonucunda bile % 25,0 çıkmaktadır. Bu durumda analizin açıklanmasında dikkate alınacak değer Fisher's Exact Testi olacaktır. Açıklamaları Pearson Chi-Square testi gibidir. Hipotez red ve kabul bölgeleri aynıdır. Dolayısı ile ortalama Ki-Kare değerinin bulunarak açıklanmasında herhangi bir problem bulunmamaktadır.

Çizelge 4.176'da yukarıdaki açıklamalar neticesinde ikinci analiz sonucunda Fisher's Exact Test değeri 0,385 yani % 38,5, analiz için kabul edilen bir oran olarak ortaya çıkmıştır. Bu değer ortalama ki-kare değeri bulunurken diğer değerlerle birleşerek ortalama değeri ortaya çıkarmada katkıda bulunacaktır.

Üçüncü Analiz

Çizelge 4.177: Soru 30 ve 32'ye Ait Üçüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,085 ^a	2	,581
Likelihood Ratio	1,165	2	,558
Linear-by-Linear Association	,804	1	,370
N of Valid Cases	46		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,39.

Çizelge 4.177’de görüldüğü üzere ‘S30 ve S32’ye verilen cevaplar sonucunda a değerinde 2 hücrenin % 33,3 oranında 5’den küçük ve % 20’nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Bu durumda Ki-Kare sonucu yapılamamaktadır. Ayrıca Soru 32’deki cevaplar kesin cevaplar ve kesin olmayan cevaplar şeklinde düşünülerek yeniden gruplandırılmış ve 2 grup olarak tekrardan düzenlenmiştir. Düzenleme sonundaki hali şu şekildedir;

Soru 32: Öğrenciler beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendiriliyor mu?

Cevap Seçenekleri: ( ) Evet ( ) Hayır

Soru 32 birleştirme işleminde kesinlik belirten tek cevap olan evet üzerinde bir oynama yapılmamıştır. Kısmen ve Hayır grupları kesin cevapları taşımadığı için iki grup bir grup olarak dikkate alınmış ve hayır olarak değiştirilmiş ve analize yeni gruplamalar ile devam edilmiştir.

Çizelge 4.178: Öğretmenlerin Soru 30 ve 32’ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab			S32- Öğrencilerin okulda aldıkları eğitimle işletmede kazandıkları mesleki bilgi ve becerileri uyumlu mudur?		Total
			Evet	Hayır	
S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu?	Evet	Count	4	9	13
		% within S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu?	30,8%	69,2%	100,0%
		% within S32- Öğrencilerin okulda aldıkları eğitimle işletmede kazandıkları mesleki bilgi ve becerileri uyumlu mudur?	33,3%	26,5%	28,3%
		% of Total	8,7%	19,6%	28,3%
	Hayır	Count	8	25	33

Çizelge 4.178: (devam)Öğretmenlerin Soru 30 ve 32'ye Verdikleri Cevaplar

Crosstab		S32- Öğrencilerin okulda aldıkları eğitimle işletmede kazandıkları mesleki bilgi ve becerileri uyumlu mudur?		Total
		Evet	Hayır	
Total	% within S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu?	24,2%	75,8%	100,0%
	% within S32- Öğrencilerin okulda aldıkları eğitimle işletmede kazandıkları mesleki bilgi ve becerileri uyumlu mudur?	66,7%	73,5%	71,7%
	% of Total	17,4%	54,3%	71,7%
	Count	12	34	46
	% within S30- İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu?	26,1%	73,9%	100,0%
	% within S32- Öğrencilerin okulda aldıkları eğitimle işletmede kazandıkları mesleki bilgi ve becerileri uyumlu mudur?	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	26,1%	73,9%	100,0%

Çizelge 4.178'da göre Öğretmenlerin S30 ve S32'ye verdikleri cevapların dağılımları görülmektedir.

Tabloya göre; işletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştirdiğinin belirten 13 öğretmenin; 4'ü öğrencilerin okulda aldıkları bilgi ile işletmede kazandıkları bilgi ve becerilerinin uyumlu olduğunu evet diyerek belirtmiştir. Buna karşılık 9 öğretmen öğrencilerin okulda aldıkları bilgi ile işletmede kazandıkları bilgi ve becerilerinin uyumlu olmadığını hayır diyerek belirtmiştir.

Yine aynı tabloya göre; ; işletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştirmedeğini belirten 33 öğretmenin; 8'i öğrencilerin okulda aldıkları bilgi ile işletmede kazandıkları bilgi ve becerilerinin uyumlu olduğunu evet diyerek belirtmiştir. Buna karşılık 25 öğretmen öğrencilerin okulda aldıkları bilgi ile işletmede kazandıkları bilgi ve becerilerinin uyumlu olmadığını hayır diyerek belirtmiştir.

Toplam 46 öğretmenin 12'si öğrencilerin okulda aldıkları bilgi ile işletmede kazandıkları bilgi ve becerilerinin uyumlu olduğunu evet diyerek belirtmiştir. Buna karşılık 34 öğretmen öğrencilerin okulda aldıkları bilgi ile işletmede kazandıkları bilgi ve becerilerinin uyumlu olmadığını hayır diyerek belirtmiştir. Bu cevaplar sonucunda ki-kare analizi şu şekilde oluşmaktadır;

Çizelge 4.179: Soru 30 ve 32'ye Ait Üçüncü Analiz Ki-Kare Analiz Sonuçları

Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,206 ^a	1	,650		
Continuity Correction ^b	,007	1	,935		
Likelihood Ratio	,202	1	,653		
Fisher's Exact Test				,717	,457
Linear-by-Linear Association	,202	1	,653		
N of Valid Cases	46				

a. 1 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,39.

b. Computed only for a 2x2 table

Çizelge 4.179'da görüldüğü üzere 'S30 ve S32'ye verilen cevaplar sonucunda a değerinde 1 hücrenin % 25,0 oranında 5'den küçük ve % 20'nin üstünde cevapların olduğu saptanmıştır. Hücre birleştirme yönteminin daha önceki analizlerde kullanılması sebebi ile hücre birleştirme işlemi de yapılamamaktadır. Dolayısı Çizelge 4.169'da yer alan diğer test sonuçlarından biri ile sonucun açıklanması gerekmektedir.

Özel bir durum olan 2x2 boyutlu çapraz tablolarda a değerinin, hücre birleştirme işlemi sonucunda %20 değerinin üzerinde olması ve örneklemin olması durumunda Fisherin Tam Olasılık Testi (Fisher's Exact Test) kullanılmalıdır. Ayrıca $n < 20$ olması durumunda ise her durumda bu test

kullanılabilmektedir. Bu testin hesaplanmasında bir bilgisayar programı kullanılmalıdır (Güriş ve Astar, 2019).

Güriş ve Astar'ın açıklamalarına göre Çizelge 4.180'e bakıldığında a değeri, hücre birleştirme işlemleri sonucunda bile % 25,0 çıkmaktadır. Bu durumda analizin açıklanmasında dikkate alınacak değer Fisher's Exact Testi olacaktır. Açıklamaları Pearson Chi-Square testi gibidir. Hipotez red ve kabul bölgeleri aynıdır. Dolayısı ile ortalama Ki-Kare değerinin bulunarak açıklanmasında herhangi bir problem bulunmaktadır.

Çizelge 4.179'da yukarıdaki açıklamalar neticesinde üçüncü analiz sonucunda Fisher's Exact Test değeri 0,717 yani % 71,7, analiz için kabul edilen bir oran olarak ortaya çıkmıştır. Bu değer ortalama ki-kare değeri bulunurken diğer değerlerle birleşerek ortalama değeri ortaya çıkarmada katkıda bulunacaktır.

Çizelge 4.180: Ki-Kare Ortalama Analiz Tablosu

Analiz Türü	Pearson Fisher's Değeri	Chi-Square-Exact Test	Pearson Fisher's Değeri (%)	Chi-Square-Exact Test
Birinci Analiz	0,299		% 29,9	
İkinci Analiz	0,385		% 38,5	
Üçüncü Analiz	0,717		% 71,7	
Toplam	1,401		% 140,1	
Ortalama Ki-Kare Değeri (Toplam/3)	0,467		% 46,7	

Çizelge 4.180'de belirlenen hipotezin analizinin yapılması için ortaya çıkan 3 farklı ki kare değerleri görülmektedir. Hipotez, 3 farklı analizi içinde, tek bir analiz olarak barındırdığı için, 3 farklı ki kare değeri oluşmuştur. Oluşan bu 3 farklı ki-kare değeri sonucunda her analizde ortaya çıkan analizlerin toplanıp 3'e bölünmesi ile ortak bir ki-kare oranı bulunmuştur. Hipotez red veya kabul için ortalama ki kare değeri olan 0,467 (% 46,7) değeri dikkate alınacaktır.

% 5 anlamlılık düzeyinde yapılan Ki-Kare Test sonucunda H0 yokluk hipotezi red, H1 varlık hipotezi kabul bölgesi 0-0,05 aralığıdır. Çizelge 4.181'e göre ortalama Pearson Chi-Square sonucu 0,467 (% 46,7) çıkmıştır. Bu oran

0,05'den oldukça büyük olduğu için ve 0-0,05 aralığında bulunmadığı için H0 yokluk hipotezi red edilemez, H1 varlık hipotezi red edilir. Sonuç olarak; **H0: Öğrencilerin beceri eğitiminde; bilgi, beceri ve tutumlarının geliştirilmesi düzeyi ile okulda aldıkları eğitim sonucu muhasebe derslerinde verilen eğitimler dahilinde görevlendirilerek, muhasebe uygulamaları dersinin içeriği işletmelerde öğrencilere verilmektedir.** Yani öğrenciler, muhasebe uygulamaları dersinin içeriği, işletmelerde beceri eğitimi uygulamalarında verilmektedir. Ayrıca verilen eğitimler dahilinde görevlendirilerek derslerde aldıkları eğitimleri uygulama imkanı verilmektedir. Bilgi ve beceri düzeyleri ile ilişkilendirildiğinde işletmelerde beceri eğitimi faydalı bir uygulamadır.

Oluşturulan üç analiz de kendi arasında alt hipotezleri açıklamaktadır. Bu üç analiz de kendi içinde yine oluşturulacak olan H0 hipotezlerin reddine imkan vermemektedir. Bu bağlamda her üç analiz tarafından, oluşturulan genel hipotezde H0 yokluk hipotezi red edilememektedir.

Görüş Soruları Analizi

Öğretmenlere, işletmelerde beceri eğitimi ile çoktan seçmeli sorular yöneltilmiştir. Bu sorulara verilen cevaplar Exel Programı ile analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar şu şekildedir;

Soru 33 (37): Beceri eğitimi ile ilgili aksaklıklar nelerdir? Birden fazla belirtebilirsiniz.

Formalitede kalıyor Gereken beceri kazandırılmıyor

Beceri eğitimi takip edilemiyor Usta öğretici eksikliği var

Diğer (Lütfen Belirtiniz) .....

Çizelge 4.181: Öğretmenlerin Soru 33'e Verdikleri Cevaplar

Soru 33: Beceri eğitimi ile ilgili aksaklıklar nelerdir? Birden fazla belirtebilirsiniz.	Formalitede Kalıyor	Gereken Kazandırılmıyor	Beceri	Beceri Eğitimi Takip Edilemiyor	Usta Öğretici Eksikliği var	Diğer (Lütfen Belirtiniz)
1		X				SMMM'de staj yapanlar faydalıyor
2	X	X				
3		X			X	
4		X				
5		X				
6		X				
7		X				
8		X			X	
9					X	
10	X					
11	X	X			X	
12	X	X		X	X	
13	X				X	
14		X			X	
15		X				
16					X	
17					X	
18	X	X				
19		X				
20	X	X				
21		X				
22		X				
23		X				
24		X				
25		X				
26		X			X	
27	X	X				
28		X			X	
29		X				
30	X	X				
31		X				
32	X	X			X	
33		X		X		
34		X				
35	X	X				
36		X				
37		X		X		
38		X			X	
39		X			X	
40	X	X				
41		X				
42					X	
43		X				
44		X				
45	X	X		X	X	
46		X				
TOPLAM	13	39		4	16	1

Çizelge 4.181'e göre; 46 öğretmene 'S33- Beceri eğitimi ile ilgili aksaklıklar nelerdir? Birden fazla belirtebilirsiniz.' Sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlere 'Formalitede kalıyor, gereken beceri kazandırılmıyor, beceri eğitimi takip edilemiyor, usta öğretici eksikliği var ve diğer' seçenekleri sunulmuştur. Birden fazla cevap verme olanı sunulmuş ve Çizelge 4.181'deki veriler elde edilmiştir.

Tabloya göre 46 öğretmenden 13'ü formalitede kalıyor seçeneğini işaretlemiştir. İşletmelerde beceri eğitiminin formalitede kaldığı ve gerekli eğitimin verilmediğini belirtmiştir.

Yine tabloya göre 46 öğretmenden 39'u gereken beceri kazandırılmıyor demiştir. Katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunuluğunun bu şıkkı seçmiş olması beceri eğitiminde öğrencilere gereken becerinin kazandırmadığını göstermektedir.

Tabloya göre 46 öğretmenden 4'ü beceri eğitiminin takip edilmediğini belirtmiştir. Oldukça düşük bir rakamdır. Dolayısı ile koordinatör öğretmenler öğrencilerin işletmedeki durumlarına gereken hassasiyeti göstermekte, onları takip etmektedir.

Yine aynı tabloya göre 46 öğretmenden 16'sı işletmelerde usta öğretici eksikliği olduğunu belirtmiştir. İşletmelerde usta öğretici eksikliğini belirten öğretmenlerin sayısı da ortalama düzeydedir.

Son olarak öğretmenlere beceri eğitimi ile ilgili bu seçeneklerin dışında belirtmek istedikleri seçenek varsa diye diğer seçeneği sunulmuş ve belirtilmesi istenmiştir. Sadece 1 öğretmen diğer seçeneğini işaretlemiştir. Bu öğretmen; işletmelerde beceri eğitimi faaliyeti gösterilen sektörlerde Serbest Muhasebeci Mali Müşavir yanında beceri eğitimini gerçekleştirenlerin daha avantajlı olduğunu, bu sektörde gereken uygulamanın gösterildiğini belirtmiştir.

Soru 34 (38): Öğrencilerin muhasebe derslerindeki etkinliği nasıl artırılır? Birden fazla belirtebilirsiniz.

( ) Grup çalışması yaptırmak ( ) Teknolojiyi kullanmak

( ) Soru cevap yöntemi kullanmak ( ) Ödev vermek

( ) Diğer (Lütfen Belirtiniz) .....

Çizelge 4.182: Öğretmenlerin Soru 34'e Verdikleri Cevaplar

Soru 34: Öğrencilerin muhasebe derslerindeki etkinliği nasıl arttırılır? Birden fazla belirtebilirsiniz.					
Anket No	Grup Çalışması Yaptırmak	Teknolojiyi Kullanmak	Soru Cevap Yöntemi Kullanmak	Ödev Vermek	Diğer (Lütfen Belirtiniz)
1	X	X		X	
2		X			
3	X	X			
4		X			
5					Dersi daha uygulamalı işlemek
6	X	X	X	x	
7		X			
8		X			
9	X	X			
10	X				
11	X	X	X	X	Uygulamayı arttırmak
12	X	X			Müfredat güncellenerek (dijital muhasebe vb.)
13	X	X			
14		X			
15		X			
16		X			
17	X	X			
18	X	X		X	
19		X			
20		X			
21		X			
22		X			
23	X	X			
24		X			
25		X			
26				X	
27		X			
28		X			
29		X			
30		X	X		
31		X			
32	X	X			
33		X			
34		X		X	
35		X			
36		X			
37		X			
38		X			
39		X			
40		X			
41		X			
42		X		X	
43		X			
44		X			
45		X			
46		X			
TOPLAM	12	44	3	7	3

Çizelge 4.182’de 46 öğretmene ‘S34-Öğrencilerin muhasebe derslerindeki etkinlikleri nasıl arttırılır? Birden fazla belirtebilirsiniz?’ sorusu yöneltilmiş ve elde edilen veriler gösterilmiştir. Öğretmenlere ‘grup çalışması yaptırmak, teknolojiyi kullanmak, soru cevap yöntemi kullanmak, ödev vermek ve diğer’ seçenekleri sunulmuştur.

Tabloya göre 46 öğretmenden 12’si grup çalışmasının yapılması gerektiğini belirtmiştir. Öğrencilerin birbiri ile etkileşim içinde, bir grup dahilinde muhasebe eğitiminde etkinliklerinin artacağını belirtmiştir.

Yine tabloya göre 46 öğretmenden 44’ü teknolojiyi kullanmak gerektiğini belirtmiştir. Günümüzde teknolojinin sürekli geliştiği ve verdi dairesi sistemleri, muhasebe programları vb. düşünülürse teknolojinin kaçınılmaz olduğu bir gerçektir. Öğretmenlerinde büyük bir kısmı bu seçeneği seçerek bu duyararlılıklarını belirtmiştir.

Tabloya göre 46 öğretmenden sadece 3’ü soru cevap yönteminin kullanılmasını savunmuştur. Oldukça az kişi sayıdır.

Yine tabloya göre 46 öğretmenden 7’si ödev verme gerekliliğine değinmiştir. Bu da oldukça az bir kişi sayıdır.

Bu seçeneklerin dışında öğretmenlerin belirtmek istediği diğer önerilerin bulunabileceği düşünülerek diğer seçeneği soruya konulmuş ve bu şıkkı seçenlerin ne olduğunu belirtmesi istenmiştir. Bu şıkkı işaretleyen 3 öğretmenin ikisi uygulama konusuna değinmiştir. Uygulamanın arttırılması gerektiğini savunmuştur. Diğer öğretmen ise yine teknolojiye değinerek müfredatın güncellenmesi gerektiğini, dijital çağın gerektirdiği şekilde oluşturulması gerektiğini belirtmiştir.

Soru 35 (39): Muhasebe dersleri ile ilgili eksiklikleriniz nelerdir?

- Uygulama eksikliği Teorik bilgi eksikliği
- Bilgisayarlı muhasebeyi bilmemek Eksiğim yok
- Diğer (Lütfen Belirtiniz) .....

Çizelge 4.183: Öğretmenlerin Soru 35'e Verdikleri Cevaplar

Soru 35: Muhasebe dersleri ile ilgili eksiklikleriniz nelerdir?

Anket No	Uygulama Eksikliği	Teorik Bilgi Eksikliği	Bilgisayarlı Muhasebeyi Bilmemek	Eksiğim Yok	Diğer (Lütfen Belirtiniz)
1					Eta-SQL program eksikliği
2				X	
3				X	
4		X			
5				X	
6				X	
7		X			
8	X				
9	X				
10	X		X		
11				X	
12					Paket programları eksikliği
13	X				
14		X			
15				X	
16				X	
17		X			
18	X				
19	X	X			
20				X	
21				X	
22				X	
23				X	
24				X	
25				X	
26				X	
27				X	
28				X	
29				X	
30				X	
31	X				
32		X			
33				X	
34				X	
35				X	
36	X				
37	X	X			
38				X	
39	X	X			
40	X	X	X		
41	X				
42				X	
43				X	
44				X	
45				X	
46				X	
TOPLAM	12	9	2	27	2

Çizelge 4.183'de 46 öğretmene 'S35-Muhasebe dersleri ile ilgili eksiklikleriniz nelerdir?' sorusu yöneltilmiş ve elde edilen veriler gösterilmiştir. Öğretmenlere

'uygulama eksikliği, teorik bilgi eksikliği, bilgisayarlı muhasebeyi bilmemek, eksikim yok ve diğer' seçenekleri sunulmuştur.

Tabloya göre 46 öğretmenden 12'si uygulama eksikliği olduğunu belirtmiştir. Yine 46 öğretmenden 9'u teorik bilgi eksikliği olduğunu belirtmiştir. 2 Öğretmen bilgisayarlı muhasebeyi bilmediğini belirtmiştir. 27 öğretmen de eksikliği olmadığını bildirmiştir. Bu eksikliklerin yanında başka eksikliği olduğunu düşünen öğretmenlere diğer seçeneği de konulmuş ve bu eksikliğin ne olduğunun açıklanması istenmiştir. 2 Öğretmen diğer seçeneğini seçmiş ve muhasebe paket brogramlarını bilmediğini beyan etmiştir. Büyük bir çoğunluğun eksikliği olmadığını belirtmesi muhasebe eğitimi için oldukça etkili bir sonuçtur.

İşletmelerde beceri eğitimi ile ilgili yöneltilen çoktan seçmeli soruların yanı sıra öğretmenlere 'S36- İşletmelerde beceri eğitimi ile ilgili yaşanan sorunlar hakkında görüş ve önerileriniz varsa lütfen maddeler halinde belirtiniz.' Sorusu da düşüncelere yönelik olarak ankete eklenmiştir. Bu soruya yanıt veren öğretmenlere göre;

- İşletmelerde Beceri Eğitimi 11. Sınıfta 3 gün, 12. Sınıfta 5 gün olmalıdır.
- İşletmelere MEB tarafından, beceri eğitimi ile ilgili, ciddi zorunluluklar getirilmeli, bu konu ile ilgili kurslar açılmalıdır.
- Öğrencilerin eğitim aldığı bölümlerde çalışması gerekmektedir.
- İşletmeler, öğrenciler ve tüm çevre için meslek liselerin uygun hale getirilmesi gerekmektedir.
- Öğrencilere, sorumluluk alabilecekleri, iş özgüvenlerini arttırabilecekleri görevlendirmelerin işletmelerde yapılması gerekmektedir.

Elde edilen veriler ile yapılan bütün analizler çalışma kapsamında ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Sonuçlar elde edilerek, elde edilen sonuçlar açıklanmıştır.

5. SONUÇ

Gelişmiş ülkelerin, gelişmişlik düzeylerine etki eden faktörler dikkate alındığında, o ülkenin işgücü piyasasının gelişmişliği öne çıkmaktadır. Ülkelerin gelişmişlik düzeylerine etki eden bu işgücü faktörünün yetiştirilmesi de, o ülkenin gelişmişliğine ulaşmasındaki en önemli adımdır.

Ülkelerin gelişmiş ülkeler konumuna erişmesi için, üretim ve işgücü olanaklarının fazla olması, yani, ekonomisinin iyi olması gerekmektedir. Üretim ve işgücü her sektör için değişebilmekte, o ülkenin ihtiyacı ve sektörel dağılımına göre şekillenebilmektedir. Dolayısı ile ülkelerin içinde buldukları üretim, işgücü, ithalat ihracat vb. konularda yeterli kaliteye sahip personele sahip olması gerekmektedir. Bunun da en önemli yöntemi eğitimidir.

Eğitim, belirli bir konuda kişiye kazandırılan bilgi, beceri ve yeteneklerin tamamını içine alan, uzun ve önemli bir kavramdır. Ülkeler gelişmiş ülke konumuna erişmek istiyorsa veya varolan gelişmişlik konumunu korumak istiyorsa, bu kavrama oldukça önem vermelidir.

Bireylerin ekonomik faaliyetlere ve devletin gelişmişliğine direkt olarak katılması öncelikle eğitimle mümkündür. Bu bireylerin, bu katkıyı yapabilmesi ise mesleki ve teknik eğitimler ile mümkündür.

Ülkeler, alanında uzman kişiler yetiştirebilmek için çeşitli mesleki eğitim faaliyetleri yürütmektedir. Bazı ülkelerin kendi içinde farklı mesleki eğitim faaliyetleri yürütmesi, mesleki eğitimin amacının dışında eğitim verdiği anlamına gelmemektedir. Sonuç olarak her ülke, sektörde çalışacak kalifiyeli personel yetiştirmeyi ve her personelin kendi ihtiyacını karşılarken ülke ekonomisine katkıda bulunacağı düşüncesi ortak bir düşüncedir.

Yine bir ülke, ekonomi hacmini geliştirmek ve daha fazla kitlelere ulaşmak, daha fazla gelir etmek için diğer ülkeler ile ekonomik ilişkiler içindedir. Küreselleşme adı altında geliştirilen bu faaliyetler, teknolojinin de gelişmesi ile günümüzdeki konumuna ulaşmıştır.

Günümüzde, bir işletme başka ülkelerde faaliyet gösterebilmekte, başka ülkelerin ekonomik faaliyetleri içerisinde bulunabilmektedir. Ülkemizde de çokça örneği görülen bu küresel uygulama, küresel ilişkilerin ve mesleki eğitimin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Üretilen bir mal veya hizmetin, başka ülkelere ulaşması günümüzde oldukça hızlı olabildiği için, ülkelerin mesleki eğitime verdikleri önem de bu doğrultuda artmıştır.

Bir ülkenin en önemli gelişmişlik düzeyi ekonomidir. Ekonomik faaliyetlerin gelişmişliği, güvenilirliği, anlaşılabilirliği vb. özellikler o ülkeye gelen yatırımcıları çok yakından ilgilendirmektedir. Ülkeye yatırım yapacak olan yatırımcı, o ülkenin ekonomik verilerine bakmaktadır. Bu veriler sonucunda yatırım kararını vermektedir.

Ülkeye gelen yatırımcılar personel ihtiyacına gerek duyacaklardır. Personellerin, alanında kalifiyeli ve yeterli bilgi birikimi olması da ülkeye gelen yatırımcıları yakından ilgilendirmektedir. Mesleki yeterliliğe sahip personel, yatırımcıların isteklerini karşılarken, yatırımcı da ülkeye yatırım yaparak ülke ekonomisine katkı sağlayacak ve ülkenin gelişmişlik seviyesi yükselecektir.

Mesleki yeterlilik, sadece ülkeye dışarıdan gelen yatırımcılar için değil, ülke içindeki yatırımcılar tarafından da son derece önemlidir. Kalifiyeli personelin ülke içindeki yatırımcılar tarafından talebi de yine ülke ekonomisine ve ülkenin gelişmişliğine katkı sağlayacaktır. Kaliteli ürün ve hizmetler üretilecek, ülkenin ihracat hacmi, ülke halkının sosyal yaşam kalitesi, yatırım yapma isteği vb. birçok konuda ilerleme kat edilecektir.

Mesleki eğitim denildiğinde bütün sektörleri içine alan geniş bir kavram ifade edilmektedir. İçinde çeşitli meslekler bulunmaktadır. Fakat her meslek aynı amaca hizmet etmekte; ülkenin gelişmişlik düzeyine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Bu araştırma kapsamında, bu mesleklerden sadece biri olan muhasebe ve finansman alanı mesleki eğitim yeterliliği incelenmiştir.

Bir işletmenin ekonomik ve finansal verilerini kaydeden, sınıflandıran, özetleyerek analiz eden, gerektiğinde ilgili kullanıcı guruplarına raporlayan meslek dalına muhasebe denir. Her türlü parasal değeri olan işlem ile işletme ihtiyaçlarının karşılanması için yürütülen faaliyetlerin tümü de finansman tanımı

içine girmektedir. Her iki kavramda iç içe olan, geniş bir uygulama alanı bulunan terimlerdir.

Ülkelerin gelişmişlik düzeyinin açıklanmasında en önemli terim ekonomidir. Ekonomik işlemlerin temelinde parasal değerler vardır. Paranın olmadığı yerde ekonomik işlemlerden bahsedebilmek pek mümkün değildir. Parasal değerlerin ekonomi teriminin içine girebilmesi için bazı işlemlerin olması gerekmektedir. Bu işlemler muhasebe ve finansman meslek alanı tarafından yapılmaktadır.

Bir ülkenin en büyük gelir kaynağı vergidir. Vergilerin, ilgili mükelleflere tarhı, tahakkuku, tahsili gibi bilgilendirmelerin yapılması muhasebe mesleğinin görevidir. Bu durumda muhasebe ve finansman alanı çalışanları, devlet ile mükellefler arasında, finansal iletişimin kurulmasında önemli bir yere sahiptir. Kısacası devlet ile mükellef arasında köprü görevi görmektedirler.

Devletin ekonomik faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için toplamak zorunda olduğu gelirlerde köprü görevi gören muhasebe ve finansman alanı ülke ekonomisine bizzat dahil olmaktadır. Dolayısı ile devlet, bu önemli görevi yerine getiren muhasebe meslek çalışanlarını, kaliteli olarak yetiştirmesi, ülke ve toplum yararına olacaktır.

Ülkeler mesleki eğitim konularında farklı stratejiler belirlemektedirler. Muhasebe eğitimi konusunda da farklı stratejiler farklı ülkeler tarafından benimsenmiş ve uygulamaya geçirilmektedir. Ortak muhasebe kavramları gün geçtikçe küresel alanda ön plana çıkmaktadır. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayınlanan Uluslararası Muhasebe Standartları, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları muhasebe uygulamalarında tek düzeliği sağlamaktadır. Bu uygulama ile tüm dünyada tek bir işletme muhasebe dili oluşturulmaya çalışılmıştır. Bazı ülkeler tamamen muhasebe sistemlerini bu uygulama üzerine yeniden revize ederken, bazı ülkeler halen geçiş aşamasındadır.

Muhasebe de küresel birliğin sağlanması, her ülkenin yararına olacaktır. Tek tip muhasebe uygulamalarının tüm dünyada hakim olması, ilgili finansal raporlama dilinin tek dil olması her türlü karmaşıklığı son verebilecek, bu da ülkelerin gelişmesine ve diğer ülkeler ile olan ilişkilerine katkı sağlayabilecektir.

Küresel anlamda tek tip muhasebe sistemi çalışmalarının yanı sıra, tek tip muhasebe eğitiminin gerçekleştirilmesi de oldukça ön plandadır. Tek tip muhasebe uygulamasına geçişin sağlanması, akabinde bu ihtiyacı da ortaya çıkarmıştır.

Bu bağlamda, Uluslararası Eğitim Standartları Kurulu (IAESB) tarafından Uluslararası Eğitim Standartları (IES) yayınlanmıştır. Bu standartların, Türkiye’de ulusal kurumlar ve uygulamalar açısından ne denli uygun olduğu halen tartışılmaktadır. Toplamda sekiz adetten oluşan bu standartlardan beş tanesi Türkiye Eğitim Sisteminde tamamen uygulanmaktadır. IES 2 ve IES 6 kısmen geçerli, IES 3 ise Türkiye’de tamamen geçersizdir.

Türkiye’de mesleki eğitim ortaöğretim, önlisans, lisans ve lisansüstü eğitimler ile gerçekleşmektedir. Orta öğretim kurumları lise ve mesleki eğitim merkezlerini oluştururken, önlisans, lisans ve lisansüstü eğitimler üniversite eğitimi ile gerçekleştirilmektedir. Lise ve mesleki eğitim süresi 4 yıl, önlisans eğitim süreleri 2 yıl, lisans eğitim süreleri 4 yıldır. Lisansüstü eğitim ise; yüksek lisans ve sonrası olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Yüksek lisans eğitimi 2 yıl (aksama olarak mezun olunması halinde maksimum 3 yıl) sürmektedir. Yüksek lisans sonrası devam edilmek istendiğinde ise okullarda verilen eğitimin son aşaması olan doktora da minimum 4, maksimum 6 yıl sürmektedir. Orta öğretim mesleki eğitim merkezi ve liseleri Milli Eğitim Bakanlığına, önlisans, lisans ve lisansüstü mesleki eğitim kurumları ise Yüksek Öğretim Kurulu’na bağlıdır. Bu açıklamalarda da anlaşılacağı üzere Türkiye’de mesleki eğitim ortaöğretimde başlamaktadır.

Türkiye’de mesleki eğitim 54 alan, 199 dalda Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri ve Mesleki Eğitim Merkezlerinde, ortaöğretim düzeyinden verilmeye başlanmaktadır. Bu alanların birçoğunda lisans ve lisansüstü eğitimlerle uzmanlaşma olarak devam edilebilmektedir. Bu 54 alandan birisi muhasebe ve finansman alanıdır. Muhasebe ve Finansman alanı Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilmektedir. Muhasebe ve finansman alanı kendi içinde; Bilgisayarlı Muhasebe, Dış Ticaret Ofis İşlemleri, Finans ve Borsa işlemleri olmak üzere üçe ayrılmaktadır.

Muhasebe ve Finansman alanı bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri (MTAL) geçmişten günümüze farklı isimler ile adlandırılmıştır. Turizm okulları, ticaret okulları, ticaret meslek lisesi bunlardan bazılarıdır. Ticaret Meslek Lisesi olarak faaliyet gösteren ve içinde muhasebe ve finansman alanı bulunduran okullar ve diğer alanların bulunduğu diğer okullar (Endüstri Meslek Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi vb.) isim değişikliği ile bugünkü adı olan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi olarak tek bir çatı altında toplanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

Bütün bu gelişmeler dikkate alınarak bu çalışmada Türkiye'de verilen mesleki muhasebe eğitiminin muhasebe mesleğine uygunluğu incelenmiştir. Ortaöğretim düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin ele alındığı bu çalışmada; çalışma, yerinde uygulama ve literatür taraması ile gerekli izinlerin alınması sonucu gerçekleştirilmiştir. İlk iki bölümü literatür taraması olan bu çalışmada üçüncü bölümün uygulama yapılması sonucu tamamlanmıştır. Uygulama kapsamında Türkiye örneklemini küçültülmüş ve Ege Bölgesinin Manisa İli dikkate alınarak örneklem olarak seçilmiş ve uygulama gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde, mesleki eğitim, muhasebe eğitimi ve muhasebecilik mesleği kavramları üzerinde durulmuştur. Bu kavramların tarihçesi, küresel anlamdaki değerleri ve yeri, dünyada ve Türkiye'de gelişimleri ortaya konmuştur.

Çalışmanın ikinci bölümünde, Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bu liselerin tarihçesi, işlevleri, önemi, eğitimi verilen alanlar, gelece yönelik meslek kazandırmada etkileri incelenecektir. Ayrıca bu liselerde verilen muhasebe eğitimi ve işyerlerinde verilen muhasebe eğitimi (staj uygulaması) konusuna da değinilmiştir.

Şimdiye kadar sonuç bölümünde açıklanmış olan tüm bilgiler birinci ve ikinci bölümde incelenen ve literatür taraması sonucu elde edilen sonuçları yansıtmaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin muhasebe mesleğine uyumu incelenmiştir. İnceleme esnasında, önceden belirlenen sorular dahilinde anket uygulanmış ve bu sorulara verilen cevaplar neticesinde, SPSS programı ile önceden belirlenen hipotezler

açıklanmış ve Muhasebe ve Finansman alanı öğrenci ve öğretmenlerinin tepkileri ölçülmüştür.

Çalışma Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Muhasebe Mesleğine Uygunluğunun incelenmesini kapsamaktadır. Türkiye örnekleme Ege Bölgesinin Manisa İli ile kısıtlandırılmıştır. Manisa’da muhasebe ve finansman alanı bulunan öğrencilerine ve muhasebe meslek dersi meslek öğretmenlerine anket soruları yöneltilmiş, ayrıca yerinde tespit ile öğrenci ve öğretmenlerle konuşmalar gerçekleştirilmiştir.

Manisa ile Muhasebe ve Finansman Alanı bulunan okul sayısı 18’dir. Bu okullarda, 2018-2019 eğitim öğretim yılında toplamda 6249 adet öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerin muhasebe ve finansman alanı öğrenci sayısı 1664’dür. Bu okullarda yer alan muhasebe meslek dersi öğretmen sayısı 45’dir. Kayıtlı muhasebe meslek dersi öğretmen sayısının dışında muhasebe meslek derslerine giren yan dal (Örneğin; büro yönetimi) öğretmenleri de bulunmaktadır. Bu rakamların tamamına Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Birimi’nden ulaşılmıştır.

Bu okullardan 8’ine gidilerek muhasebe ve finansman alanı öğrencilerinden 474’üne, meslek dersi öğretmenlerinden ise 46’sına ulaşılmıştır. Ayrıca ulaşılan 474 öğrencinin 158’i de 12. Sınıf kalanları ise 10 ve 11. Sınıftır. Bu ulaşılan kitleye 4 farklı anket türü yöneltilmiştir.

Genel Öğrenci Anketi

Birinci anket, genel öğrenci anketini oluşturmaktadır. Bu kapsamda ulaşılan öğrencilerin tümüne 20 soruluk muhasebe eğitimi anketi yöneltilmiştir. 474 öğrencinin katılımı olmuştur. Bu ulaşılan cevaplar, sorular kapsamında oluşturulan 11 farklı hipotezin açıklanmasını sağlamıştır. Öğrenci anketi muhasebe eğitimi hipotezleri olarak çalışmada yer verilen bu hipotezlerden farklı sonuçlar elde edilmiştir.

Elde edilen 474 öğrenci cevabı belirlenen hipotezler dahilinde SPSS programı yardımı ile Ki-Kare analizi sonucu açıklanmıştır. Analize geçilmeden önce anket sorularına verilen cevapların güvenilirliği (Cronbach Alpa Değeri) test edilmiş ve kabul edilebilir seviyede olduğu gözlemlendiği için tüm sorular analize dahil edilmiştir. Daha sonra anketin ilk 5 sorusunu kapsayan kişisel bilgiler

bölüme ait tanımlayıcı bilgiler analiz edilmiştir. Daha sonra hipotezler oluşturulmuş ve bu hipotezlere SPSS programında Ki-Kare Analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda ortaya çıkan Pearson Chi Square Testi ile hipotezlere cevap aranmıştır. Öğrencilere, genel olarak yöneltilen, 20 sorudan oluşan, muhasebe eğitimi hipotezlerinden elde edilen bulgular şu şekildedir:

Yapılan analizler sonucunda %5 anlamlılık düzeyinde H0 yokluk hipotezi red bölgesi 0-0,05, H1 varlık hipotezi kabul bölgesi 0-0,05 arasındadır. Yani; 0-0,05 arasında çıkan bir değer söz konusu ile H1 varlık hipotezi kabul edilir, 0,05'den büyük bir değer elde edilirse H0 yokluk hipotezi dikkate alınır. Sonuçlar bu bağlamda değerlendirilmiştir.

1- Yapılan araştırma neticesinde öğrencilerin sınıflara göre dağılımlarında belge düzenleyebilme yetkinliklerine dair soru yöneltilmiştir. Soru 2 ve 6 dikkate alınmış ve hipotez bu iki soru kapsamında oluşturulmuştur. Öğrencilerin verdiği cevaplar sonucunda Pearson Chi-Square değerinin 0,021 olduğu görülmüştür. %5 anlamlılık değeri dikkate alındığında $0,021 < 0,05$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ile H1 hipotezinin kabul bölgesi olan 0-0,05 arasında oran olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre H0 yokluk hipotezi red edilerek H1 varlık hipotezi kabul edilmiştir. Sonuç olarak; **H1: Sınıfların, okulda aldığı muhasebe eğitimi sonucunda muhasebe ile ilgili belgeleri düzenleme yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık vardır.** Öğrencilerin sınıfları değiştikçe belge düzenleme yetkinlikleri de değişmektedir.

2- Yapılan araştırma sonucunda öğrencilere TDHP gerekliliği sorulmuş ve elde edilen veriler sonucunda değerlendirmeler yapılmıştır. Sınıflara göre verilen dersler ve sınıflara göre verilen derslerde kullanılan hesap planı düzeyi değiştiği için sınıfların TDHP gerekliliği araştırılmıştır. Soru 2 ve 7 dikkate alınmış ve hipotez bu iki soru kapsamında oluşturulmuştur. Pearson Chi-Square değeri 0,081 çıkmıştır. Bu oran 0,05 den büyüktür. $0,081 > 0,05$ olduğu için H1 varlık hipotezi red edilir, H0 hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H0: Sınıflara göre dağılımda, verilen muhasebe eğitiminde Tek**

Düzen Hesap Planının gerekliliği konusunda anlamlı bir farklılık yoktur.Tüm sınıflara göre muhasebe eğitiminde TDHP gereklidir.

- 3- Öğrencilerin, derslerde verilen kitap, modül ve ders araç gereçlerin yeterliliği de çalışma kapsamında araştırılmıştır. Bu kapsamda öğrencilerin verdikleri cevaplar neticesinde ders araç gereçlerinin yeterliliği incelenmiştir. Soru 8 ve 12 dikkate alınmış ve hipotez bu iki soru kapsamında oluşturulmuştur. Elde edilen sonuçlar neticesinde Perarson Chi-Square değeri 0,351 yani %35,1'dir.Dolayısı ile bulduğumuz oranın $0,05 < 0,351$ olduğu için H_0 red edilemez. Sonuç olarak; **H_0 : Muhasebe ders araç, gereç ve kitapları muhasebe eğitiminde yeterlidir.**
- 4- Öğrencilere yöneltilen sorular neticesinde kültür derslerinin yeterli olup olmadığı sorulmuş ve çalışma kapsamında incelenmiştir. Soru 1 ve 9 dikkate alınmış ve hipotez bu iki soru kapsamında oluşturulmuştur. Analiz sonucunda Pearson Chi-Square değeri 0,193, yani %19,3 çıkmıştır. Dolayısı ile H_0 hipotezi red edilemez. H_1 hipotezi de kabul edilemez. Sonuç olarak; **H_0 : Cinsiyetlere göre yaklaşımda kültür derslerinin hayata hazırlaması açısından yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık yoktur.** Cinsiyetlere göre dağılımda kültür dersleri öğrencilerin hayata hazırlanmasında yeterlidir.
- 5- Meslek derslerinin yeterliliği ile defterlere kayıt yapabilme arasında bir ilişki olup olmaması araştırma kapsamında incelenmiştir. Soru 10 ve 14 dikkate alınmış ve hipotez bu iki soru kapsamında oluşturulmuştur. Analiz sonucunda Pearson Chi-Square değerimiz ise 0,001'dir. $0,001 < 0,05$ olduğu için H_0 hipotezi red edilerek H_1 hipotezimiz kabul edilmiştir. Sonuç olarak; **H_1 : Öğrencilerin, Meslek derslerinin yeterliliğine verdiği cevaplar ile gerçek defterlere kayıt yapabilme yeteneklerine verdiği cevap arasında anlamlı bir farklılık vardır.** Yani meslek derslerinin yeterliliği konusu ile öğrencilerin öğrendiği bilgileri uygulamaya geçirmede bir takım problemler söz konusudur. Daha da derine inilerek sorunların tespit edilmesi gerekmektedir.

- 6- Bilgisayarlı muhasebe adı altında verilen dersin toplam muhasebe meslek dersleri içerisinde yeterliliği de çalışma kapsamında incelenmiştir. Soru 11 ve 13 dikkate alınmış ve hipotez bu iki soru kapsamında oluşturulmuştur. Analiz sonucunda Pearson Chi-Square değeri 0,001 olduğu için bu oran H_0 red bölgesindedir. Dolayısı ile H_0 yokluk hipotezi red edilir ve oluşturulan H_1 varlık hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H1: Muhasebe ders saati ile bilgisayarlı muhasebe yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık vardır.** Yani muhasebe ders saati arttıkça, öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersinden aldığı verim sonucunda, iş yerlerinde uygulamaları daha kolay olmaktadır.
- 7- Öğrencilerin meslekle ilgili okullara yönlendirilmesinde ailelerin rolünün olup olmadığını incelemek de araştırma kapsamındadır. Soru 4 ve 15 dikkate alınmış ve hipotez bu iki soru kapsamında oluşturulmuştur. Analiz sonucunda Pearson Chi-Square değeri 0,696 (%69,6) $>0,05$ (%5) olduğu için H_0 yokluk hipotezi red edilemez. Sonuç olarak; **H0: Hanede MTAL mezununun varlığı ile öğrencinin MTAL’da eğitim almayı seçmesinde anlamlı bir farklılık yoktur.** Hanedeki MTAL mezun olup olmaması öğrencilerin MTAL’da eğitim alması tercihini etkilememektedir.
- 8- MTAL eğitiminin yükseköğretime geçişte etkisi çalışma kapsamında yöneltilen sorular ve elde edilen cevaplar sonucunda araştırılmıştır. Soru 16 ve 17 dikkate alınmış ve hipotez bu iki soru kapsamında oluşturulmuştur. Analiz sonucunda Pearson Chi-Square değerinin 0,001 olarak ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Dolayısı ile H_0 yokluk hipotezi $0,001 < 0,05$ olduğu için red edilir, H_1 varlık hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H1: MTAL eğitim alma amacı ile üniversite tercihi arasında anlamlı bir farklılık vardır.** MTAL eğitimi almasına karşın muhasebe bölümünü tercih etmeyenler, katılımcıların neredeyse yarısını oluşturmaktadır. Üniversite eğitiminde muhasebe alanın seçilmemesi okullarda verilen muhasebe eğitiminin kalitesizliği ve mesleğin zorluğundan ortaya çıkmaktadır.

- 9- Öğrencilerin üniversite gitme istekleri ile aldıkları muhasebe eğitiminin üniversitede fayda sağlayıp sağlamayacak olduğu düşünceleri arasında anlamlılık olup olmadığı araştırma kapsamında incelenmiştir. Soru 17 ve 18 dikkate alınmış ve hipotez bu iki soru kapsamında oluşturulmuştur. Analiz sonucunda Pearson Chi-Square değerinin 0,001 olduğu görülmüştür. Dolayısı ile H_0 yokluk hipotezi $0,001 < 0,05$ olduğu için red edilir, H_1 varlık hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H1: Üniversite tercihleri ile MTAL'daki muhasebe eğitiminin, üniversitede alacakları eğitimde, sağlayacağı fayda arasında anlamlı bir farklılık vardır.** Üniversiteye gitmek isteyenler ile gitmek istemeyenlerin veya farklı bir bölüme gitmek isteyenlerin, MTAL'da aldıkları eğitimin faydasına göre tercihleri şekillenmektedir.
- 10- Öğrencilerin sınıflara göre mezun olduktan sonraki iş hayatında MTAL'da okumuş olmanın faydalı olup olmayacağı da araştırma kapsamında incelenmiştir. Soru 2 ve 19 dikkate alınmış ve hipotez bu iki soru kapsamında oluşturulmuştur. Analiz sonucunda Pearson Chi-Square değerinin 0,031 olduğu görülmüştür. Dolayısı ile H_0 yokluk hipotezi $0,031 < 0,05$ olduğu için red edilir, H_1 varlık hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H1: Sınıfların, MTAL mezuniyeti sonrası iş bulmada sağlayacağı fayda sorularına verdiği cevaplar arası anlamlı bir farklılık vardır.** Yani sınıflar değiştikçe öğrencilerin MTAL mezunu olmada sağlayacağı yarar konusunda fikirleri değişmektedir. Öğrencilere göre mezuniyet sonrası okul türünün iş bulmada faydası bulunmaktadır.
- 11- Mesleki eğitimin ağırlıklı olarak verildiği MTAL lise türlerinde meslek öğretmenlerinin yeterliliği de araştırma kapsamında incelenmiştir. Soru 11 ve 20 dikkate alınmış ve hipotez bu iki soru kapsamında oluşturulmuştur. Analiz sonucunda Pearson Chi-Square değerinin 0,001 olduğu görülmektedir. Dolayısı ile H_0 yokluk hipotezi $0,001 < 0,05$ olduğu için red edilir, H_1 varlık hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H1: Muhasebe ders saati ile mesleki eğitim öğretmen sayısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.** Ders saatini

yeterli ya da kısmen yeterli olarak gören % 76,6 oran bulunmaktadır. Öğretmen sayısını yeterli bulanların oranı ise % 58'dir. Dolayısı ile ders saatini yeterli bulanlar ile öğretmen sayısını yeterli bulanlar arasında çok fark vardır. Fakat her iki durumda da genelde yeterli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Öğrenci Anketi; İşletmelerde Beceri Eğitimi

İkinci anket, öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi kapsamında bulunanlara yöneltilmiştir. MTAL'da beceri eğitimi 12. Sınıflarda verilmektedir. 474 öğrencinin 158'i 12. Sınıf öğrencisidir. Dolayısı ile ikinci anket kapsamında 158 12. Sınıf öğrencisine ulaşılmış ve cevap alınmıştır. Bu ulaşılan cevaplar, sorular kapsamında oluşturulan 5 farklı hipotezin açıklanmasını sağlamıştır.

Elde edilen 158 12. Sınıf öğrenci cevabı belirlenen hipotezler dahilinde SPSS programı yardımı ile Ki-Kare analizi sonucu açıklanmıştır. Analize geçilmeden öğrenci işletmelerde beceri eğitimi anket sorularına verilen cevapların güvenilirliği (Cronbach Alpa Değeri) test edilmiş ve kabul edilebilir seviyede olduğu gözlemlendiği için, tüm sorular analize dahil edilmiştir. Kişisel bilgilere ait dağılımlar daha önce belirtildiği için tekrar belirtilmemiştir. Daha sonra hipotezler oluşturulmuş ve bu hipotezlere SPSS programında Ki-Kare Analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda ortaya çıkan Pearson Chi Square Testi ile hipotezlere cevap aranmıştır. Öğrencilere, genel olarak yöneltilen, 10 sorudan oluşan, işletmelerde beceri eğitimi hipotezlerinden elde edilen bulgular şu şekildedir:

Yapılan analizler sonucunda %5 anlamlılık düzeyinde H0 yokluk hipotezi red bölgesi 0-0,05, H1 varlık hipotezi kabul bölgesi 0-0,05 arasındadır. Yani; 0-0,05 arasında çıkan bir değer söz konusu ile H1 varlık hipotezi kabul edilir, 0,05'den büyük bir değer elde edilirse H0 yokluk hipotezi dikkate alınır. Sonuçlar bu bağlamda değerlendirilmiştir.

- 1- Beceri eğitimi yaptıkları kurum ile eğitmen olup olmaması arasındaki ilişkinin araştırılması ve bir fark olup olmadığının ortaya konması gerekmektedir. Araştırma kapsamında yöneltilen sorulara öğrencilerin verdikleri cevaplar neticesinde araştırma kapsamında bu konu incelenmiştir. Soru 21 ve 23 dikkate alınmış ve hipotez bu iki soru

kapsamında oluşturulmuştur. Analiz sonucunda Pearson Chi-Square değeri 0,154 (% 15,4) olarak çıkmıştır. Dolayısı ile $0,05 < 0,154$ olduğu için H_0 hipotezi red edilemez. Sonuç olarak; **H_0 : Beceri Eğitimi işletme türü ile öğrencilerle ilgilenen eğitmen olup olmaması arasında anlamlı bir farklılık yoktur.** Yani işletmelerde eğitmen olup olmadığı sektöre ya da türe göre değişmemektedir. Kurumsallık, büyüklük vb. faktörler etkili olabilir.

- 2- Okulların koordinatör öğretmenleri ile öğrencilere staj yeri bulma arasında bir bağlantının olup olmadığı, yani koordinatör öğretmenlerin öğrencilere staj yeri bulmada yardımcı olup olmadıkları araştırma kapsamında incelenmiştir. Soru 22 ve 29 dikkate alınmış ve hipotez bu iki soru kapsamında oluşturulmuştur. Analiz sonucunda Pearson Chi-Square değeri 0,010 (% 01) çıkmıştır. 0,010 değeri 0-0,05 değeri arasında olduğu için H_0 yokluk hipotezi red edilir, H_1 varlık hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H_1 : Beceri eğitimi yeri belirleme ile koordinatör öğretmenin ilgisi arasında anlamlı bir farklılık vardır.** Yani öğrenciler, beceri eğitimi yapacak oldukları kurumları, koordinatör öğretmenlerinin ilgilerine göre belirlemektedir. Bir başka deyişle koordinatör öğretmenler, beceri eğitimi yapılacak işletmenin belirlenmesinde etkilidir.
- 3- Öğrenciler, beceri eğitimi uygulamasında, piyasada, sektörde okulda aldıkları eğitimleri kullanabilme yetkinliklerine sahip olmaktadır. Öğrencilerin staj yaptıkları kurumlarda bu bilgilerini kullanmaya fırsat verilip verilmediğinin incelenmesi de yine araştırma kapsamında yapılmıştır. Soru 24 ve 27 dikkate alınmış ve hipotez bu iki soru kapsamında oluşturulmuştur. Analiz sonucunda Pearson Chi-Square değeri 0,001 olarak çıkmıştır. Dolayısı ile H_0 yokluk hipotezi $0,001 < 0,05$ olduğu için red edilir, H_1 varlık hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H_1 : Öğrencilerin işyerinde okulda derslerini gördükleri konularla ilgili işlere yönlendirilmesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.** Yani öğrencilerin okulda aldığı muhasebe eğitimleri yetersizdir. Bununla birlikte işletmelerde verilen işlerin öğrencilerin alanları ya da okulda eğitimi aldıkları konularda verilememektedir. Bu duruma ek

olarak; öğrencilerden 30. soruda işletmelerde beceri eğitiminde yaptığı işleri kısaca yazmaları istenmiş ve verilen cevapların büyük bir kısmının da işyerinde okulda aldıkları eğitimle ilgili görevlendirmelerin yapılmadığı görülmüştür. Öğrencilere verilen görevler; fotokopi çekmek, getir götür yapmak, ofis temizliği yapmak, yiyecek-içecek ikramı yapmak, gelen misafirlerle ilgilenmek vb. alanları ile alakalı olmayan işlerdir. Oysaki öğrenciler okulda aldıkları beyan hazırlama, fiş girme, fatura-çek-senet gibi kıymetli evrakların doldurulması, SGK işlemleri vb. işler verilmesi gerekmektedir. Meslek ahlakı gereği bu uygulamadan kaçınılması hem meslek için, hem işverenlerin iş yükünü devredebilmesi için, hem de meslek adaylarının öğrenmeleri ve uygulamaya adapte olup mesleği sevmeleri için zorunlu bir durumdur.

4- Öğrencilerin okullarda almış oldukları eğitim neticesinde iş yerlerinde uygulama yapma fırsatlarının verilip verilmediği, okul bittikten sonra iş hayatına hazırlanmaları için önem arz eden bu hususun dikkate alınıp alınmadığı da araştırma kapsamında incelenmiştir. Soru 25 ve 26 dikkate alınmış ve hipotez bu iki soru kapsamında oluşturulmuştur. Analiz sonucunda Pearson Chi-Square değerinin 0,001 olduğu görülmüştür. Bu değer 0-0,05 aralığında olduğu için H0 yokluk hipotezi red edilir, H1 varlık hipotezi kabul edilir. Sonuç olarak; **H1: İşletmelerde beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapılarak iş ve meslek hayatına öğrencileri yönlendirmiyor.** Bir önceki hipotezde işletmelerde beceri eğitiminin asıl amaçları doğrultusunda yapılmadığı görülmüştü. Öğrencilerin verdikleri açık uçlu cevaplar ile de bu doğrulanmıştı. Dolayısı ile öğrenciler mesleki eğitim aldıkları konularda işyerlerinde yönlendirilmeyerek okul sonrası iş ve meslek hayatına öğrencileri hazırlanamamaktadır.

5- İşletme türü bakımından öğrencilerin gerçek defterlere kayıt yapabilmeleri için imkan verilip verilmediği de araştırma kapsamında incelenmiştir. Soru 21 ve 28 dikkate alınmış ve hipotez bu iki soru kapsamında oluşturulmuştur. Analiz sonucunda Pearson Chi-Square değerinin 0,015 (% 1,5) olduğu görülmüştür. Bu değer 0-0,05 aralığında olduğu için H0 yokluk hipotezi red edilir, H1 varlık hipotezi kabul edilir.

Sonuç olarak; **İşletme türü ile gerçek defterlere kayıt yapmaya izin verme arasında anlamlı bir farklılık vardır.** Bu farklılığın olduğu Çizelge 4.58’de daha net görülmektedir. Muhasebe bürosunda yarı yarıya olan öğrencilere gerçek deftere kayıt imkanının verilmesi, kamu işletmeleri ve özel işletmelerde oldukça farklıdır. Kamu ve özel işletmelerde gerçek deftere kayıt imkanı oldukça az verilmektedir.

Genel Öğretmen Anketi

Üçüncü anket, genel öğretmen anketini oluşturmaktadır. Bu kapsamda ulaşılan öğretmenlerin tümüne 29 soruluk muhasebe eğitimi anketi yöneltilmiştir. 46 öğretmenin katılımı olmuştur. Bu ulaşılan cevaplar, sorular kapsamında oluşturulan 5 farklı hipotezin açıklanmasını sağlamıştır. Öğretmen anketi muhasebe eğitimi hipotezleri olarak çalışmada yer verilen bu hipotezlerden farklı sonuçlar elde edilmiştir. (Anket sıra numaraları güncellenerek, düzgün hali ile dikkate alınmıştır. 28. Sorudan sonrasının (28 dahil) sırası hatalıdır. Düzeltme işlemi sıra numaralarında yapılmıştır.

Elde edilen 46 öğretmen cevabı, belirlenen hipotezler dahilinde SPSS programı yardımı ile Ki-Kare analizi sonucu açıklanmıştır. Analize geçilmeden öğretmen anket sorularına verilen cevapların güvenilirliği (Cronbach Alfa Değeri) test edilmiş ve kabul edilebilir seviyede olduğu gözlemlendiği için tüm sorular analize dahil edilmiştir. Daha sonra anketin ilk 5 sorusunu kapsayan kişisel bilgiler bölümüne ait tanımlayıcı bilgiler analiz edilmiştir. Daha sonra hipotezler oluşturulmuş ve bu hipotezlere SPSS programında Ki-Kare Analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda ortaya çıkan Pearson Chi Square Testi ve Fisher’s Exact Testi ile hipotezlere cevap aranmıştır. Öğretmenlere, genel olarak yöneltilen, 29 sorudan oluşan, muhasebe eğitimi hipotezlerinden elde edilen bulgular şu şekildedir:

Yapılan analizler sonucunda %5 anlamlılık düzeyinde H0 yokluk hipotezi red bölgesi 0-0,05, H1 varlık hipotezi kabul bölgesi 0-0,05 arasındadır. Yani; 0-0,05 arasında çıkan bir değer söz konusu ile H1 varlık hipotezi kabul edilir, 0,05’den büyük bir değer elde edilirse H0 yokluk hipotezi dikkate alınır. Sonuçlar bu bağlamda değerlendirilmiştir.

- 1- Öğretmenlerin verdikleri cevaplar sonucunda branşlarında verilen muhasebe eğitimlerinin yeterliliği de bu çalışma kapsamında araştırılmıştır. Soru 4 ve 6 dikkate alınarak hipotez oluşturulmuştur. Analiz sonucunda Pearson Chi-Square test sonucu 0,337 (% 33,7) çıkmıştır. Bu oran 0,05'den oldukça büyük olduğu için ve 0-0,05 aralığında bulunmadığı için H0 yokluk hipotezi red edilemez, H1 varlık hipotezi red edilir. Sonuç olarak; **H0: Öğretmenlerin atamaya esas oldukları branşların üniversitedeki muhasebe eğitimleri yeterlidir.** Üniversitede eğitimi alınan branşlarda verilen muhasebe eğitimi öğretmenlerin muhasebe bilgileri için yeterli düzeydedir.
- 2- Öğretmenlerin güncel uygulamaları takibi ile öğrencilerine güncel bilgiler verip vermediği de bu çalışma kapsamında incelenmiştir. Soru 7, 8, 9 ve 11 dikkate alınarak hipotez oluşturulmuştur. Hipotez üç farklı analizi içinde tek bir analiz olarak barındırdığı için üç farklı ki kare değeri oluşmuştur. Oluşan bu üç farklı ki-kare değeri sonucunda her analizde ortaya çıkan analizlerin toplanıp 3'e bölünmesi ile ortak bir ki-kare oranı bulunmuştur. Bu bulunan ortak Pearson Chi-Square sonucu 0,0603 (% 6,3) çıkmıştır. Bu oran 0,05'den büyük olduğu için ve 0-0,05 aralığında bulunmadığı için H0 yokluk hipotezi red edilemez, H1 varlık hipotezi red edilir. Sonuç olarak; **H0: Güncel muhasebe uygulamaları takibi ile muhasebe eğitimi bilgi birikimi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.** Öğretmenler, muhasebede yaşanan güncel ve yeni bilgileri takip etmekte, hizmet içi faaliyetlere katılmakta, gazete, dergi, internet sitesi vb. muhasebe ile ilgili kaynakları takip etmekte ve bunları öğrencilerine güncel olarak aktarmaktadır.

Bu analizin yanı sıra; 7. Soruda hizmet için eğitim faaliyetlerine katılanlardan organizasyon adı belirtmesi istenmiştir. Bu talep doğrultusunda çoğunlukla bilgisayarlı muhasebe organizasyonlarına katıldığı, özellikle de son zamanlarda kullanım alanı oldukça yaygınlaşan muhasebe programı olan LUCA eğitim organizasyonlarına katıldığı belirtilmiştir. LUCA muhasebe programı TÜRMOB tarafından mali müşavirlerin birçok isteğini içinde barındıran, kolay kullanımı ve anlaşılır dili bulunan, elektronik web sitesi tabanlı bir muhasebe

programıdır. Bazı okullarda eta, bazı okullarda da LUCA muhasebe programları eğitimi bilgisayarlı muhasebe derslerinde verilmektedir.

3- Öğretmenlerin atama yılları ile güncel uygulamalara bakış açıları araştırma kapsamında incelenmiştir. Soru 3, 10, ve 12 dikkate alınarak hipotez oluşturulmuştur. Hipotez, iki farklı analizi içinde, tek bir analiz olarak barındırdığı için, iki farklı ki kare değeri oluşmuştur. Oluşan bu iki farklı ki-kare değeri sonucunda her analizde ortaya çıkan analizlerin toplanıp 2'e bölünmesi ile ortak bir ki-kare oranı bulunmuştur. Ortalama Pearson Chi-Square sonucu 0,5855 (% 58,55) çıkmıştır. Bu oran 0,05'den oldukça büyük olduğu için ve 0-0,05 aralığında bulunmadığı için H0 yokluk hipotezi red edilemez, H1 varlık hipotezi red edilir. Sonuç olarak; **H0: Öğretmenlerin meslek tecrübeleri ile MEGEP ve TDHP uygulamalarının gerekliliği konusunda anlamlı bir farklılık yoktur.** Öğretmenlerin meslek tecrübeleri, güncel uygulamalara bakış açısını değiştirmemektedir. Muhasebe için çok büyük önem arz eden Tek Düzen Hesap Planı'nı muhasebe eğitimi için gerekli görmekte ve bu ve bunun gibi uygulamaların da MEGEP kapsamında yıllara dağıtılarak öğretilmesini muhasebe eğitimi için gerekli görmekteydiler. Yokluk hipotezinin her iki analiz türünde de zaten kabul edilmediği Ki-kare değerlerinde de görülmektedir. Özellikle TDHP sorusunu içinde barındıran analizde oldukça yüksek bir oran çıkmıştır. Dolayısı ile her iki uygulama değerlendirildiğinde, iki analizi içinde barından asıl yokluk hipotezi kuvvetli derecede red edilemeyecek seviyededir.

4- Muhasebe eğitiminde lisede farklı dersler farklı öğretmenler tarafından verilmektedir. Verilen bu derslerin öğretmen sayılarının, ders saatlerinin ve eğitimde toplam sürenin yeterli olması gerekmektedir. Bunların yeterliliğinin yanında ders içerikleri, kitapları, uygulama için gerekli belgelerin düzenlenmesi, derslerin işlendiği ortamların yeterliliği, bilgisayar vb. donanımların yeterliliği ve alan ile ilgili yayınlara aboneliklerin yeterliliği de oldukça önemlidir. Araştırma kapsamında bu konular değerlendirilmeye alınmış ve oldukça geniş bir analiz yapılmıştır. Soru 13, 14, 15, 16,

17, 18, 19, 20, 21, 22 ve 23 dikkate alınarak hipotez oluşturulmuştur. Hipotez, 24 farklı analizi içinde, tek bir analiz olarak barındırdığı için, 24 farklı ki-kare değeri oluşmuştur. Oluşan bu 24 farklı ki-kare değeri sonucunda her analizde ortaya çıkan analizlerin toplanıp 24'e bölünmesi ile ortak bir ki-kare oranı bulunmuştur. Ortalama Pearson Chi-Square sonucu 0,341 (% 34,1) çıkmıştır. Bu oran 0,05'den oldukça büyük olduğu için ve 0-0,05 aralığında bulunmadığı için H0 yokluk hipotezi red edilemez, H1 varlık hipotezi red edilir. Sonuç olarak; **H0: Muhasebe alanı öğretmen sayısı, ders saati ve eğitim süresiyle; ders ve kitap içerikleri, ticari belge ve gerçek defter düzenleme yeterliliği, ders araç gereç ve güncel bilgi doküman yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık yoktur.** Yani MTAL liselerinde, muhasebe ve finansman alanında, muhasebe meslek dersi öğretmen sayısı, ders saati ve eğitim süresi, ders kitap ve içerikleri, ders araç ve gereç ve güncel bilgi dökümanı yeterlidir. Ayrıca derslerde ticari belgeler düzenlenmekte, gerçek defterlere de kayıt yapılmaktadır. Öğretmenlere göre MTAL muhasebe ve finansman alanında ders içerik ve dökümanlar vb. araç gereçler yeterlidir. Oluşturulan ana hipotezlerden yokluk hipotezi genel ağırlandırmalar ile red edilememiştir. Bu ana hipotezin altında yapılan analizlerin her birince ayrı sorular değerlemeye tabi tutulmuş ve ortalama değer hesaplanmıştır. 17, 18, 20 ve 21 analiz dışında tüm analizlerde ortaya çıkan ki-kare değerleri kendi altlarında da H0 yokluk hipotezini red etmemektedir. 17, 18, 20 ve 21. Analizde ise H0 yokluk hipotezi red edilmektedir. Ortalama değer ana hipotezi açıkladığı için bunlara ayrıca değerlendirme yapılmamıştır.

- 5- Gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek, bilgisayarlı muhasebe uygulamalarına hakim olabilecek; sektörde gerekli bilgi ve beceriye sahip olabilecek seviyede öğrenci yetiştirilmesi gerekmektedir. Tüm bu yeterlilikler öğrencilere kazandırılırken muhasebe meslek derslerinin, içerik olarak sektörle uyumlu olması gerekmektedir. Bunlar dikkate alınarak, Soru 24, 25, 26, 27, ve 28 içinde barındıran hipotez oluşturulmuştur. Hipotez, 6

farklı analizi içinde, tek bir analiz olarak barındırdığı için, 6 farklı ki-kare değeri oluşmuştur. Oluşan bu 6 farklı ki-kare değeri sonucunda her analizde ortaya çıkan analizlerin toplanıp 6'ya bölünmesi ile ortak bir ki-kare oranı bulunmuştur. Ortalama Pearson Chi-Square sonucu 0,485 (% 48,5) çıkmıştır. Bu oran 0,05'den oldukça büyük olduğu için ve 0-0,05 aralığında bulunmadığı için H₀ yokluk hipotezi red edilemez, H₁ varlık hipotezi red edilir. Sonuç olarak; **H₀: MTAL'da verilen muhasebe eğitimi sonucunda öğrencilerin iş tercihi ve iş hayatı yeterliliği ile bilgi, beceri ve tercihleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.** Yani öğrencilerin iş tercihleri bilgi ve beceri ile ilgili değildir. Aralarında bir ilişki yoktur. Ayrıca iş hayatında, okullarda aldıkları eğitim yeterlidir. Okulları tercih etmeleri de sektörde daha kolay iş bulabilecekleri inancıdır.

Birinci ve beşinci analizde H₁ hipotezleri kabul edilmiştir. Fakat genel hipotezin açıklanmasında yeterli değildir. Ayrıca açıklayacak olursak; okullarda verilen muhasebe eğitimi ile okullara giriş esnasında uygulanan politikalar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Derine inerek bu konu MEB tarafından incelenmelidir. Bunun yanında okullarda alınan bilgisayarlı muhasebe derslerinin sektörde çalışma düzeyinde olmadığı da yine beşinci analiz sonucunda ortaya çıkmıştır. Okulların, gelişen günümüz teknolojisine ayak uydurarak bilgisayarlı muhasebe eğitimlerine daha fazla önem verilmelidir.

Öğretmen Anketi; İşletmelerde Beceri Eğitimi

Dördüncü anket, öğretmenlere işletmelerde beceri eğitimi kapsamında sorular yöneltilmiştir. 46 öğretmenin tamamına bu sorular da yöneltilmiştir. Dolayısı ile dördüncü anket kapsamında 46 öğretmene ulaşılmış ve cevap alınmıştır. Bu ulaşılan cevaplar, sorular kapsamında oluşturulan 1 hipotezin açıklanmasını sağlamıştır.

Elde edilen 46 muhasebe meslek dersi öğretmenin cevabı belirlenen hipotez dahilinde SPSS programı yardımı ile Ki-Kare analizi sonucu açıklanmıştır. Analize geçilmeden öğretmenlerin işletmelerde beceri eğitimi anket sorularına verilen cevapların güvenilirliği (Cronbach Alpa Değeri) test edilmiş ve kabul edilebilir seviyede olduğu gözlemlendiği için, tüm sorular analize dahil edilmiştir.

Kişisel bilgilere ait dağılımlar daha önce belirtildiği için tekrar belirtilmemiştir. Daha sonra hipotez oluşturulmuş ve bu hipoteze SPSS programında Ki-Kare Analizi yapılmıştır. Ki-Kare Analizi 4 soruyu içinde barındırmaktadır. Bu analiz sonucunda ortaya çıkan Fisher's Exact Testi ile hipoteze cevap aranmıştır. Geriye kalan 4 soru ise fikir beyanında bulunmayı gerektirdiğinden ayrıca excel olarak analizi teker teker yapılmıştır. Öğretmenlere, genel olarak yöneltilen, 4 sorudan oluşan, işletmelerde beceri eğitimi hipotezinden elde edilen bulgular şu şekildedir:

Hipotez Analizi

Yapılan analiz sonucunda %5 anlamlılık düzeyinde H0 yokluk hipotezi red bölgesi 0-0,05, H1 varlık hipotezi kabul bölgesi 0-0,05 arasındadır. Yani; 0-0,05 arasında çıkan bir değer söz konusu ise H1 varlık hipotezi kabul edilir, 0,05'den büyük bir değer elde edilirse H0 yokluk hipotezi dikkate alınır. Sonuç bu bağlamda değerlendirilmiştir.

- 1- İşletmelerde beceri eğitimi; öğrencilerin meslek hayatına uyum sağlaması ve bilgilerini uygulamaya geçirebilmesinde oldukça öneme sahiptir. Öğrenciler meslek hayatı ile ilgili kendilerine tecrübe, bilgi ve güveni bu uygulama ile sağlayabilmektedir. Öğrenciler, eğiticiler tarafından işyerlerinde, okullarda görmüş oldukları eğitimler dahilinde görevlendirmeye tabi tutulmalı, eğitimini aldıkları uygulamaları uygulamalıdır. Bu işlemlerin gerçekleştiriliği veya gerçekleştirilmediği, çalışma kapsamında tek hipotez ile, öğretmenlerin verdikleri cevaplar sonucunda analiz edilecektir. Analiz işlemi şu şekildedir. (Not: Soru numaraları hatası düzeltilerek devam edilmiştir. Hatalı durum: 33, 34, 35, 36'dır. Doğru durum: 29, 30, 31, 32'dir.) Bunlar dikkate alınarak, Soru 29, 30, 31 ve 32'yi içinde barındıran hipotez oluşturulmuştur. Hipotez, 3 farklı analizi içinde, tek bir analiz olarak barındırdığı için, 3 farklı ki kare değeri oluşmuştur. Oluşan bu 3 farklı ki-kare değeri sonucunda her analizde ortaya çıkan analizlerin toplanıp 3'e bölünmesi ile ortak bir ki-kare oranı bulunmuştur.

Ortalama Pearson Chi-Square sonucu 0,467 (% 46,7) çıkmıştır. Bu oran 0,05'den oldukça büyük olduğu için ve 0-0,05 aralığında bulunmadığı için H0 yokluk hipotezi red edilemez, H1 varlık hipotezi red edilir. Sonuç olarak; **H0: Öğrencilerin beceri eğitiminde; bilgi, beceri ve tutumlarının geliştirilmesi düzeyi ile okulda aldıkları eğitim sonucu muhasebe derslerinde verilen eğitimler dahilinde görevlendirilerek, muhasebe uygulamaları dersinin içeriği işletmelerde öğrencilere verilmektedir.** Yani öğrenciler, muhasebe uygulamaları dersinin içeriği, işletmelerde beceri eğitimi uygulamalarında verilmektedir. Ayrıca verilen eğitimler dahilinde görevlendirilerek derslerde aldıkları eğitimleri uygulama imkanı verilmektedir. Bilgi ve beceri düzeyleri ile ilişkilendirildiğinde işletmelerde beceri eğitimi faydalı bir uygulamadır. Oluşturulan üç analiz de kendi arasında alt hipotezleri açıklamaktadır. Bu üç analiz de kendi içinde yine oluşturulacak olan H0 hipotezlerin reddine imkan vermemektedir. Bu bağlamda her üç analiz tarafından, oluşturulan genel hipotezde H0 yokluk hipotezi red edilememektedir.

Görüş Soruları Analizi

Öğretmenlere yöneltilen İşletmelerde Beceri Eğitimi anketi, öğrencilerin öğretmenler tarafından değerlendirilmesini içermektedir. Bu analizin içine 4 adet, öğretmen görüşlerini ortaya koyan sorular konulmuş ve öğretmenlere yöneltilerek cevaplar elde edilmiştir. Bu sorular görüşe dayalı olduğu için elde edilen sorular tablolar yardımı ile çalışmada gösterilmiştir. SPSS programı kullanılmamıştır. Ayrıca öğretmenlerin birden fazla görüş bildirebilmeleri ve şıkların dışında cevaplar verebilmeleri mümkün kılınmıştır. Yani bir öğretmen birden fazla görüşü aynı soru içerisinde belirtebilmektedir.

Ankette, 33, 34, 35, 36 soruları olan bu sorular öğretmenlere yöneltilerek öğretmenlerin görüşlerine dayalı sorulara cevap vermeleri istenmiştir. Elde edilen cevaplar tablo yardımı ile ortaya konulmuştur. Sorulara 46 öğretmen de en az bir cevap vermiştir. Sorulara verilen cevaplar anket sırasına göre, hangi ankete hangi cevapların karşılık geldiği gösterilmiştir. Bu veriler cevaplar sonucunda ortaya çıkan durum ortaya konulmuştur.

Öğretmenlere 33. Soru kapsamında; 'Beceri eğitimi ile ilgili aksaklıklar nelerdir?' sorusu yönlendirilmiştir. Öğretmenlere 'Formalitede kalıyor, gereken

beceri kazandırılmıyor, beceri eğitimi takip edilemiyor, usta öğretici eksikliği var ve diğer' seçenekleri sunulmuştur.

Elde edilen veriler neticesinde; 46 öğretmenden 13'ü formalitede kalıyor seçeneğini işaretlemiştir. İşletmelerde beceri eğitiminin formalitede kaldığı ve gerekli eğitimin verilmediğini belirtmiştir. Yine 46 öğretmenden 39'u gereken beceri kazandırılmıyor demiştir. Katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun bu şıkkı seçmiş olması beceri eğitiminde öğrencilere gereken becerinin kazandırmadığını göstermektedir. 46 öğretmenden 4'ü beceri eğitiminin takip edilmediğini belirtmiştir. Oldukça düşük bir rakamdır. Dolayısı ile koordinatör öğretmenler öğrencilerin işletmedeki durumlarına gereken hassasiyeti göstermekte, onları takip etmektedir. 46 öğretmenden 16'sı işletmelerde usta öğretici eksikliği olduğunu belirtmiştir. İşletmelerde usta öğretici eksikliğinin olduğunu belirten öğretmenlerin sayısı da ortalama düzeydedir. Son olarak öğretmenlere beceri eğitimi ile ilgili bu seçeneklerin dışında belirtmek istedikleri seçenek varsa diye diğer seçeneği sunulmuş ve belirtilmesi istenmiştir. Sadece 1 öğretmen diğer seçeneğini işaretlemiştir. Bu öğretmen; işletmelerde beceri eğitimi faaliyeti gösterilen sektörlerde Serbest Muhasebeci Mali Müşavir yanında beceri eğitimini gerçekleştirenlerin daha avantajlı olduğunu, bu sektörde gereken uygulamanın gösterildiğini belirtmiştir.

Öğretmenlere 34. Soru kapsamında ise; 'Öğrencilerin muhasebe derslerindeki etkinliği nasıl artırılır?' sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlere 'grup çalışması yaptırmak, teknolojiyi kullanmak, soru cevap yöntemi kullanmak, ödev vermek ve diğer' seçenekleri sunulmuştur.

Elde edilen veriler neticesinde; 46 öğretmenden 12'si grup çalışmasının yapılması gerektiğini belirtmiştir. Öğrencilerin birbiri ile etkileşim içinde, bir grup dahilinde muhasebe eğitiminde etkinliklerinin artacağını belirtmiştir. 46 öğretmenden 44'ü ise teknolojiyi kullanmak gerektiğini belirtmiştir. Günümüzde teknolojinin sürekli geliştiği ve verdi dairesi sistemleri, muhasebe programları vb. düşünülürse teknolojinin kaçınılmaz olduğu bir gerçektir. Öğretmenlerinde büyük bir kısmı bu seçeneği seçerek bu duyarlılıklarını belirtmiştir. Yine 46 öğretmenden sadece 3'ü soru cevap yönteminin kullanılmasını savunmuştur. Oldukça az kişi sayısıdır. 46 öğretmenden 7'si ise ödev verme gerekliliğine değinmiştir. Bu da oldukça az kişi sayısıdır. Bu

seçeneklerin dışında retmenlerin belirtmek istediği diğer önerilerin bulunabileceği dışunlerek diğer seçeneği soruya konulmuş ve bu şıkkı seçenlerin ne olduğunu belirtmesi istenmiştir. Bu şıkkı işaretleyen 3 üretmenin ikisi uygulama konusuna değinmiştir. Uygulamanın arttırılması gerektiğini savunmuştur. Diğer retmen ise yine teknolojiye değinerek müfredatın güncellenmesi gerektiğini, dijital çağın gerektirdiği şekilde oluşturulması gerektiğini belirtmiştir.

retmenlere 35. Soru kapsamında; ‘Muhasebe dersleri ile ilgili eksiklikleriniz nelerdir?’ sorusu yneltirmiştir. retmenlere ‘uygulama eksikliği, teorik bilgi eksikliği, bilgisayarlı muhasebeyi bilmemek, eksiğim yok ve diğer’ seçenekleri sunulmuştur.

Elde edilen veriler neticesinde; 46 retmenden 12’si uygulama eksikliği olduğunu belirtmiştir. Yine 46 retmenden 9’u teorik bilgi eksikliği olduğunu belirtmiştir. 2 retmen bilgisayarlı muhasebeyi bilmediğini belirtmiştir. 27 retmen de eksiği olmadığını bildirmiştir. Bu eksikliklerin yanında başka eksikliği olduğunu dışunen retmenlere diğer seçeneği de konulmuş ve bu eksikliğin ne olduğunun açıklanması istenmiştir. 2 retmen diğer seçeneğini seçmiş ve muhasebe paket programlarını bilmediğini beyan etmiştir. Büyük bir çoğunluğun eksiği olmadığını belirtmesi muhasebe eğitimi için olduğa etkili bir sonuçtur

Bu cevaplarla birlikte; retmenlerden büyük bir çoğunluğu teknolojinin kullanılarak muhasebe derslerinin işleyişinin arttırılabileceğini belirtmiştir. Yine büyük bir çoğunluğu da başka bir görüş sorusunda muhasebe ile ilgili eksiği olmadığını beyan etmiştir. Beceri eğitimi ile ilgili eksikliklere dair görüş sorusuna ise yine retmenlerin büyük bir çoğunluğu gereken becerinin kazandırılmadığını belirtmiştir. Tüm bunlarla beraber başka görüş ve önerilerinin olup olmadığı sorularına verilen cevaplarda ise;

- İşletmelerde Beceri Eğitimi 11. Sınıfta 3 gün, 12. Sınıfta 5 gün olmalıdır.
- İşletmelere MEB tarafından, beceri eğitimi ile ilgili, ciddi zorunluluklar getirilmeli, bu konu ile ilgili kurslar açılmalıdır.
- rencilerin eğitim aldığı bölümlerde çalışması gerekmektedir.

- İşletmeler, öğrenciler ve tüm çevre için meslek liselerin uygun hale getirilmesi gerekmektedir.
- Öğrencilere, sorumluluk alabilecekleri, iş özgüvenlerini arttırabilecekleri görevlendirmelerin işletmelerde yapılması gerekmektedir.

gibi seçenekler sunulmuştur.

Yapılan analizler ve değerlendirmeler sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlar yukarıda belirtilmiştir. Bu çalışma kapsamında değerlendirilen her bir olgunun mesleki eğitim için gerekli olduğu vurgusunun yapılması gerekmektedir. Mesleki eğitim ülke için, dünya için, insanlık ve sosyal yaşam için son derece önemli konumdadır.

Ortaya koyulan bu çalışma kapsamında okullarda verilen muhasebe eğitiminde verilen öneriler şu şekildedir;

- Belge düzenlemenin arttırılması, öğrencilerin okulda aldıkları eğitimleri uygulayabilecek oldukları beceri eğitimi ortamının hazırlanması, teknolojinin daha çok kullanılması, öğrencilere devletin elektronik sistemlerini içinde barındıran derslerin verilmesi gerekmektedir. Ayrıca bunların laboratuvar vb. uygulama alanları ile desteklenmesi de son derece önemlidir.
- Meslek mevzuatlarının da kademe kademe öğrencilere verilmesi, meslek hukuku, sermaye piyasası kanunu, Türk Ticaret Kanunu vb mesleğe yön veren yasal donanımın sağlanması için bu gibi yasal dayanakların öğretilmesi öğrencilerin meslek hayatında karşılaştıkları durumlar karşısında yasal donanımı kazandırabilir. Mesleki eğitim alan öğrencilerin yükseköğretime geçişlerinde yaşadığı sıkıntıların ortadan kaldırılması adına da çalışmalar yapılmalıdır.
- Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) ve Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) gibi kurumlar, MEB ile ortak projeler düzenleyerek öğrencilere kendi elektronik sistemlerini uygulayabilecek oldukları ortamlar sağlamalı ve demolar vb.

uygulamaları öğrencilerin hizmetine sunmalıdır. Öğrencilerin pratikte bu sistemler kullanılarak işleyen muhasebe meslek sistemine adapte olmaları kolaylaştırılabilir. Örneğin; Beyanname Düzenleme Programı ile beyan hazırlandıktan sonra öğrenciler için GİB beyan sisteminde onay vermeye ve sonuçlarını görmeye olanak sağlayan demo sürümler hazırlanabilir.

- Okullar meslek odaları ile işbirliği içinde bulunmalı ve işbirliği içinde çalışarak öğrencileri mesleğe hazırlamaya katkı sağlamalıdır. Yasal uygulamalar ile de bu yaptırım zorunlu hale getirilmelidir.
- MEB, muhasebe meslek dersi öğretmenlerine iki yılda bir mesleki eğitime tabi tutmalı ve bu şekilde de meslek dersi öğretmenlerin güncelliği korunmalıdır.

Devletin varlığı, milletin yaşaması ve güçlü olmasına bağlıdır. Şeyh Edebalı'nın Osmangazi'ye söylediği gibi; “Ey oğul! İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” sözünden hareketle devletin güçlü olması ve milletin yaşaması devletin varlığına etki etmektedir. Devletin varlığı da ekonomik gelişmişliğe bağlıdır. Bu gelişmişliğin sağlanabilmesi için de nitelikli personel yetiştirmek devletin asli görevidir. Eğer devlet; milletini eğitirse, daha güçlü olarak yaşayacak ve varlığını sürdürecektir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- DEMİR, İbrahim, ÇENE, Erkan, KARABOĞA, Hasan Aykut, ŞENER, Ersin, AKOĞUL, Serkan, BOZKIR, Ömer, ÖZKAN, Batuhan, **R İle Uygulamalı İstatistik**, Papatya Bilim Yayınevi, İstanbul, 2017.
- FINDIK, Hakkı, ATALAY, Bedia, ZEYTİN, Mustafa, TARAKÇIOĞLU ALTINAY, Ayşegül, ÜLKÜ, Sema, **Türkiye’de Muhasebe Eğitimi**, Ekin Kitabevi, Bursa, 2016.
- GÜRİŞ, Selahattin, ASTAR, Melek, **Bilimsel Araştırmalarda SPSS ile İstatistik**, DR Kitabevi, 3. Baskı, İstanbul, 2019.
- KAYA, Sinan, **Dijital Çağda Muhasebe Eğitimine Yeni Yaklaşımlar, Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi 33. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, 23-24 Nisan Bildirileri**, Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir, 2014.
- KOÇ YALKIN, Yücel, **Genel Muhasebe İlkeleri ve Uygulaması**, Turhan Kitabevi, 7. Baskı, Ankara, 1989.
- MEGEP, **Mesleki ve Teknik Eğitimde Öğretmen Eğitimi Uluslararası Konferansı 22-23 Ocak 2004, International Conference On VET Teacher Training 22-23 January 2004**, Mesut Matbaacılık, Ankara, 2004.
- ŞENGEL, Salim, **Almanya’da Muhasebe Eğitimi, Baden-Württemberg Eyaleti-Stuttgart- Hohenheim Üniversitesi Uygulaması**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1142, Bozüyük Meslek Yüksekokulu Yayınları, No:2, Eskişehir, 1999.
- TASLAK, Soner, KARA, Mehmet, **İşletme Bilimine Giriş (Modern İşletmecilik)**, Ekin Yayınevi, Bursa, 2017.
- TEKBAŞ, İsmail, **Muhasebenin Dijital Dönüşümü ve Mali Mühendislik, Finans ve Muhasebeye Fütürist Bakış**, Ceres Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2019.
- TEKİN, Vasfi Nadir, **SPSS Uygulamalı İstatistik Teknikleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006.
- YILDIRIM, Oyan, DALGEÇ, Oya, **Türkiye XIII. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, 20-22 Mayıs 1993**, Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Bilgi İşlem Grubu Masa Üstü Yayıncılık, İzmir, 1993.
- YÜCEL, A. Tugay, **Genel Muhasebe Tek Düzen Muhasebe sistemi Uygulamaları**, Hesap Uzmanları Derneği Yapım Yayıncılık, İstanbul, 2010.

Tezler

- ÇAMTOSUN, İsa, “Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi Sürecinde Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitiminin Meslek Yüksekokullarındaki Muhasebe Eğitimine Etkileri: İstanbul’da Bir Alan Araştırılması”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2008.

- ÇEMREK, Nermin, “Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitiminin İncelenmesi: Muğla Meslek Liseleri Üzerine Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, 2017).
- DEMİRCİ, Mahmut Sami, “Ticaret Meslek Lisesinde Staj Yapan Öğrencilerin İşletmelerde Beceri Eğitiminde Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Yolları” Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul, 2007.
- ÖZKURT, C. Yunus, “Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi ve Erzurum Ticaret Meslek Lisesinde Bir Uygulama” Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, 2001.
- PEHLİVAN, Ebru, “Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Memnuniyetlerini Etkileyen Faktörler”, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, 2008.
- SAKALLI, Ümit, “Mesleki Ve Teknik Anadolu Liselerinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Türkiye Muhasebe Standartları (TMS/TFRS) İle Uyumluluğunun Sağlanması Ve Bu Lise Türünde Görev Yapan Muhasebe Ve Finansman Öğretmenleri Üzerine Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2019.
- SEZGİN, M. Fatih, “Türk ve Çin Eğitim ve Öğretim Sistemleri Üzerine Bir Araştırma” Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2008.
- SÜER, Hüseyin Murat, “Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler, Karşılaşılan Sorunlar”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2007.
- YALÇIN, Zülkif, “Uluslararası Muhasebe Sistemlerindeki Çakışma Ve Ayrışmalar Işığında Amaca Yönelik Muhasebe Organizasyonu Önerisi”, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir, 2014.

Sürelî Yayınlar

- BAŞ, Gökhan, “Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Sistemi: Karşılaştırmalı Bir Açıklama”, Journal Educational Sciences, Sayı: 1, Cilt: 1, 2013, s. 63-93.
- OKAN GÖKTEN, Pınar, GÖKTEN, Soner, “Uluslararası Eğitim Standartlarına Genel Bakış: Geçerliğinin Türkiye Açısından Değerlendirilmesi”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 6, Cilt: 3, 2016, s. 49-66.
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI, Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi (METARGEM), Ticaret Eğitimi Araştırması, Yayın No: 35, Ankara, 2003.
- ÖZOLGUN, Hande, “Karşılaştırmalı Mali Tablolar Analizi”, Journal Of Emerging Economies And Policy, Sayı: 2, 2017, s. 55-62.
- ŞENCAN, Hüner, Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği (MÜSİAD), Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim, Araştırma Raporları: 55, Tavaslı Matbaacılık, İstanbul, 2008.
- UÇAR, Canan, ÖZERBAŞ, Mehmet, Arif, “Mesleki ve Teknik Eğitimin Dünya’daki ve Türkiye’deki Konumu”, Journal of Research in Education and Teaching, Sayı: 2, Cilt:2, 2013, s. 242-253.
- YAZAN, Ömer, “İdadilerde Muhasebe Eğitimi: Hasan Tahsin’in Yeni Usul-i Defteri (1895) Örneği”, Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, Sayı: 15, 2018, s. 67-97.
- YERELİ, Ayşe Necef, KAYALI, Cevdet, ÖZDOĞAN, Burak, GACAR, Anıl, İZMİRLİ ATA, Fatma, “Uluslararası Muhasebe Eğitimi Literatür

Taraması: 1997-2008 Donemi”, Ege Akademik Bakış Dergisi, Sayı: 10, Cilt: 3, 2010, s. 885-910.

YILDIRIM, Ahmet, ÇARIKÇI, Oğuzhan, “Mesleki Eğitimin Gelecek Vizyonu; İnsan Kaynakları Planlaması Açısından Bir Bürokratik Model Denemesi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 29, Cilt: 4, 2017, s. 397-413.

İnternet Kaynakları

AKTİF AKADEMİ DESTEK (2019), Maliyet Muhasebesi Notları, Aktif Akademi Destek Web Sitesi, Erişim Tarihi 28.08.2019, <https://aktifonline.net/maliyet_muhasebesi_ders_notlari.pdf>

AVDER E. (2007), Geçmişten Günümüze Muhasebe Mesleği, muhasebetr.com Web Sitesi, Erişim Tarihi: 02.05.2019, <<http://www.muhasebetr.com/yazarlarimiz/erdogan/008/>>

AVRUPA BİRLİĞİ, (2019), Üye Ülkeler, Avrupa Birliği Web Sitesi, Erişim Tarihi: 03.05.2019, <https://www.ab.gov.tr/_233.html>

EKONOMİ ANALİZİ (2019), Güvenilirlik Analizi ve Katsayıları, Ekonomi Analizi Web Sitesi, Erişim Tarihi: 09.09.2019, <<http://www.ekonomianaliz.com/guvenilirlik-analizi-reliability-analysis/>>

KAMU GÖZETİMİ MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURULU (2019), Tanıtım Broşürü, KGK Web Sitesi, Erişim Tarihi: 03.05.2019, <http://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/PDF%20linkleri/Tan%C4%B1t%C4%B1m/Kariyer_Uzman%C4%B1.pdf>

KOCAMAZ H. (2012), Uluslararası Muhasebe Standartlarının Dünyada Ve Türkiye’de Oluşum Ve Gelişim Süreci, Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Web Sitesi, Erişim Tarihi: 03.05.2019, <<http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/download/article-file/107660>>

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2017), Türk Eğitim Sistemi, MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı Web Sitesi, Erişim Tarihi: 09.04.2019, <http://sgb.meb.gov.tr/eurydice/kitaplar/Turk_Egitim_Sistemi_2017/TES_2017.pdf>

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2019), Alan ve Dal Bilgileri, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) Web Sitesi, Erişim Tarihi : 04.07.2019, <http://megep.meb.gov.tr/dokumanlar/Diger/54_ALAN_199_DAL.pdf>

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2019), Alan ve Dal Tanıtım Broşürü, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) Web Sitesi, Erişim Tarihi: 04.07.2019 <<http://megep.meb.gov.tr/Default.aspx?page=alanDal>>

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2019), Haftalık Ders Çizelgeleri, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) Web Sitesi, Erişim

- Tarihi: 07.07.2019,
<<http://www.megep.meb.gov.tr/?page=ogretimProgramlari>>
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2019), Okullar, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü Web Sitesi, Erişim Tarihi: 04.08.2019,
<<http://mtegm.meb.gov.tr/tr/okullar.asp?PAGE=Liste>>
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2013), Orta Öğretim Kurumları Yönetmeliği, MEB Orta Öğretim Genel Müdürlüğü Web Sitesi, Erişim Tarihi: 10.04.2019,
<http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/20161748_MYLL_Y_EYYTYM_BAKANLIYI_ORTAYYRETYM_KURUMLARI_YYN_ETMELYYY.pdf>
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2019), Öğretim Programları, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) Web Sitesi, Erişim Tarihi: 10.07.2019,
<<http://www.megep.meb.gov.tr/Default.aspx?page=ogretimProgramlari>>
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2019), Resmi İstatistikler, MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı, Erişim Tarihi: 12.04.2019,
<<https://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64>>
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2019), Yardımcı Materyaller, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) Web Sitesi, Erişim Tarihi: 04.07.2019, <<http://www.megep.meb.gov.tr/?page=digerDokumanlar>>
- SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (2019), Mali Tablolar Analizli Notları, Selçuk Üniversitesi Web Sitesi, Erişim Tarihi: 29.08.2019
<<http://www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/074/mali%20tablolar%20analizi.pdf>>
- SELİMOĞLU S. K. ASLAN Ü. GÜVEMLİ B. (2009), 12. Dünya Muhasebe Tarihi Kongresinde Sunulan Türk Akademisyenler ve Prof. Dr. Yrd. Doç. Dr. Seval K. Selimoğlu Ümmühan Aslan Uygulamacıların Bildirileri; Bir Literatür İncelemesi, dergipark.gov.tr Web Sitesi, Erişim Tarihi: 12.04.2019, <<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/426619>>
- TÜRK DİL KURUMU (2019), Kelime Anlamları, Türk Dil Kurumu Web sitesi, Erişim Tarihi 08.04.2019, <<http://www.tdk.gov.tr>>
- TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER BİRLİĞİ (2020), Üye İstatistikleri, TÜRMÖB Web Sitesi, Erişim Tarihi 17.01.2020,
<<https://www.turmob.org.tr/istatistikler/df447eb1-e8ef-4df2-a3c0-92376d568eba/meslek-mensubu-cinsiyet-tablosu>>
- YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU (YÖK) (2019), YKS 2019 Kılavuzu, Erişim Tarihi, 07.07.2019,
<https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2019/YKS/kilavuz_11022019.pdf>

Kanun ve Tebliğler

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı, Muhasebe ve Finansman Alanı, Çerçeve Öğretim Programı (ÇÖP), Ankara, 2017.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI, Orta öğretim Kurumları Yönetmeliği, Resmi Gazete No: 28918, 2014.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Mesleki Teknik Eğitim Alanları, Ankara, 2015.

1 Seri No' lu Muhasebe Sistemi Genel Uygulama Tebliği, Resmi Gazete No: 21447

(M), 1992.

3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu, Resmi Gazete No: 19139, 1986.

3568 Sayılı Serbet Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu, Resmi Gazete No: 20194, 1989.

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Resmi Gazete No: 27846, 2011.

Standartlar

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (International Financial Reporting Standards)

Ulusal Mesleki Eğitim Standartları

Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları (International Accounting Education Standards)

Uluslararası Muhasebe Standartları (International Accounting Standards)

EKLER

Ek 1: Genel Öğrenci Anketi

Ek 2: Öğrenci Anketi; İşletmelerde Beceri Eğitimi

Ek 3: Genel Öğretmen Anketi

Ek 4: Öğretmen Anketi; İşletmelerde Beceri Eğitimi

Ek 5: Anket Soruları Kullanım İzin Dilekçesi

Ek 6: Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Uygulama Araştırma İzin Belgesi

EK 7: Etik Kurulu Yazısı

Ek 1: Genel Öğrenci Anketi

ÖĞRENCİ ANKETİ

Değerli öğrencimiz,

““Türkiye’deki Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Verilen Eğitimin Muhasebe Mesleğine Uygunluğu: Manisa Örneği”” konulu bir araştırma yapmaktayım. Bu bakımdan sizlere yöneltilen sorulara vereceğiniz cevaplar, araştırmadan elde edilecek sonuçlar açısından büyük önem taşımaktadır.

Sizlerden alınan veriler, bilimsel araştırma ve değerlendirmeler dışında kesinlikle hiçbir şekilde başka bir amaçla kullanılmayacaktır.

Sorulara tarafsız olarak vereceğiniz cevaplardan dolayı şimdiden teşekkür eder, derslerinizde başarılar dilerim.

Orhan KUTLU

SORULAR

Kişisel Bilgiler

1) Cinsiyetiniz nedir?

( ) Kız( ) Erkek

2) Sınıfınız

( ) 10. Sınıf ( ) 11. Sınıf ( ) 12. Sınıf

3) Kaç kardeşsiniz?

( ) 1-2 kardeş( ) 3-4 kardeş ( ) 5-6 kardeş ( ) 7 ve üstü

4) Hanenizde Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu var mı? Cevabınız evet ise akrabalık derecesi nedir? Örneğin; anne, baba, amca...

( ) Evet (.....)( ) Hayır

5) Hanenizin ortalama aylık geliri ne kadardır?

( ) 0-3.000 TL ( ) 3.001-5.000 TL ( ) 5.001-10.000 TL ( ) 10.0001 ve üstü

Mesleki Eğitim

6) Okulunuzda aldığınız muhasebe eğitimi sonucu kendinizi muhasebe ile ilgili belgeleri (fatura, bordro, beyanname vb.) düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

7) Muhasebe kayıtları sırasında kullanılan Tek Düzen Hesap Planı'nı muhasebe eğitimi için gerekli buluyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

8) Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereç vb. donanımları muhasebe eğitimini karşılamaya yeterli midir?

a) Yeterli b) Kısmen yeterli c) Yetersiz d) Fikrim yok

9) Okuldaki kültür dersleriniz, sizi hayata hazırlaması açısından yeterli midir?

a) Yeterli b) Kısmen yeterli c) Yetersiz d) Fikrim yok

10) Okuldaki meslek dersleriniz, aldığınız muhasebe eğitimi için yeterli midir?

a) Yeterli b) Kısmen yeterli c) Yetersiz d) Fikrim yok

11) Muhasebe derslerinin ders saati sayısı, aldığınız muhasebe eğitimi için yeterli midir?

a) Yeterli b) Kısmen yeterli c) Yetersiz d) Fikrim yok

12) Muhasebe ders kitapları, aldığınız muhasebe eğitimi için yeterli midir?

a) Yeterli b) Kısmen yeterli c) Yetersiz d) Fikrim yok

13) Bilgisayarlı muhasebe dersi, iş ve meslek hayatındaki uygulamalar açısından yeterli midir?

a) Yeterli b) Kısmen yeterli c) Yetersiz

14) Okulunuzda aldığınız muhasebe eğitimi sonucu kendinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek seviyede görüyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

15) Mesleki ve Teknik Anadolu lisesinde eğitim almayı seçmenizdeki etkili olan nedir?

a) Ailem b) Kendi tercihim c) Çevremdeki mezunlar d) Diğer

16) Mesleki ve Teknik Anadolu lisesinde eğitim almaktaki amacınız nedir?

a) Muhasebe meslek mensubu olmak b) Meslekle ilgili bir işe girmek

c) Yükseköğrenime sınavsız geçiş yapmak d) Sadece Mesleki ve Teknik

Anadolu lisesi diploması sahibi olmak

17) Üniversitede hangi alanda eğitim almak istersiniz?

a) Muhasebe b) Diğer c) Üniversite eğitimi almak istemiyorum

18) Mesleki ve Teknik Anadolu lisesinde aldığınız muhasebe eğitiminin üniversitede alacağınız muhasebe eğitime faydası olacağını düşünüyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

19) Mesleki ve Teknik Anadolu lisesinden mezun olmanın iş bulmada size fayda sağlayacağını düşünüyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

20) Okulunuzda mesleki eğitim derslerine giren öğretmen sayısını yeterli buluyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

Katılımınız için teşekkür ederim.

Ek 2: Öğrenci Anketi; İşletmelerde Beceri Eğitimi

İşletmelerde Beceri Eğitimi

21) Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir?

- a) Muhasebe bürosu   b) Kamu işletmesi c) Özel işletme (muhasebe bürosu dışında)

22) Beceri eğitimi yaptığınız işletmeyi nasıl belirlediniz?

- a) Kendim b) Aile veya akraba yardımı ile
c) Okul yönetimi ve öğretmenlerin yardımı ile d) Diğer .....
- d) Fikrim yok

23) Beceri eğitimi yaptığınız kurumda sizinle yakından ilgilenen bir eğitmeniniz var mı?

- a) Evet b) Kısmen c) Hayır

24) Okulda verilen muhasebe eğitimi ile işletmelerde gördüğünüz beceri eğitimi birbirini tamamlıyor mu?

- a) Tamamlıyor b) Kısmen tamamlıyor
c) Tamamlamıyor   d) Fikrim yok

25) İşletmelerdeki beceri eğitimi esas amaçları doğrultusunda yapılıyor mu?

- a) Yapılıyor b) Kısmen yapılıyor c) Yapılmıyor d) Fikrim yok

26) İşletmelerdeki beceri eğitimi, sizi is ve meslek hayatına hazırlamada yeterli midir?

- a) Yeterli b) Kısmen yeterli c) Yetersiz d) Fikrim yok

27) Beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde mi görevlendiriliyorsunuz?

- a) Evet b) Kısmen c) Hayır

28) Beceri eğitimi sırasında gerçek defterlere kayıt yapma imkânı veriliyor mu?

- a) Evet b) Hayır

29) Koordinatör öğretmeniniz beceri eğitimi süresince sizinle ilgileniyor mu?

a) İlgileniyor b) Kısmen ilgileniyor c) İlgilenmiyor

30) Beceri eğitiminde genellikle yaptığınız işleri kısaca yazar mısınız?

.....
.....
.....
.....

Katılımınız için teşekkür ederim.

Ek 3: Genel Öğretmen Anketi

ÖĞRETMEN ANKETİ

Değerli öğretmenim,

İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe ve Denetim Bilim Dalı'nda yüksek lisans yapmakta olup, "Türkiye'deki Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Verilen Eğitimin Muhasebe Mesleğine Uygunluğu: Manisa Örneği" konulu bir tez çalışmasına devam etmekteyim.

Bu nedenle sizlere yöneltilen sorulara vereceğiniz cevaplar, araştırmadan elde edilecek sonuçlar açısından büyük önem taşımaktadır. Sizlerden alınan veriler, bilimsel araştırma ve değerlendirmeler dışında kesinlikle hiçbir şekilde başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Sorulara tarafsız olarak vereceğiniz cevaplardan dolayı şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Orhan KUTLU

SORULAR

Kişisel Bilgiler

1) Cinsiyetiniz?

a) Kadın b) Erkek

2) Yaşınız?

a) 20-24 b) 25-29 c) 30-34 d) 35-39

e) 40-44 f) 45-49 f) 50 ve fazlası

3) Görev süreniz?

a) 0-5 b) 6-10 c) 11-15

d) 16-20 e) 21-25 f) 26 ve fazlası

4) Atamanıza esas olan branşınız :.....

5) Yüksek lisans veya doktora eğitimi aldınız mı?

a) Yüksek lisans b) Doktora c) Yüksek lisans veya doktora eğitimi almadım

Muhasebe Eğitimi

6) Üniversitede almış olduğunuz muhasebe eğitimini yeterli buluyor musunuz?

a) Evet b) Kısmen c)Hayır

7) Muhasebe ile ilgili olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerine veya kurslara katıldınız mı? Cevabınız evet ise isimlerini belirtiniz.

a) Evet .....b) Hayır

8) Muhasebe ile ilgili bir yayını (gazete, dergi, internet sitesi vb.) takip ediyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

9) Meslek dersi öğretmeni olarak muhasebe eğitimi konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip misiniz?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

10)MEGEP ile muhasebe derslerinin içeriğinin bölünerek yıllara dağıtılmasını muhasebe eğitiminin etkinliğini arttıracığını düşünüyor musunuz?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır d) Fikrim yok

11)Muhasebe alanında yaşanan güncel gelişmeler ve yeni uygulamaları öğrencilere öğretiyor musunuz?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

12)Tek Düzen Hesap Planı'nı muhasebe eğitimi için gerekli görüyor musunuz?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

13)Okulunuzda muhasebe derslerinde diğer meslek dersi öğretmenleri görevlendiriliyor mu?

a) Evet b) Hayır

14)Muhasebe derslerinin haftalık ders saatleri yeterli midir?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır d) Fikrim yok

15) Muhasebe eğitimi için ortaöğretimdeki eğitim süresi yeterli midir?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır d) Fikrim yok

16) Muhasebe ile ilgili alan derslerinin içeriği, ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır d) Fikrim yok

17) Muhasebe ders kitapları, içerik açısından ihtiyaca cevap verecek düzeyde midir?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır d) Fikrim yok

18) Muhasebe derslerinde ticari belgeleri düzenliyor musunuz?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

19) Muhasebe derslerinde gerçek defterler üzerinde uygulama yapıyor musunuz?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

20) Sizce okulunuzda muhasebe derslerinin işlendiği ortam uygulama açısından uygun mudur?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

21) Okulunuzun sınıf, ders araç ve gereçleri muhasebe eğitimi için yeterli midir?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

22) Okulunuzun bilgisayar sayısı, bilgisayarlı eğitim için yeterli midir?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır d) Fikrim yok

23) Okulunuz muhasebe ile ilgili yayınlara abone mi?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır d) Fikrim yok

24) Okulunuzda verilen muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi gerçek defterlere kayıt yapabilecek, ticari belgeleri düzenleyebilecek seviyede görüyor musunuz?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

25)Okulunuzda verilen bilgisayarlı muhasebe eğitimi sonucu öğrencilerinizi bilgisayarlı muhasebeyi uygulayabilecek seviyede görüyor musunuz?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır d) Fikrim yok

26)Üniversiteye girişte uygulanan politikalar öğrencilerinizin Mesleki ve Teknik Anadolu lisesini tercih etmelerini etkiliyor mu?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır d) Fikrim yok

27)Muhasebe eğitimi için uygulanan programlar; öğrencileri sektörde çalışabilecek bilgi ve beceri kazandırmakta mıdır?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır d) Fikrim yok

28)Muhasebe sektörünün talepleri muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken dikkate alınıyor mu?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

29)Muhasebe eğitimi ile ilgili yaşanan sorunlar hakkında görüş ve önerileriniz varsa lütfen maddeler halinde belirtiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Katılımınız için teşekkür ederim.

Ek 4: Öğretmen Anketi; İşletmelerde Beceri Eğitimi

İşletmelerde Beceri Eğitimi

30) Muhasebe Uygulamaları dersinin içeriği işletmelerde öğrencilere verilebiliyor mu?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

31) İşletmelerde beceri eğitimi öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geliştiriyor mu?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır d) Fikrim yok

32) Öğrenciler beceri eğitiminde muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendiriliyor mu?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır d) Fikrim yok

33) Öğrencilerin okulda aldıkları eğitimle işletmede kazandıkları mesleki bilgi ve beceriler uyumlu mudur?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

34) Beceri eğitimi ile ilgili aksaklıklar nelerdir? Birden fazla belirtebilirsiniz.

( ) Formalitede kalıyor ( ) Gereken beceri kazandırılmıyor

( ) Beceri eğitimi takip edilemiyor ( ) Usta öğretici eksikliği var

( ) Diğer (Lütfen Belirtiniz) .....

35) Öğrencilerin muhasebe derslerindeki etkinliği, nasıl arttırılır? Birden fazla belirtebilirsiniz.

( ) Grup çalışması yaptırmak ( ) Teknolojiyi kullanmak

( ) Soru cevap yöntemi kullanmak ( ) Ödev vermek

( ) Diğer (Lütfen Belirtiniz) .....

36) Muhasebe dersleri ile ilgili eksiklikleriniz nelerdir?

( ) Uygulama eksikliği ( ) Teorik bilgi eksikliği

( ) Bilgisayarlı muhasebeyi bilmemek ( ) Eksiklik yok

( ) Diğer (Lütfen Belirtiniz) .....

37)İşletmelerde beceri eğitimi ile ilgili yaşanan sorunlar hakkında görüş ve önerileriniz varsa lütfen maddeler halinde belirtiniz.

.....
.....
.....

Katılımınız için teşekkür ederim.

Ek 5: Anket Soruları Kullanım İzin Dilekçesi

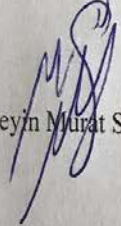
24/04/2019

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
İSTANBUL

Okulunuzun Y1812.070017 öğrenci kimlik numaralı Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe ve Denetim Bölümü Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Orhan KUTLU "**Türkiye'deki Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Verilen Eğitimin Muhasebe Mesleğine Uygunluğunun İncelenmesi: Manisa Örneği**" adlı tez çalışmasında, tarafımda hazırlanan ve daha önce kendi tez çalışmamda kullandığım anket sorularını kullanmak istemektedir.

2007 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Bilim Dalında "**Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler ve Karşılaşılan Sorunlar**" adlı hazırlamış olduğum yüksek lisans tezimde kullanmış olduğum anket sorularının Orhan KUTLU tarafından çalışmasında kullanılmasına **İZİN VERİYORUM.**

Saygılarımla,

Hüseyin Murat SÜER

Adres: Keriman Kamer Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Çivril - Denizli

Telefon: 0 505 260 10 26

Ek 6: Manisa İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün Uygulama Araştırma İzin Belgesi

Evrak T

T.C.
MANİSA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 46949512-605.01-E.10522151
Konu : Araştırma İzni

28.05.2019

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Personel Daire Başkanlığı)

- İlgi: a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22.08.2017 tarih ve 12607291 sayılı 2017 / 25 No'lu Genelgesi.
b) 15.05.2019 tarih ve 2736 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde bulunan, Orhan KUTLU'ya ait "Türkiye'deki Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Verilen Eğitimin Muhasebe Mesleğine Uygunluğunun İncelenmesi: Manisa Örneği" konulu tez çalışması için Manisa İlinde yer alan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki öğretmen ve öğrencilere yönelik araştırma izni ile ilgili olarak, Müdürlük Makamından alınan 28.05.2019 tarih ve E.10447079 sayılı onay yazısı yazımız ekindedir.

Bilgilerinizi ve araştırma tamamlanmasından itibaren en geç iki hafta içerisinde araştırma sonucunu içeren bir kitap ve iki adet CD'nin Müdürlüğümüz Strateji Şubesine teslim edilmesi hususunda gereğini arz ederim.

İsmail ÇETİN
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:

- 1- Onay Yazısı (1 sayfa)
- 2- Form (8 sayfa)

28.05.2019
Sabahat ÇURLU
Şef

Nişancıpaşa Mah. Atatürk Blv. 45020 MANİSA
Elektronik Ağ: <http://manisa.meb.gov.tr>
e-posta: ab45@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Strateji Bürosu
Tel: (0236) 231 46 08
Faks: (0236) 231 12 51

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 0799-9fe3-3693-afee-7e54 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
MANİSA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 46949512-605.01-E.10447079
Konu: Araştırma İzni

28.05.2019

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

- İlgi: a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22.08.2017 tarih ve 12607291 sayılı 2017 / 25 No'lu genelgesi,
b) İstanbul Aydın Üniversitesi Rektörlüğü Personel Daire Başkanlığı'nın 15.05.2019 tarih ve 2736 sayılı yazısı.

İlgi (b) yazı ve ekinde; İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe ve Finans Yönetimi Anabilim dalı Muhasebe ve Denetimi tezli yüksek lisans programı öğrencisi Orhan KUTLU'ya ait "Türkiye'deki Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Verilen Eğitimin Muhasebe Mesleğine Uygunluğunun İncelenmesi: Manisa Örneği " konulu tez çalışması için Manisa İlinde yer alan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki öğretmen ve öğrencilere yönelik bir araştırma yapmak istediği belirtilmektedir.

Söz konusu çalışmanın; 2018 - 2019 eğitim öğretim yılı içerisinde, eğitim öğretimi aksatmadan, yazımız ekinde bulunan onaylı formların kullanılması koşuluyla, uygulamanın yapıldığı okul idaresinin bilgi ve gözetiminde, gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

M. Tahsin KALAYCI
Şube Müdürü

OLUR
28.05.2019
İsmail ÇETİN
İl Millî Eğitim Müdürü

Nişancıpaşa Mah. Atatürk Blv. 45020 MANİSA
Elektronik Ağ: <http://manisa.meb.gov.tr>
e-posta: ab45@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Strateji Bürosu
Tel: (0236) 231 46 08
Faks: (0236) 231 12 51

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 6314-90cb-3056-b291-fe3c kodu ile teyit edilebilir.

Etik Kurul Raporu

Evrak Tarih ve Sayısı: 38/08/2019-2668

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 88083623-044
Konu : Orhan KUTLU'nun Etik Kurul İzni Hk.

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU BAŞKANLIĞINA
Sayın Dr. Öğr. Üyesi Dilek ÖZALP

Enstitümüz Y1812.070017 numaralı Muhasebe ve Finans Yönetimi Anabilim Dalı Muhasebe ve Denetimi tezli yüksek lisans programı öğrencilerinden Orhan KUTLU'nun "Türkiye'deki Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Verilen Eğitimin Muhasebe Mesleğine Uygunluğunun İncelenmesi: Manisa Örneği" adlı tez çalışması gereği ekte yer alan anketi liselerde uygulamak istemektedir. İlgili öğrencinin anketinin etik kurul iznin sağlanması hususunda gereğini arz/rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA
Müdür

Ek: Orhan KUTLU Anket (26 sayfa)

Adres: Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL
Telefon:444 1 428
Elektronik Ağ:<http://www.aydin.edu.tr/>

Bilgi için: NESLIHAN KUBAL
Unvanı: Enstitü Sekreteri

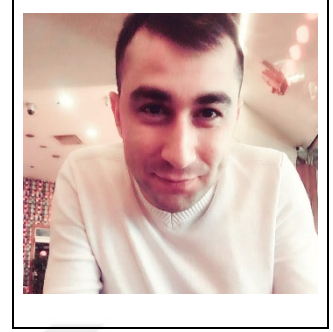
Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Orhan KUTLU

Doğum Tarihi: 18/06/1994

İletişim Bilgileri

Telefon: 0545 633 11 18

E-Mail: orhan.kutlu.45@hotmail.com

Adres: Osmaniye Mah. Fabriklar Geç. Sok. Ertürk. Sit. A Blok. No:6/7
Bakırköy/İSTANBUL

Eğitim Bilgileri

İlk Öğretim: Dağmarmara Niyazi Üzmez İlk Öğretim Okulu, 2001-2008.
Turgutlu/Manisa.

Lise: Şehit Anıl Barış Çetin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Muhasebe ve
Finansman Alanı, 2008-2012, Turgutlu/Manisa.

Önlisans: Erzurum Atatürk Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi, İş Sağlığı ve
Güvenliği, 2017-Halen, Erzurum.

Lisans: Giresun Üniversitesi, Görele Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu,
Bankacılık ve Finans, 2012-2016, Görele/Giresun.

Lisans: İstanbul Üniversitesi, Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, Siyaset Bilimi
ve Kamu Yönetimi, 2019- Halen, İstanbul.

Yükseklisans (Tezli): İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisanüstü Eğitim Enstitüsü,
Muhasebe ve Finans Yönetimi Anabilim Dalı, Muhasebe ve Denetim Bilim
Dalı, 2016-2020, İstanbul.

İş Tecrübesi

Ges Müşavirlik Muhasebe Personeli, 06/2017-01/2019

Vakıfbank: Stajyer, 09/2012-06/2013 ve 07/2015-08-2015

